Reize te voet door het eiland Ceilon

J.G. Haffner

bron
J.G. Haffner, *Reize te voet door het eiland Ceilon*. Johannes Allart, Amsterdam 1810

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/haff003reiz03_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

Voorberigt.

Zie daar, Lezer! eene reize zoo als zij weinig zijn gedaan, en even min beschreven: de dood des Schrijvers verhinderde hem dezelve zelfs in het licht te geven. De uitgave bleef dus voor mij over.

Het werk kwam mij te onderhoudend en te zeldzaam voor, om het in de vergetel-

heid begraven te laten. En daar ik meende, het Publiek met de uitgave deezer belangrijke Reis, eene wezenlijke dienst te zullen bewijzen, heb ik mij gaarn de moeite daaraan verbonden, getroost.

C.M. HAAFNER.

I

Algemeene beschrijving van Ceilon.

Gij zijt schoon, *Taprobané!*(*) - Boven andere eilanden, die den oceaan omgorden - zijt gij schoon! Wijd beroemd zijt gij, in de jaren der vervlogene eeuwen! - zoo als ik u zag, o! liefelijk *eiland!* vergeet ik u nooit: uw aandenken is mij als een zachte regen, op het dorstige aardrijk, als de verkwikkende dauw des morgenstonds, die op bebloemde velden nederdaalt.

Zijt van mij gegroet, uit verre gewesten, magtige burg der zee! - gij vruchtbare

(*) *Ceilon.*

topen(*)! - gij stille eenzame boschjes! waar de tortelduive hare verliefde klagten uitstort! - gij boomgaarden! die met guldene vruchten prijkt! - gij digte, wilde en wijduitgestrekte wouden, in welker diepste schaduwen ik eens doordrong, - zijt van mij gegroet! Jaren en zeeën scheiden mij wel van u, scheiden mij van alle mijne toenmalige vrienden en bekenden: doch het herdenken aan u, - o bekoorlijk gewest! - en der vermaken, en kortstondige gelukzaligheid, die ik in uwen schoot genoot, blijft mij staag bij: nimmer zal ik u vergeten; alle mijne gedachten en plannen van geluk zijn vaak op u gevestigd. Als mijn geest door droevige hersenschimmen, en zwaarmoedige denkbeelden, is beneveld, en mijne ziel, onder den last van opwellende smarten, zich kromt, dan herinner ik mij deze zalige uren van mijn leven, toen jeugdige kracht nog mijne zenuwen spande, en het vlugtige bloed door mijne aderen stroomde; hoe ik vergenoegd eens uwe wilde gewesten, in gezelschap van waarde

(*) Boschjes of dreven van palm -, kokos - en andere boomen.

vrienden doorkruiste, en met nieuwsgierige en navorschende blikken, de geheimen der ontzaggelijke en prachtige wildernis doorzocht.

Bloeijend land! door de natuur met hare rijkste schatten gesierd! waar zij, aan hare vruchtbaarheid overgelaten, de zeldzaamste en verschillendste gewassen voortbrengt! - verrukkelijk gewest, vol mannelijke schoonheid! waar groene heuvelen over lagchende velden zien, en zonnige dalen, tusschen de met bosch bekranste bergen, zich slangen; waar liefelijke topen, en aangename boschjes van eeuwig groen, in bevallige wildheid zich verheffen; priëelen door de natuur gevormd, en donkere, eenzame gangen, waar de kunst nooit deel aan had; daar, als de zon hare brandendste stralen nederschiet, men naauwelijks eene bevende schemering gewaar wordt; en onder wier verrukkende schaduwen, men het heelal vergeet; waar het vermengd en verward concert der glinsterende vogelenscharen in eenen onophoudelijken kring weergalmt; een stage jubel, van den graauwen morgen tot den zinkenden nacht, heerscht; en de lucht door spelende zefirs wordt verkoeld,

die tusschen de bladeren ritselen, en op hunne wiekjes, de sterkende uitwaseming des kaneels, en der aromatische planten, of de verkwikkende geur van vreemde vruchten en gestadige bloesems verspreiden. - Wijde velden, waar het verrukte oog op de mengeling der heerlijkste verwen dwaalt, - onafzienlijke akkers, met goudgele aren, die onder de ligte vleugelen des winds golven en ruischen, - verzilverde beekjes, die met een vleijend gemurmel, over het witte zand voortsnellen, en met hun doorzigtig kristal, het heldere blaauw des hemels weêrkaatsen; en op welker vlakte dartelende vischjes, door de zon naar boven gelokt, spelen, en zich in den verkwikkenden glans baden, - majestueuse rivieren, waarin de gloeijende robijn fonkelt; en de schemerende opaal, deszelfs verwisselende kleuren en vermengde stralen, gelijk het snelschietende noorderlicht, bij de minste beweging, naar de oppervlakte des waters, werpt, - diepe aan elkanderen geketende wouden, en onmetelijke schaduwen, waarover de zon zich vergeefs verheft, en, in spijt van den gloed harer wagen, al haar vuur verliest; waar zich de morgen ver in

den dag verlengt, en al de frischheid en koelte van den dageraad behoudt, - hooge bergen, zwanger van edelgesteenten, - mijnen van kristal, - rijke parelbanken, - ontallijke soorten van boomen en gewassen, wier voortteling nimmer door de ongesteldheid der verschillende jaargetijden verhinderd wordt, - heilzame kruiden en genezende planten, door de weldadige natuur in verwilderde bosschen, liefelijke vlakten, en beschaduwde dalen, voortgebragt; en die onder verwarde struiken, langs steile oevers, of tusschen onbeklimbare rotsen, onbekend en ongezien, opgaan en weder verslenssen: velen bekend aan den vrijheidminnenden *Vaddah*(*), en aan de dieren des wouds; en mogelijk onfeilbare hulpmiddelen, tegen de scherpste pijlen der duizendhoofdige krankheid. - Deze en meer andere zijn uwe schoonheden en rijkdommen, o onwaardeerbaar eiland! deze zijn uwe aanlokkelijkheden, die mijne ziele bekoorden.

Zelfs ook dáár, waar de natuur in ont-

(*) Een wild geslacht van menschen, die in de bosschen van *Ceilon* wonen.

zaggelijke wildheid woont, zijt gij schoon, in voorwerpen, vreesselijk prachtig. Met diepen eerbied aanschouwt men uwe ondoordringelijke en duistere wouden, in rijzende hoogte, zich onmetelijk verspreidende; deze ongestoorde woonplaats der wilde dieren, en verscheurende monsters; deze van ouds door de natuur geplantte borstwering der onderdrukte Singaleezen; - uwe verwilderde bergen, welker wolkendragende kruinen de bedwelmde verbeelding alleen in staat is te bereiken; - uwe diepe dalen, die de zon slechts op den middag beschijnt; waarover, met bemost voorhoofd, getakte rotsen hangen, en in dewelke verdorde wortelen van nedergeplofte boomen zich slingeren; - uwe zwarte afgronden, nooit door den dag verlicht, in welker diepte afgescheurde klippen, die de middernachtelijke storm van hunne grondvesten rukte, uit dik verward kreupelbosch stijgen; - uwe onstuimig afstortende watervallen, die, met wild en donderend geraas, van de steile zijden der rotsen, of langs het uitgeholde gebergte, in het met bosschaadjen bezaaide dal storten, en bruisende en schuimende, tusschen de ontblootte wortelen der voor hun ge-

weid buigende en waggelende boomen, heenschieten; - uwe razende bergstroomen, die brullend nedertuimelen; - uwe uitgerekte rivieren, waarvan sommige door eenzame en vruchtbare woestijnen vloeijen, door steenachtige heiden, en zandige vlakten voortrollen, of door het wilde weefsel van digte struiken, zich moeijelijk eenen weg banen; dan wel in een naauw bed te zamen gedrongen, stuivende over breede rotsen heen bruisen.

Doch ook gij zijt geene roze zonder doornen; geen edelgesteente zonder vlek. In uwen boezem bevinden zich ook vreesselijke wildernissen, die de verbeelding zelfs vreest te betreden, waar schrik en afgrijzen in duistere holen woont; verlatene, eenzame streken, die eeuwig in nachtelijke stilte rusten; waar geen geluid eener menschen-stemme klinkt, indien het niet de wanhopige klagten des ongelukkigen reizigers zijn, die, van zijnen weg verdwaald, van zijne reismakkers afgesneden, alleen in dit treurig gewest omdoolt.

Zoodanig zijn de woeste en verschrikke-

lijke rotsen van *Hewoihat*(*) in het midden eener dorre en onvruchtbare heide gelegen, waar de zon hare brandende stralen op naakte klippen schiet, en eene verstikkende hitte de lucht door den weêrschijn ontsteekt; zoodanig zijn de wild door elkanderen geslingerde bergen van *Cauragahing*(†), en *Wellaponahoy*(§), waar lasten van gescheurde en opeengeworpene klippen, in ongenaakbare wildheid, dreigend om hoog rijzen, en zich over het zwarte dal buigen; waar, van wijd overhangende rotsen somtijds verschrikkelijke klompen zich door ouderdom of stormwinden, afscheuren, en, met doffen weêrgalm, van uithoek tot uithoek botsende, diep in den klagenden afgrond storten; daar, waar geene gepluimde zangers hun nest bouwen, en alleen de gehorende nacht-

(*) Deze woestijn bevindt zich bijna in het midden des eilands, en een weinig bezuiden *Candè* of de hoofdstad van den Keizer.
(†) Dit gebergte scheidt het geheele eiland in een oostelijk en westelijk gedeelte.
(§) In het oostelijk gedeelte van *Ceilon*, en in de provincie van *Jalé* gelegen.

uil, aan den rand eener vreesselijke diepte, slaperig zit te knikken, en elk oogenblik in gevaar van een' wreeden val is; waar, aan het graauwe voorhoofd eener overhellende en hooge rots, de steenadelaar zijne bloedgierige jongen voedt, en de gieren hunne ruischende vleugelen schudden; waar het blazen der bergslangen, uit diepe holen maar boven stijgt, gelijk het suizen van eenen onderaardschen wind uit het opengeborstene aardrijk; daar zijn spelonken van onmetelijke diepte, die geen straal van daglicht ooit bescheen, en waar een eeuwige koude nacht heerscht; gapende kloven van gespletene rotsen, uit welke geene redding is te hopen; zwarte afgronden, waarvan, met uitpuilende oogen, duizelig, sprakeloos en bleek, de ontzette reiziger terug treedt, als hij, aan den kant des steilen bergs, in de nooit betredene diepte blikt. - Boschduivels wonen daar, in vermolmde boomen, en hun blaffen weêrgalmt van verre in de eenzame woestijn; zij verheffen hunne schrikverwekkende stemmen op de winden, en juichen in den middernacht. De verscheurende dieren vlugten in hunne holen en beven; de vogelen ontwaken verschrikt uit

hunnen slaap; verward sladderen ze rond, tusschen de takken der boomen; de nachtuil zelfs keert snellijk terug, naar de klove der rots; en de dwalende vledermuis vliedt verre weg en verlaat haar verblijf voor altoos; - stilte en schrik heerschen rondom als het afgrijsselijk geluid, gelijk een bliksem, van de eene plaats naar de andere schiet, en zich, dan op eenige mijlen ver verwijderden afstand doet hooren, en dan weder, een oogenblik daarna, onder de voeten van den ongelukkigen schijnt voort te komen, dien zijn kwaadaardig noodlot in deze woeste streken voerde; - ijzend springt hij terug, zijne haren rijzen op zijn ongelukkig hoofd, als de pinnen van een getergd stekelvarken; aan alle kanten breekt het klamme zweet uit zijn bevend ligchaam; nog lang snakt zijn benaauwd hart naar lucht, en angstig zucht hij om den dag.

En uwe verwassene wouden, waar geen zonnestraal ooit doordrong, en alleen een flaauwe dag, eene duistere doodsche schemering heerscht; deze woeste woning des afgrijzens, deze akelige wildernissen, waar treurigheid den looden schepter zwaait, waar

het bleeke stilzwijgen tusschen de boomen sluipt, en den dorren vinger op de lippen drukt, waar, tusschen verwarde struiken, een treurige zwerm van eenzame vogels zwaarmoedig rondvliegt en hun gezang vergeten, de droevige nachtuil alleen, met klagend geschreeuw en verhaastte snikken hare smarte zucht, en trossen van vledermuizen hunne ledere vlerken in knoopen te zamen geslagen, aan de takken der boomen hangen: - in deze dompige wouden blaast geen verfrisschende wind; een huiverige en verderfelijke damp rijst uit drabbige poelen, de woonplaats van walgelijk en giftig gewormte; treurige en modderige beken schuiven langzaam tusschen bemoste en half verrotte stammen; daar is het geliefkoosd verblijf der afschuwelijke gehorende spin, die, met rollende oogen, op den groenen kikvorsch loert. - De verdwaalde reiziger, die zijn verloren pad zoekt, zinkt tot aan de knieën in eene stinkende en gistende poel; en terwijl hij met de handen de menigvuldige takken der boomen en klimöpranken, die hem het gezigt belemmeren, verwijdert, regenen

honderden van bloedgierige *Gandie's*(*), *Mangaï's*(†), en andere bijtende, en giftige insecten, op hem neder, en vervullen zijn vermoeid ligchaam met brandende smarten.

Wilde boschbewoners.
Vaddah's.

Echter zwerft in deze wildernissen, door ondoordringelijke bosschen en diepe moerassen, van alle zamenleving afgesneden, een wild geslacht; de zoon der wouden,

(*) *Gandie's*, zijn vliegende weegluizen, zoo groot als meikevers, en in alles de gewone gelijk; zij geven denzelfden onaangenamen reuk van zich, bijten even fel, en zijn heet naar bloed.

(†) *Mangaï's*, zijn eene soort van kleine, en bijna onzigtbare, zwarte vliegjes, die zich in de rijpe mangabosschen, en bij poelen en waterplassen, onthouden: zij hebben een venijnig vocht bij zich, en zweven menschen en dieren staag voor het gezigt; men moet zich zeer in acht nemen, dat men er geenen van in het oog krijgt, wanneer hetzelve onherstelbaar verloren is, indien men er het diertje niet nog in tijds uithaalt.

de vrijheidminnende *Vaddah*; verachtende alle onderwerping, en erkennende geenen heer; te vreden met zijne woeste bosschen, die geen Europeër hem benijdt, leeft hij gelukkig en vrij van zorgen, en zoo lang het de natuur behaagt in eene gelukkige armoede; de goederen, die de meer verlichte wereld als hare grootste gelukzaligheid acht, zijn hem onbekend; in de donkere wouden, alleen door den verzorgenden hemel gevoed, heeft de nood zijn huisraad uitgevonden; de holle hand is zijn glas, en een boomblad zijn schotel. Te gelijk met den elefant, die hem kent, en van hem niets heeft te vreezen, drenkt hij zich aan den beschaduwden stroom, die tusschen de met mos begroeide boomen vloeit; geene ijdele begeerte naar onnoodige zaken, stoort de kalmte zijner ziel, en onnutte wetenschappen pijnigen zijne hersenen niet; zon en maan laat bij over zich schijnen, zonder te trachten, derzelver loop te doorgronden; geen zware arbeid mat zijne leden af, en hij zweet niet achter den ploeg; de jagt is zijne eenigste en aangenaamste bezigheid, en de onuitputtelijke wouden verschaffen hem overvloedig voed-

sel; de honig is zijn zout, in hetwelk hij, in holle boornen, het gevelde wild voor bederf bewaart, en dat zijn drabbig water verzoet; de wilde vruchtboomen neigen hunne zwaarbeladene takken boven zijn hoofd, en in de aarde vindt hij smakelijke en voedzame wortelen; voor ongemakken, onvermijdelijk aan de menschelijke natuur, kent hij heilzame kruiden en genezende planten, die het toeval en de dieren des wouds hem hebben geleerd.

Met de handbijl gewapend, en verzeld van zijnen zoon, wandelt hij in de padelooze wouden en gaat ter jagt; snuivende omgeven hem zijne steiloorige honden, en zijn pijl, die zeker treft, beschermt hem Voor de aanvallen der verscheurende dieren; ontmoet hij den wreeden tijger op zijnen weg, dan treedt hij hem, de vlugt verachtende, onbevreesd te gemoet; doorboort hem terzelver tijd, met zijnen nooit missenden pijl, en de pees zijns boogs snort in den wind; of met den brommenden beer, wegens den bijen voorraad in twist geraakt, zendt hij hem de huilende werpspies in het hart, en bedekt zich met deszelfs ruige vacht; vermoeid van de jagt, rust hij on-

der groene priëelen, aan den kant van eenen ruischenden stroom, terwijl de liefelijke harmonie der ontallijke luchtbewoners hem in slaap wiegt.

Eene hut van gevlochtene takken, ruin genoeg voor hem en zijn huisgezin, is zijne woning; onder de digt beschaduwde wouden, woont hij zeker voor de brandende stralen der zon, en de waaijer des *Tallipats*(*) beschermt hem voor den regen. Hij vreest geenen vijand, noch overval, dan dien der wilde dieren; doch het geritsel der drooge bladeren en takken, die hij ten dien einde, in groote hoopen rondom zijne legerstede spreidt, ontdekt hem het naderen des sluipenden wurgers.

Zijn tempel en altaar is de voet eens booms, waar hij zijne offerande nederlegt, en de Godheid om een' tijdigen regen, zijne eenigste behoefte, smeekt. - Dus leeft hij te vreden en vergenoegd met zijnen staat, in deze diepe wildernissen; omgeven van vreemde natiën, drijft de nieuws-

(*) Een boom, wiens buitengemeen groote bladeren, in den vorm van een waaijer, gebruikt, worden als een beschutsel tegen den regen.

gierigheid hem niet, hunne zeden en gewoonten te onderzoeken; zijne bosschen zijn zijne wereld, aan welke hij, boven alle andere landen, de voorkeur geest; zijne levenswijze acht hij de beste.

O! gelukkig vooroordeel! - gezegende neiging! die in onze zielen, met het leven geboren wordt! - neiging die alle gebreken der natuur verbergt, en aan het alleronbegunstigdste, het allerwoestste land, en den treurigsten hemel, zijne bewoners met geheime banden ketent! Het is deze neiging die den zwervenden Arabier aan zijne woestijnen verbindt; aan deze verschrikkelijke eenzaamheid; deze onmetelijke pleinen van bewegelijk zand, waar alles het afbeeldsel des doods vertoont; een gewest, van den hemel onterft; dat de dag met verdriet verlicht, en waar de stervende natuur hare kwijnende stemme laat hooren: nimmer hebben de giften van Pomona en Flora deze van den hemel gehaatte velden verrijkt; nimmer heeft een verkwikkende dauw hunnen zandigen grond bevochtigd; men ziet er geen lagchend groen, men hoort het geruisch der beken zich niet met het gezang der vogelen vermengen: en

echter zijn deze treurige streken zijne geliefkoosde oorden, en een door de natuur gezegend landschap maakt zijne, aan eenvormigheid gewone oogen, verward, en met een zuchtend verlangen, tracht hij naar zijne eenzame woestenijen terug. - Deze zelfde neiging is het, waardoor de Poollander zoo sterk aan zijne barre en gure gewesten is verkleefd, dat hij buiten dezelve kwijnt en sterft.

Viervoetige dieren.

Nog zal ik u niet verlaten, gij digte en ondoordringelijke wouden! Ischoon een ander voorwerp, wild en woest gelijk gij, zich voor mij vertoont: uwe viervoetige bewoners zullen het onderwerp van mijn verhaal zijn, hunne verschillende hoedanigheden, driften en neigingen zal ik nu kortelijk ontvouwen; doch niet van alle zal ik even uitvoerig spreken, van de voornaamste en minst bekende, of die door hunne hoedanigheden opmerkelijkst zijn, zal ik alleen gewagen, en de overigen met stilzwijgen voorbijgaan, of slechts kortelijk aanroeren. Deze schikking zal ik in de beschrijving

van alle uwe andere schepfels en voortbrengselen, o al te vruchtbaar eiland! volgen, en uit allen, mij alleen bij de verwonderlijkste, aanmerkelijkste of beroemdste bepalen; want had ik duizend tongen en leefde ik duizend jaren, ik zoude evenwel uwe ontallijke wonderen, vreemdigheden, wildernissen, bosschen, rivieren, bergen, mijnen, wilde en andere dieren, vogelen, visschen, insecten en ongedierten, of uwe menigvuldige soorten van boomen, planten, gewassen, heesters, kruiden en andere rijke voortbrengselen, niet kunnen opnoemen.

elefant.

U zij de voorrang, magtigste onder de magtigen! - redelijkste der onredelijke schepselen! - uw aard zal het eerst mij bezig houden.

Wie is u gelijk? o edel dier! wie is u gelijk, onder de geraasmakende burgers der wouden? - Uw voorhoofd is als een ondoordringbaar schild; uwe magtige tromp als eene vernielende waterhoos; uwe schrikkelijke slagtanden, zijn als twee uitstekende klippen in het midden der verbolgene

zee; uwe stem is als een stormwind, die tusschen de kloven der bergen huilt! - De omvang van uw ligchaam is als eene graan we rots, die zich met haren breeden rug, over de toppen der boomen verheft; uw gang is statelijk, als de gang eens helds, die van de overwinning terug keert; trotsch en vol zelfsvertrouwen treedt gij voort, in het gevoel van uwe kracht. - Wie durft u ongestraft aanranden? gij sterke! wie zoude tegen u kunnen bestaan, zoo gij lust tot moorden had, of u met prooi voedde? doch gij haat het vergieten van bloed; onbevreesd graast de schichtige ree aan uwe zijde, - zachtmoedigheid is in uw gelaat, gevoel en erkentelijkheid in uwe oogen. - Gij, die wonderlijke begaafdheden bezit, den mensch alleen eigen; die genotene weldaden niet vergeet, noch geleden smaad ongewroken laat; en uwevrienden kent, wanneer uw magtig hart van toorn zwelt! - Als de alles beheerschende drift der liefde zijn bloed doet koken, en het herdenken aan gelukkiger dagen, toen hij nog in vrijheid, met, zijne gezellinnen door de bosschen dwaalde, hem

in woede ontsteekt; dan luistert hij naar de troostende woorden van zijnen geleider, en bedaart op zijne beloften en vleijende redenen; hem bemint hij als eenen vriend; opmerkzaam volgt hij zijnen wil, en gehoorzaamt stiptelijk zijne bevelen. Zoo hij ten strijde wordt aangevoerd, paart hij moed met voorzigtigheid; in den woedenden kamp beschermt hij zijnen meester, ten koste van zijn leven. - Wie staat niet verwonderd over zijn oordeel, zijn snedig begrip, en bijna menschelijk verstand?

Doch genoeg van hunnen lof, deelen wij nu hunne levenswijze in het diepste der bosschen mede, als zij nog de dierbare vrijheid smaken en troepsgewijze (want ook zij vlieden de eenzaamheid, en beminnen de gezelschappelijke zamenleving) zorgeloos en ongehinderd ronddwalen. - Dan wandelen ze onder het groene gewelf, aan de zijde hunner gezellinnen, terwijl hunne talrijke kinderen om hen heen dartelen, en al spelende de jonge takken der boomen knakken, tot dat zij er eenen vinden, met malsche geurige bla-

deren bedekt, of met de zoete *palpalam*(*) voorzien; daar staan zij stil te kijken, met hunne lange trompen tusschen de digtbewassene takken, en plukken de jonge telgen voor hun voedsel, en het krakende geruisch loopt in den ganschen kring voort; - of zich in de zon willende bakeren, zakken ze neder, op een' kleinen graziged heuvel, die hier en daar in het midden der aaneengeschakelde wouden zich bevindt; daar ligt de ontzaggelijke kudde, als eene rij van graauwe klippen, en sluimert tot dat, met de ondergaande zon, de schaduwen des nachts nederdalen, en de duisternisse zich over het woud verspreidt; dan rijzen ze weder van hunne ingedrukte legerstede, staan eene poos en snuiven de verkwikkelijke geur der avondlucht in, terwijl de jongen al knielende, onverschillig hunne eigene of vreemde moeders zuigen; en nu breken ze op, naar de naastgelegene beek of stroom. - Voor hen draaft de geleider, de verdediger en beschermer van het geheele gezelschap, door hun zelven tot dezen post verheven,

(*) Melkvrucht.

dewijl hij magtig is, met schrikkelijke slagtanden gewapend, en ze alle in jaren en grootte overtreft; de gansche troep volgt kort achter elkanderen, in digt geslotene gelederen met hunne jongen in het midden; eene verschrikkelijke phalanx van wandelende bergen; stammen van middelbare dikte, rennen ze omverre, en vertrappen de hooge en digte struiken; alles buigt en breekt onder deze reusachtige gevaarten; het gekraak der nederstortende boomen, nu en dan vermengd met hunne krijschende schreeuwen, weêrgalmt in de luisterende wildernis; de reiziger hoort het des nachts uit de verte naderen, en beeft in het midden zijner hem omringende vuren. - Gelijk een vernielende orkaan, die, met ijsselijk gebrul, in een digt palmbosch dringende, in zijnen doortogt, de gladde stammen in rijen na elkanderen ter neder velt, en verre achter lich, verwoestende sporen zijns vreesselijken wegs laat - dus maken ook zij, onafgebroken voortrennende, eene lange scheuring in het woud, eene verwilderde baan, met omgestorte boomen en vertrapt kreupelbosch bedekt. - Is het een stilstaande poel, dien zij bereikt hebben, een

plas door den regen veroorzaakt, dan beroeren ze eerst het water, uit vreeze voor schadelijke insecten en vergiftig gewormte, dan steken ze onbeschroomd hunne trompen in hetzelve om een' langen dorst te lesschen, zuigen het troebele nat, dat onder hun bereik wegzinkt, en gieten het in hunne verdroogde kelen: doch snelvlietende rivieren, en kabbelende beken met beschaduwde oevers, waar de overhangende boomen zich in den doorzigtigen boezem spiegelen, beminnen ze boven al, en begeerig zakken ze in het verfrisschende water, om hunne verhitte zijden te koelen; - op eens stuit de afvlietende stroom, tegen hunne breede zijden, als tegen een' dijk, terug, en vliegt bruisend over hun heen, terwijl ze het schuimende nat, als een hoos optrekken, en spelende op hunne onbedrevene kinderen spuiten; dan stijgen ze weder op het drooge, wandelen langs den begraasden oever en verzadigen zich met de wilde vruchten of de toppen der jonge boomen; tot dat eene schemering den naderenden dag vermeldt, en zij weder in het diepste des wouds terug keeren. - Gelukkige schepsels! - zoo zij maar de strikken ontwijken

konden, die voor hun gespannen worden! Noch de reusachtige omvang van hun ligchaam, noch hun snedig begrip, en verbazende kracht, kunnen hen tegen de listen der menschen beschermen, die hun het ondragelijk juk eener levenslange dienstbaarheid weten op te leggen, en door honger en slagen, de razende woede over het verlies hunner vrijheid dempen; ben leeren gehoorzamen, slaasachtig knielen, en de dreigende spits van den *ankosjh*(*) vreezen, als zij den kornak(†) zien, die hun magtig hart vernederde.

Vaak wordt eene algemeene jagt op hun besloten, en duizenden omsingelen het uitgestrekte woud; ongelukkig zoo als dan de aangename boschjes en ritselende beekjes van *Maturé*(§) hen benedenwaarts gelokt hebben. - Eensklaps door het schelle geluid der instrumenten en cimbalen, het wilde geschreeuw, het klateren der vuurroers

(*) *Ankosjh* is de haak, waarmede men den elefant regeert.
(†) De bestuurder van een' elefant.
(§) *Maturé* is eene provincie ten zuid zuidoosten van het eiland gelegen, en waar ze gemeenlijk gevangen worden.

en het flikkeren der brandende toortsen, van achteren omgeven, drijft men hen, verschrikt door het ongewoon en woest oproer, in de allengs vernaaawende kraal(*), waar ze door hnn eigen geslacht (aan het smadelijk juk gewoon, en die reeds het geheugen der beminnelijke vrijheid hebben verloren) verraden, en in de magt hunner tirannen geleverd worden, om, naar derzelver goedvinden, den verachtelijksten arbeid te verrigten; of om, met goud doorwrochte kleeden omhangen, met zilveren bellen en schilden gesierd, tot vermeerdering der ijdele pracht eens vorsten te dienen, en een leven van overvloed en gemak te leiden; dan wel de magtige slurp met tienvoudig nederhangende bogten van zware ketenen gewapend,

(*) *Kraal* wordt eene soort van fuik genaamd, uit boomen gevormd, met twee wijde vleugels, die in eene naauwe beurs eindigen, en waar de elefanten allengs door een groot geraas, dat men achter hen maakt, in gejaagd worden; het einde van de kraal is zoo naauw dat slechts één dezer dieren er door kan gaan, die dan door twee tamme opgewacht, en, naar een' dikken boom geleid wordt, waar men hem aan vast ketent; en zoo doet men met al de overigen.

in de digte drommen der vijanden gezonden te worden, om gansche rijen en gelederen neder te maaijen en te verpletteren.

Dus berooft men ben van hunne vrijheid; doch de onverzadelijke hebzucht, spreidt hen nog verschrikkelijker lagen, en vernielt vaak het edelmoedig dier, om het geringe gewin van deszelfs blinkende slagtanden.

Op den weg, die tot eene watergroeve, of naar een bemind boschje leidt, graaft de listige jager, eenen diepen en breeden kuil, in wiens midden een korte en puntige paal dreigend gevestigd staat; dunne latten kruisen zich over het gapende graf; eene mat van biezen, verbergt hetzelve voor het gezigt; bloemen des velds, en geurige planten, rijzen er uit den grond; takken met guldene vruchten beladen verheffen zich hier en daar, en noodigen het argelooze dier tot den maaltijd des doods. Onkundig van het gevaar, en zijn naderend en smartelijk einde niet vermoedende, betreet het den waggelenden afgrond, die zich krakende onder hem opent; verschrikt stort hij neder, en het gescherpte hout, begraaft zich diep in zijne ingewanden. - Daar

ligt nu het edel dier, badende in zijn bloed, en in ijsselijke smarten zich wringende. Waartoe dienen hem nu zijne magtige wapenen, de schrikkelijke slagtanden, die verre voor hem heen zich krommen, de lange lenige slurp, die uit zijn voorhoofd schiet, en vaak de kruin des palmbooms in het stof legde; zijn reusachtig gevaarte, en verbazende omvang? - Daar ligt het, een slagtoffer der hebzucht en ijdele pracht. Vergeefs trachten zijne makkers, op zijn jammerlijk kermen toegeschoten, hem te redden; vergeefs reiken ze hem hunne trompen, en slingeren ze in de zijne, om er hem uit te helpen; ijdel zijn alle hunne pogingen - troosteloos verlaten ze hem eindelijk, en zijn smartelijk geloei, weêrgalmt nog lang door de bosschen.

Elefanten gevecht.

Nu zal ik spreken, van de oorzaak, waarom zij elkanderen somtijds bestrijden; en van het verbitterd en razend gevecht van twee magtige medeminnaars, die om eene schoone, in het bloedig strijdperk treden; de

woede van den afgeslagenen, en zijn wanhopig besluit.

Als de jonge elefant, voor de eerstemaal, de alles beheerschende drift der liefde gevoelt, of een ongepaarde eene êga zoekt (want ook zij verbinden zich aan eene gezellin) dan dwaalt hij eenzaam rond, in onbezochte wildernissen; verlaat zijn gezelschap, de beminde beken en liefelijke boschjes, en klaagt, met diep gebrul, zijn lijden aan den wedergalm; tot dat hij in het uitgestrekte woud, eene gezellin gevonden hebbende, zich met haar vereenigt, en, van haar verzeld, en hoogmoedig op zijne verovering, tot zijne verlatene vrienden wederkeert. - Doch niet altijd gelukt hem deze onderneming; vaak wordt hem haar gerust bezit, door een' geducht' medeminnaar, die een ouder regt vermeent te hebben, of zich mede om hare gunst beijvert, betwist. Ontmoet deze hem, waar hij aan de zijde van zijne beminde, onder de altijd groene boomen wandelt, de jong bebladerde takken voor haar afplukt, of in een heldere stroom te zamen badende, beken van water over haren rug spuit; dan, van minnenijd en toorn brandende, verheft

hij een' schrikkelijken kreet, en daagt hem tot den beslissenden tweeftrijd uit. Dreigend bereidt de andere zich om hem te ontvangen; dreigend zwaait hij den vreesselijken slurp.

Eensklaps rennen ze op elkanderen in, met vlammende woede, en ijsselijk geloei; de aarde dreunt onder hunne voeten; en het omringende woud zucht van het geweld; doldriftig stooten ze elkander de ivoren balken in de borst, en stroomen van bloed vloeijen uit de wijdgapende wonden; dan weder hunne gespierde trompen in een windende, trekken ze hunne reusachtige ligchamen, met onbegrijpelijke kracht, naar elkanderen toe; of de lenige kabels verheffende, zweepen zij suizende hunne breede zijden; het kletteren der zware en op een volgende slagen weêrgalmt in het rond, en de verschrikte apen kijken grijnzende van achter de bladeren der boomen; terwijl zij, die de oorzaak van dit woedend gevecht is, onverschillig zich vermaakt, om hare verhitte zijden in het verfrisschende water te koelen, of met een bebladerden tak, de vliegen van haar ligchaam te verjagen. Intusschen duurt de strijd met een'

twijfelachtigen uitslag voort; dan eens schijnt de eene, dan weder de andere, de overhand te hebben; tot dat eindelijk de zwakste of meest gewonde den terugtogt neemt, en niettegenstaande zijne herhaalde aanvallen, genoodzaakt is, het slagveld en de schoone aan den overwinnaar af te staan.

Ronkedoor, of afgeslagene elefant.

De schaamte en wanhoop doen hem de plaats en de makkers, die getuigen waren van zijne nederlaag, ontwijken; woedend rent hij door het woud, en verwijdert zich van hun voor altoos; - alsdan besluit hij, ten ongelukke der menschheid, de bosschen te verlaten, hem voedden en hebben zien geboren worden, en zich naar bewoonde streken te begeven. Voor het laatst werpt hij nog een' langen ea treurigen blik op de voorwerpen, die hem omringen, en die hij voor eeuwig vaarwel zegt; en ongevoeliglijk zakt hij nu naar het bewoonde strand af; langzamerhand komt hij hetzelve nader; de verschillende levenswijze, de

eenzamheid, en het herdenken aan de bron van zijn ongeluk, veroorzaken bij hem eene gezette razernij, eene gedurige woede en verbittering, die zijnen, anders zachtmoedigen en vreedzamen, aard, in een wanhopig besluit doen veranderen, om zijne smart door moord en verdelging te verzachten; en wreedelijk vormt hij het voornemen, van zijnen moed aan weerlooze en zwakke schepselen te koelen; verraderlik loert hij op de bogtige paden, achter de digte struiken, of uitstekende rotsen. Ongelukkig de niets kwaadsvermoedende reiziger, die achteloos en onbekommerd zijnen weg voorbij de plaats neemt, waar hij, in eene hinderlaag verborgen, schuilt; ongehoord volgt hij hem op het zachte zand na, geene wolk van stof omhult zijne breede voeten, en het geraas zijner stappen verraadt zijne verschrikkelijke nabijheid niet; tot dat hij, zich eindelijk met de ingebeelde zekerheid van zijn slagtoffer, dat hem niet ontglippen kan, genoeg vermaakt hebbende, op eens, digt achter deszelfs ooren, een' vreesselijken en verdoovenden kreet verheft die in de naburige wouden weêrgalmt; en op het zelve oogenblik, dat de ongelukkige ver-

schrikt omziet en een' gedrochtelijken vleeschklomp boven zich gewaar worde, ligt hij reeds door een eenigen slag ter aarde gestrekt; of door den gespierden tromp opgenomen, wordt hij wervelende boven de toppen der boomen gesmeten, en onder zijne voeten verpletterd.

Dusdanig is het dat de ronkedoor, verscheidene dagen achter een, de schrik van het geheele landschap blijft, dorpen en velden verwoestende, en doodende al wat hem te voren komt; tot dat eene algemeene jagt op hem wordt ondernomen, en hij eindelijk, onder de menigvuldige, hem toegebragte wonden bezwijkt, en, met zijn leven, het gevoel zijner smarten verliest.

Tijger-royal Of Koningstijger(*).

Niet mieder vreesselijk, en ongelijk

(*) Zijne gunsterende huid, met lange zwarte strepen, gereekend; zijn gele kop, groote muil, bij uitstek levendige oogen; maar voornamelijk, zijn meerderen moed, bloeddorst, en grootte, onderscheiden hem van anderen van zijn geslacht.

bloeddorstiger, en verraderlijker dan gij, o edel dier! in niets bij u te vergelijken, en geene van uwe deugden bezittende; doch in rang op u volgende, is de wreede tijger.

Als de nacht zich over de aarde verspreidt, en alles met zijn' digten sluijer bedekt heeft, dan doen honger en bloeddorst, het slapende monster ontwaken; hij rekt zich uit in zijn hol; wijd opent hij zijne scherpe klaauwen met geronnen bloed bevlekt; ijsselijk gaapt hij, en de verhitte tong kromt zich uit den schrikkelijken muil; hij rijst uit het midden van afgeknaagde beenderen, en schudt zijne gevlekte zijden; ongeduldig naar roof, treedt hij brullende van vreugde uit zijn duister hol, en verre in het rond vlugten de verschrikte dieren op zijne gevreesde en welbekende stem. Snel als een bliksem doorkruist hij de wouden, en zoekt zich zijne prooi; de zorgelooze reiziger of slapende wachter der velden verliest vaak het leven onder zijne verscheurende tanden; elke nacht is met nieuwen moord gekenmerkt; elken nacht vindt een schepsel het graf in zijne ingewanden. - Doch ook somtijds keert hij hongerig en

vermoeid van de vergeefsche jagt naar zijne schuilplaats terug, troost zich met een beter geluk, en verslaapt den langen dag, tot dat duisternis weder het aardrijk bedekt, en hij met verdubbelden moed en wraakzucht het woud op nieuw doorkruist. Ook dan is hij wel eens in zijne verwachting te leur gesteld, en de dag verrast hem hijgende en moedeloos, zijne klaauwen nog ongeverwe in het rookende bloed, en zijne holle maag slaande tegen zijne verhitte zijden.

Buffel.

In eene kleine vlakte, met hoog verhevene wouden omgord, graast de ontembare buffel, en plukt zorgeloos de geurige toppen der planten, of weidt op het nog bedauwde gras. - Wilde ernst is op zijn gerimpeld voorhoofd, en geweldige kracht in zijnen dik gespierden nek; - uit zijnen ijzeren kop rijzen de scherpe horenen; dreigend stijgen zij uit het boschachtig haar, als de spitsige klippen van *Leavawa*(*) uit het

(*) Eene woeste landstreek, vol klippen en rotsen; in de provincie van *Jalé*, ten zuidoosten van het eiland gelegen.

midden der wilde struiken; - zijne neusgaten zijn als de holen van den onaai(*), zijn adem is als de mist die uit de kloven der bergen rijst, en zijn loeijen als het rollen der haren tegen den zandigen oever. Nu en dan rekt hij den kwabbigen hals uit, en zijne heesche stem dreunt door het woud; zijne gezellin hoort en beantwoordt zijn geroep; snoevend ligt zij bij den afvlietenden stroom, onder hooge en wijduitgespreide takken, die eene bevende schaduwe over haren breeden rug vormen.

Gevecht van den tijger, met een' wilden buffel.

Ligter dan het dorre gras der heide, door het verwaarloosde vuur van den nachtelijken reiziger ontstoken, ontvlamt zijn toorn, en onvermoeid vervolgt hij zijnen vijand. Echter door razenden honger gedreven, waagt het de gevlekte wurger hem aan te randen; - verraderlijk zoekt hij hem te overvallen, en zich van achteren

(*) Onaai, een viervoetig dier, holen in den grond makende als een konijn.

op den ronden rug te vestigen, ten einde zich onbevreesd eenen weg tot zijne ingewanden te banen. Doch de gedreigde op zijne hoede, ziet den moorder komen, ziet, hoe hij, als geen kwaad in den zin hebbende, zich achter een kreupelbosch nederlegt, of onachtzaam nu aan deze, dan aan gene zijde onder de struiken snuffelt; hij merkt zijn voornemen, en duister loert hij van ter zijde, op alle zijne bewegingen. De wreedaard zich nu ontdekt, en alle hoop op eene gemakkelijke prooi verdwenen ziende, - aarzelt. - Doch, door honger en bloeddorst aangespoord, besluit hij eindelijk tot een openbaar gevecht; betrouwende op zijne behendigheid en list, treedt hij stoutmoedig zijnen vijand te gemoet, en schrikkelijk grijnzende, toont hij de scherpe slagtanden; terwijl de andere het ontzaggelijke hoofd dreigend verhest, damp uit de opgespalkte neusgaten blaast, snuivende van toorn, eene wolk van zand in de lucht schrapt, en hem onverschrokken verwacht; niet tot een gevecht, als toen hij met zijn' medeminnaar, om het ongestoorde bezit zijner gezellin kampte, waar kracht tegen kracht, en wapens tegen

wapens gesteld waren; waar twee vijanden met gelijke woede bezield, in het strijdperk treden; waar het dampende bloed uit diepe wonden vloeit, en verwisselende slagen gegeven en ontvangen worden; maar tot een gevecht, waar de eene zoekt aan te vallen, en de andere te vermijden; waar de strijders zich vermoeijen, zonder zich te bereiken, en op het oogenblik dat de kamp beslist is, de overwonnene eerst de doodelijke wapens zijner tegenpartij voelt.

Het gestreepte bloeddorstige dier, rad als de wind, met lenige en buigzame leden, vlug in het draaijen en springen, grijpt met veranderde wendingen, nu van deze, dan van gene zijde aan; dreigt nu hier, dan daar, nadert, wijkt snel terug, en nadert weder in onophoudelijke bewegingen, veranderende elk oogenblik zijnen aanval, en tracht vergeefs zijnen vijand te vermoeijen, of hem zijnen voordeeligen stand te doen verliezen. Bedaard, hoewel schuimend van woede, volgt deze naauwkeurig al de wendingen van het radde monster, en biedt hem staag de spitse der horenen, en het dreigende voorhoofd; met een' scheefgebogen nek, en wijd opgespalkte blikken, loert hij van onder het boschachtig haar,

dat zijne oogleden dik beschaduwt, op zijne listige tegenpartij, die eindelijk een' voordeeligen kans, een gelukkig tijdstip, of blootgegevene zijde meenende te zien, snel als de bliksem, een' gevleugelden sprong naar den rug van zijnen gebulten vijand doet. Even snel werpt deze het neêrgebukte hoofd omhoog, en spiest hem in de scherpe horenen; dan bukt hij nogmaals tot op den grond, en werpt den spartelenden tiran hoog in de lucht; dat bij tuimelende van tak tot tak naar beneden komt, en zijne rookende ingewanden in den boom slingeren; of hij sleept hem over den ruwen grond, tot hij, vermoeid van den last, den hijgen den en bewusteloozen ellendeling, met menige diepe wond afmaakt, zoo dat hij zich sidderende uitstrekt en rogchelende sterft. - Daar ligt nu de schrik der wouden, de onverzoenlijke vijand der zwakke dieren; zijne vlammende oogen zijn uitgedoofd; verstomd is zijne vreesselijke stem; als de afgehouwene wortel eens booms, ligt de nooit rustende staart; zijn breede bloeddorstige muil is met zand gevuld; over hem huppelt de veldmuis; de jakhals verzadigt zich met zijn vleesch.

Nu keert de fiere overwinnaar naar zijne gezellin terug, om zich in den ruischenden stroom te koelen; de bosschen weêrgalmen van zijn herhaald gebrul, en van het zegepralende en blijde geschreeuw der schichtige dieren in het ronde, die van verre getuigen waren van dit vreesselijke gevecht, en van den dood van hunnen algemeenen vijand.

Doch somtijds gelukt den waaghals zijne sprong, en hij schiet onbeschadigd over de puntige horenen. Oogenblikkelijk kleeft hij op den rug van zijne ongelukkige prooi, en vestigt de scherpe klaauwen in deszelfs breede zijden; terwijl hij met zijne verscheurende tanden het ligchaam ontgint, zijn verhitten muil in de diepe wonden steekt, en het uitbarstende bloed inzwelgt. Te vergeefs arbeidt het razende dier, om zich van hem te ontdoen; het jonge aapje kleest minder vast aan de ruige borst zijner moeder; steigerende werpt het zich met hem om, en zet het met ijsselijk gebrul door de wildste bosschen, de digtste struiken, vloeden en moerassen, driemaal stort hij neder, driemaal heft hij zich weder op, en doet telken reize eene verbazende maar ijdele

poging, om den doodelijken last af te schudden, tot dat bij eindelijk, steil voor over stort, en vreesselijk steunende sterft.

Rollewaijs.

Een vernielend en kwaadaardig geslacht zal mij nu bezig houden; de diesachtige en listige *Rollewaijs*(*), de saters dezer wouden. - Uit de bosschen of klippige holen, komen ze bij nacht in stille partijen bijeen, en tegen elkanderen het afgesproken wachtsein grinnikende, zakken ze in luchtige sprongen naar het slapende dorp af.

o, Landman! uwen vruchtrijken boomgaard geldt het, uwe voorraadschuur, den arbeid uwer handen; uwe vleijende hoop van gewin zal haast in rook verdwijnen; met het aanbreken van den dag, zult gij uwe boomen vinden afgestroopt, van al hun smakelijk sieraad beroofd, en vergeefs zult gij uw verlies betreuren.

(*) Eene soort van apen, graauw van haar, en wel zoo groot als een volkomen jagthond; voor het overtige in alles aan die van hun geslacht gelijk.

De roovende hoop aan den bestemden oord komende, stellen ze wachten uit, om met luid geschreeuw te verwittigen; als vijandelijke stappen naderen; en nu voor overval verzekerd, storten ze langs de moestuinen, in het digte mangabosch, en verzadigen hunnen eersten honger met de sappige vrucht, of plukken gretig de rozenkleurige jamboe, en blozende casjoe(*). Dan, bezorgd voor een aanstaande gebrek, sluipen ze onder de breede bladeren van den nederigen pisangboom, en elk verrijkt zich met een' digten tros van de goudgele vijg, terwijl andere de zware jakka van den knoestigen stam afdraaijen, en diep gebukt, onder den last voortwaggelen; tot dat eindelijk, alle met buit beladen, de gansche bende een eenparig vreugdegejuich opheft, en schaterende naar derzelver ontoegankelijke schuilplaatsen ijlt.

De ongelukkige Indiaan ontwaakt somtijds van het woelend geraas, en ziet zuchtende en met betraande wangen, uit zijne nederige hut, het plunderend gespuis zijnen boom-

(*) Alle deze vruchten, zijn in het vervolg deser beschrijving, onder de vruchtboomen beschreven.

gaard berooven; vergeefs tracht hij door zijn geschreeuw, door het ongeladen vuurroer, of den zwaren klank der dool(*), hen af te schrikken, of in hun verwoestend werk te storen; zij kennen altewel den eerbied, dien het bijgeloof hun toedraagt(†); wel verre van te vlieden, dreigen ze hem, vervaarlijk grijnzende, en zijn leven loopt gevaar; treurig treedt hij terug, en wacht met smart, tot zij, voldaan met hunnen roof, de toop al scheldende verlaten. - Doch nadert bij geval de gevreesde blanke, als zij onbeschroomd, met hun snood bestaan, in ijverigen arbeid door elkanderen woelen; schoon ongewapend, is zijn gezigt alléén genoegzaam, om hun de doodelijkste vrees in te boezemen. Dan weêrgalmt het dubbele geschreeuw der wachten door het bosch; de bezige menigte kent het schrikkelijke sein, en hun angstig gekrijsch ver-

(*) Eene soort van langwerpige trommel.

(†) De Indianen dragen deze soort van apen eenen grooten eerbied toe, dewijl ze gelooven, dat RAM, toen hij RABON, eenen verschrikkelijken reus en Koning van het eiland *Ceilon*, beoorloogde, door den oppersten der apen, HANNOEMAAN, met een leger versterkt en ondersteund werd.

heft zich tusschen de boomen; van alle kanten, hoort men ze nederploffen; in algemeene verwarring zoekt elk een goed heenkomen, en haastig werpen ze den kwalijk verkregen buit van zich. Maar verre van de woooplaatsen dier geduchte vreemden, diep in het land, waa eenzame dorpen aan den voet der bergen of zoom der wouden staan, oefenen ze, onbevreesd voor den Europeaan, hunne schelmsche streken uit en geven den ruimen teugel aan hunnen moedwil. Somtijds sluipt een van hun in de verlatene hut, terwijl de bewoners den akker bearbeiden, en verzadigt zich met hunnen voorraad; en vindt bij den vergetenen of verwaarloosden zuigeling, slapende of spelende op de harde mat liggen; met vooruitstekende kop, klappert hij tegen het onnoozel lagchende kind, trekt het nu aan de eene, dan aan de andere hand, huppek nu hier, dan daar, en bedrijft met hetzelve zijne snoode kuren, tot hij in de verte het naderend geruisch van menschenstemmen hoorende, het haastig onder den arm neemt en op het dak der hut klautert, of, schrikkelijk om aan te zien, spet hetzelve den hoog getopten palmboom opschuift, en uit

de verhevene kruin, de vergaderde menigte aangrijnst, die angstig van verre staat, en bevende wacht; tot hij eindelijk, vermoeid van zijne guiterijen, het wicht vrijwillig weder afbrengt, en aan den stam des booms nederlegt; terwijl de dwaze ouders, door bijgeloof verblind, het vol vreugde in hunne armen drukken, en het gebeurde als eene ontwijfelbare voorspelling van deszelfs toekomend geluk aanmerken.

Verschillende viervoetige dieren.

Wat zal ik zeggen van den grimmigen beer? en van den onaanzienlijken en walgelijken jakhals(*), bij wien bloohartigheid met vraatzucht gepaard gaat, die even enverschillig het stinkende kreng, en het jonge teedere reebokje verslindt, of op de kerkhoven over het uitgekrabde en halfverslondene lijk, in de eenzame mid-

(*) De jakhals is een dier, veel op een vos gelijkende, doch zijn haar is graanwachtig en wat langer; tij heeft bijna het voorkomen van een margeren schurften hond.

dernacht, een akelig afgebroken gehuil verheft? wat van den schobbigen en gevlekten krokodil? wat van het wilde zwijn en paard(*)? of van het menigvuldige wild, dat zich in deze onafgebroken bosschen bevindt, en niet reeds bekend is?

Aaï of luiaard.

En onder welk geslacht zal ik u plaatsen, rampzalige *aai*(†)! uitwerpsel der

(*) Het is genoeg bekend dat de Hollandsche compagnie eene paardenfokkerij op drie eilandjes, *Ilhas de Cavalhos* genaamd, hield, op welke zij in het wild liepen. Op een dezer eilandjes waren de merriën met hare hengsten, op het tweede de hengsten, en op het derde de jonge merriën, die met hun vijfde jaar op het eerste gebragt werden. Wanneer men een dezer wilde hebben, liep een Indiaan hetzelve na, en wierp het een' strik om den achterpeet; deze waren daar zoo verwonderenswaardig op afgeregt, dat ze hierin nooit feilden.

(†) Dit dier is zonder twijfel de *Bradypus tridactylus*, LINNAEI, of de drievingedge luiaard van LINNLUS: het heeft de grootte van eene middelmatige huiskat, een breed gezigt, roode oogen, en vingers aan de pooten, waarmede het even als een mensch de boombladen van de takken afrukt, die zijn voedfel zijn.

natuur; onvolmaakt door haar voortgebragt, en uitgewischt van de lijst der wezens, die het leven met vermaak genieten; die alleen schijnt geschapen, om de schoonheid en het geluk der andere schepselen, door uwe afzigtelijkheid en vreugdeloozen toestand, eenen meerderen luister bij te zetten, en te doen uitkomen.

Hoe treurig is zijn lot! - hoe ellendig zijn staat! ongelukkiger nog, dan de ongelukkige mol, heeft hij geene schuilplaats voor de verscheurende klaauwen der roofvogels, die vaak met zijn vleesch hunne bloedgierige jongen voeden; even onbekwaam tot verdediging als tot vlugt, is hij een gevangene in vrijheid; en bij de geringste beweging zijns ligchaams schiet rijtende smart hem door de wanstaltige en stramme leden. - Voor hem is niet het heldere nat der kabbelende beek; het verfrisschende water gleed nooit door zijne schorre keel; de groene heuvels en lagchende velden betreedt hij niet; de smaak der geurige vruchten en planten, en het malsche gras zijn hem onbekend. Naar de bladeren, alleen, die hem verbergen, strekt hij de loome hand uit, en eet sidderende tot

aan het daglicht; tot dat hij, omringd van afgestroopte takken, en door knagenden honger gedrukt, angstig de lange reis aanneemt, en onder bitter en pijnlijk kermen, en bijna onmerkelijk, den boom afzakt, om, blootgesteld aan eene menigte gevaren, en eene ligte prooi voor den zwaksten vijand, eenen anderen op te kruipen, die hem weder voor woning en tot spijze kan dienen, en op welken hij eindelijk, na lang sukkelen, aankomt, door gebrek aan voedsel tot een geraamte uitgeteerd, en doodelijk afgemat van den voor hem verren weg. - Daar zit hij weder verlaten en eenzaam, verbergt zich tusschen de digte bladeren, en zich vast aan een' tak klemmende, verslaapt hij den langen dag; des nachts alleen ontwaakt hij, om zich te voeden; des nachts alleen waagt hij het, zijne droevige stem te verheffen, en het pijnlijke, 'aaï,' klinkt door het stille woud.

Vogelen.

Doch genoeg van de viervoetige en kruipende dieren; zijt nu ook op uwe beurt mijn onderwerpt, schoon gepluimde lucht-

bewoners! die in deze uitgestrekte wouden door elkanderen zwiert, en ze roet duizend verschillende toonen doet weêrgalmen.

Avoutrou of bergadelaar.

Eerste in grootte en kracht, zult gij ook de eerste plaats bekleeden! - magtige *avoutrou*! - bewoner der ruwe bergen!

Van de hooge klip vliegt hij onder de wolken den naderenden dageraad te gemoet, en staart met onwrikbare oogen op den schemerenden God van den dag. - Nu spoedt hij eenen snellen weg in zijne snijdende vlugt, en scheurt den hemel met zijne uitgespanne wieken, of teekent prachtige kringen, in het wijde uitspansel; dan weder zweeft hij met onbewegelijke vleugelen, op de dunne lucht, en overziet hoogmoedig uit de onmetelijke hoogte, de onder hem zwevende wereld; van deze verhevene standplaats kiest hij zijnen buit, en zijn doordringend oog ontdekt de zorgelooze prooi, tusschen digt verwarde struiken, en breede kreupelbosschen; als een bruischende

stormwind stort hij neder op den weerloozen haas, of het jonge reebokje; slaat zijne scherpe klaauwen diep in de zijden van het schreeuwende schepsel, en verheft zich met herzelve in eene snelle vaart door de huilende lucht, terwijl zijne breede schaduwe, gelijk eene lage wolk, over bosschen en heuvelen loopt; hoog verheven, aan den rand eener overhangende rots, heeft hij zijn ongenaakbaar nest gebouwd; daar wachten zijne hongerige en bloedgierige jongen met luid gekras naar zijne wederkomst, en wel haast is de ongelukkige prooi van een gereten en verslonden. Somtijds vat hij van den zandigen oever de trage schildpad op, en spoed met langzame en zware slagen, en bukkende onder den last, moeijelijk naar het schreeuwende gebroed; terwijl het tweeslachtige dier, de lange hals uit de schelp steekt, kijkt en verwonderd is, waar het zich bevindt; - op eens laat hij het verbaasde schepsel van de hoogte op eene breede en vlakke klip vallen, dat de harde schaal aan duizend stukken van een splijt, en het naakt als een vorsch ligt te spartelen.

Baija of hangvogel.

Gij onaanzienlijke *Baija*(*) zult nu volgen; uwe goede hoedanigheden, verdienen

(*) Deze vogel heeft de grootte, en ten naastenbij de kleur van de Europeaansche musch; doch iets geler. Hij is zeer tam, leerzaam en buitengemeen getrouw; zoodat wanneer hij op een' zekeren afstand van zijnen meester gebragt wordt, en men hem dan loslaat, hij niet rust voor hij denzelven heeft wedergevonden, zonder van de goede gelegenheid ter vlugt gebruik te maken. Hij is echter wel het meest aanmerkelijk, wegens den bouw en de zamenstelling van zijn nestje, dat uit kunstig door elkanderen gevlochten stroo en riet bestaat, de gedaante van een eenigzins langwerpig zakje heeft, en van onderen met een naauwe en lange ingang, even als eene pijp is voorzien; zoo dat het geheel niet kwalijk op een fleschje gelijkt, hij hecht het gemeenlijk vast aan de uiterste einden van de hoogste en dunste takjes der boomen, die aan den kant van een water of vijver staan; alle jaren maakt hij weder een nieuw, van dezelfde gedaante en met even zulk eene pijp aan het vorige vast, en zoo vervolgens tot vijf en zes toe; hierdoor zijn zijne jongen tegen de aanvallen der roofvogels, slangen, hagedissen, enz. die zeer op derzelver vleesch gesteld zijn, beveiligd. Het is wegens deze bijzondere zamenstelling van zijn nest, dat men hem ook wel hangvogel noemt. Deze vogel is voor het overige zeer gezellig; en het is niet vreemd eenige honderden van hunne nesten, aan éénen boom te zien.

dezen rang; in dezelve zijt gij eten elefant gelijk; even als bij boven de magtige bewoners der wouden, munt gij in deugden onder uw geslacht uit.

Ook gij zijt leerzaam, getrouw, schrander, bemint de gezellige zamenleving en uwe jongen in den hoogsten graad, en verlaat nooit vrijwillig de plaats, waar ze naakt en vederloos, om hulp en voedsel schreeuwen. Hoog aan de toppen der boomen bouwt gij, met honderden uws gelijken, het uit verscheidene verdiepingen bestaande nestje; ongenaakbaar en ontoegankelijk voor bloedgierige roofvogels, en andere vijanden, die uw kroost belagen; aan de dunste twijgjes der boomen hebt gij het gehecht, door den minsten wind wordt het heen en weder bewogen en tegen de naastbijzijnde takken gezweept.

Mienkoerwie.

Ziet! de schoon gevederde *Mienkoerwie*(*),

(*) Deze vogel heeft de grootte van een spreeuw, zeer schoon gekleurde vederen, en eene buitengemeen schelle stem; zijn snavel is even als die van een' papegaai gekromd.

op de takken der overhellende boomen, die een ritseund beekje of ver ilverden vijver beschaduwen, zitten! met uitgerekte halzen en half geopende wieken, loeren ze onbewegelijk op de dartele vischjes, die, door de warmte der zon naar boven gelokt, zich onder de schemerende schaduw vermaken. Hier en daar ziet men er eenige, als een steen, van de overhangende takken in het water plompen, en voor eenige oogenblikke rin hetzelve verdwijnen, tot zij, met de schubbige prooi in den bek, weder boven komen. - Des nachts alleen hoort men hen elkander met melodisch gefluit toeroepen en beantwoorden, en hunne schelle stemmen klinken door het eenzame woud.

Pipoija.

Hoor! hoe de verliefde *Pipoija*(*), in de ruischende palmtopen, de welluidendste toonen door den kleinen keel gorgelt! ter-

(*) Hij heeft een korte staart, de grootte van eene zwaluw en zeer schoon gekleurde vederen; hij zingt buitengemeen liefelijk, voornamelijk in het begin van den regentijd.

wijl scharen van *Perrokieten*(*), met luid geschreeuw, en onderling twistende, op de bewegelijke takken nederstrijken.

Kowiel, carlo en sjaroek.

Daar zit de gespikkelde *Kowiel*(†), fluitende in hee digte mangabosch, en verzadigt zich met de gulden vrucht; de zwaarlijvige *Carlo*(§) tracht vergeefs zijne me-

(*) *Perrokieten* zijn eene soort van papegaaijen, doch iets kleiner, hebbende de grootte van eene duif; hunne staart, die wel tweemaal de legnte van hun ligchaam heeft, is zeer schoon, en, even als bijna de geheele vogel, van eene helder groene kleur, om den hals hebben ze een' smallen regenboog van blaauw, wit en rood; de oogen zijn klein, levendig en vuurkleurig.

(†) *Kowiel* is een trekvogel van de grootte van eene duif; hij houdt zich gemeenlijk in de rijpe mangabosschen op, en heeft een' Jangen staart en bloedroode oogen. Het mannetje is bijna zwart en het wijfje gespikkeld. De *Indianen* zeggen dat deze vogel verliefd is op de roos.

(§) *Carlo*, heeft de grootte van eene gans, de vederen zijn gespikkeld en de bek is rood; op denzelven is een rond uitwas even als een appel; hij heeft eene schelle stem en maakt een geluid omtrent als het knarren van een ongesmeerd wiel van een' wagen; men kan het wel eene engelsche mijl ver hooren; gemeenlijk, wanneer hij aanhoudend roept, volgt een sterke regen.

lodische toonen na te bootsen, en zijne knarrende stem klinkt nog even onwelluidend; terwijl het heldere geroep van den *Sjaroek*(*) elke pauze vervult.

Nachtuil. Baoer.

In de diepe kloof der rots zit de droevige *Nachtuil*; voor hem hebben de bloemrijke velden en geurige boschjes geene aantrekkelijkheid; hij vliedt het gezelschap der andere vogelen, en in verlatene ruïnen of met mos begroeide boomen is zijne woning, waar hij eenzaam en ongestoord zijne eentoonige klagten kan uiten; het gezigt van den dag verbaast hem, en de aangename tooneelen der natuur, geven hem verdriet; alles schuwt zijne nabijheid, de vale *Baoer*(†) alleen hangt zich onbevreesd

(*) *Sjaroek*, eene soort van kwartel.

(†) *Baoer*, eene soort van groote vledermuisen, en uitermate wild; wanneer zij gevangen zijn, bijten ze al wat onder hun bereik is, tot hunne eigene pooten en vlerken toe, met hunne scherpe vinden af. Zij vliegen zeer hoog en snel, en hebben een doordringend gezigt; hunne vlerken zijn met twee baken voorzien, waarmede, benevens met hunnen bek, zij zich al kruipende voortzetten en aan de takken der boomen hangen. Het is ten hoogste gevaarlijk in de opene lucht te slapen, dewijl zij den slaper ongevoelig eene ader openen, en eene groote menigte bloed uitzuigen, makende met hunne uitgespreide vlerken eene aangename koelte, hetwelk belet dat men door den beet ontwaakt.

aan de takken der boomen, die zijn verblijf omgeven.

Slangen.

Ditmaal genoeg van u, gij wreede en wilde dieren! die brullende of met woest geschreeuw, het uitgestrekte woud doorkruist; gij vlugge herten! en schichtige elanden! ongelukkige prooi der verslindende monsters, en allen die, als gij, in angst en sidderende hun voedsel zoeken, in stage vrees han leven slijten, en op elk geritsel, dat uit de struiken hunne opmerkzame ooren treft, ijlings vlugten, en vaak de heldere beek of het bebloemde dal, om den dood te ontvlieden, droefgeestig verlaten, eer zij hunnen honger gestild, of

hunnen brandenden dorst gelescht hebben; ook u, gij huppelende en vliegende schepseltjes! die de verhevene kruinen van het lommerrijk geboomte bewoont, en de digt bebladerde takken tot eene schuilplaats kiest, - u zeg ik mede vaart wel!

Het glibberige geslacht, dat zich in golvende beweging langs de aarde sleept; de kronkelende bewoners der nederige struiken, en verschimmelde poelen; dat gevaarlijk gewormte, van elk gevloekt en gevreesd, niettegenstaande de levendige verwen hunner schoon gevlamde huid, zal ik nu beschrijven.

Ik zal alle die hatelijke dieren opnoemen zoo veel mij bekend zijn; ik zal hunnen aard en hunne hoedanigheden ontvouwen, de eigenschappen van hun doordringend vergift, en de vreemde en schrikkelijke toevallen die het veroorzaakt; ik zal de gevolgen ontdekken van hunnen beet, en den verschillenden dood, dien zij veroorzaken, als zij het groene zwadder, door de holle slagtanden, in de opengeretene ader drukken; als het door de naauw zigtbare wonde zich met het bloed vermengt, hetzelve ontbindt, verdikt, in vollen gloed ont-

steekt, of als ijs, in de in een gekrompene buizen doet stollen, dan de roode golven, door de gezwollene kanalen, gelijk een storm voortjaagt, zoo dat de zwakke dijken verbreken en het zich uit alle openingen des ligchaams giet.

Liefelijk gewest! door de natuur met heerlijkheid en pracht gesierd! waar zij met milde handen hare schatten uitdeelt! - aanlokkelijk land! dat de vriendelijk zegenende hemel gedurig toelacht, en de eeuwige lente tot hare woonplaats heeft verkozen! nog veel aanminniger zoudt gij wezen, zoo men, onbevreesd voor dit gevaarlijk ongedierte, al de vermaken, die gij gulhartig aanbiedt, konde genieten; zoo men, onbeschroomd voor een' verborgen dood, zich onder de spelende schaduw der ruischende topen, op het witte zand, of tusschen de geurig ruikende planten konde nederleggen; terwijl het duizendstemmige concert der schoon gepluimde vogelscharen de zinnnen streelt, en zachte zefirs de wangen koelen. - O! konde mep aan den bebloemden oever van het zilveren beekje, in hetwelke de geringde kokosboomen hunne lange bladeren spiegelen, onbevreesd van

door den dood te worden gewekt, zich gerust aan den zoeten en verkwikkenden slaap overgeven, dien het suizelen der windjes, en het eentoonig ritselen der golfjes over de oogleden spreidt!

Pambou-rajah, of koningslang.

Wie is de schrik der bergen van *Wellaponahoy?* - wie doet den reiziger angstig zijnen weg vervolgen, in het uitgestrekte woud van *Jalé*? - Het is de vreesselijke *Pambou-rajah*(*); de geschubde Koningin der slangen! - Hare reusachtige lengte is als een twintigjarige palm, die zich welig aan de zandige boorden van eenen snelvlie-

(*) Zij if verschrikkelijk groot, hebbende de lengte van 60 à 70 voeten, en wel driemaal de dikte van een volwassen man; de huid is geel, met donkere vlekken. Zij houden zich gemeenlijk, op de hier beschrevene wijze, in boomen op; doch wanneer zij in lang geene prooi hebben kunnen verrassen, drijft haar de honger, haar gewoon verblijf te verlaten, en haar voedsel op de aarde te zoeken, als dan vervolgen zij al wat zich aan haar vertoont.

tenden stroom verheft; haar omvang als de gladde stam van den *panam*(*); evenredige zwarte vlekken loopen over den schubbigen rug, en de wijde kaken zijn gewapend met zagende tanden; haar geblaas is als het ruischen van een palmbosch in den storm; en wolken van giftigen damp stijgen uit de diepe keel.

In tiendubbele bogten hangt zij over den nederigsten tak van een' magtigen boom, en loert op prooi; de vlugtige ree, die onder haar bereik graast, is een ligte buit; de verscheurende tijger zelfs spartelt te vergeefs; zijne scherpe klaauwen en tanden baten hem niet, noch de luchtigheid van zijnen sprong, en radde leden. Vaak verrast zij hem, als hij bij het verbleeken der sterren, vergenoegd van zijne nacht-ronde, met uitgedeide zijden en bebloeden muil, naar zijn hol terug keert, en zonder vrees voor gevaar, onder het gapende monster

(*) *Panam* is een geweldig hooge boom, en zeer digt met langwerpig ronde bladeren begroeid; de bloemen van dezen boom hebben eenen aangenamen maar buitengemeen sterken reuk, die hoofdpijn en duizeligheid veroorzaakt.

voorttreedt. - Snel als de straal des hemels, die uit gistende onweêrswolken de aarde beroert, schiet zij neder, vat hem in den gespikkelden rug, en bindt hem met den verdunden staart aan den knoestigen stam; dan de lenige knoopen aanhalende, verbrijzelt ze zijne beenderen, zoodat hun gekraak zich in de verte doet hooren. Nog levend en jammerlijk brullend, wordt het ongelukkige schepsel eerst door haar zever beslabberd, in het afgrijsselijke hol hares muils ingezogen; uit het diepste van hare ingewanden laat hij nog een naar en dompig gekerm hooren, tot dat hij in den bewegelijken kerker smoort. Nu tot berstens toe opgevuld, strekt zij zich uit, en slaapt een' langen en ongevoeligen slaap; ongelukkig zij, zoo op dit tijdstip der bedwelming de ronddwalende *vaddah* haar vindt, als hij met den klinkenden boog en rammelenden pijlkoker gewapend, ter jagt gaat; onbevreesd kapt hij haar met zijnen handhijl den vreesselijken kop van den gedrogtelijken romp, die onmagtig zich vergeefs in duizend bogten wringt; juichende over den buit zoekt hij zijne makkers, en lange

nog vergasten zij zich op het malsche en smakelijke vleesch.

Naga, brilslang of cobra capella.

Daar komt zij aan, de giftige; uit hare duistere schuilplaats komt zij ten voorschijn, nadat zij door lange schuring tusschen digte struiken, of aan eene ruwe klip zich van de oude huid heeft ontdaan; verjongd en vol van nieuwe kracht glijdt zij in graauwe golven over het gras; belust op wraak, draait zij den opgehevenen kop aan alle zijden; - uit hare gloeijende oogen schieten brandende stralen, en angstig vlieden de dieren voor haar heen.

Beklagenswaardig hij, die onverhoeds met een' haastigen stap den boozen worm drukt, of haar onwetende aanraakt, als hij zorgeloos voor gevaar in het hooge en welige *nagagaasj*(*) wandelt; of door nieuwsgierigheid gedreven, door woeste en onbewoonde gebouwen, met distelen en dorenen

(*) *Nagagaasj* beduidt slangengras, dewijl zij zich gaarne in hetzelve ophouden.

digt bewassen, dringt; onder hangende ruinen, over ingestorte muren en vermolmde puinhoopen klautert. Sissende schiet zij op hem toe en leegt de volle blaasjes in zijne aderen, terwijl hij gillende terug vliegt, en in wilde vertwijfeling de handen wringt. Het vergiste schuim is naauwelijks in de wonde gespuit, of vloeit met het rustelooze bloed door al de kronkelende kanalen, besmet het met een scherp en bijtend zuur, welke het van de karmozijne kleur berooft, en zwart en modderig deszelfs loop vertraagt; eene doove en loome pijn woelt den magteloozen lijder dqor de leden, en de doffe oogen vergieten onwillige tranen; welhaast bevangt hem duizeligheid met koude rilling, en de walgende maag verheft zich tegen de keel: tot dat eindelijk, herhaalde stuipen zijne zenuwen schudden, en de trage pols zich vaak verliest; de bange borst moeijelijk naar adem hijgt, en in eene lange flaauwte, de bevende ziel uit hare woning sluipt.

Dit zijn de smertelijke gevolgen van haren giftigen beet. Hierom, o landman of reiziger! vermijd de plaatsen waar zij zich gaarne ophoudt, en in het verborgen loert.

Dat geen verkeerd medelijden of ijdel bijgeloof(*) u baar doe sparen, als gij haar slapende in het zand vindt liggen, of zij u stoutmoedig den weg durft betwisten; verbreek den gladden rug met stokken, verpletter haren boozen kop met steenen, zoo dat zij zich vergeefs kromme, en de afgeknotte leden eerst met het ondergaan der zon hunne krimpende beweging verliezen. - En gij voornamelijk, wandelende pelgrim! dien de gelofte eene lange reize doet ondernemen naar het wijdberoemde *Jagernaat*(†), of die de geboorteplaats van KISHTNA bezoekt(§), dan wel met het

(*) De Heidenen door bijna gansch *Indië*, eerbiedigen de *Naga* of brilslang, uit godsdienstige begrippen, en zullen haar nooit dooden of beleedigen. Volgens hun gevoelen is het een *ojatra* of kwaad voorteeken, wanneer zij over of tusschen de voeten van den genen, die haar geslagen of gekwetst heeft, ontvlugt, zonder denzelven te bijten.

(†) De *Indianen* gelooven dat aldaar het in steen veranderde ligchaam van KISHTNA VISHNOU in zijne achtste invleesching, welke gedaante hij aangenomen heeft, om de tirannische Koningen te straffen, wordt bewaard.

(§) De geboorteplaats van KISHTNA is de stad *Madara*, in het Koningrijk van dien naam.

heilige water beladen vergenoegd terug keert(*), of uit verre landen uwe zonden brengt, om ze aan het bulderende strand van *Ramassourin*(†) af te wasschen: waar ook uw Godsdienst of pligt u henen leidt, boetdoende *Jogies!* en omzwervende *Saniassies*(§)*!* vergeet niet als gij met den laten avond de herbergzame Shouderie(□)

(*) Dit doen eene soort van pelgrims of monniken, *Kasjie kauries* genaamd; die naar *Kasjie* of *Benares* in bedevaart reizen, van waar ze, in ronde aarde potten, ieder omtrent 20 a 25 mengelen kunnende houden, water uit de *Ganges* halen. Dit water verkoopen ze aan rijke lieden, die het godsdienstig bewaren, en als een zieke op sterven ligt, giet men hem daarvan iets in den mond en op het hoofd; ook wordt het op groote gastmalen aan de gasten voorgedierd.

(†) *Ramassourin* is een eiland in de bogt van *Manaar*, tegen over *Ceilon*, waar zich de vijver *Danoucobie* bevindt, door den God RAM zelf gegraven, ten einde er de zondaren hunne zonden zouden kunnen alwasschen; hebbende hij verklaard, dat wie zich in denzelven baadde, met een wezenlijk berouw over zijne kwade daden, dezelve hem zouden vergeven zijn, mits hij ze hiet weder bedreef.

(§) Boetdoende en omzwervende monniken.

(□) Rusthuis.

bereikt hebt, om, eer gij uwe vermoeide leden op de harde mat uitstrekt, alle duistere hoeken te onderzoeken en herhaalde reizen in de handen te klappen, op dat, zoo het kwaadaardige schepsel in verborgene achterhoede ligt, gij bare schuilplaats moogt ontdekken, of zij u tusschen de geborstene muren, of uit het vermolmde stroodak, met haar geblaas moge beantwoorden; ook doet gij wel, afgeschilde look in uwen gordel te knoopen, welks sterke reuk haar onverdragelijk is, en haar van uwe legerstede verwijderd houdt; doch beter dan dit alles, zoo gij magtige bezweringen weet uit te spreken, en zingende kunt dreigen met RAMA'S snelle *Bahanam*(*), den witborstigen *Garoer*(†), en met den schitterenden *Soerdjoe*(§);

(*) *Bahanam*, dus worden de dieren genoemd, die den Goden tot rijpaarden disnen.

(†) *Garser* wordt verbeeld, met het aangezigt van een' jongeling, en het ligchaam van eenen gedrogtelijken vogel; hij wordt ook wel *Tarksjia* genoemd; en is een getrouw dienaar van RAM geweest.

(§) *Soerdjoe* is de zon; Garoer en Soerdjoe zijn volgens het gevoelen der *Indianen*, onverzoenlijke vijanden der *Naga* of brilslang.

angstig vliedt zij voor deze gevreesde namen, en snelt schuiffelend over het veld; verre weg van de plaats waar zij zich in stille gerustheid, met de piepende vledermuis of schuilende vogeltjes voedde. Doch overvalt u de nacht op eenzame en onbewoonde vlakten, zoo dat gij, dwalende tusschen verwarde struiken en digte kreupelbosschen, met moeite uwen weg zoekt, dat dan de taaije en knoestige wandelstaf, bij elken tred met kracht tegen den grond stoote, en het gerammel der ijzeren ringen zich van verre late hooren(*); op dat het venijnig ongedierte, door het schelle geraas verschrikt, ijlings vlugte, en gij uwen voet niet onvoorziens op deszelfs kouden en glibberigen rug zet.

Vijanden der brilslang.

Vele zijn de onverzoenlijke vijanden der *Naga*, welken de algoede natuur een' eeu-

(*) Men gebruikt des nachts om de slangen te verjagen eenen stok met koperen ringen bezet, waarmede men een geraas maakt, dat men zeer verre kan hooten.

wigen haat voor haar heeft ingeplant: de rood gespikkelde *Polonga* doch wel voornamelijk de gezellige en menschenbeminnende *Mongoe*(*), een gering diertje met een leeuwen hart; dat den kamp nooit weigerde, en van vreugde juicht, als het de felle slang ontmoet, waar zij aan den kant eens poels op den roeijenden kikvorsch loert, of trots en hoovaardig haar kronkelende pad, op den zandigen oever eener rivier teekent; nu den bast rimpelig in een trekt, dan zich weder verlengt, en de wijde ringen achter aansleept. -

Gevecht van den brilslang en den mongoe.

Naauwelijks wordt ze hem gewaar, of zij stijgt dreigende omhoog; hare gladde hals zwelt van boosheid; zij ontvouwt de glinsterende zwarte bril aan den gezwollenen kop, en drilt de gevorkte tong tus-

(*) Die diertje heeft de grootte van een middenmatig konijn, korte beenen en is roodachtig van haar. - Deszelfs snuit is in het klein aan die van een varken gelijk.

schen de doodelijke slagtanden; driftig vervolgt ze hem, terwijl hij wijkt en listig deinst, tot aan de plaats, waar de bij hem bekende plant, het onfeilbaar hulpmiddel tegen haren gevreesden beet, de gezegende *Colouppa*(*) groeit; hier houdt hij stand, en vertrouwende op het krachtige tegengift, bereidt hij zich tot het gevecht; moed schittert in zijne oogen; zijn haar rijst als bordelen overeind; ongeduldig krabt hij de aarde en een luid geknor is het teeken tot den strijd.

Even zoo als in de zandige vlakten van *Libië*, de waakzame struis den dunnen hals in de lucht steekt, wanneer het doffe getrappel der paarden, en het gedruisch der jagers, ver achter den gezigtseinder door de eenzame woestijn zijne luisterende ooren treft, - dus verheft zich het kronkelende ongedierte, met ijsfelijk geblaas, op de geschubde borst, en dreigt met trillende tong vernieling en dood; onafgebroken staart ze met fonkelende oogen op den radden vijand, en

(*) Eene plant net purperkleurige bladeren, waardoor de beet der brilslang zijne uitwerking verliest.

volgt naauwkeurig alle zijne schichtige wendingen; bij elken aanval vliegt zij schrikkelijk sissende op hem in, en even snel ontwijkt de andere den gevaarlijken scheut; indien het haar gelukt hem te kwetsen, verhaast het alleen haar verderf, en terwijl zij het gistende venijn in zijn bloed drukt, scheurt hij met zijne scherpe klaauwen, lange voren in den gladden buik; dan in haast van het genezende kruid etende, komt hij met nieuwe kracht en verdubbelde woede op haar aan, en belaagt haar zonder tusschenpozen van alle kanten; tot dat zij eindelijk, vermoeid van de vergeefsche scheuten, duizelig van de snelle draaijingen, en magteloos door de ontvangene wonden, zich niet langer opgerigt kan houden; haar steigerende kop zinkte allengs ter aarde, en terwijl zij angstig naar de vlugt omziet, grijpt hij haar in den nek, en bijt den kop van den kronkelenden romp.

Polonga.

Daar waar de doodelijke *Ningala*(*)

(*) Eene plaat welker vrucht, veel gelijkenis met roode aalbessen hebbende, een doodelijk vergift is.

hare ranken schiet, en andere giftige planten in de slijkachtige aarde groeijen, aan den oever van gistende poelen, met het knikkende riet bewassen, uit welken schadelijke dampen zich staag verheffen; of in het vermolmde merg van omgestorte boomen, die de jaren of de herhaalde stormen hebben in het stof gelegd, - daar woont de vreesselijke *Polonga;* daar vindt zij de stoffe waarmede zij op nieuw de blaasjes achter de spitsige slagtanden vult, als zij dezelve in de bevende voeten van mensch of dier, die haar onwetend drukten, geleegd heeft - noodlottige stoffe, die de zenuwen verdooft, on hunne veerkracht doet verliezen; die eene bevende koude over het geheele ligchaam verspreidt en de oogen met een' onweerstaanbaren slaap overvalt; die de belevende warmte van het bloed beneemt; het staag loomer en trager doet vloeijen; (gelijk een afvlietende stroom, over welken de versteenende adem des barren winters blaast) tot dat het allengs in de aderen stolt, en het kloppende hart does stil staan.

Gevecht van de naga en polonga.

Gelukkig voor bee menschdom, dat zij de bewoonde plaatsen vliedt, vreesachtig is van aard, en niet ligt tot toorn geneigd, ten zij ze zich gedrongen voelt, of zich zelve in gevaar acht; doch op de graauwe *Naga* uit zij alle hare woede; haar vervolgt zij in alle schuilplaatsen, en roept haar met luid gesis, van tusschen de struiken, of het scherpe slangengras, haar liefste verblijf, tot den strijd. Somtijds vindt ze haar aan den voet van den weekstammigen *Papaija* op wiens gestadigen bloesem zij gretig aast; of de booze ligt op het witte zand in de heete zon zich te bakeren.

Op de welbekende stem harer vijandin stijgt zij uit het midden der cirkelvormige bogten, waarin zij baar ligchaam heeft gelegd, steil om hoog, ontspreidt den waaijer aan den platten kop, drilt toornig met de driedubbele tong, en haren langen sleep ontrollende, maakt zij zich tot den doodelijken kamp gereed.

Met verbazende snelheid schieten ze voorwaarts, en knoopen zich in een, met won-

derlijke vlechten; woedend bijten zij opt elkanderen los, met hare staarten zweepen zo den grond, hare oogen flonkeren als gloeijende robijnen; de lucht is vervuld met haar toornig geblaas, en de kleurige vlammen der uitgedijde huid, vertoonen zich met meerderen luister. Nu winden ze zich los en strijden van verre; dan wederom verwarren zij elkanderen met hare buigzame ligchamen, en tuimelen over het flijmerige zand, of vervolgen elkander voor eene poos, de eene half kruipende, de andere zwemmende langs de aarde, en hervatten den kamp op nieuw, met gelijke woede en gelijke kracht; bij wraakzucht list, bij list behendigheid voegende, verwikkelen zij hare halzen met kunstige slagen, en zich met de staarten aan elken struik, aan elken boom klemmende, trekken zij met verbazende kracht, de onoplosselijke knoopen te zamen; hare uitgerekte ligchamen verdunnen zich; stikkende openen zij de zwadderige kelen, en verre uit den kop puilen de brandende oogen; verzwakt door wonden en haar beider gift, onmagtig om zich weder te ontstrikken, zinken ze op elkanderen neder; nu en dan roept de wraakzucht het

vlugtende leven terug, en zij doen nog eene vergeefsche poging, om elkanderen te schaden, tot dat eindelijk de mëengewrongene klomp onbewegelijk ligt, en scherpvretende mieren zich met haar vleesch vergasten.

Dit nu zijn de vijanden van de trotsche *Naga*, die haar met razende verbittering onophoudelijk vervolgen; doch vreesselijker voor haar dan al de overigen, is de hoogvliegende en snelle *Keroudin*(*), de geduchte vernieler van haar geslacht, uit wiens klaauwen ze geene redding heeft te hopen, tegen wien alle verdediging vruchteloos is, en de aangename wraak den dood niet verzoet.

Met uitgespande wieken, hangt hij onbewegelijk aan den rand eener duistere wolk, en overziet, hoogmoedig op de aanbidding van BISHNOUS nederige vereerders(†), uit de onmetelijke hoogte het

(*) *Keroudin* is de Malabaarsche naam, van eene soort van tread of kuikendief, in het Portugeesch *Minhote* genaamd; hij heeft een' witren kop en bals; het overige van het ligchaam is roodachtig.

(†) De *Hikdoes* vereeren hem, dewijl BISHNOU in sone zijner invleeschingen zich van hem als rijpaard bediende. Er is een berg, omtrent 4 mijlen ten noordwesten van *Sadraspatnam*, op de kust van *Choromandel* gelegen, die zeer vermaard is, wegens het voeden van twee dezer vogelen, hetwelk naar het voorgeven der braminen reeds 2000 jaren zoude geduurd hebben.

Omtrent tegen den middag, zer zich een bramin met eenen kleinen koperen pot, vol gekookte rijst, op een' grooten platten steen, die zich op den top van den berg bevindt, waarin twee kuilen zijn van een half voet diep die altijd met water aangevuld zijn; van deze rijst maakt hij kleine ronde balletjes, en legt die, gelijkelijk verdeeld, bezijden zich in twee koperen bekkens, waarop hij zich met het aangezigt voor over werpt om te, bidden. - juist ten 12 ure, ziet men de twee vogelen van verre komen aanvliegen, die, na eenige kringen in de lucht rondom den top van den berg gemaakt te hebben, zich op den steen nederlaten, en in de met water gevulde kuiltjes baden, waarna zij zich achter den bramin plaatsen, de een aan zijne linker, de andere aan zijne regter zijde, die hen met averegtsche handen de balletjes toereikt. - Zoodra zij verzadigd zijn, begeven ze zich elk weder naar zijn vijvertje, om zich te baden verheffen zich in de lucht, en na op nieuw eenige kringen om den top van den berg gemaakt te hebben, vliegen ze te zamen weg, den koers naar het oosten nemende, van waar ze ook kwamen.

onder hem zwevende landschap, tot dat zijn doordringend oog de zorgelooze prooi ontdekt, waar zij opgerold in het witte zand sluimert;

een schreeuw van blijdschap klinkt door de wolken, en in wentelende bogten daalt hij lager en lager, tot hij eensklaps als een' stormwind op de verschrikte slang nederstort, en haar den kop van den gladden hals afbijt; dan verheft hij zich met den spartelenden romp, om denzelven tusschen de waaijers van den palmboom, op zijn gemak te verslinden; of ijlt er mede naar zijn verheven nest, waar hij er zijne hongerige en schreeuwende jongen mede voedt.

Doch nog verschrikkelijker noodlot wacht u somtijds, geduchte worm! en gij, die door de wijde velden en digte struiken, in wilde vrijbeid omdooldet, of verlatene tempels en weêrgalmende zalen van waggelende ruïnen in ongestoorde rust bewoondet, moet vaak eene naauwe en duistere gevangenis met moerderen van uw geslacht aanvullen, en, schandelijk ontwapend, u in dezelve met gedrongene bogten krommen.

Hiertoe bragten u de betooverende spreuken van den *Sorpojaan*(*), die u uit uwe schnilplaats ten voorschijn deden komen; hoog op de borst leunende, luister-

(*) Slangenbezweerder.

det gij naar zijne vleijende woorden; en in slaap gewiegd door het zoete geluid der *magodie*(*), naamt gij niet waar, dat hij u al spelende ongemerkt naderde, tot hij u snellijk om den gekartelden staf slingerde, in den gladden nek greep, en de spitsige tanden uitrukte, welker doodelijke droppen onschadelijk op. de aarde vielen.

Nu zult gij u niet meer in de warme zonnestralen koesteren, noch den verfrisschenden wind door de brandende keel inademen; voortaan zult gij u niet meer met den spartelenden vorsch verzadigen, noch de ongevederde vogeltjes in hunne nesten overvallen, en hunne teedere beentjes kraken; de flaauwe en ontoereikende inhoud van een ei, zal uw dagelijksch voedfel zijn, en in de platte en toegedekte korf gedrongen, met stage duisternis omgeven, zult gij het licht niet zien, noch uwe pijnlijke leden uitrekken, dan om na de eenvormige toonen der *magodie*, in steigerende houding, en met ijdel geblaas, uwe magtelooze razernij te uiten, en met vruch-

(*) *Magodie* is een instrument, in gedaaste en geluid, veel op den doedelzak gelijkende.

telooze scheuten, de sarringen van uwen dwingeland te beantwoorden, en tot schouwspel en spot van de nieuwsgierige menigte te strekken, die zich verheugt in uwe zwakheid, en om uwe onschadelijke pogingen lacht.

Wie kan al het vergiftige gewormte noemen, dat in deze uitgestrekte wouden krielt, in slijmige moerassen, in de kloven en holen der bergen? - wie kan alle hunne verschillende gedachten, gedaanten, hoedanigheden en aard beschrijven?

Anacondo, bojobie.

Wat zoude men niet kunnen zeggen van de gedrogtelijke *Anacondo*(*), in grootte en aard de *Rambou-rajah* het naaste. - Wat van de misvormige *Bojobie*(†), wier

(*) Is eene slang van de dikte van een volwassen mensch, en omtrent 30 voeten lang; haar geheele ligchaam is met donker groene en gele schubben bedekt. Zij ligt gemeenlijk in hare geheele lengte op den grond, en houdt den staart alleen om eenen boom geslingerd.

(†) *Bojobie*, eene schoon gekleurde slang, welke echter door hare omgekrulde lippen, die de doodelijke slagtanden laten zien, van eenen schrikverwekkenden aanblik is.

breede rug met wonderschoone kleuren, en de gladde hals met groenvlammend goud is gesierd? doch mijd haar, voorzigtig reiziger of pelgrim; haar gift spreidt in het bloed eene ijsselijke plaag, - melaatschheid, - erger dan de dood.

Rettum viriën.

Veel konde ik vertellen van de zwarte *Rettum viriën*, en de verschrikkelijke uitwerkselen van haren beet, die het bloed schuimend en met tiendubbele snelheid door de aderen jaagt, zoo dat het, gedrongen in de naauwe kanalen, stormende doorbreekt en zich bruisende uit alle openingen des ligchaams stort.

Nella pambou.

Ook van de geringde *Nella*, die met een klokkend geluid hare schrikkelijke nabijheid verraadt, en den voorzigtigen reiziger, met verhaaste schreden een' smartelijken dood doet vlieden.

Katté viriën.

En de goudgele *Katté viriën* die zich met herhaalde beten wreekt, en den ongelukkigen met hooggespande zenuwen de leden doet krommen.

Erie pambou.

Ook van u vreesselijke *Erie pambou*, die één woedend vuur door het ligchaam spreidt, dat al de vochten verteert, en een' onlijdelijken dorst veroorzaakt, dien de dood alleen kan blusschen.

Mijn afgematte geest dwaalt onder de verbazende menigte van dit schadelijke gebroed! de eenvormige toon verdriet mij; en mijne verbeelding zoekt vergeefs naar nieuwe uitdrukkingen, om de vaak herhaalde woorden te mijden!

Oedda viriën.

Ik zoude anders breedvoerig van de *Oedda viriën* melden, wier vergiftende adem het ligchaam wanstaltig doet zwellen.

Mannou pambou.

Van de grijze *Mannou pambou*, die de zandige vlakten bewoont, den gewonden aan langzame en slepende ziekten overgeeft, en hem vergeefs den tragen dood te hulp doet roepen.

Naak pambou.

Van de *Naak pambou*, die den slapenden met de zwadderige tong likt, en ongevoelig het dikke schuim in de zweetgaten drijft, dat al de vochten besmet, en - o wonder! - de gevlamde verwen en plekken op de huid doet voortkomen, die, naar mate de Koningin des nachts haar aanschijn verbergt, verbleeken en verdwijnen; doch zich op nieuw vertoonen, als zij de aarde van ter zijde toelonkt, staag dieper en dieper worden, met haar zich uitbreiden, en eindelijk weder even als te voren gloeijen, als zij in vollen luister aan het azure gewelf des hemels praalt.

Maïr pambou.

De dunne en naauw zigtbare *Maïr-pam-*

bou, een gevaarlijke worm, die in het ligchaam van mensch of dier, door slaap bedwelmd, zoekt in te sluipen, en den lijder aan vreemde en ijsselijke stuipen overgeeft.

Padegan-koetté.
En Kannou-pambou.

De *Padegan-koetté*, die de beenen met ongeneesselijke zweren bedekt. De *Kannou-pambou*, van helder groene kleur, die uit de digtbebladerde takken een brandend speeksel naar de oogen schiet, en ze met eeuwige duisternis bedekt.

Uttadie.

Voor het vergif van al dit schadelijke gebroed, heeft de verzorgende natuur heilzame wortelen en planten voortgebragt, krachtige middelen, wanneer zij in tijds gebruikt worden. Doch voor uwe beet, o giftigste der giftigen! vreesselijke *Uttadie!* is geen kruid voor handen, en geene genezende plant bekend; ijdel zijn bezwerin-

gen, of magtige spreuken; de zuigende slangensteen(*) hecht niet op de doodelijke word. - Zoo snel de straal, die uit de wolken dringt, en het ongelukkig hoofd des wandelaars treft, die onder de uitgebreide takken van den Ala-maram, eene schuilplaats voor het woedende onweêr heeft gezocht, hem levenloos ter neder strekt; zoo snel de gevederde pijl den klinkenden boog ontsnapt, zijn doel in het hart des krijgers vindende, hem tuimelend doet voor over storten: even snel werpt gij den rampzaligen, dien gij uw ijlend vergif in de opgeretene ader schoot, in de armen des doods; het oogenblik uwer beet is dat van het einde zijns levens; - haastig en ontsteld verlaat de ziel hare woning.

(*) Deze steen komt niet, zoo als sommige voorgeven, uit het hoofd der slang zelve voort; naar is eene kompositie van zekere *pandaroms* of monniken. Om te beproeven of zij echt is, neemt men ze in den mond, als wanaeer ze terstond aan het gehemelte kleeft; of in een glas met water geworpen, komen er oogenblikkelijk eene menigte belletjes of blaasjes op de oppervlakte. Zij zijn rond, graauwachtig van kleur en zoo groot als een duit, in het midden meer verheven dan aan de kanten; die van *Agra* komt is de beste.

Zwarte adders met onzigtbare oogen! twee hoofdige waterslangen en hoe gij alle heeten moogt, gij zijt slechts al te menigvuldig.

Kalloudie.

En gij onschadelijke *Kalloudie*, loom en traag schepsel! die het dikke en ineengedrongene ligchaam vergeefs tracht te krommen, en den onbuigzamen ruggegraad golvende te verheffen; die niet als anderen van uw geslacht, in snelle beweging uwen weg voortzet, maar met langzame draaijingen den staarteloozen bast voortwentelt; die geduldig slagen en den dood verdraagt, en vaak den zwartborstigen Ever tot eene smakelijke spijze verstrekt.

Ellie-pambou.

Gij ook, menschenminnende *Ellie-Pambou*(*)! goedaardig en vriendelijk, als zij,

(*) Is eene gezelschappelijke slang, en dient de Indianen, om hunne woningen van ongedierte en voornamelijk van ratten, waar zij zeer op verlekkerd is, te zuiveren.

die u herbergzaam opnemen, en met hunne kinderen opvoeden, u streelen en beschermen, dankbaar dat gij hunne woningen van vuil ongedierte zuivert, snelle rattenvanger! en alle, die als gij, van het scherpe venijn ontbloot, de digte struiken doorwoelt! ik ga u met stilzwijgen voorbij; eene andere vrij aangenamer stoffe zal mij bezig houden, waar mijn geest vrij en ongedwongen ronddwalen kan, en zich niet genoodzaakt zal vinden, over onaangename en vervelende onderwerpen te handelen. - Lagchende velden! met een doolhof van beken doorsneden - vruchtbare valleijen! met bloemen en zwemmende rijstvelden bedekt - liefelijke heuvels! ik wil op uwe welriekende toppen wandelen; daar, waar de dorenige *Rottan*(*) weelderig om den klapperboom(†) klimt, en hare ranken tusschen de uitgebreide takken slingert; en de zure geschubde vruchten, in digte gele trossen,

(*) *Rottan* is eene plant even als onze klimop, met dat onderscheid dat zij dorenen heeft, en gele, zure vruchten draagt.

(†) Ook wel *Palpalam* of melkvruchtboom geheeten.

aan de sijde van den honigzoeten palpalam hangen.

Boomen, vruchten, planten en gewassen.

Alamaram of wortelboom.

Met u zal ik aanvangen, oude zoon der aarde! prachtige *Ata*(*)! - Ongevoelig voor de stormen, die over hem bruischen, verheft hij zijn duizendjarig hoofd in de wolken; en in trotsche zekerheid plant hij zijn ontallijk kroost over de wijde vlakte; de zon schijnt vergeefs op zijn labirintisch gewelf, hij torscht hare stralen op zijnen rug; - dreigend verheft hij zijnen magtigen stam, en triomfeert over den

(*) Dus genaamd, dewijl zijne takken op eene zekere hoogte zich bulgen, in de aarde wortel schieten, en op nieuws een' stam vormen, wiens takken insgelijks weder in den grond hechten. De moederstam, is van eene gedrogtelijke hoogte en dikte, en somtijds kunnen twaalf menschen dezelve niet omvademen.

huilenden orkaan; de snelle bliksemschichs dringt niet in zijn hart, en glijdt sissend langs den knobbeligen schors; - hij vreest niet de vernielende sijl, of de snijdende zaag; en bukt niet voor de reisse des tijds, of den ouderdom van eeuwen; trotsch overziet hij zijn kroost; wild rondom hem staan ze in haastige opvolging verspreid; en strengelen hunne misvormige leden in broederlijke eendragt te zamen. - Naar zijne ruime schaduw haakt de vermoeide reiziger; de huppelende geiten grazen onder zijne eeuwig groene priëelen, en tusschen zijne labirintische gangen, bouwt de *Sanirie*(*) zijne grafstede. - De vreemdeling beschouwt met verbazing den stouten groei, en zoekt vergeefs, met achterover gebogen hoofd, den top des trotschen booms; met verwondering ziet uit deszelfs breede armen de weelderige kinderen voortkomen, en het wijde veld met hunne stammen vervullen. - Wie kent het getal zijner jaren, en den dag, op welken het spruitje uit de aarde rees?

(*) Mahomedaansche monnik.

Fijne houten.

Genoeg van u, aanmerkelijkste der ontallijke woudpilaren, en der bosschen van zwart, en hoog ebben- gouverneurs- en salamanderhout(*)! Laat ons nu tusschen de verkwikkende schaduwen der geurige vruchtboomen wandelen, en kortelijk van de voernaamsten derzelven melding maken.

Kokos-boom.

U zal ik het eerst bewonderen, - prachtige kokosboom! - die uwen ronden en gladden stam lijnregt in de hoogte verheft, en met de lange bladeren de wolken geesselt; eenige boom van den weldadigen Schepper, uit het paradijs, aan de bewoners der heete werelddeelen geschonken! onwaardeerbare gift! die alleen genoegzaam is tot de meeste noodwendigheden des levens! die in den onvruchtbaarsten bodem groeit, en het dorre zand met de prachti-

(*) Dit hout heeft een' natuurlijken glans, is zeer fijn, met gele en roode strepen gevlamd, en heeft geene kwasten.

ge kroón beschaduwt, en uit den ziltigen oever der zee zelfs verkwikkelijk vocht zuigt. Het bittere zeewater spoelt onschadelijk om zijnen slanken stam, hij bloeit met te meerder luister, buigt zich over de donderende golven en lacht om hun geweld, klaterende slaan de zware noten tegen elkanderen, doch geen eenige valt daardoor ter aarde.

Aan het uiterste van den geringden stam schieten regte, buigzame takken van alle kanten verre uit, aan welke eene dubbele rei lange gestreepte bladeren hangt; van deze takken ontbloot de eigenaar den boom voor een groot gedeelte, splijt ze in het midden van een, en vlecht er matten van, daar hij het dak zijner nederige hut mede bedekt, of dezelve tot andere einden schikt. - Grooter is het voordeel, dat hij uit de vrucht trekt; digt onder de gewelfde kruin hangen de zware noten in trossen, door taaije en lenige vezels aan de *maijang*(*) gevestigd, tot overloopens

(*) *Maijang* is de steel of den tak, waaraan de kokosnoot door eene vezelachtige zelfstandigheid is gehecht.

vol van het heerlijk en verfrisschend vocht, dat zich van binnen rondom als weeke room aanzet, en allengs tot eene witte, harde en smakelijke kern verandert; deze schraapt hij, en perst er de zoete melk uit, waarmede hij zijne kerries(*) en andere spijzen bereidt, of gebruikt ze in stukjes gesneden, tot een nageregt; begeert hij wijn uit zijnen boom te trekken, dan snijdt hij, zoo haast de bloesem zich afzondert, en de noot de gedaante van een areek verkregen heeft, met een snoeimes de *maijang*, een span achter de jonggeboren vrucht, met eene enkele snede weg(†), en zijne potten er onderhangende, brengt hij ze gevuld weder af.

(*) Kerries zijn eene soort van ragoet, genoeg hier te lande bekend.

(†) Wanneer de *maijang* omtrent een half el lang is, en de noot zich even gevormd heeft, dan suijdt men ze een weinig aan den top af, en hangt er een pot onder, waarin het vocht druipt, dat eigenlijk tot voeding der vrucht zoude hebben moeten strekken; dit vocht is de kokos, of indien deze bewerking aan een' palmboom wordt verrigt, de palmwijn of furrie. Men kan echter wel denken, dat de vrucht van dit onontheerlijk voedfel verstoken zijnde niet meer wast, en eindelijk geheel verdroogt.

Olie voor de lamp, garen en touw tot netten, woning, voedsel en wijn, dit alles en nog meer, verkrijgt men van dezen gezegenden boom; bij heeft geene oppassing of vette aarde noodig, en onder zijnen stam kan men, zonder hem te benadeelen, andere vruchtboomen en moeskruiden planten.

Palmboom.

En gij, die hem gelijk zijt in schoonheid, en zelfs in nut hem overtreft! - welige palm! - gelijk hij, groeit gij in onvruchtbare gronden, en laat toe, dat andere vruchtboomen in uwe schaduw opschieten; gelijk hij draagt gij uwen prachtigen kruin aan den verheven top, en geene lage takken ontsieren den slanken stam; ook uwe lange en getakte waaijervormige bladeren dienen tot deksel der woningen en omheiningen der tuinen van uwen bezitter; of in lange repen gesneden, schrijft hij met eenen ijzeren griffel op dezelve aan zijne verre vrienden en bekenden; ook uwe smakelijke vruchten, die in verschillende grootte en rijpheid, onder den ruischenden kruin hangen, zijn zijn voornaamste voedsel; het zij hij den rijpen

goudgelen en sappigen appel eet of uitzuigt, dan wel denzelven van de dradige vezels reinigt, en den *poenat*(*) maakt, da *salenga*(†) plant, of den *palmkool*(§) ge-

(*) *Poenat* wordt op de volgende wijze bereid; men perst het dikke en gele sap, dat in kleur en lijvigheid volmaakt op het door van een ei gelijkt, uit eene groote menigte vruchten,; en zuivert het van de vezelen, waarna men het met de hand zeer dik op eene mat strijkt, en in de zon laat droogen; dit wordt herhaald, tot dat men eene soort van koek van 3 à 4 duimen dik heeft verkregen, die men dan met de mat, waar aan hij gekleefd is, in vierkante stukjes snijdt en tot verder gebruik bewaart. Men bedient er zich van bij gebrek van rijst; het is aangenaam en zoet van smaak, doch eenigzins verhittend.

(†) *Calenga.* Men plant de pit, die zich in de vrucht bevindt, en laat dezelve weder opschieten; als het uitspruitsel de hoogte en dikte van een schorsoneel verkregen heeft, snijdt men het af roost en stampt het tot meel, en bakt koeken van.

(§) *Palmkool.* Alle palmboomen hebben een zeer teeder gedeelte aan den top, en omtrent twee voeten lang, door de vergadering der nog ongeopende bladeren gevormd; dit merg of hart, dit de Hollanders palmkool of palmiet noemen, is gekookt zijnde, een lekker doch duur geregt; dewijl een palmboom van dit uitspruitsel beroofd onherstelbaar verloren is, en oogenblikkelijk kwijnt en sterft. Er is eene soort van groote kever, die zeer op dit gedeelte van den boom verlekkerd is, en in hetzelve zoekt in te dringen, hetwelk de versterving deszelven onvermijdelijk ten gevolge zoude hebben. Zoodra de *Sjana* of boomkweeker een nieuwelijks gemaakt gat ontdekt, peilt hij er met een' ijzeren, met weerhaken voorziene priem in, ten einde niet alleen het kwaaddoende insect te dooden, maar ook om het uit deszelfs schuilplaats te halen, waar het na zijnen dood nog veel nadeel zoude kunnen veroorzaken.

bruikt; ook gij geeft den zoeten blaauwen wijn, die, matig gedronken, zeer gezond is, en menigeen van schrikkelijke ziekten heeft genezen(*).

Doch laat gij den liefelijken palmwijn staan, in weinige uren verliest hij zijnen aangenamen smaak, en, door de heete lucht aan het gisten gebragt, neemt hij eene bedwelmende eigenschap aan, prikkelt de tong, en de sproedelende geelst vliegt den drinker naar het hoofd; dan is het tijd, er de

(*) De *Callou* of palmwijn is een middel tegen de scheurbuik, en de ongemakken der nier, waarvan men radicaal genezen wordt, als men denzelven gedurende acht maanden, des morgens op de nuchtere maag drinkt.

rinsche jager-suiker(*) uit te koken, of er de sterke en onsmakelijke *pattij*(†) van te brouwen: een schadelijke drank, wanneer hig te veel gebruikt wordt, en in welken de Europesche dronkaard, weleer aan kostelijke wijnen gewoon, en die, om zijne ginds gepleegde misdaden of onbandig leven, deze verwijderde werelddeelen, als armzalig soldaat, heeft moeten bezoeken, zich vaak

(*) Men bestrijkt de pot, die onder den boom hangt, en daar de palmwijn indruipt, met een weinig kalk, dan kristallizeert de wijn zich aan de randen van den pot tot eene ruwe suiker, die vervolgens in de zon gedroogd, en eenigzins gerafineerd wordt; zij verkrijgt echter nooit de blankheid van die uit het suikerriet.

(†) De zure *Callou* of palmwijn wordt overgehaald en door bijvoeging van eenige wortelen, tot eene soort van brandewijn gestookt, die bijna zoo sterk is als de onze; doch voor hun, die er niet aan gewoon zijn, van een' walgelijken en onaangenamen smaak. Deze drank onmatig gebruikt, is zeer nadeelig voor het ligchaam, en veroorzaakt dan zenuwziekten, waterzucht, verlies van geheugen, en zij die er zich te veel in hebben te buiten gegaan, zijn meest altijd als in eene soort van wezenloosheid; men heeft menschen den brandewijn en andere sterke dranken, waar aan zij zich hadden overgegeven, zien verlaten, doch dit vocht nooit.

te buiten gaat, en het slagtoffer van geweldige ziekten wordt, welke niet dan met den dood eindigen. - Eindelijk ondergaan de *Callou* zijne derde en laatste verandering en wordt, in weinige dagen, tot een' scherpen azijn.

Aangenaam is het, met het aanbreken des daags, als de vlammende wereldtoorts uit de oostelijke kimmen rijst, en hare lange schuinsche stralen een' purperen gloed over boomen en velden spreidt, of als zij zich ten westen spoedt, en hare meeste kracht heeft verloren, het digte palmbosch te bezoeken. - Hoe vaak, als de drukkende hitte des middags was verminderd, en de koelende avondwind tusschen de boomen ritselde, wandelde ik, in gezelschap van jeugdige vrienden, naar de uitlokkende palmtoop; dan zochten wij van verre de leunende ladder eens opgestegenen *tijferaars*(*); vrolijk en dartelende legerden

(*) *Tijferaar*; zoo noemt toen den man, die in de palm- of kokosboomen klimt, en de potten jnet palmwijn afbrengt. Hij bedient zich, om in den boom te klimmen, van een klein laddertje, om dat de stam gemeenlijk, eene manslengte van den grond, met scherpe dorenen is bewassen.

wij ons onder den milden boom en verkondigden mee vreugdegejuich onze aankomst aan den verhevenen schenker; met luid geroep beantwoordde hij ons uit den gewelfden top, en gleed welhaast met de gevulde kalabas neder; dan lieten wij den schuimenden pot in het rond gaan, en dronken (onder het rooken van opgerolde tabaksbladen(*), en onder grappig kouten, zoo dat menigmaal de schaterende lach door het bosch klonk) tot verzadigens toe, van den onschadelijken blaauwen wijn; dus sleten wij den tijd, tot dat de toop zich allengs verdonkerde, de naderende avond de stille schaduw voor zich henen dreef, en de gevleugelde burgers der lucht de nachtrust zochten, en van alle kanten naar hunne bekende rustplaatsen ijlden; dan keerden wij terug tusschen de enge paden der golvende rijstvelden.

Verschillende vruchten.

Door volkrijke dorpen of langs omheinde boomgaarden, uit welke, de liefelijke uitwa-

(*) Cegaren.

semingen der schoon gekleurde *betel*(*), *ananas*(†), *casjou*(§), en goijava(□), of der goudgele *bananas*(□), en *man-*

(*) *Betel.* De noten wassen bij bossen op den top van den boom, en wanneer ze rijp zijn, hebben ze eene schoone bloedroode kleur. De boom is regt en hoog, en middelmatig dik, uit de zijden der bladeren, die 5 tot 6 voeten lang zijn, spruiten weder andere, hetwelk een schoon gezigt oplevert.

(†) *Ananas* is genoeg hier te lande bekend; men heeft verscheidene soorten, waarvan de grootste den aangenaamsten reuk, en de kleinste den besten smaak hebben.

(§) *Casjou.* Een lage en gekromde boom; de vrucht heeft de gedaante van eene peer, en een gele en purperkleurige schel; zij zijn vol sap doch een weinig wrang en zamentrekkend. De noot of pit van deze vrucht groeit buiten op dezelve aan den navel; deze noot heeft eene grijze schaal; de amandel of pit, die zich in dezelve bevindt, kan men nuttigen, en smaakt omtrent als eene hazelnoot. Men trekt ook uit dezen boom eene uitstekende gom.

(□) *Goijava* is eene vrucht, die aan eenen kleinen digt bebladerden boom groeit; zij gelijkt veel op eene abrikoos, is van binnen rood en vol korrels, en is zeer gezond; met suiker gekookt of ingemaakt, dient zij tegen den buikloop.

(□) *Bananas*, of *pisang*, is een boom van 10 tot 12 voeten hoog, en wassende in zandige plaatsen; hij heeft een wonderlijk en buitengemeen schoon aanzien, daar hij eigenlijk genomen, slechts eene groote plant is, hebbende hij geen hout noch schors, zoodat men den stam, met een mes zoude kunnen doorsnijden. Wanneer hij eerst geplant wordt, spruiten er eenige groote bladen, even als eene tabaksplant, uit den grond, uit het binnenste van welken weder eenige dergelijke opschieten, en zoo voortdurend tot dat de boom volwassen is; de bladeren die het bovenste gedeelte van denzelven bekleeden, zijn langwerpig, rond en breed, en bijna tien voeten lang; in het midden, waar zij het breedst zijn, bedragen zij bijna anderhalf voet. De vruchten hangen als risten aan eenen langen en buigzamen steel, die uit den top des booms schiet; zij hebben de gedaante van kleine komkommers, en zijn omtrent een span lang, hebbende eene gele schel.

ga(*), onze zinnen streelden. - Daar ziet men de zware en honigzoete *jakka*(†)

(*) *Manga's* groeijen aan eenen boom, die twaalf tot veertien voeten hoog is, zij hebben de gedaante van een' grooten appel, en eene groene schel; het vleesch is vuurkleurig, vol sap en van een' uitmuntenden smaak.

(†) *Jakka*, of zuurzak; deze vrucht groeit man een' grooten boom, niet aan deszelfs takken, snaar aan den stam, het zijn de grootste en zwaarste van alle bekende vruchten, daar zij gewoonlijk 20 tot 30, ja sommige wel 60 tot 80 ponden wegen; de schel, die zeer hard en knobbelig is, heeft eene donker groene kleur; het vleesch is van binnen geel en vast, de pitten, die zich in kleine celletjes bevinden, hebben volmaakt de kleur, gedaante en smaak der kastanjes.

rondom den knobbeligen stam hangen, en de *jambou roseira*(*), welker rozengeur op de ligte wiekjes van den zachten avondwind wordt voortgedragen; - hier staan, in geregelde reijen, lange dreven van gladde *areekboomen*(†), die hunne regee stammen steil in de lucht werpen; in digte trossen hangt de gulden vrucht tusschen de dubbel uitschietende bladeren.

(*) *Jambou.* Deze boom heeft een' gladden schors, en is aschverwig van hout, zijnde van hoogte en gestalte den appelboom niet ongelijk; hij draagt donker roode, en bijna zwarte vruchten, waarin zij, zoo wel als in de buitengemeene sijnheid van derzelver huid, volmaakt met de kersen overeenstemmen. De boom brengt vele bloemen voort, die bijna de gedaante en reuk der rozen hebben; doch zijn veel rijker en schooner van kleur; uit dezelve komen de vruchten ter grootte van eene peer voort. Het aanmerkelijkste van dezen boom is, dat hij altijd niet bloesems, even gevormde onrijpe en rijpe vruchten is voorzien, zoodat de aarde rondom als bezaaid is, met de afgevallene rozenkleurige bloemen.

(†) De *Aroekboom* is wat dikker, dan eene mans dije, de vrucht is geel, en zoo groot als een ei; doch als de schaal er afgenomen is, zijn ze niet grooter dan eene kleine walnoot. Men kaauwt de vrucht met de betel.

Verschillende boomen.

Verschoon mij, vruchtbare *Illipé*(*)! oliegevende *Margozij*(†), *Tijpangam*(§), en weekstammige *Papaija*(□)! bloemige

(*) *Illipé*, draagt oliegevende vruchten, die veel op de olijven gelijken; aan dezen boom zijn somtijds meer vruchten, dan bladen.

(†) *Margozij*, insgelijks een oliegevende vruchtboom, hij is aan MARIATALE, of de Godin der kinderpokken, gewijd, de vrucht is iets kleiner dan die van den *Illipé*, en van eene schoone vourof oranjekleur.

(§) *Typangam* is de Malabsarsche naam van eene soort van boom, die in de bosschen van *Ceilon* en *Malabaar* groeit; de stam is gekromd en knoestig; de bladeren zijn zeer klein, even als de vruchten, die in trosten bij elkanderen hangen, een aangenamen reuk, en zeer schoone roode kleur hebben; men kookt het hout, waardoor men eene roode verw, aan het vermiljoen niet ongelijk, verkrijgt.

(□) *Papaija.* Dit is een wonderschoone boom, en een der fierlijkste en bevalligste van die landen; gansch boven aan den top van zijnen regten en groenkleurigen stam pronkt zijn ronde kruin, met groote en diepgetande bladeren, aan lange gebogene stelen, waarvan de laagste de grootste zijn; bloesem, onrijpe en rijpe vruchten drangt hij te gelijker tijd, dat eene aangename verscheidenheid van kleuren oplevert. De vruchten gelijken, zoo in gedaante als grootte, volmaakt op de meloen, derzelver vleesch, zoo wel als schel, is citroengeel, en het is gevaarlijk er veel van te eten.

C

Bené-verou(*)! *Mandarvé*(†)! n sierlijke *Poprietsjé*(§)!

Verschillende planten, heesters, enz.

Gij hooge *Kandalou*(□)! - vergeef mij,

(*) *Boné-verou*, een hooge boom, met breede en lange bladeren, twee aan twee tegen elkander over, bruin en blinkende; de bloemen zijn goudgeel, en aangenaam van reuk.

(†) Mandarvé, een hooge boom, met zware, bladerrijke, uitgespreide takken, en roode, welriekende bloemen.

(§) *Poprietsjé*, een sierlijke boom, hoog en digt bebladerd; zijne takken vormen eene kroon; hij is van een liefelijk groen; de bloemen zijn donkerrood. De insecten kunnen op hem niet leven, schoon hij geenen reuk van zich geeft.

(□) *Kandalou.* Is eene buitengemeen hooge en dikke boom, wiens bladeren van boven groen, en van onderen grijs zijn; de bloemen zijn klein, wie en van eenen liefelijken reuk; aan dezen boom groeit eene langwerpige vrucht, van grootte en gedaante ala een kleinen agurk, zonder pit van binnen, maar die er, even als aan de *kasjou*, buiten op groeijen, en bijna als kastanjes smaken; wanneer ze nog groen zijn, mengt men ze met kalk, en merkt er stoffen, lijnwaden, en andere dingen, met eene. onuitwischbare kleur, mede.

dorecige Kaldeira(*)! sneeuwwitte Nondievallou(†), schoon bloemige *Monara-ku-*

(*) Kaldeira is een heesterboom, van 8 tot 9 voeten hoog; wanneer de takken eene zekere lengte verkregen hebben, buigen zij zich, en hechten weder in de aarde, waarin zij, even als de *ala*, op nieuw wortel schieten en opwassen; hij heeft zeer lange bladeren, met drie reijen dorenen; een in het midden, en een aan ieder zijde; de bloem is wit, en heeft een' zeer aangenamen, zich wijd verspreidenden reuk, - de vrouwen der Portugeezen en Mooren versieren zich met dezelve; doch bij de Indienen zijn zij, wegens Godsdienstige begrippen, in afgrijzen. De vrucht is zoo groot als eene kokosnoot, vad eene purpere kleur, vol knobbels, en in gedaante volmaakt den ananas gelijk.

(†) *Nondie vallou*, eene spruit van 3 tot 4 voeten hoog, die eene menigte bloemen draagt, veel naar rozen gelijkende; doch van een schitterend wit en zeer aangenomen renk.

dim(*)! en geneeskundige *Tsjangie cashpie*(†)! gij allen! en duizenden van nog ongenoemden, vergeef mij! indien ik niet breedvoerig, en zoo als het behoorde, in uwen welverdienden lof uitweide, en gij voornamelijk, kostelijkste en voornaamste voortbrengselen van dit gezegend land, geurige *kaneel*! liefelijke *kardamom*! en heete *pèper!* allen te wel bekend; vergeef mij! o, onwaardeerbaar eiland! indien ik van uwe onuitputtelijke mijnen van goud, zilver, diamanten, robijnen, kristal en andere edelgesteenten, en van uwe rijke pa-

(*) *Monara-kudim*, te eene heester, omtrent 7 voeten lang, met langwerpige roode bladeren, die op elk een doren even als een angel gekromd hebben; de bloemen van dit gewas zijn zoo buitengemeen schoon, dat men ze den naam van paauwenstaarten gegeven heeft; zij zijn sierlijk met rood en schitterende kleuren geschakeerd, en bij vijstigen aan eene lange aar, aan het uiterste der takken, gehecht.

(†) *Tsjangie cashpie.* Eene plaat die aan de oevers der rivieren en meren wast, van een sterken doch niet onaangenamen reuk, met purperkleurige bloemen. Deze plant staat bij de Indiaansche medicijnmeesters in bijzondere achting, en wordt tegen vele ziekten en kwalen gebruikt.

relbanken(*), en ontallijke soorten van horenen en schelpen, waarmede uwe stranden bezaaid zijn, niet gewage; reeds te lang heb ik rondgedwaald, onder uwe menigvuldige rijkdommen, en voortbrengselen; het is tijd dat ik van de schrikkelijke rampen spreke, die mij in uwe treurige wildernissen hebben getroffen. -

Afscheid van Ceilon en einde.

Vaart wel dan, lommerrijke en eenzame priëelen! rotsen, door de hand der natuur gegraven! vaar wel, bloemrijk tapijt! dat deze eeuwig groene velden bedekt; waar het welluidend concert der ontallijke vogelen, die hunne gezangen op de bewegelijke takken aan natuur en liefde opofferen, de zinnen streelt. - Ik zal u niet weder zien, geliefd verblijf! - noch mij

(*) De parelvisscherij, en wat daar op betrekking heeft, is al te wel bekend, beschreven, herhaald en weder beschreven, dan dat het noodig zou wezen, er iets bij te voegen.

meer, aan de slingerende boorden van de heldere beek, aan den verkwikkenden slaap overgeven, en de zefirs om de ligte bladeren der eeuwig groene boomen hooren spelen. - Vaart wel dus, beminnelijke voorwerpen, die mijne ziel bekoorden! - vaart wel!

Reize te voet door Ceilon.

I. Hoofdstuk.

Mijne vlugt van Madras over Tranquebaar naar Ceilon. - Aankomst te Jaffanapatnam. - Mijne levenswijze aldaar. - De passo de Catchaï. - Lof der Zonne.

Een vreesselijke en vernielende oorlog tusschen de Engelschen en den *Nahab van Massour*, HIJDER-ALI CHAM, verwoestte reeds, sedert bijna drie jaren, het ongelukkig *Carnatica* en *Zuider-Choromandel:* het geheele gewest was niet dan een tooneel van moord en afgrijzen, en duizenden der ongelukkige inboorlingen van die, weleer bloeijende en volkrijke landen, kwamen

door het zwaard, en den nog vernielender hongersnood, om het leven.

Te *Madras* voornamelijk, de hoofdplaats der Engelschen, was het jammer en de ellende tot den hoogsten top gestegen; de gansche stad was gedurende meer dan een geheel jaar achter een, dagelijks met de ligchamen der doode en stervende Indianen als bedekt.

Ik bevond mij ook, sedert eenen geruimen tijd, in die ongelukkige stad als krijgsgevangene: het was mij onmogelijk langer getuige te zijn van de ellende, die er heerschte; ik liep groot gevaar van in den algemeenen nood mede omtekomen; en mijne kans waarnemende, ontvlugtte ik over zee, in eene opene en lekke boot, naar *Tranquebaar*, een Deensch Etablissement(*). Aanvankelijk was mijn voornemen, mij hier neder te zetten en 'er het einde van den oorlog aftewachten; doch ik vond welhaast, dat ook hier geene blijvende plaats voor mij was, en dat deze stad, niettegen-

(*) Zie Lotgevallen op eene Reize van *Madres* over *Tranquebaar* naar *Ceilon.*

staande hare ontijdigheid, even min zeker voor eenen overval en de roofzucht der oorlogende Mogendheden, dan andere plaatsen was; ook waren er de levensmiddelen tegen mijne verwachting schaars en van eenen verbazend hoogen prijs; het geld, dat ik had, zoude dus bij deze duurte welhaast verteerd zijn geweest; diensvolgens zag ik mij genoodzaakt, om een meer zeker en goedkooper verblijf optezoeken; en zoo dra mogelijk *Tranquebaar* te verlaten; - doch waarheen? - Tot de Engelschen durfde(*) en wilde ik niet wederkeeren; - met de Hollanders was het volstrekt gedaan; alle hunne Ecablissementen langs de kusten van *Orixa* en *Choromandel*, hadden de Engelschen genomen en in puinhoopen veranderd. - Het eiland *Ceilon* was het eenige land, daar men voor oorlog en hongersnood beveiligd was; ook lag het nabij; - in éénen dag konde ik met eene Tho-

(*) Wegens de brieven van Lord CARTNIJ, die ik in handen der Franschen had overgegeven.

nij(*), Chialeng, of ander klein inlandsch vaartuig de overtogt doen; ik was dan ook tevens weder onder de Hollanders. Zonder mij dus lang te beraden, verliet ik de kust, en kwam, na het uitstaan van het grootste levensgevaar, eindelijk behouden, en verzeld van een beminnelijk meisje (ANNA) te *Jaffanapatnam* aan. Ik had gedurende mijn lang verblijf op de kust van *Coromandel*, menigmaal getracht, deze stad te zien, maar nooit had ik er gelegenheid of tijd toe gehad, en zoo die zich al nu en dan had opgedaan, waren er altoos andere verhinderingen in den weg gekomen.

Nu bevond ik mij dan eindelijk voor deze zoo lang gewenschte plaats, en ik kan zeggen dat, wat hare ligging en voorkomen aangaat, zij mij bovenmate wel beviel, en mijne verwachting verre te boven ging. - Dien morgen, toen wij er aankwamen, zal ik niet ligt vergeten. - Den avond te

(*) *Thonij* is een inlandsch vaartuig waarvan de planken aan elkander zijn vastgehecht. Men heeft ze van verschillende grootte; de dubbelde Thonijs van twee masten steken wel in zee, en gaan uit het gezigt van de kust.

voren had, ik mij bij het dorp *Catchaï* onder de tent van mijn vaartuig ter rust begeven; wij hadden den geheelen nacht doorgevaren; - een stoot van de Chialing tegen de kaai, - het luide geschreeuw der roeijers, het geraas dat zij met hunne riemen maakten, die zij juichende in het vaartuig wierpen, - deden mij ontwaken, - en ik trad uit de tent. Welk een gezigt! - welk eene verrassing! - hoe heerlijk! - hoe verrukkend!

De Zon rees juist achter de kimmen in alle hare pracht aan den blaauwen hemel, en verkondigde den schoonen dag, die haar stond te volgen. - Vóór mij lag op een kleinen afstand het schoone en vriendelijke *Jaffanapatnam* in een wijd amphitheater, met alle deszelfs bonte huizen, met liefelijke boschjes en tuinen als doorweven, en die met het donker afstekende groen der reusachtige palm- en kokos-boomen, een bekoorlijk en betooverend gezigt opleverden.

Ik vond in deze stad eene menigte vrienden en oude bekenden, die zich in tijds hier heen hadden begeven, om de rampen, de ellende, en den hongersnood te ontvlieden, welke zulk eene vreesselijke ver-

woesting op de kust aanregette. Onder dezelve ontmoette ik, tot mijne groote blijdschap, den gewezenen baas kuiper, van *Nagapatnam*, TEMPLIJN genaamd. De Engelschen hadden hem, na het innemen van die plaats, van meest al zijn vermogen beroofd; met het weinige dat hij had kunnen redden was hij na *Jaffanapatnam* gevlugt, alwaar hij eenen tuin met palmkokos- en areek-boomen beplant had gekocht, welks voortbrengsels maar even toereikende waren, om hem met zijn talrijk huisgezin te onderhouden. Beiden, man en vrouw, waren ten hoogste verblijd mij weder te zien, en ik achtte het insgelijks een groot geluk, in deze vreemde plaats, zoo een getrouwen en opregten vriend te vinden. Zijn tuin was even buiten de stad in de groote laan gelegen, en ik had het genoegen er eenen naast den zijnen te bekomen, dien mij de heer SCHRÖTER, Secretaris van Politie, met wien ik den dag na mijne aankomst toevallig in kennis geraakte - tot mijn gebruik en woning aanbood.

Hier leefde ik nu gerust en te vreden, vrij van alle zorg, kommer, en verdriet.

Ik kan mij, gedurende mijn geheele leven, slechts weinige tijden herinneren, waarin ik zoo volmaakt gelukkig, zoo vergenoegd was, als toenmaals te *Jaffanapatnam.* - Geen wonder, ik bezat ook alles wat eenen mensch in deze wereld gelukkig kan maken. Ik had geld genoeg, om nog voor eenen langen tijd ruim en onbezorgd te knnnen leven, - en aan vader TEMPLIJN een eerlijken man tot vriend.

De onafhankelijkheid had ik altoos als het grootste en dierbaarste geschenk des hemels aangemerkt; - zij was mij ten deel geworden; - niemand had over te gebieden, ik behoefde niemand te vreezen, te vleijen, of naar de oogen te zien, en was volkomen mijn eigen heer en meester. Ik beminde het buitenleven, ook hier in had ik mijnen wensch verkregen. De tuin of het buitenplaatsje, dat ik bewoonde, had van achteren eene toop vol hooge ruischende palm- en kokos-boomen, van voren eenen moes- en bloemen tuin, en het woonhuisje stond in het midden. Ik had mij altoos eene teedere vriendin gewenscht, die mij zonder eenig baatzuchtig inzigt beminde, en aan welke ik ongeveined mijn hart konde overgeven.

Ik bezat haar in mijne ANNA; zij bezielde alles wat mij omringde; in haar betooverend gezelschap, vloeiden mijne dagen heen - zacht en liefelijk, als eene heldere beek tusschen bebloemde oevers.

Komt weder te voorschijn gij tooverbeelden van dien tijd! - komt! - omgoochelt mij nog eens met uwe bekoorlijke schaduwen. - Gij lieffelijke uren! - gij aangename dagen van *Jaffanapatnam!* - ach! - stijgt nog eens uit de zee der vergetelheid, in alle uwe heldere kleuren, voor mijnen geest!

Hoe zal ik zonder te vervelen alle mijne vermaken opnoemen en beschrijven, mijne uitspanningen met mijne bekenden en vrienden, de staag afwisselende gezelschappen van vermaak, waarop wij genoodigd werden, nu naar het eene, dan weder naar het andere dorp, voornamelijk naar het, wegens deszelfs schoone en betooverende ligging, fraaije *Neloer.* - Het is eene geliefkoosde plaats der *Jaffanapatnamsche* inwoners, en wordt dikwijls door hun bezocht; zij gaan er somtijds met gansche gezelschappen, vrouwen en kinderen heen, en blijven er eenige dagen, om zich te

vermaken. Wat zal ik zeggen van mijne andere uitspanningen, die mij den tijd zoo aangenaam deden doorbrengen, van mijne wandelingen met ANNA, naar de eene of andere eenzame, afgelegene toop, waar alleen den geheelen dag doorbragten, ons met allerlei spelletjes als kinderen vermaakten, en als kinderen gelukkig waren; daar lieten wij ons, door de eene of andere vrouw uit het naastgelegen dorp, eten, uit wat rijst en kerrij bestaande, gereed maken, en vetfrischten ons met het liefelijk kokosnat, of de verschgetapte palmwijn; en met verdriet zagen wij vaak de duisternis ons verrassen, en naar onze woning te rug drijven.

En als ik aan mijne morgen- en avondwandeling naar den inham van *Catchai*(*) denk! - vergun mij, waarde lezer! dat ik ze u beschrijve, en daarna zal ik a aver wezenlijker zaken onderhouden.

Het is vier uren in den morgen, ik rijs van mijne legerstede, treed uit den tuin,

(*) Een inham of golf, die het schiereiland *Jaffanapatnam* van het overige van *Ceilon* scheidt.

en begeef mij op weg door boschjes en dreven van palm- en kokos-boomen, terwijl ANNA het ontbijt voor mijne terugkomst gereed maakt.

Hoe aangenaam, hoe verrukkelijk is de liefelijke morgenstond! - welk eenen krachtigen en onweerstaanbaren invloed heeft hij niet op het dierlijk gestel van alle schepselen! - hoe vrolijk en verblijd is de geheele natuur! alles ontwaakt als tot een nieuw leven, en millioenen van levende wezens komen uit hunne schuilhoeken ten voorschijn. - Hoe storten van alle kanten de vroege kraaijen met verward geschreeuw bij honderden uit de boomen, en zwieren in wijde verwilderde kringen door elkanderen; het gonzen hunner slagpennen is als dat van de wieken eens molens. Ziet! - hoe de Avoutrou(*) zijne breede vleugelen uitspreidt, en zijne hooge rustplaats verlatende, met langzame slagen ie de bovenlucht stijgt, om de aannaderende Zon te begroeten.

(*) *Berg-Adelaar*, zie deszelfs beschrijving in die der dieren, van *Ceilon*, dewelke bij dit werk gevoegd is.

Hier sta ik eindelijk aan den oever van een *passo de Catchaï*, en wacht, even als de geheele schepping rondom mij, reikhalzende naar de verschijning van de Koninginne van den dag. - Zie! hoe bevallig en weldadig zij zich achter het effene waterveld verheft, in stillen luister naar boven stijgt, en alles met licht vervult! - hoe heerlijk schijnt zij op de bosschen, spreidt hare stralen over de vlaktens, en verguldt de toppen der hooge palmkokos en areekboomen! Langzaam en met majesteit treedt zij voort in vollen luister, op hare blaauwe baan; ligte wolkjes met vergulde randen omgeven haar; elk oogenblik vermeerdert haren glans, en de bedauwde planten voelen reeds den invloed van hare koesterende stralen.

O oorsprong des levens! Diamant van den troon des Almagtigen! stralende kloot van licht en warmte! onmiddelbare en eerste bron des levens! voor u vliedt de nacht met hare verschrikkingen; voor uwen glans verbergt zich het tintelende sterrenheer; de maan verbleekt in uwe tegenwoordigheid; gij stort weder moed en vreugde in het harte der stervelingen; - als gij uw stralend

hoofd boven den gezigtseinder vertoont, verheugt zich alles; - alles verandert en is versierd, verrijkt en herboren; - ruischende en zangrijke koren verheffen zich hij uwe wederkomst van alle kanten, tot den magtigen Schepper, die uwen vlammenden bol in het duister Chaos hing, - u aan het onmetelijk uitspansel plaatste met millioenen uws gelijken, om millioenen werelden te verlichten.

Met welk eeoe verrukking en vermaak wandelde ik dan langs dezen schoonen inham! - hoe schitteren de kleine ruischende golfjes in de morgen-zon! - hoe schoon is het verschillende groen der menigvuldige boomsoorten, die zich langs de heide oevers in het water spiegelen! - de reine blauwe hemel, de digte bosschaadjes, hier en daar de groepen van hooge lommerrijke boomen, het zacht gemurmel van het water, - alles - vervult de ziel met onuitsprekelijke tedere gewaarwordingen, en liefelijke aandoeningen.

Doch tegens den avond, als de zon bijna hare loop had voleindigd, en de verkoelende zeewind de hitte van den dag temperde, had deze plaats nieuwe bekoor-

lijkheden voor mij, en, verzeld van mijne vriendin, liet ik zelden na, deze vermakelijke overs te bezoeken. Terwijl zij dartelende en spelende de kleine krabbetjes aan den zandigen oever naliep, of sponsjes, horentjes of schildpadden (waarmede de oevers als bedekt zijn) opzocht, zette ik mij onder eenen hoogen palm- of korkosboom neder, en zag hoe de vergrootte en dalende schijf der zonne, dit halfrond verlatende, steeds langere schaduwen wierp - of de mischende golfjes en de beweging van het water, alle andere aandoeningen uit mijne ziel verbannende, dompelden dezelve in eene zoete mijmering. Lieffelijk waaijen door de hooge toppen der boomen de zachte avondwindjes, en de planten door de zengende middag-zon verslenst, verheffen zich weder uit het stof.

Hoe trippelen de gezellige waterkoet, en het schreeuwend waterhoen met half uitgespreide wieken achter elkanderen over de spiegelende watervlakte, en verbergen zich in de digte bosschen van riet en gras, waarmede dezelve omzoomd is; geheele troepen van duikers, roode snippen, en andere watervogelen, vliegen op en be-

geven zich naar hunne schuilplaatsen op het land; - hoe ijlen de langbenige sneeuwwitte kokou's(*), naar hunne bekende rust-

(*) De *Kokou* is eene soort van Ooijevaar, die met de beschrijving, die wij van de Egijptische Ibis hebben, veel overeenkomst heeft. Hij is een eenzame vogel, en leeft alleenlijk van visch, kikvorschen, hagedissen, kleine slangen en ander ongedierte. Men ziet hem gemeenlijk aan de oevers van Beken, Vijvers, Poelen en moerassen, ook in de Rijstvelden, die, zoo als men weet, onder water staan, - op zijne prooi loeren. Des avonds rust hij gelijk andere vogels in de toppen van hooge en digte boomen. Hij heeft eenen statigen en langzamen tred, somtijds staat hij onbeweeglijk op een poot, de hals in zijne schouderen ingetrokken, en zijn bek op zijne borst rustende en in eene peinzende gestalte. Hij is van een schitterend wit zonder het minste bonte vlekje op zijne vederen en heeft een uitnemend sijn dons, doch zijn vleesch is droog, mager, en volstrekt oneetbaar.
De Indianen hebben voor den Kokou even zoo veel achting als wij voor den Ooijevaar; dewijl hij het land van veel ongedierte zuivert.
Deze vogel is zeer gulzig. Somtijds niet te vreden met vischjes en kikvorschen, hagedissen en andere diertjens van dien aard, waagt hij zich tusschen het riet, om den aal in deszelfs modderige schuilhoeken te verrassen. Stout woelt hij met zijnen langen snavel diep in het water en haalt den gladden buit voor den dag, doch somtfjds mislukt hem deze onderneming; en in plaats van den glibberigen aai, ontrust hij het verblijf der bonte waterslang, die onverwachts zijnen dunnen hals vattende, (denzelven oogenbliklijk met zijne scherpe tanden afbijt.
Ik zag menigmaal zulke hoofdelooze rompen dezer vogels op het water been drijven.

plaatsen, en strijken op de hooge palm-boomen neder, terwijl de wilde ganzen en eenden in lange rijen achter elkanderen van alle kanten aankomende - de verwisselende tooneelen van den dag besluiten.

O dagen van vermaak! dagen van tevredenheid! waar heen zijt gij gevloden? - waarom kondt gij niet eeuwig duren? acht slechts nog als eenen voorbijzijnden droom kan zich mijn geest u voorstellen, - nooit zal ik a wederzien. -

II. Hoofdstuk.

De zucht tot reizen. - Geheime wensch. - Onverwachte vervulling. - Mijne reismakkers. - De oppa.

Zoo leefde ik no reeds sedert eenige maanden te *Jaffanapatnam*, in eene ongestoorde rust en aanhoudend vergenoegen, toen door een onverwacht geval, op eenmaal mijne reislust in mij ontwaakte, en mij uit de armen der liefde en des geluks scheurde.

O! die reislust is eene ongelukkige ongeneeslijke zucht, die niet eindigt dan met het leven, dat er vaak door verkort wordt, als men zich door jaren, gebreken, of huisselijke omstandigheden, buiten staat be-

vindt aan dezelve te voldoen: ik ben met die zucht van mijne kindschheid af behebt geweest, zij kwelt mij zelfs nog in mijnen ouderdom, en verbittert mij vaak menigen dag. Deze onverzadelijke nieuwsgierigheid om alles zelf te willen onderzoeken, en deze romaneske dolle drift naar vreemde ontmoetingen en avonturen, in hoe vele levensgevaren hebben zij mij niet gestort, en welke verdrietelijkheden en tegenspoeden hebben zij mij niet veroorzaakt; hoe menigmaal heb ik mij niet daardoor ongelukkig gemaakt, of het geluk, dat ik reeds genoot, van mij verwijderd en afgestooten.

Ik had mij, zoo als ik reeds gezegd heb; om de Engelschen te *Madras* (bij dewelke ik krijgsgevangen was) te ontsnappen, in het uiterste levensgevaar gewaagd, en mij in eene kleine en lekke boot, in het midden van den stormenden mousson, op zee begeven. Na eene aaneenschakeling van tegenspoeden kwam ik eindelijk te *Tranquebaar*(*). Ik stond, gedurende mijne reize van die plaats naar de kusten van

(*) Zie lotgev. op eene reize van *Madras* naar *Ceilon*, de beschrijving dezer rampen behelzende.

Ceilon, de uiterste ellende uit, en redde ter naauwer nood het leven Dit had mij een afschrik voor alle gevaarlijke ondernemingen behooren in te boezemen; echter in spijt van dit alles kwam mijne oude drift welhaast weder boven, ik wilde in één woord - mijne vermaken - Anna - het aangenaam en gelukkig leven dat ik te *Jaffanapatnam* genoot - alles - wilde ik voor een poos verlaten, om in de onbekende en woeste wouden van *Ceilon* rond te zwerven.

Ja! hoe dwaas en belagchelijk dit den lezer ook moge schijnen, deze wensch om mij onder de verscheurende en wilde dieren van dit eiland te begeven, en dezelve (voornamelijk de elefanten) in derzelver wilde natuur - staat te leeren kennen, was, sedert mijne aankomst te *Jaffanapatnam*; dikwijls in mij opgekomen; en er waren buitendien in deze onmetelijke bosschen, zoo vele vreemde planten, gewassen, boomen, insecten, en duizend andere dingen, die *Ceilon* alleen eigen zijn, en die ik alle wenschte te zien en te onderzoeken; ja! ik zoude gaarne tot diep in het eiland, zelfs tot in *Condé-oeda*, de hoofdstad van den Keizer, hebben willen door-

dringen, om een land te onderzoeken, dat in de oude indische geschiedenissen zoo beroemd is, daar ik zoo veel van had hooren verhalen, en daar wij hier in *Europa* zoo weinig voldoende berigten van hebben. Doch er was geene de minste waarschijnlijkheid, dat mijn wensch en verlangen ooit zouden voldaan worden. Om mij alleen in deze onafmetelijke wouden te wagen, die de bezittingen der Hollanders langs de kosten van die des Keizers van *Condé-oeda* scheiden, zoude de uiterste dwaasheid zijn geweest; ik zoude zelfs den eersten dag in deze wildernissen verdwaald zijn, en welhaast van honger hebben moeten vergaan, of door de monsters, die dezelve vervullen; verscheurd zijn geworden.

De zekerheid dat geen Europeaan dwaas genoeg zoude zijn, om mij op zulk eenen togt, zonder doel, zonder inzigt, zonder eenige hoop van groot voordeel, te verzellen, was de oorzaak, dat ik et niemand van sprak; en deze reize voor mij zoo ondoenlijk oordeelde, als eene reize naar de maan. Ik kende ook niemand, dien ik tot zodanig een' togt geloofde in staat

te zijn, en met wien ik mij op denzelven zoude hebben durven begeven. Mijn vriend TEMPLIJN was de eenigste man in gansch *Jaffanapatnam*, die tot zulk eene onderneming in alle opzigten het beste geschikt zoude zijn geweest; hij was sterk, onverschrokken, en tegen vermoeijenissen gehard; doch nieuwsgierigheid naar vreemde zaken, onderzoekings - lust naar dieren, planten, gewassen, enz. moest men bij hem niet zoeken. Er was dus geene de minste waarschijnlijkheid, dat hij zich om niet en zonder reden, aan ongemakken en gevaren zoude willen blootstellen, dat hij zijnen tuin, zijn bestaan, zijne vrouw en kinderen, zoude verlaten, om met mij deze nuttelooze en gevaarlijke reis te ondernemen. Ik sprak er hem eens, als bij geval, over, doch hij lachte mij helder uit, vragende of ik mijn leven moede was; - en echter was het niemand dan hij, die mij eenigen tijd daarna tot deze reis aanspoorde, aan dewelke ik anderzins niet verder gedacht zoude hebben.

‘Ik ga nog wat naar onzen buurman, zeide ik, op eenen zekeren avond, tot

ANNA, om een cegaar bij hem te rooken en een potje versche surie(*) te drinken; over een klein uurtje ben ik weder te rug.'

'Gij komt juist van pas!' riep vader TEMPLIJN, zoo dra ik in den tuin trad, 'ik wilde juist om u zenden; ik heb zoo even eenen brief met goede tijding ontvangen; mijn vriend, da baas kuiper van *Colombo*, schrijft mij, dat hij wegens zijn ziekelijk gestel besloten heeft, zijnen post neder te leggen, en met de eerste schepen naar het vaderland terug te keeren; hij heeft dit voornemen nog aan niemand geopenbaard, en verwacht mij binnen twee maanden te *Colombo*, om aldaar om dien vacanten post te solliciteren, waartoe hij mij met al zijn vermogen en vrienden behulpzaam wil zijn; - hier is de brief - lees hem zelf.'

Ik wenschte den goeden TEMPLIJN geluk met zijne aanstaande bevordering, en raadde hem hier mede niet te dralen, maar, hoe eer hoe liever, met eene Thonij of ander vaartuig, het zij compagnies wij-

(*) Palmwijn.

ze of als particulier naar *Colombo* te vertrekken.

'Meent gij dat ik dwaas ben?' - riep hij uit - 'hoe! om de Engelschen, die langs de gansche kust van *Ceilon* en *Jaffanapatnam*, en voornamelijk in de straat van *Mannar* kruissen, in de handen te vallen! Neen! - zoo dwaas is vader TEMPLIJN niet, ik ga over land, en twijfel niet, of gij zult vermaak hebben mij op deze reize te verzellen.'

Hoe reiszuchtig ik ook was, had ik hier echter weinig zin in.

Ik zeide hem dat de weg van *Jaffanapatnam* naar *Colombo*, voor zoo veel ik van verscheiden menschen gehoord had, altoos langs strand ging, dat men onderweg niets dan armoedige dorpen en uitgeputte armzalige inwoners ontmoette, en dat deze gansche reize niets konde opleveren, hetwelk mijne nieuwsgierigheid zoude kunnen voldoen, en de onkosten van eene *doelie* of *andol*(*) heen en weder, gevoegd bij die

(*) Eene soort van draagbaar even als een Palenquin, uitgenomen dat dezelve eenen regten in plaats van eenen krommen bamboes heeft, en geene tent, aasr alleen een stuk zeildoek van eenige ellen, dat er over heen hangt om voor de zonnestralen te beschermen.

van mijn verblijf te *Colombo*, welk ik alles te zamen wel op honderd ropijen schatte, zouden kunnen vergoeden. ‘Buitendien weet gij’ - voegde ik er bij - ‘dat ik niet alleen ben, waar zoude ik met ANNA heen? het zoude niet raadzaam wezen die aan haar zelve over te laten.’

‘Wat ANNA aangaat’ hernam hij’ - maak u daar niet ongerust over; zij woont en blijft zoo lang bij mijne vrouw, tot onze terugkomst. Ook is mijn voornemen in het geheel niet, om den ouden gewonen weg langs het strand te nemen, ik zoude er zelf wiet het geringste vermaak in hebben. Nog minder zullen wij ons in eene andol of doelie laten dragen; - wij reizen te voet’ - riep hij uit, mij juichende op den schouder kloppende - ‘binnen door, hoog op in het land, door de groote bosschen van *Ceilon*, zoo als gij dikwerf gewenscht hebt. Nu zult gij uwe onderzoekingslust, en ik mijne jagtlust kunnen voldoen;

wij zullen wel gewapend, met pistolen, geweer en houwer, gaan, en nog twee of drie Europeanen, of Mestieschen zien te krijgen, die deze reis met ons zouden willen ondernemen; elk moet buiten dien eenige Chivia's(*) in dienst nemen, om onze levensmiddelen en andere benoodigdheden te dragen, en, dus gewapend en toegerust, zullen wij voor geçn honger, of wilde dieren te vreesen hebben.'

Meer behoefde bij mij niet te zeggen; mijne reislust ontvlamde op eenmaal als een smeulend vuur, dat door een windje wordt aangeblazen, en ik gaf hem met blijdschap

(*) De *Chivia's* behooren tot de laagste caste onder de inboorlingen, en alhoewel zij niet in zoodanige verachting zijn onder hunne landgenooten, als de Pariah's onder de *Malabaaren* van de vaste wal, worden zij echter in een nog vernederender staat gehouden.
De Chivia's mogen hunne hoofden met geen lijnwaat bedekken, noch hunne oorlellen door eenige zwaarte uitrekken, hunne vrouwen en jonge dochters mogen ook het bovenlijf niet bedekken, maar moeten altoos met den boezem bloot gaan. Men gebruikt deze Chivia's tot den verachtelijksten en gemeensten arbeid.

mijn woord, mits wij nog een paar Europeanen konden bekomen, om ons te verzellen.

Wij praatten over dit onderwerp nog eenen geruimen tijd, vormden onze ontwerpen en inrigtingen, tot dat er iemand van ANNA kwam, om mij tot het avondmaal te roepen, en, met de gedachten vol van deze reize, keerde ik naar mijne woning te rug.

Ik zeide ANNA dien avond nog niets van ons voornemen, vooruit wetende dat het lieve kind er grootelijks over bedroefd zoude zijn; het was nog altoos tijds genoeg wanneer de zaak tot meerdere zekerheid en rijpheid gekomen was; want nog hing alles af van de vraag, of wij wel in geheel *Jaffanapatnam* een paar Europeanen of Mestieschen zouden vinden, die alleen om ons te behagen, en zonder reden of noodzakelijkheid, zoo eene lange en moeijelijke reize zouden willen doen; schoon wij hun zelfs voor hunne moeite rijkelijk zouden hebben willen betalen, en van alle onkosten vrij houden. Ik zag dit als eene volstrekte onmogelijkheid aan, en maakte dus op deze geheele reize nog weinig staat;

want om mij alleen met den baas TEMPLIJN in deze vreesseliike wouden te wagen, oordeelde ik, na rijp overleg, niet raadzaam noch voorzigtig; een van ons beiden, had slechts in deze wildernissen iets moeten overkomen, wat zoude de andere hebben aangevangen?

De zaak bleef dos eenige dagen in onzekerheid, terwijl vader TEMPLIJN zich in dien tusschentijd alle mogelijke moeite gaf, om onder de vrije Europeanen of Mestieschen (want van de zulken, die in 's Compagnies dienst waren, sprak het van zelven, dit die tot dergelijke reizen geene vrijheid hadden, en zich, zonder zware straffen, van hon garnizoen of post, niet zouden hebben kunnen verwijderen) een paar avonturiers te vinden, die ons op onze voorgenomene reize zouden willen verzellen.

Eindelijk den vierden dag liet mij mijn vriend TEMPLIJN weten, dat hij een' derden man gevonden had, GEORGE genaamd, een gewezen soldaat van *Nagapatnam*, doch nu buiten dienst.

Ik was met dezen reismakker niet zeer te vreden; want die man had twee hoofd-

gebreken, die hem, zoo mij dacht, tot ooze onderneming ten eenemale ongeschikt maakten; hij was namelijk doof en daarbij meest altijd dronken, anderzins een goed karel, altijd vrolijk en opgeruimd, niettegenstaande zijnen ellendigen staat, een groot liefhebber van al wat sterken drank kan genoemd worden, een onophoudelijk babbelaar, en de belagchelijkste en komiekste tronie die men zich met mogelijkheid kan verbeelden; voor het overige was hij groot en sterk, en het ontbrak hem geenszins aan moed.

Ik kende hem van *Nagapatnam*, waar soldaat in 's Compagnies dienst was geweest, en tevens eene bakkerij had gehad. Hij was een *Straatsburger* van geboorte, in welke stad hij mede bakker was geweest. Eene reeks van wonderlijke voorvallen en wederwaardigheden, waarvan ik den lezer welhaast iets ter loops zal mededeelen, waren oorzaak dat hij zich hier te *Jaffanapatnam* bevond, waar hij door de mildadige giften van eenige inwoners het leven onderhield.

Hij had ons dikwijls zijnen wensch te kennen gegeven, om naar *Colombo* te gaan; en aldaar eene bakkerij opterigten; want hij was in der daad een goed bakker, en

tevens een kundig en ervaren kok, en ware het niet wegens zijne ongelukkige zocht tot sterken drank geweest, het zoude hem gewis nergens aan een ruim bestaan ontbroken hebben.

Hoewel ik, zoo als gezegd is, weinig zin in hem als reismakker had, liet ik mij echter van den baas TEMPLIJN overreden, die mij zeide dat wij hem geen meer arak of sterken drank behoefden te geven, dan wij noodig oordeelden; dat voor het overige zijne doofheid hem niet zoude beletten ons bij te staan, wanneer wij door een wild dier mogten aangevallen worden.

Ik gaf dus mijne toestemming, en wij lieten hem roepen. Op de eerste voorstelling die wij hem deden, van ons te verzellen, en dat wij hem tot *Colombo* in alles wilden vrij houden, was hij terstond gereed, en ontving dezelve met de grooste blijdschap. Wij waren nu met ons drie Europeanen; doch daar men niet veel op onzen nieuwen makker vertrouwen konde, was het volstrekt noodzakelijk ons gezelschap met nog ten minste éénen avonturier te vermeerderen. - Het geval diende ons hierin boven onze verwachting.

Eenige dagen na onze laatste aanwerving, arriveerde te *Jaffanapatnam* een *Franschman*, of die er zich ten minste voor uit gaf, (in het vervolg ontdekte ik dat hij een *Zwitser* was.) Hij gaf voor, van door den Admiraal DE SUFFREN met gewigtige depeches aan den heer de MONNERON, Agent der *Franschen*, die zich toenmaals te *Colombo* bevond, te zijn belast.

De vreeze van in de handen der *Engelschen* te vallen, die rondom het eiland, voornamelijk in de straat van *Monaar*, kruisten, was mede oorzaak dat hij deze reize over land en te voet wilde doen. Zijne beurs liet hem waarschijnlijk niet toe, zich van een andol te bedienen. Daar hij nu niet gaarn alleen wilde reizen, onderzogt hij zich hier en daar, of er geen Europeaan was die in kort te voet, naar *Colombo* stond te vertrekken. - Ons voornemen was door de geheele stad bekend, men wees hem dus natuurlijk naar mij; hij kwam en verzocht mij met veel beleefdheid, hem in ons gezelschap te willen ontvangen. Ik zeide hem dat wij verheugd zouden zijn hem tot reismakker te

hebben, doch dat ik vreesde, dat onze manier van reizen hem niet zonde behagen, en dat ik het noodig oordeelde hem vooraf van ons ontwerp te onderrigten, dat wij, wel is waar, naar *Colombo* gingen, doch niet langs den gewonen weg, namelijk met de kust en de zeeoever te volgen; dat ons voornemen was; ons van deze beide zoo veel doenlijk te verwijderen, de koers zuid oostelijk te nemen, en door de uitgestrekte digte bosschen, en over de gebergten in het landschap van *Condé-oeda*, tot op de hoogre van *Colombo* door te dringen, als wanneer wij ons westwaarts naar hetzelve zouden begeven; dat alhoewel wij daar ter plaatse bezigheden hadden, wij echter de reize zoo wel uit nieuwsgierigheid en vermaak, als uit noodzakelijkheid deden; dat wij buitendien op ons gemak, en zonder ons in het allerminste te haasten, wilden reizen, en het ons niet verscheelde, of wij eene halve maand later of vroeger, te *Colombo* aankwamen; zoo hij zich in die ontwerp en plan konde vinden, en wilde beloven, ons op de reize in hetzelve niet hinderlijk te zijn, maar zich vol-

strekt naar ons te voegen, dan zoude ik en mijne andere reismakkers, verblijd zijn, hem in ons gezelschap te ontvangen.

Deze reisweg en voorwaarden waren in het geheel niet naar zijn genoegen, en hij deed zijn uiterste best, mij dit ontwerp uit het hoofd te praten; bij stelde mij in de sterkste bewoordingen al de gevaren en onoverkomelijke moeijelijkheden voor oogen, waarmede wij zouden te worstelen hebben, met ons eenen weg te banen, dwars door vergroeide bosschen, die van woeste en verslindende dieren wemelden, waar in wij ligt zouden kunnen verdwalen en ons leven in gestadig gevaar zoude zijn, en diergelijke meer; doch de goede man kende mij niet en bragt alle zijne welsprekendheid te vergeefs aan; deze gevaren waarmede hij mij van onze voorgenomen reize zogt afteschrikken waren juist mede eene der voornaamste redenen, waarom ik dezelve ondernam. Eene reize zonder moeijelijkheden en gevaren had bij mij geene de minste aantrekkelijkheid of bekoring. Alles wat vreesselijk, schoon, wat groot, wat wonderlijk in de natuur is, kon mij behagen; - een orkaan, eene onstuimige zee, het ge-

raas des donders, de bliksems, die door het uitspansel schieten, - konde ik met vermaak aanschouwen; het gezigt van afgronden, steilten, met wolken omgeven gebergten, scherpe onoverstijgbare overhangende klippen, het bruisschen der watervallen, het nederstorten der bergstroomen in het weergalmende dal, en boven al duistere digte en uitgestrekte wouden, vol zware grijze boomen en wemelende van dieren van allerlei aard, waren zoo vele geneugten voor mijnen rusteloozen geest.

Monsr. D'ALLEMAND (dus liet hij zich noemen) eindelijk ziende dat hij niets op mij vermogt, verzocht mij, hem met mijne andere reismakkers bekend te maken. Ik bragt hem terstond bij vader TEMPLIJN, die hem omtrent het ontwerp onzer reize, juist hetzelfde zeide, als hetgeen hij reeds van mij daarover gehoord had. Hij trachtte wel insgelijks vader TEMPLIJN, door hem de gevaren dezer reize voor te stellen, van deszelfs voornemen af te brengen; doch ziende dat hij ook hier voor doove ooren predikte, verklaarde hij ons ten laatste, de reis mede te willen doen, ons alleenlijk biddende, de toebereidselen tot de-

zelve zoo veel doenlijk was te verhaasten. Daar wij de onkosten der levensmiddelen, drank, enz. voor ons en onze Chivia's gedurende de reize, te zamen op 60 ropijen berekend hadden, betaalde Mr. D'ALLEMAND zijne 20 ropijen zonder tegenspreken, en vader TEMPLIJN nam op zich, voor den inkoop van het noodige te zorgen, waarmede hij dacht binnen een paar dagen gereed te zijn.

Na dat wij alles, wat onze wapenen, mondbehoeften enz. betrof, afgesproken en geregeld hadden, vingen wij den volgenden dag reeds aan toebereidselen tot onze reize te maken. Ik nam drie Koelies of Chivia's in dienst, mijn vriend TEMPLIJN nam er even zoo veel, en dewijl Mr. D'ALLEMAND een grooten koffer had, was hij genoodzaakt eenen meer aantenemen, zoo dat onze gansche troep uit vier Europeanen en tien Chivia's of Indianen bestond, in alles zestien personen; twee slaven, een van Mr. D'ALLEMAND, en een van den kuiper, mede gerekend. Wat onzen bakker GEORGE betreft, voor hem hadden wij niemand noodig; hij droeg zijnen gebeelen rijkdom in een toegeknoopten doek op zijnen rug.

Sedert den oorlog op de kust had men de jaarlijksche elefanten-jagt op *Ceilon* verzuimd, dewijl de kooplieden van de vaste wal, die gewoon zijn met deze dieren te handelen, wegens de onlusten niet overkwamen om dezelve te koopen, en toen eindelijk de oorlog met de Hollanders en Engelschen ook uitbrak, hadden deze eersten genoeg te doen, om zich tegen de aanvallen en listen der Engelschen te verdedigen, die hun dikwerf zoo door openbaar geweld, als door eene geheime correspondentie met den Keizer of Vorst van het eiland, benaauwden; zoo dat deze dieren meer en meer stouter wordende, dikwerf de bosschen en diepe wouden verlieten, bij troepen afzakten, en in de eenzame en verspreide dorpen groote schaden aanrigtten, de hutten omver wierpen, den oogst op de velden vertraden en op aten, en vele menschen om het leven bragten. Het was dus hoogst noodzakelijk dat wij wel gewapend waren, ten einde ons tegen hunne aanvallen te verdedigen, en ons leven te beschermen, of ten minste iets te hebben, waarmede wij hen van ons zouden kunnen afweren of ze verwijderen en

verjagen; want een kogel uit een jagt-geweer geschoten heeft niet veel uitwerking op deze reuzen-ligchamen. Diensvolgens voorzagen wij ons van honderd stuks *Fougeito's*(*) of vuurpijlen, en van twee kopere bekkens of cimbalen, want deze dieren vreezen wel het meeste voor het vuur en het schelle geluid, dat zij in hunnen wilden staat niet kunnen verdragen, hoewel men zich hier ook niet te veel op vertrouwen kan, zoo als wij in het vervolg ondervonden.

Deze voorzorg genomen hebbende, be-

(*) De Indianen bedienen zich in den oorlog van eene soort van vuurpijlen die men *fougeito's* noemt. Het is eene ijzere stang van acht à tien voeten lang, en omtrent drie duimen dik. Aan het eene einde derzelve, is een zware ijzeren koker met kruid gevuld, hetwelk door een klein gat, dat zich van achteren in den koker bevindt, aangestoken zijnde, vliegt de stang met eene verbazende snelheid, en gestadig in het ronde draaijende, voort, en kan somtijds wel vijf of zes menschen dooden of zwaar kwetsen. Het zijn bijzondere lieden, die met deze vuurpijlen omgaan, en et behoort veel kracht en kunst toe, om ze wel te besturen en aan dezelve eene horizontale tiguing te geven.

gaf ik mij naar den heer raket, toenmaals kommandeur van *Jaffanapatnam*, en verzocht denzelven om eene *oppa* tot *Colombo*, die ik ook oogenbliklijk verkreeg. Het woord *oppa* beduidt zoo veel als order, en dient den reiziger tot een paspoort.

Er zijn twederlei *oppa's*, met wit linnen en zonder hetzelve. De eerste wordt alleenlijk gegeven aan aanzienlijke beambten en compagnies dienaren, die in bezigheden naar de eene of andere plaats van een der Hollandsche Etablissementen op het eiland reizen. Een peon of looper wordt een paar dagen voor het vertrek van dien heer, met, deze *oppa* vooruitgezonden, die al de dorpen aandoet, welke dezelve op zijne reize moet doortrekken, of waar hij denkt stil te houden. De *Majorals*, of hoofden dezer dorpen, worden in zulk eene *oppa* uitdrukkelijk bevolen, den *Ambelam*(*)

(*) Een groote vierkante stroo hut, hoedanig zich een in elk dorp bevindt, en den reiziger in stede eener *Chauderie*[†] (want die heeft men in *Ceilon* niet) dient.

[†] eene soort van rustplaats.

rondom met wit linnen te behangen. Dit linnen nu moeten de wasschers leveren, zijnde de kleedjes der dorpelingen, die hetzelve bij hun laten wasschen, en dus wordt deze heer verwacht, welken de Majorals nog boven dien, zoo wel als zijn volk, om niet van levensmiddelen moeten voorzien, zoo lang het hem behaagt in het dorp te blijven. De hoofden - der dorpen moeten wel volgens compagnies order, eene naauwkeurige aanteekening houden van alle de reizigers, die met dusdanig eene *oppa* door hun dorp trekken, en jaarlijks de rekening van al de onkosten die zij voor hun hebben gemaakt, bij den Kommandant inleveren; doch dit geld wordt hun zelden weder vergoed.

De *oppa* zonder wit linnen is een *ola* of palmblad, waarop, in de *Malabaarsche* en *Chinguleische* talen, ieder Majoral bevolen wordt, den brenger, tegen betaling, van het noodige te voorzien; eene dergelijke *oppa* wordt aan niemand geweigerd, en zij kost een rijksdaalder; zij is volstrekt noodzakelijk in een land, waar de inboorlingen, door de onderdrukking hunner meesters tegen al wat *Europeaan* heet,

ten hoogste verbitterd zijn, en geene gelegenheid, om hem te krenken, zullen laten voorbijgaan, zonder zich daarvan te bedienen.

III. Hoofdstuk.

Droefheid van Anna. - Verdeeling van ons gepak. - Vertrek. - Aankomst te Calmonie. - De Tiirmiin. - Huwelijkstooneelen van den bakker. - Ongesteldheid van den kuiper. - Aankomst te Ponorijn.

Het was eindelijk tijd, dat er aan ons vertrek gedacht werd; - alles was gereed; - maar welke moeite heb ik niet met ANNA gehad, om haar eenigzins wegens mijne reize gerust te stellen. Zij was wanhopig, zoo dra zij mijn voornemen ontdekte; baar onophoudelijk weenen en kermen had mij bijna van besluit doen veranderen, ofschoon zij mij ook door bondige redenen

de dwaasheid mijner onderneming voor oogen trachtte te stellen, en mij voorhield, dat ik, hoewel in een talrijk gezelschap, daarom niet minder aan het grootste levensgevaar was blootgesteld. Doch dit was, zoo als ik reeds gezegd heb, geene reden, die mij konde afschrikken; door dit gezucht en geween, echter, begon ik eenigermate berouw te gevoelen, van mij zoo verre in deze reize te hebben ingelaten; en, had ik mij niet geschaamd, en de billijke verontwaardiging en toorn mijner andere reismakkers gevreesd, die op mijn woord en gezelschap vertrouwende, alles tot deze reize in gereedheid hadden gebragt, ik geloof, dat ik wederom achter uit zoude zijn getreden.

'Eene reize te voet' - zeide ANNA - 'is niets, is zelfs aangenaam en vermakelijk, door bewoonde en opene landen, waar men overal menschen, woningen, dorpen, bazaars, en rustplaatsen vindt; doch in deze ongebaande wouden en wildernissen, waar niets dan het geloei en het brullen der wilde dieren de diepe eenzaamheid die er heerscht afbreekt, waar men geene hulp, geenen

bijstand te verwachten heeft: hoe ligt kan u daar iets over komen! De ondoordringbare hooge struiken, door dewelke gij u moet heen worstelen, zijn het verblijf van venijnige slangen en gewormten; en loopt gij mede niet groot gevaar, door den vergiftigden dampkring dezer diepe wouden, door welke zelden eene zuivere lucht waait, of wel uit vermoeidheid, door eene ziekte overvallen te worden, onder dewelke gij zoudt bezweken zijn, eer men u aan eene bewoonde plaats had gebragt.'

Ik antwoordde haar daarop, dat het nu reeds te laat was, om weder terug te treden, ik beloofde haar, echter, alle mogelijke zorg voor mijne gezondheid te zullen dragen, mij niet van het gezelschap te verwijderen, en ook een paar laarzen te laten maken, ten einde minder aan de beten der slangen blootgesteld te zijn. Zij liet zich eindelijk troosten, daar zij wei zag, dat de zaak niet kon veranderd worden, en nam reeds des daags voor onze afreize, bij den baas kuiper haren intrek. Deze zijne vrouw had in den beginne ook sterk tegen hem uitgevaren, en zijn dwass bestaan, van

zoo eene onnoodige en gevaarlijke reize te ondernemen, een hoogde gelaakt; te meer daar hij een zwaar huisgezin had, welks welvaart van zijn leven afhing; doch vader TEMPLIJN had in zijn huis de gewoonte ingevoerd van niet door zijne vrouw tegengesproken of berispt te worden. Hij zoude eene zaak, van welker schadelijkheid en nadeel hij volkomen overtuigd was, juist gedaan hebben, om haar te trotseren, zoo zij hem daarin had willen berispen of de wetten voorschrijven; want hij was van een zeer eigenzinnig en ongezeggelijk karakter; zij kropte dus haar harteleed zoo veel doenlijk op, nog verblijd zijnde dat ANNA haar gezelschap zoude blijven houden.

Op den morgen van den dag, die tot onze afreize bestemd was, kwamen wij allen bij vader TEMPLIJN in zijnen tuin bijeen. Onze eerde zorg was, de pakkaadje en de mondbehoeften onder ons volk te verdeelen, en elk zijne vracht aantewijzen.

Drie Chivia's waren alleen tot het dragen van het zoo hoognoodige artikel, de rijst, bestemd; wij kozen hiertoe de sterksten; ieder van hun was beladen met 60 ponden, die hij aan een bamboes op den

schouder droeg. Twee anderen moesten den koffer van Mr. D'ALLEMAND dragen; de zesde had twee groote kopere potten met eenen naauwen hals, *Kodé* genaamd, en waarvan ieder omtrent eenen emmer vocht bevat; deze potten waren voor onzen voorraad van zoet water geschikt. De zevende Koelie droeg twee manden in dewelke zich onze drank, koffij, thee, suiker, als mede de kokos-olie en specerijen voor de kerries bevond; ook was hij met nog 25 ponden rijst belast. De achtste droeg onze en hunne keukengereedschappen, die in twee groote kopere potten bestonden om rijst in te koken, benevens eenige kopere schalen, in stede van borden, en vier bekers van hetzelve metaal, om uit te drinken; ook deze had nog 25 ponden rijst. Onze honderd fougeitós of vuurpijlen, als ook de matten om op te slapen en te eten, met een paar kleine ronde hoofdkussens waren de vracht van den negenden. De kleederen en het linnen van mijnen vriend TEMPLIJN, en het mijne (wij hadden ons alleen van het hoogst noodige voorzien) werden met nog eenige andere kleinigheden door den tienden man gedra-

gen. De slavenjongen van Mr. D'ALLEMAND was onze cimbalist, en droeg tevens eenen lederen zak met onze amunitie, kruid, kogels en gevulde kardoezen; terwijl de jongen van den kuiper de andere cimbaal moest slaan, en op de reize als kok voor ons moest ageren.

Dit alles nu geschikt zijnde, namen wij met der haast een middagmaal bij den kuiper in den tuin, en na een teeder afscheid van onze vrouwtjes, die in tranen smolten, genomen te hebben, brak de gansche trein op, met slaande cimbalen en begeleid van eene groote menigte inwoners, die gekomen waren om deze wonderlijke optogt te zien.

Wij vier Europeanen geleken niet kwalijk raar eenen troep roovers, die op eene expeditie uitgingen. De baas TEMPLIJN, Mr. D'ALLEMAND en ik hadden elk eenen hartsvanger op zijde, een paar pistolen in den gordel, een patroontas voor den buik, en een jagtgeweer over den schouder, en de doove bakker was met een grooten huzaren pallas gewapend, die hem tot op den grond sleepte.

Het was den 9^{den} Junij 1783, des namiddags (en drie uren, toen wij aftrokken, en

tegen vier uren kwamen wij te *Colombogamme*, anders ook *Colombatoer* genaamd, een klein visschers dorp aan den oever van den *passo de Catchaï* gelegen. Het is daar, dat de booten asgaan, om de reizigers, die dezen inham willen overtrekken, aan den anderen oever te brengen; elke persoon die overvaart, betaalt twee stuivers passagiegeld.

De heer SCHRÖTER, die ons. uitgeleide deed, was ons reeds in zijnen Palanquin(*) tot hier toe voor uit gegaan, en had de noodige bevelen voor drie booten gegeven. In twee derzelven lieten wij onze Chivia's en pakkaadje terstond afsteken, terwijl wij met gemelden heer en sommige vrienden, die ons tot hier toe verzeld hadden, nog eenige flesschen wijn, die zij hadden medegebragt, leegden.

Eindelijk namen wij omtrent ten vijf uren afscheid van onze vrienden, en scheepten ons naar de overzijde in.

(*) Een draagtuig van Bamboes gemaakt, hetwelk door dragers of Koelies gedragen wordt, en waarin men zeer gemakkelijk en zeker reist. Men kan er in slapen, zitten, lezen, en zelfs schrijven.

De wind was ons vlak tegen, zoo dat Wij het zeil niet konden gebruiken, maar roeijen moesten. In deze overvaart schoot een Tiirmiin of pijlvisch over ons vaartuig, en zoo nabij de neus van onzen bakker, die juist een glas drank aan den mond zettede, om het op onze behouden reize te legen, dat hij hetzelve van schrik uit de hand liet vallen.

Het woord Tiirmiin beteekent, zoo als ik reeds gezegd heb, pijlvisch, en het is niet zonder reden, dat men bem dien naam gegeven heeft; - een afgeschoten pijl klieft niet zoo snel de lucht, als deze visch, wanneer hij zich uit het water verheft, om de vervolgingen zijner vijanden te ontkomen. Hij heeft gemeenlijk de lengte van twee voeten; in gedaante en kleur komt hij veel overeen met eenen snoek, doch is wat dunner; zijn bek gelijkt naar de nebbe van eenen vogel, is verbazend hard, van voren spits toelopende, en steekt wel een halve voet uit zijnen kop. Hij is zeer getrokken wegens zijnen aangenamen smaak, doch niet zeer overvloedig. Hij doorklieft in een oogenblik de lengte van twintig en meerdere schreden

in eene regte lijn, en schiet somtijds, met zijnen langen puntigen bek, in het boord van een vaartuig, zoo dat men moeite heeft, om hem weder los te maken, en dikwijls genoodzaakt is zijnen spitsen snuit aftebreken. De visschers van dezen inham, die volgens gewoonte gedurig halver lijf in het water loopen, het zij om door het slaan met een stok in hetzelve de visschen in hunne netten te jagen, of om schildpadden te vangen, vreezen dezen Tiirmiin zeer, en zijn vaak blootgesteld, om door denzelven gewond te worden. Men heeft genoeg voorbeelden, dat lieden er van doorboord zijn geworden, en er het leven bij verloren hebben; en dit had ongelukkiglijk het lot van onzen armen bakker kunnen geweest zijn, want indien de visch hem in den slaap van het hoofd getroffen had, waar van hij niet boven eene groote span verwijderd was, toen hij hem voorbijschoot, hij zoude het drank drinken wel voor altijd vergeten hebben. - Aan welk eenen wonderlijken dood is de mensch somtijds niet blootgesteld!

Ik heb menigmalen op mijne wandelingen langs den *passo de Catchaï*, dezen

visch op zien schieten, en altijd eene zigtbare verbazend trillende beweging aan hem waargenomen, wanneer hij dus over de oppervlakte van het water heen vloog; en het is ontwijfelbaar deze algemeene siddering of beving van zijn ligchaan, die hem voor eene poos in de lucht draagt, en aan zijne vaart deze verbazende kracht en snelheid geeft.

Het zal zes uren geweest zijn, toen wij aan de andere zijde van den *passo* op het eigenlijke *Ceilon* aanlandden: ons volk, dat, gelijk ik gezegd heb, een groot uur voor ons was overgevaren, had zich onder een grooten bangalo of stulp gelegerd, die zich niet ver van den oever bevond, en waarschijnlijk diende tot een beschutsel tegen zon en regen, voor de passagiers en hunne goederen, die na de aankomst van een vaartuig van *Colombogamme* wachten, om hen aftehalen, en naar het schiereiland *Jaffanapatnam* overtebrengen.

Wij waren verheugd dat zij deze plaats verkozen hadden, in stede van het visschers dorp *Calmonie* eenige honderd schreden van daar, waar wij tusschen of in de hutten der vischers den nacht zouden hebben moeten

doorbrengen. Bij onze aankomst had onze kok en die der Chivia's de rijstpot reeds te vuur, en welhaast was het avondmaal gereed. Wij lieten de matten onder een grooten digtbebladerden boom, die voor den bangalo stond, spreiden. Hier namen wij ons avondmaal, en maakten ons toen gereed, op die zelfde plaats te slapen. Doch de bakker, die onze drankflesch te veel had toegesproken, liet ons tot geen slapen komen; door zijn onophoudelijk gesnap, waarmede hij ons, hoe zeer wij hem zulks ook verboden, de ooren verdoofde. Eindelijk zich het teeder afscheid herinnerende, dat ik en ANNA bij ons vertrek van elkanderen namen, en de tranen die zij bij die gelegenheid stortte, zeide hij, zich met een spotachtig gelaat tot mij wendende:

‘In waarheid, Mijnheer! indien gij de vrouwen zoo wel als ik kende, indien zij u even als mij geplaagd, geslagen, weg gejaagd en geruineerd hadden, gij zoudt er zoo veel werks niet van maken, en nog veel minder op hun krokodillen tranen vertrouwen. Daar ik toch aan het praten beb’ - vervolgde hij ‘en geen

den minsten lust tot slapen gevoel, moet ik om den tijd doortebrengen, u iets van mijnen levensloop, in zoo verre het de vrouwen betreft, en al de rampen en ongelukken, die zij mij verwekt hebben, verhalen. - Helaas! - zij zijn de oorzaak dat ik tegenwoordig verpligt ben, als een ellendige rond te zwerven en een rampzalig jammerlijk en armoedig leven te leiden. Gij zult oordeelen, of ik niet alle reden heb, dit valsch verraderlijk, onstandvastig, en trouwloos geslacht, te vervloeken en er een afschuw van te hebben.'

Na deze inleiding begon hij met het verhaal van zijnen levensloop, elk oogenblik afgebroken, door aanmerkingen en verwenschingen tegen de vrouwen. Daar hij een gemengde taal van slecht hollandsch en hoogduitsch, rijkelijk met vloeken doorspekt, en met den Straatsburger tongval sprak, en tevens het verhaal zijner avonturen met belagchelijke gebaren en toornige gezigtstrekken verzelde, was het ons onmogelijk hem aan te hooren, zonder telkens in eenen schaterenden lach uit te barsten.

Hij had in Europa in verschillende steden

vier vrouwen getrouwd, die, zoo veel hem bewust was, bij zijn vertrek naar de Oost, nog alle in het leven waren, en niets van elkanderen wisten. Zij hadden hem al de kwellingen aangedaan, die ooit slechte en booze wijven, eenen man kunnen toebrengen. Zijne huwelijksgevallen, die hij ons breedvoerig verhaalde, waren inderdaad vreemd en grappig.

Zijne eerste vrouw was hij verpligt geweest te verlaten, uk vreeze voor zijn leven; het was eene duivelin in menschen gedaante. De tweede had hem aan de Pruissische wervers verkocht, waar hij het ongeluk had in den slag bij Rosbach, doof te worden. De derde was een doorbrengster en zuipster, en maakte hem van gegoed, zoo als hij was toen hij zich, met haar verbond, tot eenen bedelaar. En de vierde, die hij in *Hamburg* trouwde, verronsselde hem aan de Hollandsche zielveerkoopers, en zoo kwam hij als soldaat te *Nagapatnam*, waar hij eene bakkerij oprigtte, en ook wel zoude geslaagd zijn, ware het niet geweest wegens zijn onmanierlijk zuipen, tot hetwelk hij, zoo als menig een, was gekomen, door het ge-

voel van huisselijke ellende voor eenige oogenblikken met drank te willen verdooven. Hier trouwde hij zijne vijfde vrouw, een zwart pariah's meisje van den roomsch katholijken godsdienst; zij was jong en zag er voor het uiterlijke niet kwalijk uit zij diende als meid bij een Europeaansch soldaten wijf, BARBARA genaamd, die eene koffij kazie ophield. Onze bakker zag haar, en door aanpraten van BARBARA beging hij de dwaasheid, deze meid te trouwen.

Eenige dagen daarna passeerde ik, met nog eenige vrienden, gevallig zijn huis; wij traden er in met voornemen om te zien, hoe hij het met zijne jonge vrouw al maakte; doch hoe verwonderd waren wij, ziende het huis open en geheel ledig, geen mensch, geene meubelen, geen bakkers gereedschappen, niets was er te vinden. Wij gingen naar BARBARA, die niet ver van daar woonde, en vroegen haar of GEORGE verhuisd was; zij zeide ons dat hij den dag te voren naar het hospitaal was gebragt, waar hij zeer ziek lag; van DOORTJE (dus heette zijne vrouw) wist zij niets. De nieuwsgierigheid dreef mij, hem eenigen tijd daarna, in het hospitaal

te gaan bezoeken; daar vond ik hem in eenen staat, die medelijden haarde, en in het midden eener verschrikkelijke kuur, om zich van het vergif te ontlasten, waarmede zijne vijfde vrouw hem beschonken had.

Dit, waarde lezer! zijn in het kort de huwelijks tafereelen van onzen GEORGE. Mijne overige reismakkers waren onder zijn langdradig verhaal ingeslapen; doch dewijl ik daartoe geen lust had, en het ook der moeite niet waardig oordeelde, daar de dag niet verre af konde zijn, stak ik een cegaar aan, en wandelde naar den nabij gelegen oever van den Passa.

De Hemel was nog in zijne volle pracht, bezaaid met schitterende sterren, en de koninginne der nacht, door geene dampen verhinderd, verspreidde op het water, de zandduinen, en de boomen, een kwijnend en teeder licht. Het zacht, maar aanhoudend, geruisch der ligte golfjes, die tegen den oever braken, de stilte, de eenzaamheid, die rondom mij heerschten, wekten in mijne ziel eene onweêrstaanbare aandoening van zwaarmoedige denkbeelden op.

Ik zette mg aan den voet eens booms neder, en na eenigen tijd het beeld der

maan, dat op het bewegelijke water danste, aanschouwd te hebben, gaf ik mij aan mijne gevoeligheid over. Ik herriep in mijne gedachten het verhaal van den bakker GEORGE, en in al zijn lijden oordeelde ik hem nog gelukkig, dat zijne ongevoeligheid hem voor al de kwellingen bevrijd had, aan dewelke die genen, die een teeder hart hebben, zijn blootgesteld.

Hij had nooit bemind; hij wist niet wat liefde was, nooit hadden de wreegingen van den verteronden minnenijd zijn hart verscheurd; zijne vrouwen had hij getrouwd door overreding, of dewijl hij oordeelde, een dergelijk schepsel in zijn huishonden noodig te hebben, en had ze wederom verlaten zonder het minste hartzeer.

Deze zoo geprezene gevoeligheid en teederheid der ziele, en die eigenlijk een der noodlottigste geschenken is, die de mensch van de natuur kan ontvangen, was hem ten eenemale onbekend. Wilde God dat ik er even zoo min van bedeeld was geworden, hoe vele ellenden, hoe vele kwellingen en rampen, en hoe veel zielsverdriet, zoude ik niet ontgaan zijn. Wat men ook tot den welverdienden lot van een toêrge-

voelig hart moge zeggen: het is waar dat het de eenigste gewaarwording is, die deze wereld tot eene regt goede wereld konde maken, indien deze teêrgevoeligheid algemeen was; zij is het wel, die elke gelukzaligheid des levens tot hare hoogste waarde, en tot het genot der zuiverste vreugde verheft, - doch zij is tevens de eenige oorzaak van alle die pijnlijke gewaarwordingen die den mensch zoo dikwijls volkomen ellendig maken.

Ik werd uit mijne droomerijen getrokken, door het geraas en de beweging, die ik in onze legerplaats vernam. Reeds begonnen de sterren in het oosten te verbleeken; het verward gekras der kraatjen, die bij troepen de boomen verlieten, welke hun gedurende den nacht tot schuilplaats verstrekt hadden, het geruisch en het sjerpen van geheele drommen en zwermen van vogeltjes van allerlei soorten, die zich gereed maakten den dageraad met hun gezang en stemmen te begroeten, verkondigden den aannaderenden dag.

Ik keerde naar onze legerplaats terug, en vond de Chivia's onledig met hunne over-

geblevene rijst en canjé(*) van den vorigen avond, al staande te nuttigen, terwijl eenige bezig waren met onze reisgoederen aan het einde der stokken of bamboezen, waaraan zij hetzelve dragen, vast te maken; en na dat wij eep gering ontbijt genomen hadden, begaven wij ons op reis. Wij verlieten den gewonen weg, die over het dorp *Paniacoer* leidt, om het diepe zand te vermijden en volgden den oever van den *passo de Catchaï.*

Nu rees de Zon in volle majesteit; blaauw en helder was de hemel, en de naauw ontloken dag gaf aan alle voorwerpen rondom mij een betooverend en jeugdig aanzien; de fraai gebogen en met hooge boomen bezoomde oevers van den *passo*, in wier blaauwe oppervlakte de overhangende takken zich spiegelden, het suizelen van den koelen morgenwind, het eentoonige plassen der kleine golfjes, het geschreeuw van eenige meeuwen, die in kringen over de oppervlakte van het water zweefden, het melodiesch gefluit der roodbeenige poelsnip-

(*) Rijstwater.

pen, die elkanderen toeriepen, de ontallijke watervogelen, die zich uit de boschjes van riet verhieven, deden mij een onuitsprekelijk vergenoegen smaken, en op dat oogenblik alle gevaren, alle moeijelijkheden onzer voorgenomen reize, vergeten.

Wij waren nog geen kwartier uurs onder weg geweest, toen onze bakker, na eerst alle zijne zakken het binnenste buiten gekeerd te hebben, plotselljk een luid-jammergeklag aanhief, en ons verzocht, hem toe te staan naar onze vorige legerplaats terug te mogen keeren, waar hij zonder twijsel twee ropijen, de eenigste die hij in de wereld bezat, moest verloren hebben. Wat wij hem ook zeggen mogten, om hem deze vergeefsche moeite af te raden, hij wilde volstrekt vertrekken; en om geene verhindering in onze reize te veroorzaken, waren wij genoodzaakt, hem twee andere ropijen in de plaats te geven.

Na omtrent eene groote mijl den oever van den passo gevolgd te hebben, verlieten wij denzelven en sloegen regts af landwards in. - Na een paar uren gaans tusschen hooge zandheuvels waarvan sommige met palmboomen bedekt waren, kwamen

wij aan een ambelan of rusthuis, aan den ingang van een dorp, *Manoer* genaamd, opgerigt, en in het midden der duinen gelegen.

Men verbeelde zich niet, dat het zulke rusthuizen zijn, als de Chauderies op de kust van Bengalen enz. waaronder zich, voor het grootst gedeelte, gemakkelijke en dikwerf zelfs groote, schoone en aanzienlijke gebouwen bevinden. Neen; - de rusthuizen, die wij maar zeer spaarzaam op onze gansche reize ontmoetten, waren meest stulpen met stroo bedekt, en zoo klein, dat ze geen tien menschen konden bevatten, en dit is zoo door het gebeele eiland. De reizigers op *Ceilon* zijn er slecht aan, met opzigt tot eene nachtherberg, en brengen den nacht gemeenlijk onder een' boom, of, zoo het in den regentijd is, onder hunnen Talpat(*) door. -

(*) Deze boom wordt door de Indianen Talpat genoemd, en ontleent zijnen naam van twee *Malabaarsche* woorden *Talaij*- en *Pat*, hoofd en bfad, of hoofdblad, uit oorzaak dat de Indianen zich van deze bladen bedienen, om zich voor den regen en de zon te bschutten; derzelver lengte en breedte is ten naastenbij twee ellen, in eene cirkelvormige gedaante; men vouwt ze als een waaijer, en draagt ze op het hoofd, met de puntige gedeelten voorwaarts gekeerd; het zijn slechts de voornaamste lieden in het Koningrijk *Candia*, die de breede punt na voren mogen dragen. Men moet van eene hooge Caste onder de Malabaren zijn, of een gewigtig ambt bekleeden, indien men zich door een slaaf mag laten volgen die de Talpaij nadraagt. De Portugesche en Mestiesche Dames zijn zoodanig aan deze soort van weelde verkleefd, dat zij nooit zullen uitgaan, al ware het zelfs het schoomte weêr van de wereld, zonder een slaaf achter zich te hebbes, die met zulk een parasle gewapend is.
De boom, aan welks top deze bladeren groeijen, is buitengewoon regt en hoog, en brengt niet dan in zijn laatste levensjaar vruchten voort, die de grootes van eene noot hebben en oneetbaar zijn, kunnende tot niets dan tot voortplanting dienen; de bloemen, die hen voorasgaan, zijn van eenen sterken en onaangenamen reuk.

Uit de Chauderies zoo wel, als uit vele andere liefdadige gedichten, die in zoo groote menigte, van het uiterste van *Hindostan* tot aan de verste grenzen van *Malabaar*, alomme verspreid zijn, zoude men alleen kunnen bewijzen, dat de oude bewoners dezer landen, en die van het eiland

Ceilon geheel verschillende volken waren, en zoo wel in godsdienst, zeden, als denkwijze, ten eenemaal van elkanderen verschilden en afweken. Deze godsdienstigheid, deze liefdadigheid, die medelijdende aard, was zeker bij de laatst genoemden niet te vinden, en ik zoude kunnen aantoonen, dat dit eiland voorheen door wilde en woeste natiën bewoond werd, die van zeerooverijen en invallen op den vasten wal leefden, en waarvan de Indiaansche geschiedboeken, onder den verbloemden naam van reuzen, spreken, en die eindelijk door RAM beoorloogd en geheel uitgeroeid werden.

Ik keere weder tot onze reize. Na dat onze Chivia's een weinig hadden uitgerust, en de kallou of palmwijn gedronken, begaven wij ons weder op weg, door eene dorre en zandige landstreek, vol duinen, die, tot aan den top, meest met palm en sommige ook met kokosboomen bedekt waren. Dorpen werden wij niet gewaar, uitgenomen eenige gehuchten en eenzame hutten. Deze landstreek scheen weinig behouwd en was zeer schaars van inwoners voorzien.

Het zal elf uren geweest zijn. Reeds sagen wij het fort van *Panorijn* van verre langs eene uitgebreide zandige vlakte voor ons, toen de kuiper, die sedert ons vertrek van *Manoer*, over een hevig kolijk geklaagd had, zich eensklaps aan den voet van eenen boom, die eene hut beschaduwde, neder wierp, en, zoo hij zeide, niet verder konde; bij vreesde te zullen sterven, en verlangde dat wij iemand van zijn volk, met den meesten spoed, naar *Jaffanapatnam* terug zouden zenden, om eene andol te halen, ten einde wederom bij zijne familie terug te kunnen keeren.

Wij toonden hem aan, dat deze andol niet voor des anderen daags, en wel zeer laat in den avond konde aankomen, en dat hij binnen dien tijd van zijn ongemak genezen, of onder hetzelve bezweken zoude zijn; en in stede van iemand naar *Jaffanapatnam* te zenden, deden wij ons best, om hem ee helpen. - Wrijving, - arak, alles stelden wij in het werk om hem eenige verligting toe te brengen; - doch te vergeefs - zijne pijn vermeerderde zoodanig, dat ik inderdaad ongerust voor zijn leven begon te worden.

Terwijl wij dus met hem bezig waren, en ons in de grootste verlegenheid bevonden, trad een eerwaardig grijsaard uit de hut, voor dewelke onze zieke lag, en vroeg ons, wat onzen makker deerde. Wij gaven het hem te kennen, en tevens ons vermoeden, dat hij zich dit ongemak te *Manoer* had op den hals gehaald, door het drinken van lanjas, of het water van jonge kokosnooten, terwijl hij verhit door het gaan was, hetwelk hem naar onze gissing eene plotselijke verkoeling in de maag veroorzaakt had.

De grijsaard trad daarop in zijne hut, en bragt terstond iets in een betel - blad gewikkeld, dat hij aan onzen reismakker gaf, om het te kaauwen en er het speeksel van door te slikken. Dit middel had de gewenschte uitwerking, en gaf hem groote verligting, zoo dat hij een half uur daarna zich in staat bevond om de reis langzaam voort te zetten. Wij begaven ons dan weder op weg, na dat wij den goeden ouden man voor zijne hulp kadden bedankt, en de kuiper denzelven te vergeefs een paar ropijen had aangeboden, die hij standvastig weigerde.

Met langzame schreden naderden wij *Panorijn*, over de zandige vlakte, die ons van hetzelve scheidde. De zon brandde hevig, hare stralen hadden het zand doorgloeid, en het was reeds twee uren, toen wij aan het fort kwamen.

De kommandant van dezen post ontving ons met de grootste hartelijkheid, hij heette KONING, en was, zoo als hij zeide, ruim vijfenzeventig jaren oud. Nooit heb ik een Europeaan van zulk een hoogen ouderdom, en die tevens nog zoo een gezond en frisch voorkomen had, in de Indiën aangetroffen. Men zoude hem op zijn hoogst niet meer dan op vijftig jaren geschat hebben. - Hij had reeds drie en dertig jaren op dien post van *Ponorijn* gelegen. Naauwelijks had bij het ongemak van onzen reismakker TEMPLIJN verstaan, of hij gaf hem een goed glas met het extract van de Colomba wortel, hetwelk hem ten eenemaal van zijn kolijk herstelde. Hij had intusschen het middagmaal doen gereed maken, en onthaalde ons op een stuk van een wild zwijn, dat hij den vorigen dag zelf geschoten had; want het jagen, verhaalde hij ons, was altoos zijne eenigste,

en aangenaamste uitspanning in deze eenzame en afgelegen plaats. Hij had in het gezigt en over het lijf verscheidene groote en diepe lidteekenen, die hij van eenen tijger had ontvangen. Het dier had hem onverhoeds aangevallen, en hem door eenen sprong ter nedergeworpen; onder het worstelen met hetzelve had hij gelukkiglijk nog even den tijd gehad, een mes, dat hij in zijnen gordel droeg, uit de schede te trekken, en er het monster den buik mede open te snijden, op het oogenblik dat hij deszelfs prooi stond te worden; hij wees ons nog de huid, die hij als een bewijs van zijn geluk en dapperheid bewaarde.

Ponorijn ligt onder het regtsgebied van *Jaffanapatnam;* de Compagme onderhoudt op dezen post eenen sergeant en twaalf soldaten, allen invaliden, als mede eenige lascarijns of Indiaansche soldaten, zoo veel als cipaai's op de kust. Het sort of liever fortje, door de Portugezen, de vorige bezitters van *Ceilon* gebouwd, is vierkant en ellendig klein; het heeft alleenlijk twee bastions op twee tegenovergestelde hoeken, - doch is nu volstrekt onbruikbaar, en een enkele steenhoep. Ten zuiden van

hetzelve, ligt het dorp, dat mede geen bij uitstek bloeijend voorkomen heeft, en alleenlijk uit een honderdtal armzalige hutten bestaat, waar uit men genoeg de armoede der inwoners afnemen kan. De landstreek, rondom *Panorijn* gelegen, is buitendien zeer schraal bevolkt, zandig en onvruchtbaar, wegens de slechte hoedanigheid van het water, dat brak en zeer ongezond is.

De sergeant, of gezaghebber KONING, klaagde zeer over de wilde elefanten, die eenige dagen geleden hem eert magazijn vol nelie, of rijst in den dop, hadden omver gereten, en verwoest. Zij kwamen, zeide hij, ombeschroomd bij gansche troepen uit de bosschen, en veroorzaakten veel schade aan de inwoners; daarbij waren zij zoo stout, dat zij voor geene vuren of wachten vreesden. Hij wenschte dat men een algemeene jagt op dezelven wilde ondernemen, om ze daardoor weder in de diepe bosschen te drijven, en raadde, ja bad ons, het voornemen, van diep in het land door de bosschen te dringen, te willen opgeven, ons het gevaar, dat wij zouden loopen, op de krachtigste wijze

voorstellende. Doch de kuiper en ik wilden van ons voornemen niet afzien, hoewel Mr. D'ALLEMAND door de voorstellingen van den sergeant bevreesd gemaakt, al zijn vermogen in het werk stelde, om ons hiertoe over te halen.

Terstond na het middagmaal maakten wij ons tot de afreize gereed, wij laadden onze geweren en pistolen met kogels, zetteden nieuwe steenen op den haan, en, na een hartelijk afscheid van onzen vriendelijken sergeant genomen te hebben, begaven wij ons gezamentlijk op reis.

Het mag vier uren geweest zijn; wij lieten den gewonen weg, die zuidwaarts loopt, liggen, en gingen regt op het bosch aan, hetwelk omtrent eene halve mijl oostelijk van ons aslag, en eene groote uitgestrektheid van den horizont besloeg. Het was een prachtig en grootsch gezigt, zulk een donker en onafzienlijk woud voor zich te zien; het verblijf van zoo een onnoemelijk getal wreede, verscheurende, wilde en reusachtige dieren van allerlei aard en grootte, en ik moet bekennen dat ik niet vrij van vrees en ongerustheid was, hoe meer wij hetzelve naderden. Eene onwil-

lekeurige huivering en verbaasdheid trof mij, toen wij in hetzelve traden; want reeds op den weg van *Panorijn*, toen wij over de zandige vlakte trokken, die deze plaats van de zoomen des wouds scheidde, hadden wij hier en daar elefanten mest gevonden, die niet zeer oud scheen te zijn.

IV. Hoofdstuk.

Vreesselijke ontmoeting met eenen beer. - Shoumberongonde. - Onvoorzigtigheid. - Polverencadou. - Het woud des nachts. - De Apen. - De Ronkedoor.

Wij traden nu in deze duistere, eerbied verwekkende, schaduwen, en wandelden voort tusschen de hooge majestueuse kolommen, die het ondoordringbaar groen en met bloemen doorweven gewelf ondersteunden, dat zich boven onze hoofden bevond; eene zachte kwijnende schemering omringde ons, die hoe verder wij kwamen, hoe langer hoe merkelijker werd.

Het woud was in den beginne open en vrij, de boomen waren hoog en regt, doch

schenen niet zeer oud en dik; hoe vender wij echter voorttrokken, hoe dezelve dikker werden en digter bij elkanderen stonden; kreupelbosch en ruigte vereenigden somwijlen eene gansche groep, hetwelk allengs zoodanig vermenigvuldigde, dat wij menigmalen geene tien schreden doen konden, zonder ons met eene biji den weg te moeten banen, en wij waren blijde, toen onze gids ons eindelijk op een zeer naauw paadje bragt, dat slangswijze door het bosch liep en dat wij volgen moesten.

Deze gids was een van onze Chivia's of Koelies, een man die wel eer Vaidana of elefanten-jager was geweest, en de bosschen van *Ceilon* nacht en dag doorkruist had. Hij sprak het Chinguleesch en was zelfs te *Condé-oeda* en onder de *Vaddah's* geweest, en het is van hem, dat ik vele bijzonderheden, dit volk betreffende, heb bijeen verzameld. Wij waren verheugd geweest dezen man te hebben gevonden; ook betaalden wij hem het dubbel van het geen de andere Koelies ontvingen; wij hebben, echter, zoo als men in het vervolg zal zien, weinig dienst van hem kunnen hebben.

Het pad dat wij na volgden, en hetwelk, zoo veel ik konde opmerken, zuid oostwaarts liep, was zoo buitengemeen smal, dat niet meer dan één mensch er ruim in konde gaan. Zoodanige paden loopen hier en daar door deze digte bosschen, en sommige doorkruissen het geheele eiland; er zijn drie of vier, die tot na *Condé-oeda* en het binnenste van het land leiden. Het verwonderlijkste van deze paden is, dat zij aan weêrs zijden door eene twee mans hooge haag zijn bezet, die zoo steil, zoo regt opgaande, en zoo effen en digt van binnen is, dat men zoude zeggen, dat ze door menschenhanden daar geplant, en door een ervaren tuinman gesnoeid en glad gehouden was.

Wij hadden dit pad nog geen kwartier uurs gevolgd, toen mij een geval ontmoette, hetwelk bijna een einde van mijn leven en reize zoude gemaakt hebben.

Het pad was, zoo als ik gezegd heb, zeer smal; wij waren dus verpligt, achter elkanderen te gaan, gelijk eene vlugt wilde ganzen. Mr. D'ALLEMAND en ik waren aan het hoofd van den troep; wij wandelden naast elkanderen, en waren in een diep gesprek verzonken, toen eensklaps

een beer van eene buitengewone grootte vlak voor onze voeten uit de hegge schoot, om het pad over te steken. De digtheid van de haag had hem zekerlijk belet ons te zien, en de snelheid van zijne vaart, ons door den reuk ontwaar te worden.

De onverwachte nabijheid van dit monster, dat voor mijne voeten stond, en besluiteloos scheen, of het mij aanvallen of terug keeren zoude, belette mij om terug te springen. Ik werd hem naauwelijks gewaar, toen ik ook reeds, over zijnen breeden rug heen buitelende, aan de andere zijde op den grond viel. Daar het pad ter dezer plaats te smal was, dan dat twee menschen naast elkanderen konden gaan, waren wij genoodzaakt geweest, in eene schuinsche rigting voort te wandelen; dus bevond Mr. D'ALLEMAND zich, bij de verschijning van den beer, omtrent eene, trede achter mij, waardoor hij den tijd had gehad, zich te redden.

Intusschen had ik mij, zoodra ik was gevallen, oogenblikkelijk weder willen oprigten, om te ontvlugten, of mij te verdedigen; doch voor ik daartoe den tijd bad, zag ik den beer reeds schrikkelijk grijnzen-

de en brommende, met opgeheven klaauwen voor mij staan, gereed om op mij aan te vallen. Ik was nog niet ten halve opgerigt, toen dit verschrikkelijk gezigt mij deed verstijven, en het mij onmogelijk maakte, mij te verroeren. Alle menschelijke hulp scheen hier verloren, want de geringste beweging van mij of mijn volk had den beer zijne klaauwen in mijn hoofd doen slaan, die hij juist daar boven hield. Hij scheen slechts alle zijne krachten bijeen te verzamelen, om des te zekerder van zijnen slag te zijn. Ik gaf reeds mijne ziel aan God over, en verwachtte den dood met geslotene oogen. - Op dit beslissend oogenblik hoorde ik iets voorbij mijne ooren sissen en een schot, dat te gelijker tijd viel, verschrikte den beer zoodanig, dat hij, in stede van mij aan te vallen, een vreesselijk gehuil aanhief, en door dezelfde opening in het bosch vlugtte, waardoor hij gekomen was.

Zelden was ik zoo nabij het einde van mijn leven geweest, niet alleen uit hoofde van den beer, die mij door een eenigen slag met zijne pooten, waarin zij ongelooflijk veel kracht hebben, het hoofd had kun-

t.o. 72

R. Vinkeles fecit.

nen splijten, maar voornamelijk door den kogel, dien Mr. D'ALLEMAND met eene bevende hand op hem had afgeschoten, en dien ik dige voorbij mijne ooren had hooren snorren. Dit pistoolschot was het echter, dat mij het leven redde; want hoewel mijne andere reismakkers, en de Koelies, die eenige treden achter ons waren, terstond tot mijne hulp kwamen toeschieten, zoude dit den doodelijken slag slechts verhaast hebben. Ook was het een geluk, dat de beer niet door het schot was getroffen geweest; want in dat geval zoude hij mij, in zijne woede of val, evenwel door eene stuiptrekkende beweging van een gereten hebben.

Terwijl men mij geluk wenschte, de ruwe omhelzingen van dezen ruigen heer zoo gelukkig ontsnapt te zijn, deed de bakker zijn best, om door de haag te kruipen, ten einde den beer, die hij geloofde dat zich nog in de nabijheid bevond, met zijne bloote sabel aan te randen. Na verscheidene vruchtelooze pogingen, ziende dat het hem onmogelijk was, door de haag te dringen, wegens de doornen, wilde hij ons ten minste, zoo hij

zeide, een onfeilbaar middel aanwijzen, om het wreedste en stourste dier op de vlugt te jagen. Hij nam ten dien einde zijnen hoed tusschen de tanden, liep op handen en voeten, en begon zoodanig te brullen en te huilen, verzeld van zulke wonderlijke sprongen, dat wij alle in lagchen uitschaterden, en zijne grappen ons wederom in eene vrolijke geestgesteldheid bragten.

Dewijl het pad slangswijze door het bosch liep, en wij dus niet ver voor ons uit konden zien, was het mogelijk dat ons weder een dergelijk geval gebeurde, daar ons slechts een elefant, of ander wild dier behoefde te ontmoeten, als wanneer aan geen uitwijken of verweren te denken zoude zijn, zoo wel wegens de smalte van het pad, als door deszelfs krommigen, waardoor wij onzen vijand, even als den beer, niet dan te laat zouden gewaar worden. Om zulke onheilen, echter, in het vervolg zoo veel mogelijk te vermijden, besloten wij, onzen cimbalist benevens twee Koelies, met pieken gewapend, twintig treden aan het hoofd van onze karavane te doen vooruittrekken, ten einde ons te waarschu-

wen, ingeval zij onraad bemerkten. Hierop trokken wij geruster en met meer zekerheid voort.

De avond begon te vallen, en de digtheid van het woud vermeerderde de duisternis. De wilde dieren deden zich hier en daar hooren, en wij waren nog verre van de plaats, waar onze gids ons wilde doen overnachten, verwijderd. Wij staken dus de toortsen aan, welke de Kommandant van *Ponorijn* ons geschonken had, daar wij het niet wagen dursden, verder in de duisternis voort te gaan. Deze toortsen zijn takken van een zeer harstächtig hout, en dat zoo helder als een wasslambouw brandt. Het gansche woud was er van in de verte verlicht, hetwelk eene grootsche vertooning maakte. Het schelle geluid der cimbalen deed alle de gevederde woudbewoners ontwaken, die, verblind door het sterke licht, verward door elkanderen rondsladderden; en verscheidene apen, die op de takken der boomen insgelijks in hunne rust gestoord werden, gaven door hun geschreeuw, en het werpen met bladeren en vruchten, hun ongenoegen te kennen.

Eindelijk kwamen wij te negen ure, ver-

moeid en afgemat, aan eenen eenzamen ambellan midden in het bosch aan, die meer de gedaante van eene oude vervallene stroohut, dan van een rusthuis had. Wij besloten onze nachtrust liever onder den blooten hemel te nemen, dewijl zich de slangen gewoonlijk in dergelijke vermolmde stroodaken ophouden.

Wij leiden hierop een groot vuur aan, om hetwelk wij ons legerden, en nog drie andere, aan weêrszijden, eenige schreden van ons af, dewijl het ons aan droog hout niet ontbrak. Ons avondmaal bestond uit een stuk van het wilde zwijn, waarvan ons de goedhartige posthouder van *Panorijn* een' tamelijken voorraad mede op reis had gegeven. Uit vreeze dat de vuren mogten uitdooven, en om gedurende den nacht voor wilde dieren beveiligd te zijn, waren wij over een gekomen, dat een van ons met twee Koelies des nachts de wacht zoude houden, en na verloop van twee uren door een gelijk getal afgelost zoude worden. Deze voorzorg genomen hebbende, leiden wij ons neder, en bragten den nacht gerust door. Hoewel wij van tijd. tot tijd het brullen van tijgers en andere

vreemde mij onbekende stemmen vernamen, werden wij echter niet door dezelve ontrust.

Des anderen daags 's morgens verlieten deeze plaats, die *Shoumberongonde* genaamd was. De doottogt werd allengs moeijelijker; dikwijls verloor zich het pad in de struiken, of was verstopt door eene menigte takken die de elefanten van de boomen gescheurd hadden, om zich met derzelver bladen te voeden, en somtijds geheele uren achter een was de haag, die te voren het pad beheindde, zoo laag, dat men dezelve van de struiken, waarmede ze begroeid was, naauwelijks onderscheiden kon. Dit gaf ons gelegenheid het woud, waardoor onze weg liep, naauwkeuriger te beschouwen; wij vonden hetzelve zeer digt met zwaar geboomte bewassen, waarvan vele mij onbekend waren, en die ik te voren nooit op den vasten wal gezien had.

O! hoe liefelijk, hoe onuitsprekelijk aangenaam, is het des morgens vroeg in deze bosschen! Alles leeft; alles wemelt door elkanderen. Aapjes met hunne jongen aan de borst huppelen van den eenen tak op den anderen, met de wonderlijkste grimas-

sen en gebaren; vogelen van de heerlijkste verwen doorstrijken het bosch; scharen van paauwen verfraaijen deze aanminnige wouden, als ze voor de doorstralende zon tusschen de taken hunne gansche pracht en schoonheid uitbreiden en ontvouwen. Men ademt eene hartsterkende lucht van de geurige planten in, die ongezien en onopgesmukt tusschen de struiken groeijen; eene verfrisschende koelte omsuist u; het verward geraas en gekweel van milioenen vogeltjes, het eentoonig gebrom der insekten, die om u heen vliegen, alles, vervult de ziel met een onuitsprekelijk genoegen en gerustheid, die men alleen, en nergens anders, dan in deze Indische bosschen kan gevoelen.

Hier had mij bijna weder een noodlottig ongeval getroffen.

Voor dat wij ons op weg begaven, had ik een cegaar aangestoken, door middel van eene tonteldoos. Na dezelve volgens mijne gedachten wel gesloten te hebben, deed ik ze weder in eenen zak, die door den slavenjongen van den kuiper gedragen werd, en waarin zich een groot gedeelte van ons buskruid, en op hetzelve omtrent zestig

pistool- en snaphaan- kardoezen bevonden. Maar hoe verschrikten wij, toen wij na eenigen tijd, iets uit den zak noodig hebbende, zagen, dat het tondeldoosje niet goed gesloten geweest, de brandende tondel er uit gevallen was, en het papier van eene der kardoezen reeds vuur gevat had, hetwelk, na hetzelve aan eene zijde, tot digt bij het kruid, verteerd te hebben, van zelve weder was uitgedoofd. Welk vreesselijker ongeval had ons kunnen overkomen. De arme slavenjonge, zoo wel als de gene, die hem op het oogenblik der uitbarsting ter zijde had geloopen, waren ontwijffelbaar een offer van een der droevigste en smartelijkste ongelukken geweest. Dit vreesselijk lot zoude mij weder getroffen hebben, daar ik den jongen gedurig naast mijne zijde deed gaan, ten einde de tondeldoos voor mijne cegaren bij der hand te hebben. Dat wij dezelve niet weder in de amunitiezak deden, kan men ligt nagaan. -

Voor de eerste maal zagen wij tusschen de boomen een, troep wilde zwijnen, met hunne jongen, die, in vollen galop, door het bosch ter zijde van ons renden, zon-

der eenige acht op ons te slaan, daar wij hartelijk verblijd over waren; want het zijn zeer gevaarlijke en booze dieren, wanneer zij jongen hebben, en men hen te nabij komt. Hier en daar zagen wij kleine troepjes herten weiden, waarvan sommige, die ons te nabij dachten te zijn, zich al huppelende verwijderden; terwijl andere, door eenen grooteren afstand geruster, zich vergenoegden met alleen op te staan, en ons onbewegelijk aan- en na te zien. Hazen ontmoetten wij in zulk eene menigte, dat de kuiper en Mr. D'ALLEMAND er vier schoten, zonder uit den weg te treden.

Omstreeks elf uren des morgens, kwamen wij aan eene stroohut *Polverencadou* genaamd. Eenige treden verder vonden wij eenen put met zoet en helder water, hetwelk ons zeer te pas kwam, om onze kode's of waterpotten te vullen, die bijna ledig waren; die was eene heerlijke vond voor ons, dewijl men in dit gedeelte van het eiland, waar de grond vlak en zandig is, ten tijde van het drooge saizoen gemeenlijk gebrek aan versch water heeft; wat men nog in poelen en gaten vindt, is meestendeels brak en drabbig.

Wij deden hier een goed middagmaal van onze geschotene hazen, die uitmuntend en malscher waren, dan de paauwen, wier vleesch wij hard en droog, hoewel ongemeen blank bevonden; daardoor overreedde ik den kuiper, er niet meer van te schieten, en zulk eenen schoonen vogel te sparen, te meer daar het woud van allerlei soort van wild wemelde.

Terwijl wij ons middagmaal houden, zal ik den lezer een verhaal geven van de wijze, waarop wij ons in deze bosschen legerden.

De plaatsen, in welker nabijheid zich water bevond, verkregen altoos de voorkeur, en wij legerden ons onverschillig daar, waar ons de grond het reinste, en het minst met struiken begroeid, voorkwam.

De legerplaats was niet verkozen en bepaald, of wij spreidden op het zand onze matten, die ons voor tafel, stoel en bed dienden. Eenige Koelies haastten zich met droog hout en bladeren bij een te zoeken, om vuur aan te leggen; hierna werd het eten gereed gemaakt, terwijl zij, die het meest vermoeid waren, in dien tusschen

tijd zich te slapen leiden. Eenigen zongen, anderen rookten of kuijerden, tot dat het eten gereed was; dan zag men hen in groepen van drie of vier vereenigd, met de beenen kruisselings onder elkanderen, elk met zijn bord van bladeren voor zich, onder een grooten boom, hunne portien verteren. Wat verder zaten wij, rondom ons gebraad of kerrij, met even dergelijke borden voor ons. Vrolijkheid, boert en lagchen heerschten aan ons maal, waar toe ons de bakker door zijne kuren overvloedige stoffe verschafte. Zoodra het eten gedaan was, werden de borden weggesmeten, de potten en pannen gereinigd, en alles wederom ingepakt. Wij legden ons hierna een paar uren te slapen. Die tijd verstreken zijnde, riepen zij, die de wacht hadden: *overal*, en alles was in beweging. De bagage werd vastgemaakt, en opgenomen en wij hervatteden onze reis met frisschen moed.

Doch wanneer wij des avonds onze legerplaats opsloegen, waren wij voorzigtiger in derzelver keuze, en wij gebruikten dan meer behoedzaamheid. De plaatsen, waar zich water in de nabijheid bevond, ver-

mijdden wij nu zorgvuldig, om niet door de wilde dieren ontrust te worden, die alsdan hunne holen verlatende, gewoonlijk eer zij om prooi uitgaan, hunnen dorst in deze plassen en poelen lesschen, en zich in dezelve baden. Wij zochten voornamelijk een plekje gronds, vrij van kreupelbosch en ruigte, waar het bosch eenigzins open en vrij was.

Een van ons met twee geladene pistolen in de haud, en de bakker met zijn bloote sabel, vergezelden de Koelies, die droog hout moesten zoeken, waarvan wij eene tamelijke hoeveelheid noodig hadden, zoo wel voor het groote vuur, om hetwelk wij gelegerd waren, als om eenige kleindere, die wij rondom ons tot zekerheid aanlegden, te onderhouden.

Ons maal werd nu ongelijk stiller bereid en gebruikt, dan des middags; men was minder luidruchtig en vrolijk; de vermoeidheid, zoo wel als eene zekere soort van ongeruste zwaarmoedigheid, die ik niet kan beschrijven, waren hier de oorzaak van. De duisternis heeft altijd iets, dat de ziel met vrees vervult, en haar alle vreugde beneemt; wij kropen digt bij elkanderen, en

elk was bevreesd zich van de vuren te verwijderen. Zoo aangenaam deze bosschen over dag zijn, zoo akelig en schrikverwekkend zijn zij des nachts.

Het is niet meer dat uitgestrekte woud, dat den zelfden morgen nog van de vrolijke en verwarde stemmen der vogelen weergalmde. De bekoorlijke gulden schemering, door de stralen der zonne, in weêrwil der digte bladeren, door het woud verspreid; heeft voor eene dikke duisternis plaats gemaakt; eene doodsche stilte vervangt nu het luidruchtig gezang, waarmede de gevederde woudbewoners den nu verlopen dag, bij zijne geboorte begroetten. - Nu en dan slechts hoort men de treurige toonen van den nachtuil, die, door eene akelige echo weergalmende, de ziel met naarheid vervullen; dan weder wordt het gebrul en afgebroken gehuil der jakhalzen, tijgers, en andere wilde dieren, dat men op verschillende afstanden hoort, plotselijk door eene stilte als die, van het graf vervangen; dan weder verneemt men het gekraak der jonge boomen en takken, die de elefanten ontwortelen en afrukken, om zich met derzelver vruchten en bladen te voeden. - Op eens

nadert een schrikbarend gedruis; men hoort een gekraak en geknap als of eene halve stad door de woedende vlammen wordt verteerd; het ruischt als een orkaan in de toppen der boomen, de grond dreunt als bij eene aardbeving, en een onafgebroken schaterend geluid, als dat van eene menigte trompettten, schijnt het teeken tot eenen aanval te zijn; - in één woord - het is een troep van eenige honderd van de grootste elefanten, die, na hun vorig verblijf kaal gevreten te hebben, zich naar een ander gedeelte van het bosch begeven, en met gezamenlijkes krachten, en op eenen stijven draf zich eenen weg door het digte en begroeide woud banen, omverwerpende en vertredende al wat hun voorkomt, uitgenomen boomen van eenen al te grooten omvang of dikte. Het is mij onmogelijk, het geraas en gekraak door het bersten en splijten van honderde boomen veroorzaakt, naar waarheid te beschrijven. Men kan het zich echter eenigermate voorstellen, wanneer men zich een dergelijk geluid verbeeldt, door een eenigen boom van middelmatige grootte en dikte, veroorzaakt, wanneer dezelve door een geweldige kracht

halver weg den stm, even als een rijsje, in hetzelve oogenblik, omgebogen, geknakt en verbroken wordt, en men dan berekent hoe gering dit is, in vergelijking van de menigte boomen, als zoo vele elefanten tot hun breed pad noodig hebben, en die ter zelver tijd en voortdurend verbroken worden. Voeg hier bij de dreuning van den grond, door het draven van zulk een groot getal, elefanten veroorzaakt, waarvan één enkele reeds de aarde doet daveren; dit alles door een schaterend geluid verzeld, even als dat van eene menigte trompetten, en men zal zich een flaauw denkbeeld kunnen maken van dit onbeschrijfelijk en schrikverwekkend gedruis. Helaas! ik dacht weinig dat ik welhaast in eene omstandigheid zoude geraken, waarin ik overvloedig den tijd zoude hebben, mij met dergelijke schrikbeelden, en zelfs nog vreesselijker, gemeenzaam te maken. - Doch daarvan op zijne plaats.

Na dat wij ons middagmaal te *Polverencadou* genomen hadden, gingen wij te drie uren in den nademiddag op weg, en zagen kort daarna het geheele geraamte van eenen elefant ter zijde van ons liggen. Het dier

moest reeds lang dood geweest zijn; het had echter nog zeer schoone tanden van eene buitengewone dikte en lengte. Hier werd onze weg zeer moeijelijk; het pad was elk oogenblik door verrotte en omgevallen boomen verstopt; wij hadden dikwijls alle bedenkelijke moeite, om hetzelve in de struiken weder te vinden, en ons eene opening te maken door de doornen en heestergewassen, waarmede het begroeid Was. Dus vervolgden wij onzen weg met vele moeite, tot dat wij ten vijf ure aan een beekje van een zoet en klaar water kwamen, hetwelk wij doorwaadden. Toen wij aan de andere zijde eenigen tijd voortgegaan waren, bemerkten wij dat het bosch opener en minder door ruigte belemmerd werd. Het pad, dat reeds lang te voren allengs opgehouden had met eene haag bezoomd te zijn, verloor zich hier geheel en al, en wij moesten ons toen op een klein compasje, dat ik bij mij had, verlaten. Wij namen de koers Zuid-West.

Hier werden wij een troep hertebeesten gewaar, die ons met uitgerekte halzen onbewegelijk aanzagen. Zij hadden zoo geheel hunne aandacht op ons gevestigd, dat

zij aan den kuiper den tijd gaven, er een van neder te schieten. Naauwelijks viel het schot, of wij hoorden oogenblikkelijk daarna iets niet verre achter ons nederploffen. De beer (want het was er een) had zoo dra de aarde niet beroerd, of hij vlugtte terstond al brommende van ons af, en wij verloren, hem welhaast uit het gezigt. Onze gids zeide ons daarop, dat hij geloofde, dat de beer op den boom was geklommen, om de bijen van hunnen honig te berooven. Wij naderden den boom, uit denwelken hij was nedergetuimeld, en zagen wel eenen hoop bijen in denzelven rondvliegen, doch konden wegens de digtheid der bladeren, en de duisternis, die reeds begon te vallen, niets anders ontdekken. De kuiper en de bakker het hert ontleed, en er de beste stukken van gehouden hebbende, lieten wij het overige liggen, en vervorderden onzen weg.

Door het een en ander hadden wij veel tijds verloren, en de dag liep ten einde. Eene vale schemering begon zich reeds door het bosch te verspreiden, en wij konden naauwelijks de voorwerpen, op eenen tamelijken afstand, meer onderkennen. De voge-

len hadden zich reeds naar hunne rustplaatsen begeven; zoo dra het eenigzins duister begint te worden, houden de gepluimde zangers allengskens op, en verbergen zich op de digt bebladerde takken. Wij besloten mede in dit fraaije bosch onze legerplaats op te slaan, en niet verder voort te trekken. Na ons ruim van water voorzien te hebben, legerden wij ons in eene tamelijke verwijdering van de beek, die wij waren overgetrokken, uit vrees van de wilde dieren te storen, die hier hunnen dorst mogten willen lesschen.

Hoe zeer wij getracht hadden, den oorspronkelijken bewoneren van dit bosch geene hindernis of aanstoot te geven, konden wij dit evenwel niet vermijden.

Het opgewone geraas en de beweging, door zoo vele menschen veroorzaakt, het afhakken van drooge takken en struiken, (die wij wel degelijk oordeelden noodig te hebben, dewijl wg zoo wel aan deze als aan geene zijde der beek, eene menigte versche elefanten- en buffelsmest hadden vinden leggen) het kraken der vlamme, die het geheele woud in het ronde verlichtte, - hadden schrik en verwarring onder eene

gansche bevolking apen veroorzaakt, die dit bosch bij uitsluiting schenen te bewonen, en die voor onze aankomst gerust in de boomen sliepen. De eerden, die ontwaakten, waren die, welke zich in de boomen boven ons en onze vuren bevonden, en door hun angstig geschreeuw eenen schrik onder hunne verdere makkers verspreidden. In één oogenblik was er boven onze hoofden eene geheele vergadering te zamen; het scheen als of er een algemeene aanval op ons werd beraamd, ten einde ons van daar te verdrijven. Tot op eenen grooten afstand, hoorde men verscheidene troepen elkanderen toeroepen en beantwoorden; dit gruwelijk geraas, dat ons in den beginne deed lagchen, maar weldra ten uiterste verveelde, hield, naar mijne gissing, wel twee uren aan, toen het zich allengskens verminderde en verwijderde, tot dat er eindelijk eene doodelijke stilte op volgde, zoo als gewoonlijk in deze bosschen heerscht.

Ons eenvoudig avondmaal was welhaast gereed, en wij zaten nu om ons hertenvleesch, waarvan de kok een gedeelte tot kerrij gemaakt, en een ander gedeelte gebraden had. Het ontbrak ons niet aan

zuur, want de wilde limoen- en oranjeboomen groeijen bij menigte in deze bosschen; er was zelfs een, geene vijf schreden van onze legerplaats verwijderd, waaraan wij, bij het licht onzer vuren, de goudgeele vrucht tusschen de donker groene bladeren zagen doorschemeren.

Terwijl wij nog gerust en smakelijk met ons avondeten bezig waren, zagen wij van verre in eenige schemering groote troepen elefanten de beek naderen. Zij bleven op eenen tamelijken afstand van onze vuren, en trokken tegen hunne gewoonte stil en vreedzaam henen gelijk eene groote kudde ossen. Wij hoorden hen van de andere zijde der beek insgelijks, en hun schaterend geschreeuw weergalmde onder het donker gewelf des wouds.

Wij oordeelden het noodzakelijk, op onze hoede te zijn, dewijl de elefanten door andere vrij boozer en wilder dieren stonden gevolgd te worden. Onze lust tot slapen verdween, hoe vermoeid wij ook waren. Op de wacht onzer Koelies konden wij niet veel vertrouwen; het was deze goede menschen niet kwalijk te nemen, wanneer zij niet wakker konden blijven, als men bedenkt

welken zwaren last ieder van hun dagelijks op zijne schouderen torschen moest, en meestal over eenen ruwen en ongebaanden weg. Het was met moeite dat wij er een paar in zoo verre konden doen waken, dat zij de vuren, in welker midden wij ons bevonden, aanhielden.

Omstreeks middernacht hoorden wij een sterk geraas en een dreunen van den grond, als of een troep zware dieren in vollen galop achter ons op kwam rennen. Ik had met Mr. D'ALLEMAND de wacht; wij wekten den kuiper en ons volk in haast op; den bakker lieten wij maar slapen, uit vreeze dat wij, dewijl hij alreeds meer gedronken had, dan hem nuttig was, door zijne zotte dronkemanskuren in gevaar konden gebracht worden. Inderdaad het speet ons hartelijk, dat wij ons met dien man hadden ingelaten, die ons allen buitengemeen begon te vervelen, zoo wel door zijn onophoudelijk gesnap, waarmede hij ons, als wij met elkanderen spraken, in de reden viel, als wel voornamelijk wegens het gedurig plagen om sterken dank, waarmede hij ons zonder ophouden lastig viel. Hierbij kwam het onaangename van het schreeuwen,

dit wij verpligt waren aan zijne ooren te doen, wanneer wij hem iets te zeggen hadden. Wij lieten hem dus liggen, en naauwelijks hadden wij den kuiper gewekt, toen wij digt achter ons een schrikverwekkende en doordringende kreet hoorden, die zich uit de muil van eenen gedrogtelijken elefant verhief, welken wij ook terstond bij het licht onzer vuren achter eenige boomen ontwaar werden; hij zag ons onbewegelijk aan, zwaaijende met zijnen tromp zoo snel en met zulk eene kracht in het rond, dat er een geluid, als dat van het gonzen van een spinnewiel, door veroorzaakt werd.

Wij maakten ons gereed, hem met eenige schoten te verwelkomen. Onze gids bezwoor ons echter, uit eenen dikken boom, waarin hij benevens de Koelies geklommen was, om dit niet te doen, ons verzekerende, dat het een Ronkedoor was, die (zoo als ik in mijne beschrijving der dieren gezegd heb) ten uiterste gevaarlijk, en oneindig meer te vreezen is, dan de andere elefanten. Het was niet waarschijnlijk, vervolgde hij, dat wij hem in het

duistere juist achter het oor zouden treffen, de eenige plaats, waar men ze met eenen kogel dood ter neder kan vellen, daar elke andere wond hem slechts in de vreesselijkste woede zoude brengen, en oogenblikkelijk op ons doen instorten. Wij wisten echter niet, hoe dezen lastigen gast te verjagen. Onze voorraad van vuurpijlen en flambouwen bevond zich ongelukkiglijk nabij het vreesselijk dier, en hij, die zoo stout ware geweest, van ze te hebben durven halen, had zich zonder twijffel aan eenen zekeren dood blootgesteld. In deze radelooze omstandigheid dachten wij aan onze cimbalen, en meenden hem hierdoor ontwijfelbaar te verjagen, doch naauwelijks had het geluid daarvan zijne ooren getroffen, of eene vreesselijke kreet opheffende, in staat om het moedigste hart van schrik te doen verstijven, en ter zelver tijd zijne tromp met eene onbegrijpelijke woede om een teeder boompje slaande, dat hem ter zijde stond, scheurde hij hetzelve uit de aarde, boog het verscheiden malen te zamen, en verkneusde het als een plantje, onder zijne

voeten. Hierop keerde hg zich langzaam naar onze legerplaats, zonder twijfel met voornemen om er alles te vernielen. Eene onwillekeurige beweging deed ons, ter redding onzer goederen, op dezelve toeijlen, en terzelver tijd een doordringende schreeuw uiten, welke door ons volk op de boomen, die waarschijnlijk dachten, dat het dier ons reeds verweldigd had, niet min vervaarlijk beantwoord werd. Dit, verzeld met eenen plotselijken en hevigen slag op onze cimbalen, deed den elefant zoodanig verschrikken, dat hij zich eensklaps omkeerde en, op eene grappige wijze met de ooren wapperende, ten teeken dat hem dit concert gansch niet aangenaam was geweest, nam hij zoo overhaast de vlugt, dat hij in een oogenblik, buiten het bereik der kogels was, die wij hem nazonden.

Wij waren ongemeen verheugd, van dezen lastigen gast zoo gelukkig verlost te zijn; doch wij zagen tevens hierdoor, hoe weinig wij op onze Koelies in tijd van nood konden vertrouwen. Wij verdeelden nu de vuurpijlen en flambouwen onder het volk,

om in het vervolg niet weder aan zulke gevaren blootgesteld te zijn; wane voor het vuur hebben de wilde dieren, en voornamelijk de elefanten, eenen onverwinnelijken schrik.

V. Hoofdstuk.

Aankomst te Palliar. - 'Pillie, aya!' - Droevig toeval en verijdeling van het geheele plan. - De verrotte stam. - Vedativé. - Vrolijk gezelschap aldaar. - Jagt der Vadah's. - Gevecht met eenen tijger. - Aankomst te Mantotte.

Des anderen daags vervolgden wij onzen weg zonder eenig toeval. Tegen den avond staken wij onze flambouwen aan, en kwamen aan eene kleine vlakte of opening in het bosch, in welker midden wij vier elefanten zagen, die bij de verschijning van onze flambouwen en het gerucht der cimbalen, midden door een moeras de vlugt namen. De weg werd nu vebaasd

steenachtig, en vol gaten en scheuren. Onze gids zeide ons toen, dat, slechts eenige mijlen ter linkerhand, de bergen van *Cauragahing* gelegen waren, en dat dit de oorzaak van den ruwçn weg was. Eindelijk kwamen wij tegen tien uren aan eene derde eenzame hut of ambellam, *Palliar* genaamd, en met boomen van eene buitengewone hoogte en dikte omringd.

Ik was zoo vermoeid, dat ik naauwelijks meer staan konde. Ongewoon zulke lange dagreizen te voet te doen, gevoelde ik des morgens de vermoeljenissen van den vorigen dag; mijne beenen waren alsdan stijf en gezwollen, en in een' staat van verdooving, die zich niet, dan na weder eenigen tijd geloopen te hebben, en na het bloed daardoor weder in omloop was gebragt, verloor. Het waren, echter, maar de eerste dagen, dat ik aan dit ongemak leed; in het vervolg werd ik beter aan het gaan gewoon.

Na ons avondmaal geëindigd te hebben, nam de slaaf van Mr. D'ALLEMAND, die redelijk wel op de viool konde spelen, zijn instrument ter hand. De kuiper en de bakker vingen hierop oogenblikkelijk aan

te dansen. De bakker, die een weinig te veel gedronken bad, vergezelde zijnen dans met zulke grappige sprongen, en zoo genaamde *tours de force*, dat zich niemand van lagchen konde onthouden. Het denkbeeld, dat ik aan mijne overige reismakkers mededeelde, dat hij naar de beweging van den strijkstok danste, en in het geheel geen acht op de muzijk gaf, verschaste ons nieuwe stof tot lagchen. Eindelijk vielen zij vermoeid op hunne matten neder en oogenblikkelijk in eenen diepen slaap.

Midden in den nacht wekten mij de twee Koelies, met welke ik de wicht had, uit eene soort van bewusteloosheid, die mij ondanks mij zelven had overvallen. Het, - '*Pillie, aya*' - 'een tijger mijnheer' - dat een van hun mij toeriep, was echter voldoende, om mij in een oogenblik klaar wakker te maken. Men wees mij terzelfder tijd twee kleine schitterende bolletjes, niet ver van een der buitenste vuren. Ik twijfelde niet, of het waren de oogen van eenen tijger, die op het tijdstip wachtte, dat een van ons zich van de vuren zoude verwijderen, om hem in het duister te overvallen, en tot zijne

prooi te maken. Ik wekte den kuiper op, dewijl hij de beste schutter was, en wij besloten, juist op het midden dezer twee vurige lichtjes aan te leggen, en te gelijk af te schieten. De schoten vielen, en wij hoorden, gedurende eenige oogenblikken, eene kortstondige beweging, even als iets, dat met den dood worstelt, hetwelk allengs verminderde, en eindelijk geheel ophield.

Het was grappig te zien, met welk eenen schrik ons volk, en bijzonder de bakker, uit den slaap ontwaakte. Na hun het geval verhaald te hebben, gingen wij nog wat nederliggen, uitgenomen de bakker, die, voor het overige van den nacht, van mij de wacht overnam.

De dag was naauwelijks aan den hemel, of hij maakte ons reeds, door een luid vreugdegeschreeuw en met het nieuws, wakker, dat wij eenen buitengewonen grooten tijger geschoten hadden. Hij sprong en danste als een bezeten mensch, en had het dier reeds met behulp der Koelies in het midden onzer legerplaats gesleept. Beide de kogels hadden getroffen, waarvan een hetzelve den kop had verbrijzeld, en de andere in de zijde was blijven zitten. De kuiper,

zoo wel als ik, een gelijk regt op de huid hebbende, die zeer schoon gevlakt was, lieten wij het lot beslissen, hetwelk mij begunstigde, en na hem gevild te hebben vervolgden wij onze reis.

Onze weg was nu, wegens de nabijheid der bergen van *Couragahing*, zeer schraal van geboomte voorzien, doch tevens ten uiterste ongelijk, vol diepe gaten, scheuren en kloven, en zeer rotsachtig. Eene menigte mierennesten verhinderde onzen voortgang, daar wij genoodzaakt waren dezelve elk oogenblik te vermijden, het geen onzen weg nog moeijelijker maakte.

Deze mieren worden door de inwoners *vay* genoemd, en verschillen niet veel van de Caria's of witte mieren, die men door geheel Indiën vindt, uitgenomen dat ze grooter zijn. Zij maken hoopen of heuveltjes, waarvan sommige vijf tot zes voeten hoog zijn, en wel tien treden in den omtrek hebben, en van boven spits toeloopen. De aarde of klei, waarvan zij dezelve maken, is zoo hard dat men ze naauwelijks met eene bijl kan verbreken. Deze hardheid wordt voornamelijk veroorzaakt, door

een zeker vocht, waarmede zij deze aarde vermengen en bestrijken.

Deze hindernissen maakten den weg zoo vermoeijend, dat wij besloten onze koers naar de bergen van *Cauragahing*, die niet ver van ons ten oosten lagen, te rigten, zoo wel in de hoop van er eenen beteren weg te vinden, als om onze nieuwsgierigheid te voldoen. Mr. D'ALLEMAND was op dit besluit waphopig, en poogde te vergeefs ons van voornemen te doen veranderen. Een droevig en onverwacht voorval, echter, bragt tot zijne overgroote vreugde, dat gene te weeg, waartoe zijne welsprekendheid ons te vergeefs had willen verpligten.

Na onze koers eenigen tijd oostelijk genomen te hebben, ten einde de bergen van *Cauragahing* te bereiken, bemerkten wij gevallig eene honigraat van eene bijzondere grootte in eenen niet zeer bebladerden boom. Wij zouden ons gaarne daarvan meester gemaakt hebben, maar de hoogte van den tak, waaraan dezelve hing, verhinderde ons, de bijen door den rook te verjagen, zoo als men gewoonlijk doet. Wij wilden dus

reeds onzen weg vervolgen, toen een der Koelies zich aanbood, in den boon te klimmen, en den tak, waar aan de gemelde honigraat gehecht was, met een paar bijlslagen naar beneden te doen tuimelen, als wanneer wij onze kleine vijanden ligtelijk met rook zouden kunnen verjagen. Wij namen die voorstel aan, en beloofden hem het dubbel deel van zijne makkers te geven, indien wij den honig magtig wierden.

Vol vreugde klom hij hier op in den boom, en bereikte weldra den bewusten tak, doch had er naauwelijks eenen slag met de bijl op gegeven, toen de bijen, eer hij den tijd tot eenen tweeden slag had, in zoo groot eene menigte, en met zulk eene woede op zijn naakt ligchaam aanvielen, dat hij op eene vreemde wijze begon te brullen; en met geslotene oogen in grooten haast den boom willende afklimmen, trad hij mis, viel met eenen ijsselijken gil van eene merkelijke hoogte, en brak het been op eene jammerlijke wijze. Dit toeval vernietigde ons geheele plan; wij konden dezen ongelukkigen niet in het midden der wildernissen, aan de genade der verscheurende dieren, en aan al de ijsselijkheden van door honger en

dorst te sterven, overlaten. En wanneer wij zelven zoo onmenschelijk wreed hadden kunnen zijn, zouden zijne makkers zich hier tegen verzet, en ons verlaten hebhen. Wij besloten dus tot groote vreugde van Mr. D'ALLEMAND, ons weder naar het westen te keeren, en bewoonde plaatsen op te zoeken.

Wij legden onzen gewonden op eene soort van draagbaar, die wij in der haast van eenige boomtakken hadden zamengesteld, en waarop hij tamelijk zacht konde vervoerd worden. Wij verdeelden hierop zijne vracht, en die der twee Koelies, die hem droegen, onder de anderen, en zetteden onze reis met den meesten spoed westwaarts voort. Het was toen tien uren des morgens, en wij hoopten nog voor het einde van den dag eenen Hollandschen post of bezetting te ontmoeten.

Wij zakten dus met den grootsten haast, doch met veel moeite, naar het strand af, en waren gedurig genoodzaakt, ons eenen weg door de struiken te banen. Hoe meer wij ten westen kwamen, hoe meer het bosch digt en onbegaanbaar werd. Mr. D'ALLEMAND liet eene hatelijke vreugde blijken

over het ongeluk, den armen Koelie overgekomen, dewijl wij hierdoor genoodzaakt waren, weder naar bewoonde plaatsen te keeren. Hij zegende de bijen, en wilde een lofgedicht op hen en hunnen moed maken; doch werd welhaast voor zijne ongevoeligheid en ongepaste blijdschap bestraft.

Ons eenigen tijd met zijne ergerlijke uitdrukkingen lastig gevallen hebbende, wilde hij in de vreugde van zijn hart, behendig op den stam van eenen grooten boom, die door ouderdom omgevallen was, springen; doch naauwelijks hadden zijne voeten deszelfs oppervlakte aangeraakt, toen hij er eensklaps tot aan de schouders toe inzakte. Wij konden ons niet onthouden, wegens die plotselijke verdwijning, in een luid gelach uit te bersten. Met moeite verlosten wij hem uit zijne gevangenis, en na hij zich van stof en assche gereinigd had, boden wij hem aan een lofgedicht op oude vermolmde boomen aan te heffen, waarvan hij echter met veel beleefdheid verzocht verschoond te blijven. Hij was dit maal met den schrik vrij gekomen, doch het had hem wel het leven kunnen kosten,

dewijl een zekere soort van Hangen en venijnige spinnen van eene ontzaggelijke grootte, zich dikwijls in dusdanige verrotte stammen onthouden.

Omtrent één uur dei namiddags, kwamen wij aan eene kleine opene plaats of pleintje, waarvan de grond zacht en modderig was. Wij vonden er eene menigte geraamten van elefanten. Na dit moeras omgegaan te hebben, namen wij in haast, onder eenen grooten Talpat - boom, eenige ververschingen; want tot eene geregelde maal tijd hadden wij geenen tijd.

Hierop hervatteden wij onze reis, en zagen, na eenigen tijd, niet ver van ons, eenen beer, die zich gereed maakte op eenen boom te klimmen, doch op onze aannadering in de struiken vlood. Wij bemerkten, dat hij zich aan de paalpalam of melkvrucht had willen vergasten, van welke boomen het woud vervuld was. De vrucht heeft, zoo wel in gedaante als grootte, veel gelijkenis met den olijf, en verbergt onder een dunne geele huid eene witte lijmerige vochtigheid, zeer zoet, en even als room smakende. De beeren en wilde zwijnen zijn er zeer op verlekkerd;

de inboorlingen droegen de vrucht in de zon, als wanneer zij bijna den smaak van rozijnen heeft.

Hier zagen wij eene grooce menigte wilde zwijnen, maar buitengemeen schuw; nooit zag ik ze anders dan bij troepen, loopende altijd in vollen draf en gedurig grommende, met hunne jongen in het midden. Zij zijn niet zoo groot als die van de noorderlanden bij ons; en ik twijffel zeer of zij zoo boosaardig zijn.

Het klagen en kermen van onzen armen Koelie, de afschuwelijke weg, en voornamelijk het gebrek aan water, hebbende wij slechts hier en daar eenige modderige en stinkende poelen ontmoet, deden ons bartelijk wenschen van eene bewoonde plaats aan te treffen. Tegen acht uren des avonds kwamen wij tot onze groote vreugde eindelijk uit deze uitgestrekte wouden, en traden in eene groote vlakte, die als bezaaid was met elefantenmest, hoewel wij geen dezer dieren bespeurden. Eindelijk kwamen wij omstreeks tien uren te *Vedativé*, een groot dorp, aan, zijnde de eerste plaats waar wij sedert ons vertrek van *Panorijn*, weder menschelijke schepselen za-

gen. Zoo dra wij aankwamen lieten wij den kommanderenden sergeant roepen, die onzen Koelie in handen van eenen pottebakker stelde.

De Indiaansche pottebakkers geven zich, buiten hun beroep, nog ter zelver tijd af met het te regt stellen van verstuikte of uit het lid geraakte ledematen, en het genezen van beenbreuken, waarin zij zeer handig en geschikt zijn. Zij bedienen zich, buiten de gewoonlijke voorafgaande gebeden en bezweringen, van eenige planten, die zij in het bosch zoeken, en waarvan zij een geheim maken, dat onder hunne caste blijft: Wanneer de kruiden op de wond gelegd worden, herhalen zij hunne gebeden andermaal, zonder twijfel om den lijder meer vertrouwen in hunne geneeswijze te doen stellen, en een groot denkbeeld van hunne bekwaamheid te geven. De Indiaan is over het algemeen bijgeloovig; hij stelt vast dat een Pondian of heelmeester, die zijne geneeswijze met gebeden en bezweringen verzelt, oneindig geleerder is, dan de Waitiam, die alleen door kruiden geneest.

Na onzen armen Koelie met eenig geld voorzien te hebben, volgden wij den ser-

geant naar zijne hut. Wij vonden er een groot gezelschap; vier jonge meisjes en drie mestische vrouwen met hare mannen waren voor de deur onder eenen grooten tamarindeboom gezeten, en vermaakten zich, met het geluid van eene Rabanna of Indiaansche cither met hare stemmen te verzellen. De sergeant berigtte ons, dat hij een klein familie-feest gaf, bij gelegenheid dat zijne dochter, die de vorige week met een jong persoon van *Manaar* was getrouwd, hem met haar man was komen bezoeken. Hij deed ze ons kennen, zoo wel als zijne vrouw, en zijne zuster met haren man; twee der jonge meisjes waren zijne dochters; en de twee andere die van zijnen broeder.

Men diende ons terstond vellapattie voor, zijnde eene soort van zeer sterke arak, van palmwijn en de bast van eenen zekeren boom gestookt, die aan dezelve eenen onaangenamen reuk geeft, welke ik nergens beter bij kan vergelijken, dan bij den stank der weegluizen. Wij durfden dezen walgelijken drank niet weigeren, en nog minder van onzen eigen gebruik maken; want indien zij slechts het minde vermoeden had-

den gehad, dat van wijn en andere goede liqueuren voorzien waren geweest, zouden wij zekerlijk geenen droppel overgehouden hebben. Hierna dischte men een avondmaal op, dat onze magen weder eenigzins herstelde, die door het misselijke liqueur, dat wij gezoodzaakt waren geweest in te zwelgen, niet weinig ontsteld waren. Hetzelve bestond uit rijst en het uitmuntendste wildbraad; elk had zijn bord op de kniën, en wij aren met den grootsten smaak. Onder het eten verhaalde ons onze vriendelijke waard, dat hij slechts korporaal met de soldij van sergeant was, zes topaze soldaten onder zijn bevel had, en zijne bezigheden nergens in bestonden, dan op eenige zoutpannen te letten, die zich niet ver van het dorp bevonden, en de Compagnies regten en tollen van de inwoners te ontvangen; dat *Vedativé* nog onder het regtsgebied van *Jaffanapatnam* behoorde; dat hij JAN VOET genaamd was, en zijn grootvader reeds zijn geheele leven op dezen post had gesleten, even zoo als zijn vader, na wiens dood hij ook hier reeds vier en twintig jaren had doorgebragt; dat hij een Casties en een beminnaar van de

jagt was; alles, met zulk eene kinderlijke snapachtigheid en opgeruimdheid, dat ik mij niet onthouden kon, dezen man in het geheim te benijden, dien het niet eens scheen in te vallen, dat hij hier zoo goed als verbannen was, op eene plaats waar zijne voorouders reeds hun leven geëindigd hadden, en die niet, even als ik, door eene heillooze zucht in de wereld werd rond gejaagd. Hij gaf mij onder anderen eene beschrijving van zijne manier van jagen, welke die der Vaddah's is. Zij is in het geheel met geene vermoeijenissen, en slechts met weinig gevaar, verzeld.

Ter zijde van een vijver of groote waterplas, maakt men een gat van vier voeten diepte, en wijd genoeg dat er twee of drie personen in kunnen zitten; men bedekt dit gat, voornamelijk aan de zijde van het water, met aarde, takken en bladeren, en laat slechts eene kleine opening, om door te kunnen schieten, en te zien wat er gebeurd. Tegen den avond verbergt men zich in deze kuilen, en wacht het wild af, dat uit het bosch komt om te drinken.

Verscheiden lieden hebben mij verzekerd, dat elke dierensoort in verschillende kud-

den komt, om haren dorst te lesschen. De elefanten komen er altijd het eerst, en blijven het langst, dewijl zij zich, wanneer zij drinken, gewoonlijk te voren baden, en, als het water daartoe niet diep genoeg is, nemen zij daarvan in hunnen tromp, en ver frisschen zich, door er hun ligchaam mede te besproeijen. Vervolgens komen de buffels, die, na hunnen dorst gelescht te hebben, zich vermaken met in het water te liggen, zich te wentelen en te spelen. Ook de tijgers en beeren hebben hunne beurt; en eindelijk tegen den morgen komen de wilde zwijnen, herten, elandsdieren, en anderen. Het is alsdan, dat de jagers hunnen slag waarnemende, onder den hoop schieten, en er eene menigte van kunnen nedervellen.

Deze jagt is evenwel niet geheel van gevaar ontbloot. Het gebeurt somtijds, dat de wilde dieren, en voornamelijk de tijgers en de wilde buffels, de menschen ontwaar worden, het zij door den reuk, het zij door gevallig aan die zijde uit het water te komen, waar zij zich verborgen hebben. Men heeft zelfs voorbeelden dat elefanten in die kuilen gevallen zijn en de menschen die er zich in bevonden verplet-

terd hebben. Om dusdanige ongelukken zoo veel mogelijk voor te komen, gaat men altijd in gezelschap van drie of vier te zamen, waarvan een het aangezigt gekeerd heeft naar de tegenovergestelde zijde van het water, om de anderen te waarschuwen, en alles, dat hen te nabij zoude willen komen, door eenige snaphaanschoten of vuurpijlen verwijderd te houden. Maar somtijds wordt de grootste oplettendheid misleid, voornamelijk wanneer het te midden van een duister bosch is; want de elefant heeft zulk eenen zachten tred, dat men hem niet hoort, dan wanneer hij reeds zeer nabij is.

Om weder te keeren tot de zonderlinge schikking, die zich tusschen de bewoners der wouden schijnt gevormd te hebben, hoewel ik niet geloof dat dezelve zoo regelmatig is, als men wel voorgeeft, is het echter zeker, dat het instinkt of de natuurneiging de blooder dieren leert, het water niet te naderen; voor het aanbreken van den dag, als zijnde het tijdstip dat hunne vijanden, reeds met roof verzadigd, naar hunne schuilplaatsen terug keeren.

Zoodra wij het avondmaal geëindigd hadden, nam men weder de Rabanna ter hand. Mr. D'ALLEMAND, die in deze muzijk niet veel behagen vond, gebood heimelijk zijnen slaaf het gezelschap met zijne viool te verrassen, naauwelijks had het geluid van dit instrumene hunne ooren getroffen, of zij schenen als van een elektriek vuur doordrongen te zijn Zij stonden allen op, en de jonge meisjes door het voorbeeld hunner ouderen aangemoedigd, vroegen met drift eene Contredans, en namen ons, niettegenstaande onse tegenwerpingen en betuigingen van vermoeidheid, bij de handen, en trokken ons in de rij. Allen, zelfs de oude korporaal en zijne vrouw, wilden mede dansen. - Het was om van lagchen te bersten, wanneer men de sprongen en grimassen van den bakker, die uitgelaten van vreugde was, aanzag. Ik wenschte dat de lezer slechts eenwaal het vermaak gehad had, van zijne grappige tronie te zien, ten einde zich een denkbeeld te kunnen vormen, van die hoogst belagchelijke veranderingen, waarvoor dezelve zoo wel als zijn geheele persoon vatbaar was, - het was een waar origneel.

Eenigen tijd gedanst hebbende, was het ons onmogelijk, het wegens de vermoeidheid langer vol te houden. Wij zetteden ons weder voor de hut neder. Het overig gezelschap zijnen lust nu ook voldaan hebbende, vervoegde zich bij ons; en nu begon men chicoties en chacras (beide eene soort van malabaarsche minneliederen) aan te heffen. Ik muntte in die soort van gezangen, voornamelijk uit, en verwierf mij den bijval van het geheele gezelschap. Mijne reismakkers, die niets daarvan verstonden, en ze nog veel minder zingen konden, zagen mij met verwondering aan, en de hoogachting mijner Koelies, die op eenigen afstand toegeluisterd hadden, rees van dit oogenblik af in eenen merkelijken graad.

Tegen morgen spreidden wij onze matten in een afgeschoten vertrek der hut, én genoten eene korte rust. Onze Koelies wekten ons met den dageraad, en wij vertrokken kort daarna, zonder onzen hospes te wekken, van wien wij den vorigen avond reeds afscheid genomen hadden.

Het zal een half uur voor zonnenopgang geweest zijn, toen wij opbraken. Wij trokken aanvankelijk over eene groote vlak-

te, hier en daar met kleine topen van kokos- en, wilde palmboomen bezaaid. Het jand was met verscheidene beekjes doorsneden, welker water wij echter brak bevonden.

Omtrent negen uren des morgens, kwamen wij aan een grooten staanden poel, door hoog en digt kreupelbosch omgeven. Van eenen kleinen zandheuvel, op denwelken wij ons bevonden, zagen wij dat het water met zulk eene tallooze menigte vogelen, als eenden, ganzen, snippen en meer andere bedekt was, dat men deszelfs oppervlakte naauwelijks konde zien. Wij waren begeerig ons van eenigen derzelven eenen goeden maaltijd te verschaffen, dewijl het wilde varkensen hertenvleesch ons reeds tegenstond. Mr. D'ALLEMAND bood aan, door het kreupelbosch te dringen, en wanneer hij den rand van de poel genaderd zoude zijn, op de vogelen, vuur te geven; wanneer ze alsdan opvlogen, zouden wij insgelijks onder den hoop schieten. - Zoo gezegd zoo gedaan. - Mr. D'ALLEMAND kroop in de struiken, en welhaast was hij in dezelve verdwenen. Intusschen stonden wij met ongeduld op het schot te wachten. Doch te vergeefs; - wij hoorden niets, en hij kon-

de reeds lang op de bestemde plaats zijn. Hierover ongerust, maakten wij ons gereed om gezamenlijk in de struiken te dringen, door dewelke hij zich naar het moeras had begeven, toen wij hem, tot onze verwondering, zich met den grootslen spoed uit de doornen zagen wringen en in aller ijl naar ons toe begeven, waarbij wij bemerkten dat hij noch hoed, noch geweer meer had. - Schrik en ontsteltenis waren op zijn gelaat afgebeeld. - Hij verhaalde ons al hijgende, dat hij, na met veel moeite door de struiken en doornen ter plaatse gekomen te zijn, waar hij dacht de vogels te gunnen verrassen, en op het oogenblik dat hij had willen losdrukken, het snorken van eenig dier vernomen, en zich omkeerende eenen slapenden tijger van eene ongemeene grootte, en omringd met afgeknaagde en bebloede beenderen, gezien had. Door schrik en ijzing bevangen, had hij toen getracht, zich zoo zacht mogelijk te verwijderen; maar naauwelijks eenige schreden gedaan hebbende, hoorde hij den tijger zich bewegen. Zich hierop reeds verloren achtende, had hij, ten einde zich te beter te kunnen redden, zijn geweer weg gewor-

pen. - Dusdanig was het verhaal, dat hij ons van zijne ontmoeting deed. - Wij hadden onzen weg nu wel kunnen vervolgen, doch het geweer was een al te noodzakelijk artikel, om het op zulk eene wijze te verliezen, zoo wel als zijn hoed, die aan de doornen was bleven hangen. Wij besloten dus den tijger te verjagen, en maakten dienvolgens een groot gerucht met onze cimbalen, en toen een vuurpijl naar de plaats, die Mr. D'ALLEMAND ons aanwees, in de struiken werpende, zagen wij oogenblikkelijk het dier woedend uitkomen; doch waarschijnlijk zoo vele menschen niet verwacht hebbende stond hij plotselijk stil, en scheen besluiteloos wat te doen; hem toen bevreesd denkende te maken, trokken wij met een luid geschreeuw en met pistool en pieken gewapend, op hem aan; doch in stede van op onze aannadering te vlugten, zoo als wij verwacht hadden, begaf hij zich in tegendeel, zonder het gerigste blijk van vrees met langzame schreden naar eene kleine verhevenheid; zich toen naar ons keerende, ontblootte hij zijne groote sneeuwwiste slagtanden, en ons met een verschriklijk gelaat aangrijnzende, wrong hij zijn ligchaam

in eene vreemde bogt, terwijl zijne lange haren als borstels overeind rezen, en aan het dier een verschrikkelijk aanzien gaven.

Deze houding sloeg onzen moed buitengemeen ter neder, en wij oordeelden het raadzamer hem uit de verte aan te tasten, de bakker uitgenomen, dien wij met moeite terug hielden, van met zijne sabel op hem af te gaan. Wij zonden hem toen twee vuurpijlen toe, waarvan de laatste hem zoo digt voorbij de neus gonsde, dat hij een geduchten zijsprong deed, en met de staart tusschen de beenen, en uit al zijne magt huilende, wegvlood.

Na ons van dezen lastigen burger ontslagen te hebben, begaven wij ons in de struiken, waar wij eerst den hoed, die aan een doorngewas hing, en een weinig verder het geweer vonden. Ter plaatse gekomen zijnde, waar Mr. D'ALLEMAND den tijger ontwaar was geworden, zagen wij ze als bezaaid met beenderen van verschillende dieren. De nog bloedige kop van eenen grooten aap, die wij er onder anderen bemerkten, deed ons denken, dat hij er zijn laatste maal mede gedaan had. Onze gids

verzekerde ons echter dat de tijger een afkeer van het apenvleesch heeft, en er geen gebruik van maakt, dan in den grootsten nood, of wanneer hij ziek is als geneesmiddel; doch welke soort van apen hiertoe vereischt worden, wist hij mij niet te zeggen.

Dit voorval, daar het ons van het nut onzer vuurpijlen overtuigde, leerde ons te gelijker tijd, om nooit onze jagtmessen of hertsvangers af te leggen, hetwelk Mr. D'ALLEMAND gedaan had, om zich te beter door de doornen en struiken te kunnen wringen. De tijger was waarschijnlijk door prooi verzadigd of door ongesteldheid in eene soort van verdooving of bewusteloosheid geweest; hoe ligt had hij hem kunnen aanvallen! waarmede zoude hij zich verdedigd hebben? zijn geweer met ganzenhagel zoude op zoo eenen woedenden vijand weinig uitgerigt hebben; dus was hij er waarlijk gelukkig afgekomen.

Onzen, weg door een diep zand genomen hebbende, kwamen wij ten twee uren te *Mantotte* aan, een groot en schoon dorp niet ver van het eiland *Manaar*. De

Compagnie houdt er eenen malabaarschen Adigaar(*), die eenige peons onder zich heeft. Wij legerden ons in eene groote kerk, door de oude Portugeezen gebouwd; zij dient tegenwoordig den reizigers voor ten rusthuis. Het ligchaam van dit gebouw scheen nog in een' zeer goeden staat, hoewel slechts door tigchelsteenen opgehaald, de deuren en vensters had men er uitgenomen.

Daar wij geen levensmiddelen in dit dorp vonden, en dezelve ons begonnen te ontbreken, zond ik eenen Koelie met eenen brief aan den heer NAGEL, Ingenieur te *Manaar*, af, met wien ik bijzonder bekend was, en waarin ik hem verzocht, ons eenige levensmiddelen en flesschen wijn voor geld te willen bezorgen. Wij maakten intusschen onze keuken in de kerk gereed, zoo als ontwijffelbaar alle die genen gedaan hadden, die daar voor ons geweest waren, dewijl de muur aan eene zijde geheel zwart en berookt was. Ons middagmaal bestond uit eenige patrijzen en veldhoenders, die wij onder weg geschoten hadden.

(*) Adigaar, Hoofdopziener, Inspecteur; hij is tevens Opperschout der dorpen.

Tegen zeven uren des avonds kwam onze Koelie terug; hij bragt zes flesschen arak en twee niet anijsbrandewijn, benevens eenige levensmiddelen mede. De heer NAGEL antwoordde mij, dat het hem leed deed, ons niet beter te hebben kunnen voorzien, daar men op het eiland zelfs gebrek aan het noodige had, dewijl eene compagnie Maleijers, die men ter versterking naar *Jaffanapatnam* had gezonden, het grootste gedeelte verteerd, en het overige mede genomen had, en eene sloep met levensmiddelen, die men dagelijks van *Colombo* verwachtte, nog niet aangekomen was; dat hij mij echter van zijn eigen voorraad zoo veel liqueur en eetwaren zond, als hij missen konde, en die hij mij verzocht, als een geschenk aan te nemen.

Daar wij den vorigen nacht te *Vedativé* weinig geslapen hadden, besloten wij hier te overnachten, om ons van de vermoeijenissen der reize eens uit te rusten, ten einde ze daarna met frisschen moed te kunnen voortzetten.

VI. Hoofdstuk.

Aankomst te Bangala. - Onaangenaam voorval aldaar. - Moeijelijke weg. - De bramin van Calaar. - Woedend gevecht van twee wilde buffels. - Vreesselijk levensgevaar. - Vertrek. - Morgam. - De tijgerreuk. - Onaangename legerplaats.

Des anderen daags 's morgens, ten vijf uren, vertrokken wij weder, nemende onzen weg dwars over eene groote zandige vlakte. De jakhalzen, hoewel door het geheele hosch verspreid, schenen hier voornamelijk hunne verblijfplaats gevestigd te hebben; wij zagen eene groote menigte hier en daar loepen, en zich bij onze aan-

nadering in de struiken verbergen. Hier doodden wij eene slang, die ons volk *Gorunda* noemde: zij was geheel groen, omtrent vier voeten lang, en drie tot vier duimen dik.

Het diepe en heete zeestrand maakte ons den weg zeer moeijelijk, en wij haastten ons, om eenige bij elkanderen staande wilde palmboomen, die wij in de verte zagen, te bereiken, ten einde er een weinig uit te rusten en ons ontbijt te nemen. Wij vonden er drie malabaarsche reizigers, die, volgens hun zeggen, twee dagen te voren van *Chilauw* waren vertrokken, en zich naar *Manaar* begaven. Zij verhaalden ons onder anderen, dat een Fransch caré, of Franschman, die in eenen panlanquin van *Colombo* kwam, even voorbij *Poetlan*, door een elefant was omgebragt, en dat de bosschen hooger op van deze dieren wemelden.

Het groote bosch bleef ons nog gedurig ter linkerhand liggen, en bezoomde den gezigtseinder van die zijde in deszelfs gansche uitgestrektheid. De vlakte werd nu eenigzins boomrijker, hoewel de grond nog gestadig een rul zand bleef. Hier en daar

verhieven zich topen van palm- en kokosboomen, onder dewelken wij nu en dan tegen de brandende stralen der zonne beschut werden. Eindelijk bereikten wij omstreeks vijf uren *Bangala*, een groot dorp, aan de rivier van dienzelfden naam gelegen, en meestendeels door zwarte Christenen van den roomsch - katholijken Godsdienst bewoond. Hier vonden wij wel een Ambellam, maar zoo klein, zoo vuil, en tevens zoo vol reizigers, dat wij den Majoral uit kracht van onze oppa, verzochten, ons van een beter nachtverblijf te voorzien.

Hij gaf ons te kennen, dat dit bezwaarlijk zoude kunnen geschieden; voor een enkel persoon ging dit nog wel aan, maar voor ons vieren en een Koelie (om ons eten te bereiden) ware een geheele hut niet genoeg; buitendien was er voor het tegenwoordige geene ledig, doch ten overvloede wilde hij nog wel eens zien.

Hierop vertrok hij, en kwam spoedig terug; hij zeide ons dat het met de woningen was gelegen, zoo als hij gedacht had, maar dat hij van de deurwaarder der kerke verkregen had, dat wij dien nacht in dezelve zouden mogen doorbrengen, mits

wij beloven wilden, er niets in te beschadigen, en onze vuren onder een afdak, hetwelk zich niet ver van daar bevond, aan te leggen. Hij leidde ons toen naar ons geestelijk nachtverblijf, hetwelk eenige duizend schreden van het dorp verwijderd mag geweest zijn, en waar wij eenen stommen Indiaan vonden, die mij toescheen de deurwaarder te zijn, waarvan de Majoral ons gesproken had. Hij bood ons door teekenen zijnen dienst aan, en bezorgde ons uitnemende goede visschen, melk, vruchten; en al wat de plaats opleverde. De kerk was een klein langwerpig gebouw, aan welks einde zich een altaar, en boven hetzelve een slecht houten Maria - beeld met het kindje bevond; het was daarbij zoo zwart van vliegendrek, dat deszelfs voormalige kleur ten eenemaal onkenbaar was. De pastoor van deze zwarte gemeente was afwezig en naar *Manaar* vertrokken, van waar men hem binnen eenige dagen terug verwachtte.

Des anderen daags alles tot ons vertrek gereed zijnde, misten wij Mr. D'ALLEMAND. Wij allen dachten, dat hij eene wandeling in het dorp of langs de rivier

was gaan doen, en zonden hem dus een van ons volk na, ten einde hem van ons vertrek te verwittigen; doch deze kwam zoo min als onze reismakker terug. - Reeds was ik voornemens mij zelf naar het dorp te begeven en hem op te zoeken, toen onze afgezondene ademloos kwam aanloopen, en ons verhaalde, dat de Fransche Parengui, of Fransche heer, door de inwoners van het dorp was aangehouden, die hem de handen op den rug gebonden hadden, en gevangen naar *Manaar* wilden voeren.

Ik stond eenigen tijd sprakeloos van verwondering, en konde niet begrijpen wat de oorzaak van dit vreemd geval mogt zijn. Ik riep in haast den kuiper, en na hem het gebeurde met korte woorden verhaald te hebben, spoedden wij ons naar het dorp, ten einde te vernemen, wat aanleiding tot dit vreemd voorval gegeven had. Hier vonden wij onzen reismakker, in het midden van een groot aantal Indianen, de handen op den rug gebonden, met een bebloed aangezigt, en gescheurde kleederen, die hem in lappen bij het lijf nederhingen.

Men maakte voor ons oogenblikkelijk plaats, en na ik den Majoral had laten roepen, vroeg ik hem: door welk regt hij de reizigers aanhield, en zoo onmenschelijk liet mishandelen? of het aldus was, dat hij aan het bevel van de oppa voldeed, en den reiziger hulp en bijstand bood?

Hij gaf mij ten antwoord, dat deze Vellecaren, of blanke, in eene hut was ingedrongen, en niet alleen een arm stom mensch mishandeld, maar nog bovendien het dak van deszelfs hut in brand gestoken had, hetwelk bij den sterken wind, die toen woei, het geheele dorp in de assche had kunnen leggen, indien niet eenige lieden op het gerucht waren toegeschoten, die het vuur gebluscht, en hem in zijnen verderen moedwil geftuit hadden; dat, wat hem, Majoral, betrof, hij aan de oppa zelfs meer dan hij behoefde voldaan, en ons van het beste, dat de plaats opleverde, voor eenen zeer billijken prijs voorzien had, maar dat dezelve ons geenszins regt gaf, om brand te stichten en de menschen te mishandelen; dat hij den schuldigen naar *Manaar* zoude zenden, ten einde daar volgens de wetten gestraft te worden.

Ik ontstelde grootelijks over deze woorden, die mij de Majoral op eenen vrij straffen toon toevoegde; en mij met een misnoegd gelaat naar mijnen gevangenen reismakker keerende, vroeg ik hem, welke helsche geest hem ingegeven had, om ons met zulke dolle streken in onaangenaamheden te wikkelen en onze reize te vertragen; want dewijl hij zich in ons gezelschap bevond, zouden wij genoodzaakt zijn, hem naar *Manaar* te volgen en daar te vertoeven tot dat zijn vonnis uitgesproken was.

Hij zeide mij, dat de stomme deurwaarder de eenige oorzaak van dit geheele geval was, en hem door teekenen beloofd had, hem des nachts een meisje te zullen bezorgen, mits hij hem twee pagoden op hand gaf; doch deze schelm had zijn woord niet gehouden, maar was met het geld weggebleven; hij had hem toen in zijne woning opgezocht, ten einde hem voor zijne bedriegerij te straffen, en het geld weder te doen geven; maar woedende geworden van aan zijne wraak niet te hebben kunnen voldoen, had hij in zijne drift het dak van des bedriegers hut aangestoken, zonder op dat oogenblik de noodlottige gevolgen, die

deze onbezonnen daad had kunnen hebben, te overwegen, waarop men hem gevat en tevens deerlijk mishandeld had.

Ik nam de Majoral ter zijde en waarschuwde hem, van wel toe te zien, wat hij ging doen, dat deze Vellecaren, of blanke, een bijzonder goed vriend van den heer de NOY, kommandant van *Manaar*, was, en bovendien met brieven van de uiterste aangelegenheid was belast, die hij persoonlijk in handen van den Gouverneur van *Colombo* moest overleveren; en dat hij verantwoordelijk zoude zijn voor alle nuttelooze vertraging, die hij in onze reize mogt hebben veroorzaakt. Voorts toonde ik hem aan, dat het kwaad zoo groot niet, en de stomme er de voornaamste oorzaak van was, dien het, als een aan den dienst der kerke gewijd persoon, niet paste, de reizigers van hun geld te berooven, onder voorwendsel van ze des nachts vrouwlieden te verschaffen, van welk schandelijk gedrag ik niet nalaten zoude, den pastoor te verwittigen, die hem daar voor wel naar behooren zoude weten te straffen.

'Ik rade u dus als vriend' - vervolgde ik - 'den gevangenen los te laten, en u

met eene billijke schaêvergoeding te vreden te houden, die toereikende zal zijn, om de hut van den stommen te herstellen, en de slagen die bij ontvangen heeft eenigzins te verzachten.'

In het begin wilde hij zich hiertoe niet laten vinden, doch, na lang over en weder sprekens, verkreeg ik eindelijk de loslating van mijnen reismakker, dien dit geval acht pagoden, zijne gescheurde kleederen en een rijkelijk aantal slagen kostte.

Wij haastten ons toen om deze noodlottige plaats te verlaten, uit vreeze dat hun de koop mogt berouwen; en het pad verlatende, traden wij in een digt bosch, waar in wij onzen weg met veel moeite voortzetteden. Toen wij eenigzins in zekerheid geloofden te zijn, verhaalde ons Mr. D'ALLEMAND omstandiglijk de oorzaak van het gansche voorval.

Hij had den vorigen avond aan den stommen door teekenen gevraagd, of hij hem niet een meisje konde bezorgen; deze, na hier omtrent eenige zwarigheid gemaakt te hebben, nam dit aan, en had hem te verstaan gegeven, dat hij, zoo dra wij zouden zijn ingestapen, opstaan, en zich naar eene oude

onbewoonde hut, die hij hem wees, begeven moest (het geen ligt te doen was, dewijl de kerk de gansche nacht open bleef,) waar hij hem alsdan een aardig meisje zoude brengen, hetwelk hij hem zelfs aantoonde, en op dat oogenblik toevallig voorbij ging; hiervoor zoude hij drie pagoden genieten, waarvan hij er echter twee op hand verlangde.

Onze ligtgeloovige reisgenoot zich op de belofte van dezen bedrieger verlatende, had den geheelen nacht in de hem aangewezen hut gewaakt, tot dat hij eindelijk met het aanbreken van den dag, wel ziende, dat hij door dien schurk bedrogen was, en woedende, van zijn geld en nachtrust verloren te hebben, zich, verzeld van zijnen slaaf, naar het dorp begaf, met voornemen, om den stommen voor zijne bedriegerij te straffen, en hem het reeds ontvangene geld weder af te nemen. Na met vele moeite deszelfs hut uitgevonden te hebben, trad hij er in, en vond den stommen in gezelschap van twee andere manspersonen. Zoodra de eerstgenoemde hem gewaar was geworden, trachtte hij te ontsnappen; doch onze vertoornde reisgezel hem de pas af-

snijdende, greep hem bij de borst, en wierp hem ter aarde, waarop hij hem met een' stok, dien hij ten dien einde had medegebragt, zoo duchtig begon af te rossen, dat hij de akeligste en belagchelijkste toonen, die men zich bij mogelijkheid kan verbeelden, uitstiet.

De twee andere lieden hadden dit alles tot nog toe stilzwijgend, en met verbaasdheid, zoo het scheen, laten geschieden; doch hunnen makker zoo deerlijk ziende mishandelen schoten zij nu tot zijne hulp toe. Een van hun beukte met een ijzeren staaf jammerlijk op den rug van den vijand, ten einde hem zijne prooi te doen loslaten, terwijl de andere met deszelfs slaaf worstelde, die zijnen meester wilde te hulp komen.

Woedend rigtte zich toen onze makker op, om zijne tegenpartij deszelfs slagen met woeker terug te geven, maar denzelven gereed vindende, om hem op de minste beweging, van zijnen kant, met zijn wapen het hoofd in te slaan, nam hij zonder op dat oogenblik regt te weten, wat hij deed, een brandend hout van het vuur, en drong hetzelve in het palmbladen dak der hut,

dat terstond begon te branden. Eenige lieden, die zich door het gerucht bijeen verzameld hadden, waren echter zoo gelukkig geweest van den brand nog spoedig genoeg te hebben gebluscht; doch zich terzelver tijd, niettegenstaande zijnen wanhopigen wederstand, van hem en zijnen slaaf meester makende, bragten zij hen onder aanhoudende mishandelingen, voor den Majoral, die hen als geweldenaars en brand - stichters, naar *Manaar* wilde doen voeren, indien wij hen niet nog even bij tijds ontzet hadden.

Niettegenstaande wij hem reeds genoeg voor zijne onbezonnenheid gestraft hielden, konden wij evenwel niet nalaten, hem ons misnoegen over zijne handelwijze te betuigen, die noodlottige gevolgen had kunnen hebben, en eene langdurige vertraging in onze reize veroorzaken.

Wij traden welhaast weder uit het bosch en vervorderden onzen weg over eene zandige vlakte, vervuld met struiken en doornen, zonder eenen eenigen boom te vinden die ons tegen de brandende stralen der zonne zoude hebben kunnen beschutten. Eindelijk kwamen wij tot onze niet geringe

blijdschap, te *Aripo* aan, zijnde een klein fortresje met twee bolwerken, en door de vorige Portugezen daar gebouwd. De Compagnie onderhoudt er eene kleine bezetting, uit eenen korporaal en eenige invaliden bestaande, die echter, mogelijk vreezende onder de ruïnen dezer oude muren begraven te zullen worden, allen in het dorp woonden.

Van levensmiddelen was in dit dorp niets te krijgen, dan visch, doch hij was uitmuntend en goed koop. Men vangt denzelven in eene rivier, die haren loop digt voorbij het dorp neemt, en den naam van *Corunda* draagt. Zij ontspringt uit de bergen van *Cauragahing*, en vloeit langs het fort van *Aripo* in zee. Voor het overige was dit vlek, hoe volkrijk en levendig het voormaals ook, ten tijde der paarlvisscherij, moge geweest zijn, tegenwoordig eene akeige, onvruchtbare en treurige plaats.

Omstreeks drie uren in den achtermiddag, begaven wij ons weder op reis. Onze weg liep nu, langs den zeekant, over eenen door de natuur gevormden dijk. Hier vonden wij in de vlakte, op de plaats, waar men bij eene paarlvisscherij de oesters ont-

scheept en in afgeperkte ruimten sluit, en waar ze tevens geopend worden, verscheidene vrouwen en kinderen, bezig met het zand te wannen en te ziften, en naar paarlen te zoeken, die sedert de laatste visscherij in hetzelve mogten verloren zijn geraakt. Men zeide mij, dat deze lieden somtijds het geluk hebben, paarlen van waarde te vinden.

Wij vervolgden onzen weg nog gedurig langs het zeestrand, hetwelk bezaaid was met eene menigte van fraaije schelpen, spons, en caret. Ter linkerzijde hadden wij een groot en uitgestrekt bosch, vol van hooge en dikke boomen, dat zich tot aan het strand uitstrekte, en er somtijds geene twintig schreden van verwijderd was. Intusschen werd onze weg hoe langs hoe moeijelijker. Alle oogenblikken waren wij genoodzaakt eenen omweg te maken; nu eens landwaarts in, om eene reeks van rotsen en klippen, welker scherpe punten twee tot drie voeten boven het zand uitstaken, te vermijden; dan weder moesten wij vaak tot over de borst in de zee waden, om de volstrekt ondoordringelijke hooge doornen en heestergewassen om te gaan, die zich

van het bosch dikwijls 10 tot 12 schreden in het water uitstrekten.

Door deze zwarigheden kregen wij welhaast berouw, dat wij van den regten weg afgeweken waren, en besloten dus het strand te verlaten en ons weder in de bosschen te begeven. Doch ook hier reisden wij niet gemakkelijker; wij hadden met een diep en rul zand, vol doornen en ruigten, die ons telkens den doortogt beletteden, te worstelen, zonder van eene menigte andere hindernissen, die men gemeenlijk in ongebaande of zelden betredene wouden ontmoet, te gewagen. Dit gedeelte van het bosch wemelde van elanden en ander wild van dien aard. Ook zagen wij de mest van wilde buffels, en zelfs het spoor van een tijger, luipaard of dergelijk dier. Alle oogenblikken werden wij verschrikt door herten of reeën, die bij onze aannadering, voor onze voeten, uit het kreupelbosch sprongen, en met verbazende snelheid de vlugt namen.

Het zal zeven uren geweest zijn, toen wij de rivier *Calaar* bereikten, die bijna uitgedroogd was, en over welker ontblote en klipachtige bedding, wij ons naar

eene Indiasche Pagode begaven, die insgelijks *Calaar* genaamd, en aan den anderen oever gelegen was.

Deze rivier die, gelijk ik gezegd heb, zoo goed als droog was, en in den regentijd door de stroomen, die van de bergen afstorten, in minder dan eenige uren tijds, tot aan de boorden gevuld wordt, was daar, waar wij haar overtrokken, meer dan duizend schreden breed. Zij neemt haren oorsprong uit de gebergten van *Cauragahing*, en loopt slangswijze voort tot aan de bergen van *Grudumale*, in dewelke zij zich verliest.

De bramin van den tempel van *Calaar* ontving ons met hartelijkheid en genegenheid, en gaf ons melk, *taijer*(*), gedroogde palpalam, en eene andere wilde vrucht, die hij *pergodké* noemde, en veel overeenkomst met de *atta*(†) had, te eten.

(*) Geronne melk.

(†) De *atta* is eene soort van appel, waar van de schil hard en van eene grijsachtig groene kleur is; het binnenste is wit en zacht als appelmoes, wordt met een lepel gegeten, en is van een zoeten en aangenamen smaak, wanneer ze ten vollen rijp is. Zij is niet beter te vergelijken, dan bij eene rijpe mispel, doch wit en liffelijker. Deze vrucht vindt men door gansch *Indiën.*

Wij hadden ons onder twee groote boomen, die voor de Pagode stonden, gelegerd, hoewel met zigtbaren tegenzin van den bramin, die ons zeide dat ze heilig en aan de godheid gewijd waren. Doch ziende dat wij deze plaats boven eene oude vuile hut verkozen, die hij ons herhaalde reizen aanbood, zweeg hij stil, ons alleenlijk biddende, van onze vuren op eenigen afstand aan te leggen, ten einde ze niet te beschadigen. Hij noemde deze boomen *Bogaija*(*).

Deze man bemerkt hebbende, dat wij verpligt waren, uit alle onze magt aan de ooren van den bakker te schreeuwen, wilden wij ons van hem doen verstaan, bood aan, hem van zijne doofheid te genezen, mits hij een zwart hoen aan de Godheid der Pagode offerde, en zich eenige droppelen van de olie uit eene lamp, die voor derzelver beeldtenis brandde, in de ooren wilde laten gieten.

(*) Een boom, wiens bladeren onophoudelijk beven, en bij de Indianen wegens godsdienstige begrippen zeer geacht is.

Ik gaf dit onzen dooven makker te kennen, en indien wij het hem niet belet hadden, zoude hij zich daaraan onderworpen hebben, doch ik vond het eensdeels eene soort van vernedering en beschimping voor den Christelijken Godsdienst, en ten anderen was ik al te wel overtuigd, dat het van geen de minste uitwerking zoude zijn.

Voor het overige was de bramin een Zeer spraakzaam en vriendelijk man, en geenszins gebelgd over de weigering van onze reisgenoot, om zich aan zijne geneeswijze toe te vertrouwen. Hij scheen buitengemeen verheugd te zijn, van aan mij iemand gevonden te hebben, met wien hij zich in zijne taal konde onderhouden. Ik vroeg hem onder anderen wat de reden was, van het stichten van dezen tempel in zulk een eenzaam en afgelegen oord, zoo ver van alle bewoonde plaatsen verwijderd.

Hij verhaalde mij toen de volgende fabel of geschiedenis.

Een *Modeliaar*(*) was in dit oord,

(*) Een persoon van groot aanzien, en zoo als bij ons: Kolonel over de landmagt.

Y. Naapier ad viv. *R. Vinkeles fecit.*
MODELIAAR.
Generaal der Singaleezen.

door een *Pambourajah*, of koningsslang van eene schrikkelijke grootte, aangevallen; in gevaar van oogenblikkelijk door haar verslonden te worden, riep hij in een kort gebed de Godin *Rhadakistna* om hulp aan; hierop verscheen hem eene vrouw van wonderschoone gedaante, met loshangende haren, waarvan zij er een uitrukte, hetwelk terstond in een zwaard veranderde, waarmede zij de slang het hoofd afsloeg, en toen verdween. Uit dankbaarheid voor deze weldadige hulp, had hij op dezelve plaats eenen tempel laten stichten, die nog jaarlijks, door eene groote menigte pelgrims, van alle kanten bezocht werd.

Hoewel het bed der rivier geheel bloot was, waren er echter hier en daar verscheidene diepe plaatsen in hetzelve, waar het water was blijven staan, en die, door de weligheid en vochtigheid van den grond, en de snelheid waarmede het onkruid zoo wel, als de vruchten in die landen opschieten, meest alle met een hoog en digt kreupelbosch omzoomd waren. Zulks door den kuiper bij onze aankomst opgemerkt zijnde, en zich toen herinnerende, wat de Kommandant of Gezaghebber van *Veda-*

tivé ons wegens zijne manier van jagen had medegedeeld, stelde hij ons voor, van ons in de digte doornen en struiken, waarmede deze plassen omringd waren, te verbergen, en het wild af te wachten, dat er zijnen dorst zoude willen lesschen. Dit voorstel had geen ander doel, dan om aan zijne onbepaalde zucht voor de jagt te voldoen, dewijl wij nog overvloedig van allerlei soort van wild voorzien waren, waarmede hij ons reeds meer, dan wij gebruiken konden, verzorgd had; want hij deed onder weg niet dan schieten op al wat hem voorkwam, onverschillig of wij het konden gebruiken, en hetzelve eetbaar wat of niet, hetwelk tusschen ons beide tot menigvuldige twisten aanleiding gaf, dewijl ik niets verachtelijker, wreeder en onwaardiger vind, dan een onschuldig, weerloos en onschadelijk dier te dooden, alleen uit vermaak, of om den ijdelen roem te hebben van wel te kunnen treffen.

Ik weigerde dus standvastig om mede van de partij te zijn, en stelde hem zoowel als aan Mr. D'ALLEMAND, het gevaar op de krachtigste wijze voor oogen. De bramin zelfs raadde het hem af; doch alles te ver-

geefs. Zij baden mij eindelijk, toen ze zagen dat ik onwrikbaar bij mijn besluit bleef, hen ten minste te verzellen, om hen in geval van nood bij te staan en te helpen.

Ik liet mij eindelijk tot het laatste overhalen, na nogmaals, hoewel vruchteloos, getracht te hebben, hen van deze dwaze onderneming af te brengen. Al wat ik op hen konde verkrijgen, was, van niet eerder te gaan, dan omstreeks met het aanbreken van den dag, daar het hun toch niet om het zwaar en verscheurend, maar om het kleine wild te doen was, dat niet als tegen den morgen komt, indien onze korporaal van *Vedativé* en anderen waar zeiden, waardoor wij het gevaar, van met elefanten, tijgers, buffels en andere woeste en verscheurende dieren handgemeen te worden, konden vermijden. Dit stemden zij toe, en wij legden ons ook wezenlijk ter ruste. De jongen van den kuiper en een Koelie zouden de wacht houden, en ons waarschuwen, als het vier uren was.

In het beste van mijnen slaap werd ik gewekt. ‘Op! op!’ - riepen mijne reismakkers’ - het is tijd, de dag zal haast aanbreken.’ - Het was eerst twee

uren; - de kuiper konde niet langer wachten, en wat ik er ook tegen in mogt brengen, wij moesten voort. De bakker wilde niet mede, en wij waren er hartelijk blijde om.

Voor dat wij vertrokken laadden wij onze geweren, en vulden onze zakken met patronen. - Zachtkens daalden wij nu in het bedde der rivier. - Van verre aan de overzijde weêrgalmde het geluid der dieren, dof en akelig door het bosch, en wij hoorden bijna van elken waterplas in het ronde geruisch en beweging. - Aan eenen der grootsten besloten wij het wild af te wachten, en kropen zoo zacht als mogelijk, en eenige schreden van elkanderen verwijderd, in de struiken en doornen, waarmede dezelve omringd was. Deze plas had, naar gissing, 400 treden in den omtrek. Mijne reismakkers hadden mij moeten beloven, op geene elefanten of ander groot en verscheurend wild te vuren, maar geduldig de aankomst der mindere dieren af te wachten.

Nog niet lang hadden wij ons in onze doornige schuilplaats verborgen gehad, toen wij twee dieren aan de overzijde van het water gewaar werden, die bezig waren het

hunnen dorst te lesschen. De maan zat op dat oogenblik achter eene dikke wolk, zoo dat ik ze niet herkennen konde. Zoo veel is zeker dat ze tot het geslacht der tijgers behoorden, doch iets kleinder. Zoodra zij gedronken hadden, hetwelk zij, de een na den anderen, en niet gelijkelijk deden, hoewel er plaats genoeg toe was, begaven zij zich weder met den grootsten spoed naar het bosch.

Er was reeds bijna weder een half uur verlopen, zonder dat er zich verder eenig dier vertoonde; doch het geluid, dat rondom van alle kanten klonk, maakte mij in der daad beangst. Ik zag gedurig angstvallig om, en vreesde elk oogenblik door een tijger, slang of dergelijk dier overvallen te worden. Mijne reismakkers zelven werden verlegen, en wenschten van harte weder bij de Pagode te zijn. Eindelijk hoorden wij het hecsche geloei van eenige naderende dieren, die wij welhaast voor drie buffels herkenden.

Na een goede poos gedronken te hebben, traden zij tot over den buik in het water, en legden zich in hetzelve neder, zoo dat men maar even hunne snuiten

kon zien. Op deze wijze bleven zij bijna een kwartier uurs naast elkanderen onbewegelijk liggen, en iemand, die hen niet in het water had zien ingaan, zoude gewis niet vermoed hebben, dat er zulke zware en logge dieren in bedekt en verscholen lagen.

Nu verscheen een vierde buffel, die, na een poos sterk rond gesnoven te hebben, zich ook aan het drinken begaf, zonder dat de drie anderen, die hunne koppen bij zijne aankomst uit het water gedoken hadden, hem hierin schenen te willen verhinderen. Zijnen dorst gelescht hebbende, wilde hij zich insgelijks naast de anderen vervoegen; doch zoo dra had een van deze drie dit niet bemerkt, of hij stond op en viel hem oogenblikkelijk met een ijsselijk gesnuiffel aan. - De hemel was op dit tijdstip vrij van wolken; de maan scheen in alle hare klaarheid, zoo dat ik het genoegen had, dit vreesselijk gevecht duidelijk te kunnen zien. Nu was ik niet te onvreden, dat ik mij tot deze jagtpartij had laten overreden. Zulke twee woedende dieren van zoo nabij te zien vechten, is waarlijk een ontzettend schouwspel.

Het geweld en de kracht waarmede zij elkanderen aanvielen, is niet te beschrijven. - Bij elken aanval weken zij eenige treden achterwaart, krabden het zand in wolken achter zich uit, en met een vreeselijk snuiven, stortten ze met de snelheid eens pijls, in vollen galop, zoo geweldig op elkanderen in, dat ze telkens eenige schreden weder terug deinsden. - Somtijds, na zich met een snelle vaart genaderd te zijn, bleven ze op eens voor een oogenblik onbewegelijk staan, tot dat ze te gelijker tijd, hunne koppen ter aarde buigende, den strijd op nieuw begonnen. Langzamerhand werd de tusschenruimte, die zij tot eenen loop namen, korter; nu volgde bijna slag op slag, met een verschrikkelijk gedruis, dat langs de beide met bosch bezoomde oevers drievoudig weêrgalmde.

Gedurende dezen woedenden strijd, bleven de twee andere, dat gewis wijfjes waren, gerust in het water liggen; nu en dan keerden zij slechts het hoofd naar die zijde, waar het lot des oorlogs beslissen zoude, aan wien der beide kampvechters (die ik oordeelde bullen te zijn) zij ten deel zouden vallen.

Eindelijk gelukte het den eerstgekomenen, den anderen zulk eenen vreeselijken stoot in de zijde te geven, dat hij, zonder eenen tweeden af te wachten, de kampplaats verliet, en met de grootste snelheid in het bosch vlugtte.

Na dat de trotsche overwinnaar, zonder zijnen vijand te vervolgen, tweemaal met zulk eene heldere en verschrikkelijke stemme geloeid had, dat het wijd en zijd weêrgalmde, begaf hij zich weder bij de anderen in het water.

Niettegenstaande den schrik, dien mij het gevecht van deze woeste en verwoede dieren veroorzaakt had, was het mij echter een groot genoegen, dit heerlijk schouwspel bijgewoond te hebben, en ik wachtte met ongeduld naar de aankomst van een anderen buffel, om het vermaak te hebben van het te zien vernieuwen. - Doch hoe groot was mijn schrik, toen ik in stede daarvan een schot hoorde vallen.

Gelijkelijk en vreeselijk snuivende stonden de buffels op, en de bul met nog een doorsneden in een oogenblik het water, naar die zijde, waar zij het vuur gezien hadden, terwijl de derde aan den te-

genovergestelden kant, uit den plas trad, ten einde de struiken om te gaan, en den vijand van buiten aan te vallen.

Vol doodelijken angst trachtte ik uit de doornen en struiken te zijn, eer het verschrikkelijk dier zijnen loop om dezelve volbracht zoude hebben; maar ongelukkig, (ik kan er zelfs nu nog niet dan met schrik en ontroering aan denken,) verwarden zich mijne lange haren, - want mijnen hoed had ik reeds verloren, - in de doornen, en het was mij onmogelijk dezelve spoedig genoeg los te maken. Reeds hoorde ik het woedende en brullende dier aankomen; met eene buitengemeene kracht scheurde ik mij zoo geweldig los, dat ik met het hoofd tegen de aarde sloeg, en een groot gedeelte mijner haren aan den heester bleef hangen. Nu zette ik het op een loopen, ten einde, indien het mogelijk ware, de Pagode te bereiken, die zich een paar honderd schreden van daar bevond. - Te vergeefsch; - de vrees had mijne leden verlamd; het was mij even als iemand, die in eenen droom voor iets vlugt; het dunkt hem dat zijne beenen aan den grond zijn genageld, of dat eene onzigtbare magt

hem tegen houdt; - angstig en met een kloppend hart spant hij vruchteloos alle zijne krachten in; eene onweêrstaanbare hand houdt hem terug.

Reeds was mij het verwoede dier nabij; reeds beroerde mij zijn adem; - ik zag om, - geene zes schreden was het meer van mij verwijderd; als een bliksemstraal schoot mij te binnen, dat de buffels, wanneer ze hunnen vijand digt genoeg genaderd zijn, met gebukten hoofde op denzelven aanloopen, en hij, die behendigheid genoeg heeft, op het oogenblik, dat het dier hem eenen stoot denkt toe te brengen, ter zijde te springen, kan zich redden, doordien het zich in zijne vaart niet zoo terstond kan tegenhouden, en het voor het overige niet in zijnen aart is, van om te keeren en zijnen vijand op nieuw te vervolgen. Doch van dit middel konde ik geen gebruik maken; mijn vervolger was mij reeds te nabij; in stede daarvan liet ik mij, op hetzelfde tijdstip dat ik zijn prooi stond te worden, zoo lang ik was, op den grond vallen. Oogenblikkelijk daarna schoot het vreesselijk dier over mij heen. - God! hoe nabij was ik aan mijnen dood! -

geene span breed was een zijner achterste pooten van mijn hoofd verwijderd, en ik werd geheel met zand bedekt, dat het als een wolk achteruit smeet.

Zoo dra hij mij voorbij was, had ik de tegenwoordigheid van geest, van op handen en voeten onder een nabij zijnde kreupelbosch te kruipen. Hier bleef ik bevende en in de ijsselijkste ongerustheid, tot dat ik kort daarna, tot mijne onuitsprekelijke vreugd, de stem mijner reismakkers en Koelies vernam, die, met brandende houten gewapend, naar mij zochten, en op mijn geroep naar mij toe kwamen. Zij trokken mij met veel moeite uit mijne schuilplaats, ten hoogste verwonderd, hoe het mogelijk was geweest, van mij zoo ver in deze doornen te hebben kunnen indringen. Het geschreeuw van den Kuiper en van Mr. D'ALLEMAND, had den Bramin met zijne familie en al de Koelies doen ontwaken, men had mij gemist, en daar ze mij niet zagen aankomen, vreesden zij, dat ik door een van deze dieren verbrijzeld, of althans in levensgevaar was. Men kan denken hoe groot mijn toorn op hen was, daar zij mij, door hunne on-

voorzigtigheid, aan den rand van eenen bijna onvermijdelijken dood hadden gebragt. Het was echter hunne schuld niet; een doorntak had zich, buiten hun weten, om den overgehaalden haan van het geweer des Kuipers geslingerd, en denzelven losgetrokken; hij, bragt dit een minste tot zijne verschooning bij.

Ik bevond mij des anderen daags onpasselijk, en had zware hoofdpijn met een weinig koorts. Wij bleven tot den middag, en hoewel ik mij niet veel beter gevoelde, oordeelde ik het raadzamer, om door kleine dagreizen *Poetlam* te bereiken, dan hier in deze eenzame wildernis ziek te worden, waar ik zonder hulp of bijstand had kunnen omkomen.

Wij vertrokken dan weder ten drie uren in den achtermiddag, onzen weg door een zwaar bosch van hooge en digtbebladerde boomen nemende, dat buitengemeen schoon, en vrij van kreupelbosch, onkruid en ruigte was, waarmede deze wouden anders meestal begroeid zijn. Hier zagen wij tusschen de boomen kleine troepen van elanden en herzen grazen. Ook bemerkte ik onder de ve-

lerlei soorten van apen, die tusschen de takken huppelden, eenige, die volmaakt zwart waren met eenen witten baard, hetwelk aan hunne gedaante eene wonderlijke destigheid bijzette; ons volk noemde ze *Wandroe*. Wij werden hier vele sporen van buffels en mest van elefanten gewaar; ook zagen wij hier en daar tusschen het hoog geboomte palm- en- kokos-boomen, hetwelk mij deed gelooven, dat deze streek weleer bewoond moet zijn geweest.

Omstreeks zeven uren des avonds kwamen wij te *Morgam*, een klein vlek, waar de armoede en ellende scheenen te heerschen. Wij legerden ons onder eenen boom, ter zijde van een put, waarin wij redelijk goed water vonden. De inwoners hadden bijna niets te eten, behalve wat *tinnê*, eene soort van geel graan, hebbende de gedaante en smaak van gierst. Wij bragten eenen onaangenamen nacht door, wegens eenen sterken regen, die niet dan tegen den morgen ophield.

Eerst met zonnenopgang begaven wij ons weder op reis, uit vreeze voor de elefanten, waarvan wij niet alleen alle teeke-

nen den vorigen dag gezien, maar hun geschreeuw ook den ganschen nacht gehoord hadden, hetwelk met het zeggen der inwoners overeenkwam, die ons raadden, om niet te vroeg te vertrekken.

Omstreeks den middag bereikten wij eene groote en opene plek gronds, in het midden van het bosch, waar wij ons leger opsloegen, dewijl wij er eenen tamelijk grooten put vonden; doch tot onze verwondering waren alle onze te zaam gebondeoe touwen niet toereikende, om tot aan het water te komen, hoewel ze meer dan dertig vademen bedroegen. Niet ver van daar stond, rondom met ruigte en kreupelbosch omgeven, eene nog van de oude Portugeezen herkomstige kerk. Zij was aan de eene zijde ingestort; de vrees voor slangen en andere ongedierten, die dergelijke bouwvallen gaarne bewonen, was oorzaak, dat ik ik ze niet van binnen onderzocht. Terwijl wij ons middagmaal namen, zagen wij twee beeren, geene honderd schreden van ons af; zij gingen ons met een statigen tred, en zonder in het minste eenige vrees te toonen, voorbij; zelfs bleven ze eens voor

eenige oogenblikken staan, om ons aan te zien. Gelukkiglijk verdwenen ze weldra weder achter eenige ruigte, terwijl de kuiper en Mr. D'ALLEMAND reeds bezig waren, hunne geweren te laden, wij zouden anderzins mogelijk weder nieuwe tooneelen gehad hebben: want deze dieren laten zich niet ligt op de vlugt jagen, en zijn alles behalve gemakkelijk.

Ten drie ure begaven wij ons weder op weg. Het bosch was nog even vol van zware boomen, doch niet meer zoo open en vrij; inzonderheid hinderde ons eene menigte zwarte mieren, die zich aan sommige boomen bevonden, en ons bij de minste beweging der takken, bij honderden op het lijf regenden. Zij staken zeer fel, en hunne beten bragten eene menigte kleine puistjes voort, die eene ondragelijke jeukte veroorzaakten; onze arme Koelies inzonderheid waren er met hunne naakte ligchamen het meest aan blootgesteld.

Terwijl wij dus met zeer veel moeite voorttogen, keerde ons volk, dat ons eenigzins vooruit was, op eens overhaast terug, en waarschuwde ons van op onze

hoede te zijn, dewijl zij eenen tijger rooken. Ik had wel meer gehoord, dat men de tegenwoordigheid van dit dier door den reuk konde gewaar worden, doch het nooit willen gelooven. Desniettegenstaande gingen wij met geladene pistolen in de hand voort; en weldra roken wij niet alleen eenen stank, als die van den kastoor, maar zagen hem ook dadelijk achter eenig struikwerk liggen, zonder op het geluid onzer cimbalen de minste vrees te doen blijken. Zoodra wij naderden, stond hij op, en hem zijne spieren ziende spannen, om op ons toe te schieten, losten wij twee pistolen op hem, waarvan ik niet geloof dat een eenige trof. Hij trok zich toen met de grootste bedaardheid achter eenige struiken terug, waarin hij verdween. Geenszins voornemens zijnde, hem zonder noodzakelijkheid aan te vallen, namen wij in tegendeel eenen omweg, om hem te vermijden, en trokken, zonder geruisch te maken, voort.

Het was reeds volkomen duister, toen wij aan eenige vervallene en verlatene hutten aankwamen, die, volgens het zeggen van

mijn volk, eertijds tot een groot dorp, *Maderode* genaamd, behoorden, doch hetwelk door de inwoners verlaten was, wegens de elefanten, die er hen uit verjaagd hadden.

Het gebeurt somtijds, dat het eene troep van deze dieren eenigen tijd behaagt, zulk een dorp des nachts aanhoudend te bezoeken, of dikwijls door te trekken. In dat geval is het onmogelijk, eene dergelijke plaats meer te bewonen, zoo wegens het gedurig levensgevaar, in hetwelk zich de dorpelingen bevinden, als om dat ze niet alleen hunnen oogst, maar zelfs de hutten, met menschen en al, vertreden en verpletteren, zoo dat men verpligt is, zulk een oord, hoe eer hoe liever, te verlaten.

Wij legerden ons in het midden van een pleinje, dat geheel van buitengemeen zware boomen omringd was. Onder andere kleine, die hier en daar op het plein zelve verspreid waren, was er een van bovenmatige dikte; onder dezen besloten wij den nacht door te brengen. Wij verzamelden dus een groot deel droog hout bijeen, de-

wijl wij voor een bezoek der elefanten vreesden, die, zoo het ons toescheen, deze plaats nog niet geheel hadden verlaten, zoo als wij uit hun spoor en mest konden bemerken.

Naauwelijks hadden wij ons vuur tegen den stam van den boom aangelegd, en onze matten gespreid, of het scheen wel eene ontelbare menigte van kleine en groepe kikvorschjes, van de groote van een boon en kleinder, als te regenen, die door de hitte van het vuur, van de takken op ons nedervielen, waardoor wij volstrekt verpligt waren, ons leger iets verder op te slaan. Doch weldra moesten wij ook deze plaats verlaten, en naar ons vorig verblijf terug keeren, waar de grond eenigzins verheven was, want hier was dezelve zoo vochtig, dat, wanneer wij een poos op eene plek bleven stilstaan, het water ons tot over de enkels liep. Wij keerden dus, zoo als gezegd is, weder tot den boom terug, en na de voorzigtigheid gebruikt te hebben, van er te voren een groot vuur onder aan te leggen, waar door het grootste gedeelte der nog overgeblevene lik-

vorschjes loslieten, maakten wig ons avondmaal gereed, waarin, niettegenstaande alle onze voorzorg, eenige dezer diertjes vielen; doch op reis moet men het zoo naauw niet nemen.

VII. Hoofdstuk.

Het gelukkige schot. - De verraderlijke vijand. - Heldhaftigheid van den Bakker. - De bloedzuigers. - De nachtegaal van Ceilon. - Het schoone woud; - Opeenstapeling van tegenspoeden. - Verschrikkelijk onweder.

Den volgenden dag begaven wij ons weder op weg, en kwamen, zonder eenig toeval, tegen den avond aan eene groote zandige vlakte, waar wij ons aan den oever eener kleine beek legerden, die vervuld was met struiken en waterplanten, en aan onze zijde door eene lage maar ondoordringelijke haag van doornen en heestergewassen was omzoomd.

Een sterke regen, die kort daarna viel, verhinderde ons het overige van den nacht te slapen, en wij vermaakten ons met eenige vuurpijlen naar de elefanten te werpen, die wij duidelijk de vlakte zagen overtrekken. Bij de nadering van het vuur namen zij met overhaasting de vlucht, en de echo, hun vreesselijk schreeuwen terug kaatsende, zoude in staat geweest zijn, onze zielen met schrik te vervullen, indien wij ons achter onze vuren niet in zekerheid hadden geloofd. Ook vingen wij reeds aan, ons, sedert ons vertrek van *Jaffanapatnam*; eenigzins met deze dieren gemeenzaam te maken.

Niettegenstaande wij van tijd tot tijd een gerucht aan de overzijde der beek, die aan het woud grensde, vernamen, maakten wij er ons echter niet zeer verlegen over, dewijl de digte haag, waarvan ik reeds melding gemaakt heb, en die de geheele vlakte, waarin wij gelegerd waren, als een bolwerk doorsneed, ons voor alle aanvallen van die zijde in zekerheid stelde. Tegen drie uren des morgens vermeerderde dit gerucht buitengemeen, en wij oordeelden door het plassen in het water, en een aanhou-

dend gebrom, dat het een troep wilde zwijnen was, die er zich in wentelden.

Het was zeer donker, en hoewel wij niets konden bemerken, rigtten wij evenwel onze geweren naar die zijde, waar wij onderstelden dat ze zich bevonden, en gelijkelijk vuur gevende, hoorden wij ze met overhaasting de vlugt uit het water nemen. Niets, was grappiger dan het verward geschreeuw, dat ze bij die gelegenheid aanhieven.

Het knorren van een dezer dieren, hetwelk wij, nadat de anderen reeds vertrokken waren, nog voortdurend vernamen, deed ons vermoeden, dat wij het gewond hadden, en wij wachtten met ongeduld naar het aanbreken van den dag, ten einde ons van de waarheid te overtuigen.

Zoo dra het eenigzins begon te dagen, gingen wij de beek aan alle zijden om, doch vonden niets. De slaaf van den kuiper echter werd het dier gewaar, juist toen wij, om geen tijd te verliezen, reeds voornemens waren terug te keeren. Het lag achter eenige struiken en was naar allen schijn dood. De bakker en ik waren de eersten die hetzelve naderden, en daar wij

er geen het minste teeken van leven meer in bemerkten, twijfelden wij geen oogenblik, of wij hadden het gedood. Hierop trok de eerstgenoemde een mes uit zijn zak, om het den staart af te snijden, ten einde denzelven uit spotternij Mr. D'ALLEMAND aan te bieden. Lagchende en met de grootste gerustheid nam hij hem in de hand, en maakte zich gereed zijn voornemen uit te voeren, toen het verraderlijk dier zich eensklaps met een verschrikkelijk gebrom op zijne voorpoten verhief.

De gedaante van den bakker op dit oogenblik was om te schilderen; ik kan ze mij niet zonder lagchen voorstellen; bleek als een doode, en met geopenden mond, stond hij onbewegelijk van schrik; ik zelf was er niet geheel van bevrijd; maar ziende, dat het dier zich te vergeefs poogde op te rigten, en oogenblikkelijk weder nederviel, herstelden wij ons welhaast, en de vertoornde bakker drukte hem uit wraak zijne lange sabel in de zijde. Onze overige makkers toen aankomende, waren verwonderd over zijne woede op dit doode beest; doch het geval vernemende, vermaakten zij zich niet weinig ten zijnen koste.

Wij vingen terstond aan, ons zwijn te ontleden, dat de groote van een tamelijk vet Europeaansch varken had, en, uitgenomen eenige witte vlakken, bijna volkomen zwart was. In zijne maag vonden wij Palpalam, of melkvrucht, en zand. Na wij er de beste stukken afgesneden hadden, keerden wij naar onze legerplaats terug en kort daarna begaven wij ons weder op reis.

Onder weg had ik het genoegen van een zeer schoonen geheel witten aap te zien, met een baard van dezelve kleur. Onze gids noemde ook dezen *Wandroe.*

Bij mijn vertrek van *Jaffanapatnam* had ik onvoorzigtiglijk vergeten mij van een paar laarzen in voorraad te voorzien; die, welke ik droeg, waren zoo verbruikt, dat ik genootzaakt was, ze weg te werpen, en even als de Koelies, blootsvoets te gaan. De steenen, keijen en oneffenheden van den grond, die zich op onzen weg bevonden, maakten mij die manier van reizen zeer moeijelijk. Maar niets hinderde mij meer, dan eene soort van driehoekige doorn, welks drie punten zoodanig geplaatst zijn, dat er altijd een opwaarts is gerigt. Dezen

doorn vindt men voornamelijk in een diep zand, doch nooit heb ik den struik kunnen ontdekken, die denzelven voortbrengt.

Paauwen zagen wij in eene groote menigte. Ik heb reeds gezegd dat wij besloten hadden, er geene meer te dooden, dewijl hun vleesch buitengemeen hard en droog was, en wij slechts uit de andere menigvuldige soorten van wild te kiezen hadden, waarmede deze wouden vervuld zijn; als herten, antelopen, hazen, patrijzen, veldhoenders en anderen.

Eenigen tijd daarna vonden wij eene honigraat in het hol van eenen boom, waarvan wij ons, na de bijen door rook verjaagd te hebben, meester maakten. Zij waren van eene geheel verschillende soort; men zoude ze op het oog voor zwarte vliegen aangezien hebben; hunne koppen schenen mij, in vergelijking van hunne ligchamen, vrij groot; hunne honig was buitengemeen vloeibaar en van een onaangenamen smaak. De Indianen noemen ze *Conna.*

Hier liep onze bakker groot gevaar van het leven te verliezen; want achteloos zijnen weg vervolgende, trad hij op eene slang, die hem in het dikke van het been

beet, en zich toen in de struiken verborg. Het was zijn geluk dat hij laarzen droeg, wij zagen duidelijk de indrukselen der tanden, en het venijn op het leder.

Ten elf uur kwamen wij te *Conderipo*; weder eene eenzame hut of ambelam, in het midden van het bosch gelegen. Wij hoopten in dezelve eene schuilplaats te vinden voor den nu vallenden regen; doch toen wij ze naderden, wilde niemand de eerste zijn, om er in te treden, uit vrees dat een tijger of ander verscheurend dier, zijn verblijf er in gevestigd mogt hebben; want het weinige licht, dat er door de lage opening van den ingang inviel, was niet genoegzaam om er de voorwerpen in te kunnen onderscheiden. Wij oordeelde? het dus raadzaam, er te voren cenige vuurpijlen in te zenden, en onze wapenen gereed te houden. Doch de bakker, zijne lange sabel ontblootende, en ons met een verachtelijken, glimlagch aanziende, riep ons toe, dat wij hem maar volgen zouden, en zonder ons antwoord af te wachten, trad hij er in. Maar naauwelijks had hij eenige stappen in het duister gedaan, toen wij hem, bleek en bevende, en met de grootste haast weder

terug en uit de hut zagen springen. Wij vroegen hem, wat hem deerde? Zonder ons te kunnen antwoorden, deed hij ons alleen eene naderende beweging opmerken, die wij op een geringen afstand in dezelve vernamen, hetwelk naar onze gedachten niets anders konde zijn, dan een verscheurend dier, dat zich deze plaats tot eene woning verkoren had. Wij waren dus voornemens onzen weg te vervolgen, en ons liever door en door nat te laten regenen, dan weder in een onnut en gevaarlijk gevecht te treden. Doch hoe groot was onze verwondering, ziende er een schoonen jagthond uitkruipen en naar ons toekomen. Het arme dier scheen ons, door het kwispelen met zijnen staart, eenig voedsel te vragen, dat het grootelijks noodig had; want het was zoo zwak en krachteloos, dat het zich met moeite staande hield. Wij voorzagen er hem rijkelijk van, en vertrokken weder ten twee ure van deze plaats, de hond ons, zoo als ligt te denken is, gewillig volgende.

Welhaast traden wij in eene vlakte, welker vochtige en moerassige grond bedekt was met planten en onkruid; hier en daar bevonden zich kuilen en plassen, vol van

een modderig en stinkend water, in dewelke digte bosschen van riet hunne schrale toppen verhieven. Naauwelijks hadden wij eenige stappen in deze vlakte gedaan, of wij werden van een onnoemelijk getal bloedzuigers besprongen. De Koelies en ik hadden er in een oogenblik de beenen mede bedekt, waar over mijne reismakkers, die geschoeid waren, niet deden dan lagchen. De Koelies raadden mij, van ze niet af te scheuren, en hen slechts naar genoegen te laten zuigen. Zij hadden in den beginne de dikte van een vioolsnaar en de lengte van een vinger, en vielen af naar mate dat ze zich met bloed vulden, wanneer zij wel driemaal zoo dik als te voren waren.

Zoodra wij weder in het bosch kwamen, legden wij zout aan de snuiten der genen, die nog aan onze voeten gehecht waren, waardoor ze oogenblikkelijk loslieten. Onze voeten en beenen waren geheel bebloed, en hoewel wij in minder dan een half kwartier uurs de vlakte waren over getrokken, ben ik verzekerd van, voor mijn gedeelte, ten minste twee onzen bloed verloren te hebben. Het geen mij het meest verwon-

derde was, hoe zij zich met mogelijkheid zoo snel hadden kunnen vasthechten, dewijl wij den overtogt meer loopende, dan gaande deden. Zij waren zoo verbazend talrijk en menigvuldig, dat ik geloof, dat ieder grasscheutje er mede beladen was. In het vervolg onzer reize werden wij verscheidene malen door deze insekten aangevallen, doch nimmer in zulk eene ongehoorde menigte. Ik heb er zelfs naderhand wel gezien, die elk meer dan een half once bloeds in zich konden bevatten. Deze zijn echter niet zoo begeerig en behendig, als de kleine. De inwoners noemen ze *Rettum poetsjé.*

In deze verbazende wouden vindt men van tijd tot tijd, plaatsen van eene groote uitgestrektheid, waarvan de grond effen en zonder ruigte of struiken is, en bedekt met een schoon groen. Na de vorige moerassige vlakte over getrokken te hebben, hielden wij op zoodanig eene plaats stil, om uit te rusten.

In het algemeen hebben de wouden van *Ceilon* iets onuitsprekelijk groots en majestueus, dat de ziel terstond met verwondering en verbazing vervult.

Men ziet er boomen van eene gedrochtelijke hoogte en dikte, die verscheidene eenwen overleefd hebben, en welker door elkander gevlochtene bladeren eene ondoordringelijke schaduw vormen, en eene aangename en verfrisschende koelte aanbieden. Een onnoemelijk getal vogeltjes van allerlei aard wemelen door elkanderen, die voornamelijk met het aanbreken van den dag, wanneer de guide morgenstond alom leven en vrolijkheid verspreidt, elk op zijne wijze, zingende en schreeutwende, een verward maar aangenaam concert maken.

Onder de groote verscheidenheid dezer vrolijke luchtbewoners, vindt men er twee, die, de een door de schitterende schoonheid zijner vederen, en de andere door de zielstrelende toonen zijner stemme, alle overigen te boven gaan.

De eerste is de prachtige paauw, wiens gloeijende kleuren, bij het donkere groen dezer oude en eerbiedwaardige wouden afstekende, door de stralen der zonne, die met moeite door de bladeren dringen, nog vermeerderd worden.

De andere, een kleine zwarte vogel, van de grootte van een zijsje, boezemt, door

zijne verrukkelijke, klagende, en tot in het oneindige veranderende toonen, eene zoete zwaarmoedigheid in. Ik werd niet moede hem aan te hooren, en vaak liet ik mijne makkers eene tamelijke wijle vooruit trekken, om in volle mate de aangename aandoeningen mijner ziele te genieten, waarin zijne liefelijke en overeenstemmende toonen dezelve gedompeld hadden. In mijn geheele leven heb ik nooit weder eenen vogel zoo schoon en tevens zoo regelmatig hooren zingen; indien men het niet beter wist, zoude men gedacht hebben, dat een bekwaam muzijkant een meesterstuk uitvoerde. De zoo bewonderde nachtegaal komt op verre na bij dezen onbekenden zanger der eenzame wildernissen in geene vergelijking. Naauwelijks heeft de stralende globe van licht deszelfs weldadig hoofd boven den gezigtseinder verheven, en de duisternisse der nacht verjaagd, of hij begint reeds zijn treffend en zacht lied aan te heffen; terwijl het koor van duizend verschillende zangers aan zijne betooverende stemme beantwoordt.

Hoe schoon is de Natuur! Wanneer zij zich in alle hare eenvoudigheid en zonder

de kwalijk ge plaatste bijvoegselen en veranderingen der kunst, vertoont, dan heeft zij iets zoo aantrekkelijks, iets dat zoo volmaakt met den oorspronkelijken staat onzer zinnen en ziele overeenstemt, dat ik dikwijls eene onweêrstaanlijke begeerte in mq voelde geboren worden, om mijne dagen in deze aardsche paradijzen door te brengen.

Ik herinner mij u met vermaak, gij duistere en digte wouden, wier altijd groene bladeren het beeld eener eeuwigdurende lente zijn. O, dat nooit de hand der menschen de vernielende bijl aan de eerwaardige stammen uwer grijze boomen legge, en de zachte en menschlievende Indiaan altoos in u een ondoordringelijk bolwerk tegen de onderdrukking van den wreeden Europeaan, vinden moge!

In vele bosschen heb ik gereisd; vele wouden heb ik doorgetrokken; maar geene heb ik gezien, welke men met die van *Ceilon* eeniger mate zoude hebben kunnen vergelijken. Daar, waar de zon hare brandendste dralen schiet, ziet men naauwelijks een bevend en verkleurd licht. Boomen, bijna zoo oud als de wereld, en eene verfrisschende koelte verspreidende, verheffen

zich trotsch omhoog, en werpen hunne armen, wijd en zijd in de lucht. Andere, met wilde vruchten beladen, beschermen aromatieke planten, die in hunne schaduwen groeijen, en den dampkring van rondom met een hartsterkenden en welriekenden wasem vervullen. Kapelletjes van de heerlijkste en vurigste kleuren, zweven op de trillende bladeren, of vervolgen elkanderen al dartelende. Hier en daar ziet men tusschen de boomen, als in een verschiet, troepen van herten, elanden en antelopen van alle soorten, ook somtijds wilde zwijnen of beeren. Het wemelt van wild, als hazen, patrijzen, veldhoenders, groene duiven en andere vogels van die soort, welker geschreeuw en gekakel onophoudelijk door het bosch klinkt. Apen van verschillende soorten, huppelen van uk op tak, en vermaakten ons vaak door duizend belagchelijke sprongen en kuren. In het kort, deze bekoorlijke wouden hebben voor mij zoo vele aantrekkelijkheden gehad, dat ik elke reis, dat ik ze mij herinner, een onweerstaanbaar verlangen gevoel, van ze weder te zien. Met drift wensch ik nog eenmaal

onder hunne aangename schaduwen te wandelen, en nog eens de vermengde en zoete stemmen van derzelver vrolijke bewoners te hooren.

Vaak vermoeide zich de eenzame echo, met de gezangen te beantwoorden, waarmeede Mr. D'ALLEMAND en ik het bosch deden weergalmen. Een gezang voornamelijk, beginnende:

Chloé, que la nature
Est belle sans parure
Au fond du bois, enz.

was toen mijn geliefkoosde lied, en werd onophoudelijk door mij herhaald; en zelfs op dit oogenblik heeft het iets zoo aangenaams en herinnerends voor mij, dat, hoewel ik het bijna volkomen vergeten ben, ik mij de muziek en het eerste couplet, dat ik nog heb onthouden, niet kan te binnen brengen, zonder ter zelver tijd eene soort van zwaarmoedige gewaarwording te gevoelen, die ik niet kan beschrijven. Eene ongeduldige begeerte, om nog eens deze heerlijke wonden weder te zien, en het verdriet van er zoo verre van verwijderd te zijn, maken zich dan meester

van mijne ziel. Ik heb altijd voor bergen en bosschen zulk eene levendige zucht gehad, dat zij nooit geheel heeft kunnen uitgedoofd worden. Van daar mijn zonderlinge smaak, om in wildernissen en onbewoonde eenzame plaatsen rond te zwerven.

Met vermaak stel ik mij de genoegens voor den geest, die ik op deze reize gesmaakt heb; genoegens die mogelijk niemand dan ik van ons gansch gezelschap genoot. De rampen en ellenden zelfs, die ik, in afgrijzelijke wildernissen alleen ronddolende, heb uitgestaan, hebben voor mij hare aantrekkelijkheid; hare herinnering is eene wellust voor mijn hart, en brengt mij voor een oogenblik buiten mij zelven en in mijne vorige omstandigheden terug. Nog heb ik de hoop niet geheel opgegeven, van dit heerlijk eiland en deszelfs bekoorlijke bosschen weder te aanschouwen, hoewel mijne afnemende jaren ten einde neigen, en knagend harteleed mijne kracht en moed verkoeld heeft.(*)

De gedachten aan deze vervlogene dagen hebben mij te verre gevoerd; - keeren wij weder tot onze reize.

(*) Deze hoop des Schrijvers is, door zijnen dood, vervlogen.

Wij kwamen dan kort daarna aan eene andere opening, of vrije plaats in het bosch, doch veel grooter dan de vorige; het was, om eigenlijk te spreken, een meer of groot moeras, waarvan het water door de zon verdroogd was. Drie of vier dagen later, hadden wij er droogvoets over kunnen gaan; na zonken wij, toen wij trachtten er over te trekken, tot halver weg de kniën in een zwarten en lijmigen modder, zoodat wij genoodzaakt waren, eenen grooten omweg te nemen. Wij zagen er vele voetsporen van wilde zwijnen en buffels.

De dag begon te neigen, toen wij de andere zijde van dit moeras bereikten. Zonder den verderfelijken stank, die er zich uit verhief, en het gebrek aan water, zouden wij hier den nacht doorgebragt hebben; doch onze gids, die ons beloofde aan eene bron van uitmuntend water te brengen, en die, volgens zijn zeggen, ten hoogste eene mijl meer verwijderd konde zijn, haalde ons over, om onzen weg voort te zetten.

Welhaast ontstond er een groot geschil tusschen hem en de Koelies, dewijl hij, zoo

als zij beweerden, eenen verkeerden weg nam. Doch daar wij meer vertrouwen in hem, dan itf de anderen stelden, deden wij dezen twist een einde nemen, door te verklaren, dat wij den gids zouden volgen. Wij hadden intusschen weldra berouw over onze eenzijdigheid; want na gedurende drie achtereenvolgende uren, nu ter regter dan ter linker zijde, in het bosch gezworven te hebben, zonder de bedoelde plaats te kunnen vinden, hoewel onze gids ons onophoudelijk verzekerde dat wij er zeer nabij waren, meende ik aan zijne ongeruste houding te kunnen bemerken, dat hij verdwaald was. Eindelijk bekende hij het zelf, waar door hij zich van de zijde der Koelies; een vloed van scheldwoorden op den hals haalde.

Desniettegenstaande waren wij genoodzaakt onzen moeijelijken weg te hervatten, tot dat wij water zouden hebben gevonden, dewijl onze voorraad daarvan niet genoegzaam tot het bereiden van ons avondmaal was. De grond, die tot nu toe tamelijk effen was geweest, werd op eens als bedekt met brandnetels, zoodat ik (barrevoets zijnde) gemoodzaakt was, mijne bee-

nen met doeken te omwinden, om eenigzins voor het steken en prikkelen dezer vijandige gewassen beveiligd te zijn, hetwelk mijnen voortgang echter ongemeen bezwaarlijk maakte. Tot vermeerdering van tegenspoed, gaf de hemel ons in ruime mate, hetgeen wij op de aarde niet vinden konden; het begon namelijk hevig te regenen. Eindelijk kwamen wij aan eene kleine rivier, welker boorden zeer steil, en vol van puntige rotsen waren. Dewijl de zijde, aan dewelke wij ons bevonden, schaars van bomen was voorzien, en ons het bosch aan den tegenovergestelden oever dik en digt toescheen, besloten wij, ten einde meer voor den regen, die aanhoudend viel, beschut te zijn, er ons te legeren, en de rivier door te waden. Maar door onzen gids onderrigt zijnde, dat zij diep, en het gevaarlijk was, ze in het duister over te trekken, zoo wel ter oorzaak van de gaten, die zich in haar bed bevonden, als wegens de krokodillen, waarmede ze vervuld was, verloren wij er welhaast de lust toe, en maakten ons gereed, om te blijven, waar wij waren.

Het was reeds laat; het regende, en wij

durfden ons niet ver van elkanderen verwijderen, om droog hout te zoeken. Hier vonden wij ter naauwernood genoeg, om gedurende den nacht een klein vuur te onderhouden, hetgeen ons zeer ontruste; te meer, daar het kraken, dat wij in de verte hoorden, en de menigte van elefanten mest, dien wij op onzen weg bemerkt hadden, ons deed oordeelen, dat deze dieren zich in grooten getale in dit gedeelte van het bosch ophielden.

Toen men water zoude halen, om ons avondmaal te bereiden, toonden de Koelies zulk eene vrees voor de krokodillen, dat zij eenstemmig weigerden de rivier te naderen, niettegenstaande wij aanboden hen met de toortsen en pistolen in de hand te verzellen. Het verwonderlijkste was, dat zij ons door hunne halstarrigheid dezelfde vrees inboezemden, zoo dat wij ons, in stede van een avondmaal, met een glas liqueur en eenige bisquiten moesten behelpen. De Koelies stilden hunnen honger met wat meel van *Calenga* en *Poenat.*

De regen verminderde wel eenigzins, maar de dikke wolken, waarmede de hemel overtogen was, en die den nacht tot eene

schrikverwekkende duisternis maakte, voorspelden ons een naderend onweder. Reeds hoorden wij den donder rollen; de bliksems vermenigvuldigden zich van oogenblik tot oogenblik, en weldra scheen het geheele uitspansel in vollen vlam te staan. De zengende en drukkende dampkring, maakte ons de ademhaling moeijelijk, en geen de minste wind verfrischte onze verschroeide leden. Eene diepe stilte heerschte in deze wildernissen, nu en dan slechts afgebroken door de schrikverwekkende slagen des donders; geen enkel dier deed zich hooren. Naauwelijks waren onze oogen door de felle bliksems, die met snelheid de lucht doorkruisten, verblind, of wij vonden ons eensklaps in het midden eener dikke en ondoordringelijke duisternis verplaatst. Hoewel reeds gewoon aan soortgelijke uitbarstingen der natuur, die zeer gemeenzaam in deze landen zijn, konden wij echter niet verhinderen, dat eene soort van ongerustheid, een zeker onaangenaam gevoel onze zielen vermeesterde. Misschien dat de plaats, waar wij ons bevonden, niet weinig daaraan toebragt.

Onze Koelies alleen schenen onverschil-

lig, en zonder de minste vrees voor dit verschrikkelijk gedruis te toonen, vermaakten zij zich met rooken en zingen; sommigen zelfs sliepen gerustelijk. Waar toch mag het van komen, dat de in het algemeen beschroomde en vreesachtige Indiaan van den schrik bevrijd is, of ze niet kent, aan den welken bijna alle Europeanen, in een dergelijk geval, zijn onderworpen, en waar voor dikwijls de grootste wijsgeeren, niettegenstaande alle hunne redeneringen, zelfs dappere krijgslieden, die duizendmaal den dood braveerden, eene onoverwinnelijke vrees hebben? Is het, van hunnen kant, ongevoeligheid, domheid of onverschilligheid? of is het onee opvoeding, of een kwaad geweten, hetgeen ons voor natuurlijk verschijnsel doet beven?

Eindelijk ontlastte zich de lucht, door een zwaren stortregen, die op nieuw als met stroomen van den hemel vloeide. Deze herhaalde plasregens doofden welhaast het vuur van den bliksem zoo wel als het onze uit. Zonder ander dak, dan den hemel te hebben, waren wij onder onze talpats

te zaam gekropen, hetwelk niet verhinderde dat wij doornat werden. Het was onmogelijk, ons vuur weder aan te maken; wij staken dus eenige toortsen aan, met een pak van welke de korporaal van *Vedativé* onzen voorraad gelukkiglijk nog vermeerderd had; en er een half dozijn om ons heen geplant hebbende, hielden wij er elk een paar van in de hand, gereed om ze naar den eersten vijand te werpen, die ons zoude durven naderen.

Tegen drie uren des morgens hield eindelijk de regen geheel op, wij hoorden den donder nog wel rollen, maar in eene groote verwijdering en met een flaauw en stervend geluid. Doch nu kwamen de wilde beesten, die zich bij het onweder in hunne holen en schuilplaatsen verborgen hadden, te voorschijn. Evenwel zagen wij ze gedurig op een zekeren afstand, waar de oevers der rivier waarschijnlijk minder steil waren, en hun een gemakkelijker overtogt verleenden, dan daar, waar wij ons, tot ons geluk, bevonden.

Dewijl wij niet geloofden, dat onze toortsen genoegzaam waren, om ons voor

de aanvallen der wilde dieren te beveiligen, wierpen wij van tijd tot tijd een, vuurpijl in de dikke duisternis, die ons omringde; want zoo dra het opgehouden had te regenen, werden onze ooren zoo geweldig getroffen door het kwaken der kikvorschen en het bestendig geraas van duizenden insekten, voornamelijk van eene soort, van krekels, wier scherpe en doordringende stem zich uit elke struik verhief, dat wij moeite hadden, elkanderen te verstaan, veel minder de nadering der wilde dieren te vernemen.

Doornat, en afgemat door honger en slaap, wachteden wij met ongeduld naar het aanbreken van den dag, die eindelijk tot onze groote blijdschap verscheen; doch met verdriet zagen wij tevens, dat de duistere en overdekte dampkring ons de voortduring van den regen, en het slechte weder aankondigde. De vogelen zelfs voorspelden het ons; men hoorde niet hunne verwarde morgenzangen; het woud weergalmde niet van de welluidende toonen van duizend vrolijke bewoners der lucht, en geen een van hun verhief zijne liefelijke stem; -

alle schenen zij nog in eene diepe rust en stilzwijgendheid gedompeld, en men vernam bijna geen ander geruisch, dan dat van de regendroppelen, die van de boomen op de bladeren der hun omringende struikgewassen nedervielen.

VIII. Hoofdstuk.

De krokodillen. - Gevaarlijke overtogt. - De Oedoembo. - De vriendelijke Asjaulie. - Golgom. - 'Polonga! Polonga!' - Poetlan. - Madompe. - Aankomst te Chilaw. - De Heer VAN DER WEIJDEN. *- Chilaw. - De Bruiloft. - Vertrek.*

Zoodra wij eenigzins de voorwerpen konden onderscheiden, bragten wij onze verdoofde en verstijsde leden in beweging, en terwijl wij met eenige Koelies een goed gedeelte droog hout bijeen zochten, traden de kuiper en Mr. D'ALLEMAND in het bosch, en kwamen weldra met een haas en twee patrijzen terug.

Thans zagen wij dat de Koelies ons de waarheid, ten aanzien der krokodillen, gezegd hadden; verscheidene dier tweeslachtige dieren, zagen wij hier en daar in de rivier zwemmen, een zelfs lag aan den tegenovergestelden oever op het strand; zij schenen mij toe, kleiner te zijn, dan die ik te *Batavia* en elders gezien had. Daar ons volk zulk eene groote vrees voor hun had betoond, waren wij nieuwsgierig te zien, hoe zij zich in het doorwaden der rivier gedragen zouden. - Oogenblikkelijk na het ontbijt, en terwijl men de pakkaadje voor onze afreize gereed maakte, nam een van hun de helft eener kokosnoot, daar hij eenige droppelen van zijn bloed in liet vallen; na dit met water en de olie van *Sjinsjelie* of *Sesame*(*) gemengd, en er zijne *mandaram* of bezwering, met eene zachte stem, over uitgesproken te hebben, zalfde hij er de voorhoofden van alle zijne makkers me-

(*) Eene plant, wier hoekige vracht eene groote menigte pitten of langwerpige zaden in zich bevat, uit dewelke men eene olie trekt, die zeer goed om te branden en te nuttigen is, en voornamelijk tot versterking der zenuwen dient.

de. Doch hoewel hij alles in het werk stelde, ten einde ons tot het ondergaan dezer zelfde plegtigheid te bewegen, zeggende, dat er geen ander middel, om die rivier zonder gevaar over te trekken, was, dan deze *pilisuniam* of betoovering, met dewelke hij de muilen der krokodillen had gebonden, weigerden wij echter volstrekt, ons aan dezelve te onderwerpen, niet allen om dat wij dachten, dat het ons als Christenen niet betaamde, teekenen van tooverij, waarin mogelijk de duivel was aangeroepen, aan onze ligchamen te ontvangen; maar voornamelijk, dewijl wij deze bijgeloovige plegtigheid, als nutteloos, en van geen gevolg en uitwerking op de verslindende kaken dier monsters aanmerkten. Wij besloten dus liever de oevers der rivier nog eenigen tijd te volgen, in de hoop van eene plaats aan te treffen, waar wij haar zonder gevaar zouden kunnen overtrekken. Zoodra echter de Koelies dit ons besluit vernamen, zeiden zij ons, dat de rivier niet alleen wijder, dieper en sneller werd, hoe meer wij haar afzakten, maar dat de krokodillen zich er zelfs in veel grooter aantal bevonden dan hier, en wij buiten-

dien eenen grooten omweg, op slechte en ongebaande wegen, gingen nemen. Deze verklaring, het zij dan waar of valsch, had de gewenschte uitwerking en maakte ons besluiteloos wat te doen; wij waren reeds bezig, om andere middelen tot den overtogt te beramen, toen de Koelie, die de plegtigheid had verrigt, mij aansprak en zeide:

'Aija! (Mijn Heer!) gij hebt ongelijk, met de bezwering, die ik zoo even uitgesproken heb, te mistrouwen; gelooft gij dan, dat wij ons aan het gevaar, van door de krokodillen verslonden te worden, zouden durven blootstellen, indien wij van de onfeilbaarheid mijner kunst niet zeker waren? - Om u daarvan te overtuigen, zal ik, aan het hoofd van de helft der Koelies, mij naar de overzijde der rivier begeven, en alleen weder terug keeren, om u en de anderen af te halen; dan zult gij zelf oordeelen kunnen, of er zoo veel gevaar mede is verzeld, als gij u verbeeldt - en gij hebt toch zeker meerder moed, dan mijne makkers?'

Deze welgepaste vleijerij, die onze eigen-

liefde opwekte, bragt te weeg, hetgeen al het overige niet had kunnen doen; wij stemden in zijnen voorslag, nieuwsgierige hoe zij zich uit de zaak zouden redden.

Vijf van hun, de pakkaadje op hunne hoofden nemende, begaven zich met hem aan den oever der rivier; na hij eenige onverstaanbare woorden in zich zelven gepreveld had, roerde hij in het overschot van zijn mengsel een goed gedeelte zand, en maakte er zoo veel kleine ronde bolletjes van, als zich personen in ons gezelschap bevonden, en na zes derzelven in het water geworpen te hebben, waadden zij door de rivier, zonder de minde blijk van ongerustheid, en bereikten behouden den anderen oever. Nu wierp onze toovenaar slechts één zijner bolletjes in het water, en kwam ook met het zelfde geluk terug, zonder dat de krokodillen, waarvan wij duidelijk de kruinen, van eenigen die hier en daar zwommen, boven de oppervlakte van het water gewaar werden, de minste beweging maakten om hem aan te vallen, hoewel een dezer dieren, geene tien schreden van hem verwijderd was. Wij besloten dan ein-

delijk den overtogt te wagen, en er onzen geleider van verwittigd hebbende, deed hij ons de linkerhand op elkanders schouderen leggen, en smeet hier en daar de nog overgeblevene bolletjes in de rivier; tevens bezwoer hij ons, om niet van houding te veranderen, zeggende, dat dewijl wij niet hadden willen dulden, dat hij ons een teeken maakte, het eenigste middel om ongelukken te vermijden, was, van elkanderen niet los te laten, daar hij ons anderzins voor geene noodlottige toevallen konde instaan; toen de hond onder zijnen arm nemende, en den bakker, die zich volstrekt aan het hoofd van deze geduchte keten had willen stellen, bij de hand houdende, volgden wij hem met de overige Koelies in het water, doch hielden ten overvloede onze bloote jagtmessen in de hand, dat echter noodeloos was, dewijl de krokodillen ons niet schenen te bemerken of geen acht op ons te geven, en wij, zonder het minste toeval, den anderen oever, bereikten.

Naauwelijks waren wij op het drooge, of onze makkers maakten hunne geweren gereed, om den krokodil, die, geen vijf-

tig schreden van ons af, in het zand lag te slapen, aan te vallen; doch al ons volk zich vereenigende, baden hen, dat zij het dier wilden verschoonen, dewijl, zoo als zij zeiden, hunnen kameraad, die de *pilisuniam* verrigt had, alsdan ontwijfelbaar een ongeluk zoude treffen; ik zelf raadde het hen af, het niet raadzaam oordeelende, hen zonder noodzaak te verontrusten en mismoedig te maken. De kuiper echter, zijn geweet niet te vergeefsch willende geladen hebben, doodde eene *Oedoembo*, eene soort van hagedis, van eene buitengewone grootte, die zich tusschen de klippen in de rivier bevond.

Dit dier, dat in de Singaleesche taal *Teelgoin* wordt geheten, en in niets van den krokodil, dan in grootte, verschilt, is op den rug van eene grijsachtige kleur, die aan den buik in het gele valt; hij drilt gedurig met eene blaauwe gespletene tong, en blaast met opgespalkte kaken; van zijnen langen en dunnen staart bedient hij zich, even als van een zweep, ter zijner verdediging; zijn voedsel bestaat uit visch, en zonder twijfel ook uit groente, dewijl wij, den buik des genen, dien wij gedood

hadden, er grootendeels mede opgevuld vonden; hij was van den kop tot het uiterst van den staart, volkomen twee en een half voet lang. Zij zijn gewoonlijk zoo groot niet, en meten doorgaans slechts anderhalf of ten hoogste twee voeten. Men vindt dit dier door gansch *Indië*, zoo dat ik het genoeg beschreven denk te zijn; alleenlijk zal ik er eenige bijzonderheden bijvoegen, die mij toeschijnen aan de aandacht der andere Reizigers te zijn ontsnapt.

Zijn vleesch wordt als een middel tegen de ongemakken der maag beschouwd. De Indianen houden zelfs staande, dat de zwakste persoon hetzelve kan verduwen, en dat diegenen, die anders geen voedsel hoegenaamd in staat zijn binnen te houden, dit vleesch echter wel kunnen verdragen. Ik zelf weet bij ondervinding, dat het eene buitengemeene versterkende eigenschap heeft. Om hetzelve gereed te maken, werpt men den kop, de pooten en den staart weg, en na het dier gevild te hebben, snijdt men het vleesch in kleine stukjes en maakt er een *Cassaija* of afkooksel van, die, koud geworden zijnde, zich tot eene lijmige

zelfstamdigheid, even als afgekookte hartshoorn, vormt, en ook even versterkende is; het vleesch lost zich ligtelijk op, en smaakt vischachtig, doch niet onaangenaam; men moet er echter aan gewoon zijn, om den afkeer, dien de schrikverwekkende gedaante van dit dier inboezemt, te kunnen overwinnen.

Het was reeds negen uren toen wij de overzijde van dit riviertje bereikt hadden. Tegen onze verwachting helderde het weêr op, en de dikke dampen, waarmede de lucht bezwangerd was, zich allengs verstrooijende, verscheen de zon weder in alle hare pracht aan het azure gewelf des hemels! - Duizenden van gevleugelde bewoners der altijd groene wouden, offerden haar hunne gewone morgengroet, en droogden hunne natte vederen aan hare koesterende stralen. Daar de regen ons niet veel beter dan hen behandeld had, volgden wij hun voorbeeld, en ons met een goede teug rum gesterkt hebbende, hernamen wij onze reis met vernieuwden moed en krachten.

Ten een uur des namiddags trokken wij over eene rivier *Ambalonga* genaam, door middel van eenen grooten, ten dien einde

omgehouwen boom, wiens wortel ons in stede van een brug diende. Toen wij de andere zijde bereikt hadden, bemerkte ik den diksten boom, dien ik ooit gezien heb; achttien menschen zouden den stam met moeite hebben kunnen omvademen; zijne takken wemelden van eene groote menigte vogelen van allerlei soort, van roode aapjes en inkhorentjes. Kort daarna traden wij in een verrukkelijk boschje, waar wij een gezelschap van *Singalezen*, uit 23 personen en 17 ossen bestaande, vonden. Wij legerden ons niet ver van hun; en toen wij met het middagmaal geëindigd hadden, naderde ik hen, en vroeg in het malabaarsch, of er niemand onder hun was, die deze taal verstond. Een bejaard man rigtte zich toen op, en antwoordde mij in gebroken malabaarsch; hij deed mij naast hem op eene mat, die op den grond gespreid was, nederzitten, bood mij betel en cegaren aan, en wij onderhielden elkanderen over verschillende onderwerpen. Onder anderen deed ik hem eenige vragen over *Condé oeda*, en het binnenste des lands, en de wijze waarop de Keizer de Europeanen behandelde, die, het zij door desertie, het zij door verraad

als anderszins, in zijne magt vielen. De goede man voldeed mij in alles, en berigtte mijn, dat juist toen hij *Colombo* verliet, twee Hollandsche Gezanten van *Candé*, de hoofdstad des Keizers terug kwamen; die door denzelven, met veel ondeischeiding behandeld, en met twee groote elefanten beschonken waren geworden; ook had hij ter zelver tijd de gewoonte, volgens welke de gezanten te voren verpligt waren geweest, sden troon al knielende, en met den brief van de Compagnie op het hoofd, te naderen, benevens verscheidene andere vernederende plegtigheden, afgeschaft. Voorts zeide hij mij, dat hij zelf MANIOPPOE heette, en *Asjaulie* of Spijsverzorger van den Keizer, in de Provincie van *Colliwilla* was, en hij te *Colombo* areek, tabak, kardamom, enz. had verkocht, dat de twee met wit lijnwaad overdekte ossen, met verscheidene zaken voor des Keizers tafel waren beladen, en de overigen hem behoorden. Ik gaf hem het verlangen te kennen dat ik had, om het binnenste van het land, voornamelijk de Hoofdstad *Candé*, te bezigtigen, waarop hij mij antwoordde, dat dit slechts van mij zelven afhing, en de Mestiesschen

niets te vreezen hadden, kunnende ik met een paspoort door het geheele land reizen; hij raadde mij intusschen indien mijne reize geene andere beweegreden, dan de nieuwsgierigheid had, mij niet in *Candé* zelve te wagen, dewijl men mij van eenig kwaad oogmerk verdacht mogt houden, dat mij niet dan zeer nadeelig en gevaarlijk zoude kunnen zijn.

Ik moest in mij zelven lagchen, dat die goede man mij voor een Mesties aanzag. - Het is waar, ik had er geheel de houding en het uiterlijk voorkomen van, en hij bedroog zich slechts ten halve; want behalve dat ik zonder schoenen en kousen was, was mijn aangezigt door de zon verbrand, en sprak ik de malabaarsche taal zeer zuiver en vloeijend. - Eindelijk zeide hij mij, dat, indien ik ooit mijnen weg door zijn dorp, (dat hij mij opnoemde) mogt nemen, ik slechts naar hem had te vragen, als wanneer ik verzekerd konde zijn, dat hij mij alle mogelijke diensten, die in zijne magt stonden, zoude bewijzen. Ten laatste vereerde hij mij nog eenige witte jagerkoeken of suiker van het land, benevens iets van eene soort van konfituren die hij *ogullai*

noemde, en van een uitmuntenden smaak waren. Ik gaf hem het potlood, daar ik den naam van zijn dorp, en eenige andere bijzonderheden, in mijn zakboekje mede had aangeteekend, en waarnaar bij eene groote begeerte liet blijken, tot een wederkeerig geschenk, en nam afscheid van dien goedaardigen grijsaard, zonder te weten dat ik nog eens naast God aan hem mijn leven zoude te danken hebben. Een oogenblik daarna braken zij op, en toen ze ons voorbij trokken, bragt mijn vriend zijne hand aan het hoofd, en riep mij gulhartig toe - '*Salam, aya! nella jaguem!*' - 'vaarwel, mijn heer! veel geluks!' - Ik bemerkte dat zij drie *Lascarijns* of Indiaansche soldaten, met lontroeren, voorzien, bij zich hadden; de anderen waren met pieken en bogen gewapend.

Het speet ons buitengemeen dat wij geene vischlijnen van *Jaffanapatnam* met ons mede hadden genomen, wij zouden anders aan visch geen gebrek hebben gehad; want de rivieren, en voornamelijk die, aan welker boorden wij ons bevonden, wemelden er van; zelfs de half verdroogde plassen en poelen waren er mede vervuld.

Ten drie one zetten wij onze reis weder voort; nu eens door verrukkelijke boschjes; uit hooge en dikke boomen te zamen gesteld, en die van de gezangen en het geschreeuw van een onnoemlijk getal vogeltjes weergalmden, onder dewelke de groene tortelduif voornamelijk uitmuntte dan weder door zandige vlaktens, met hoog en digt kreupelbosch vervuld. Het zal vier uren geweest zijn, toen w het geluid van menschenstemmen vernamen, en kort daarna in een arm dorpje, uit een twaalftal armzalige hutten bestaande, traden. Dit vlek werd *Golgom* geheeten, en men spak er niets dan *Singaleesch*; wij vonden er echter de levensmiddelen, zoo als melk, eijeren kokosnooten, enz. goedkoop en in overvloed. Hoewel men ons een groote en ledige loots, voor de doortrekkende reizigers bestemd, aanwees, legerden wij ons liever zoo als naar gewoonte, is de vrije lucht onder de boomen. Tegen den avond begaven wij ons naar de ons aangewezene ledige hut, ten einde voor de aanvallen der wilde dieren in veiligheid te zijn, en waar wij tenen tamelijken gerusten nacht doorbragten.

Des anderen daags volgden wij bij ons vertrek een naauw en gekromd pad, dat ons midden door een schoon bosch voerde; omtrent ten tien ure keerde zich hetzelve op eens regts, en kort daarna bevonden wij ons op een groot zandig plein, van waar wij, tot onze niet geringe vreugde, de zee, en het dorp *Poetlan* aan deszelfs strand, in het verschiet bemerkten; doch voor wij het bereikten, was ik bijna aan het einde van mijn leven en reize geweest, door het volgende toeval.

Niet ver van het dorp vond ik eenige jongens met stokken, bij den stam van een vermolmden boom bezig. Toen ik ben naderde bemerkte ik, dat eene slang zich in denzelven had ingedrongen: ik heb altijd een afkeer van dit schadelijk gebroed gehad, en hakte haar dus met mijn hartevanger een gedeelte van haren staart af, dat zich nog uit het gat, waardoor ze was ingekomen vertoonde, mij toen bukkende om te zien waar zij gebleven was, kwam zij uit eene andere opening, boven mij te voorschijn, en op het oogenblik dat zij gereed was mij in het hoofd (dat ik ongedekt had, ten einde beter te kunnen zien)

te bijten, schreeuwden de jongens eenstemmig - '*Polonga! Polonga!*' - en mij terzelver tijd bij mijne kleederen terug trekkende, redden zij mij van eenen bijna, zekeren dood; want de beet der *Polonga*, is, (zoo als ik in mijne algemeene beschrijving van *Ceilon*, onder het Artikel: de slangen gezegd heb) doodelijk.

Na het vijandig schepsel in stukken gehouwen te hebben, vervoegde ik mij weder bij mijne reismakkers, die mij reeds ver waren vooruitgetrokken, en wij bereikten omtrent ten elf ure de woning van den Kommandant van *Poetlan*. Hij heette BODENSCHATZ en bevond zich toen, wegens bezigheden, te *Colombo*; zijn sergeant de heer TOURNOI, die gedurende de afwezigheid, van zijnen meester deszelfs post waarnam, ontving ons met veel beleefdheid; hij was ten hoogste verwonderd, den hond, dien wij onder weg vonden, en ons gedurig gevolgd was, te zien; hij verhaalde ons dat het een der geliefdste honden van den Kommandant was, die hem sedert drie weken op eene jagtpartij had vermist. Wij konden niet begrijpen hoe dit arme dier met mogelijkheid zoo ver en zoo lang had kun-

nen omzwerven, zooder van een tijger te zijn verscheurd geworden; waarmede hij zich gedurende dien tijd had gevoed was ons volstrekt een raadsel.

Ik had vast besloten hier, eenige dagen, van de vermoeijenissen der reize uit te rusten, en het gelukte mij, den kuiper ook daartoe over te halen; doch Mr. D'ALLEMAND te veel haast hebbende, huurde een andol en vertrok des anderen daags naar *Colombo.*

Poetlan is gesegen aan den oever van het naauw van *Calpentijn*; tegen over het eiland van dien naam. Het is een grooot en zeer wel bevolkt dorp, doch niets minder dan aangenaam in deszels ommestreken. Men heeft er een klein fortresje met vier bolwerken, en nog in een tamelijk goeden staat, doch geheel verlaten en ellendig; het garnizoen uit 50 soldaten, meestendeels topazen en lascarijns, bestaande, woonde in, het dorp (welk eene zorgeloosheid in tijd van oorlog!). In hunne stede had eene fransche dame, Mad, DE MARINI genaamd, er eenige vertrekken in bezit; zij gaf voor, de vrouw van een Luitenant ter zee te zijn; doch ik heb nooit te weten kunnen

komen, waarom zij zich zoo ver van *Colombo* verwijderd hield, waar zij meer op haar gemak en even goedkoop had kunnen leven. De heer TOURNOI geide ons dat de Kommandant zeer te vreden zoude zijn, wanneer zij vertrok, daar zij hem, dagelijks met klagten en verzoeken overhoopte. Toen wij haar een bezoek kwamen geven, ontving zij ons zeer beleefd en hare leelijke, omtrent twintigjarige dochter, toonde, ons het fort en voerde ons op de bolwerken rond.

Men bouwt te *Poetlan* sloepen, thonij's en andere kleine Indiaansche vaartuigen, waarmede men van de straat van *Calpentijn* of langs het geheele eiland en deszelfs kusten koophandel drijft. Hier bevindt zich ook eene der drie voornaamste zoutpannen van *Ceilon*; de twee andere zijn te *Basicalao*(*) en *Leavawa*(†), welke alle door de Hollanders, die de gansche kust in hunne magt hebben, bezeten worden.

(*) *Baticalao* eene Provincie ten oosten van het eiland.
(†) *Leavawa.* Het graafschap van Leavawa ligt tea oosten van *Ceilon* in de Provincie van *Jalé.*

De heer TOURNOI onthaalde ons gedurende ons verblijf te *Poetlan* op de best mogelijke wijze. Wij hadden overvloed van levensmiddelen, als: uitmuntenden visch, vruchten, groente, wild en zeer goeden wijn. De twee dagen, die wij er bleven, grootendeels met jagen, wandelen en slapen doorgebragt hebbende, voorzagen wij ons van al het noodige voor onze verdere reis en namen van onzen gastvrijen sergeant een hartelijk afscheid.

Gedurende eenigen tijd vervolgden wij onen weg door eene durre en zandige landstreek, maar die na een uur gaans merkelijk beter en vruchtbaarder werd. Tegen negen uren kwamen wij aan eenen met een drabbig water vervulden vijver, waar, wij bijna een stekelvarken hadden gevangen, dat echter nog, hoewel gewond, in de struiken ontsnapte. Nu ving het aan te regenen. Een topaas, die zich van *Poetlan* af bij ons gevoegd had, ten einde van ons gezelschap tot *Chilaw* gebruik te maken, radde ons, van den oever der zee te volgen, waar wij dorpen en levensmiddelen, in overvloed zouden vinden, doch onze gids en Koelies, die door de hitte en de rulheid

van het diepe zand, ongemeen veel leden; overreedden ons het woud te naderen, dat omtrent eene halve mijl ter linkerhand van ons af lag, zeggende dat indien wij onzen weg langs den zoom van het zelve namen, wij zoo wel voor den regen, als de zon zouden beveiligd zijn. Wij stemden het toe, en weldra traden wij in het bosch, dat echter niet aan onze veswachting, noch aan die der Koelies beantwoordde. Zij hadden wel is waar niet tegen den regen en het diepe zand te worstelen, doch daarentegen zoo veel te meer met de struiken en doornen, die de boomen omringden, en hunne naakte beenen deerlijk wondden en openscheurden. Het eerste, wat onze oogen trof, was een troep wilde zwijnen, waaruit de kuiper goed geluk voor de jagt voorspelde, en hij had zich ook niet bedrogen; want kort daarna doodden wij een hert, waarvan wij slechts de beste stukken behielden, en het overige lieten liggen. Wij namen ons middagmaal aan den oever eener beek, die bijna droog en wier bed vol klippen en steenen was, tusschen de welken wij hier en daar eenige roode vischjes zagen zwemmen. Ne tot twee uren uitgerost te hebben, begaven

wij ons weder op weg, en zagen kort daarna tusschen de boomen een buitengemeen grooten elefant, die zich vermaakte met kleine takjes af te rukken, na dat hij ze eerst geschud en tegen zijne zijden geslagen had, om er de insekten, die er zich op bevinden mogten, van te verjagen en af te doen vallen; het is waarschijnlijk dat hij ons bemerkte, daar hij zijn kop naar ons toekeerende, met zijne breede ooren schudde; hij liet ons echter gerustelijk voorbij trekken, waar wij juist niet droevig om waren.

Met het vallen van den avond kwamen wij aan een door hooge boomen omringd pleintje. Wij vonden er eenige hutten, waaruit het dorp, *Madompe* genaamd, bestond. De inwoners niets dan Singaleesch sprekende, diende een onzer Koelies ons voor tolk. Hij deed ons wat gedroogd vleesch en visch, benevens wat *tinné*, eene soort van gierst, bezorgen, en daar het weder ons regenachtig toescheen, sliepen wij in een der hutten, die men ons voor eene geringe erkentelijkheid afstond. Deze lieden waren genoodzaakt, des nachts niet ver van hunne woningen, verscheidene vu-

ren te onderhouden en beurtelings te waken, ten einde de elefanten, die het naburig woud bewoonden, en deze vlakte sterk bezochten, verwijderd te houden. Wij hoorden hun schrikverwekkend schreeuwen, dat de echo in het stille vin den nacht weergalmde, en in het eenzame bosch deed klinken.

Des anderen daags morgens vroeg vertrokken wij weder. Het bosch, waardoor onze weg ons voerde, was rijkelijk van wilde vruchten voorzien, voornamelijk van eene, die door onze Koelies *Dong* werd genoemd; hebbende de grootte eenet pruim, zwart van kleur en liefelijk zuur van smaak; alsmede van eene andere, *Pergodhé* geheeten, zijnde eene soort van zeer zoeten appel, met drie amandelen of pitten. Ook vonden wij, tot mijne groote verwondering, verscheidene *Morongaboomen*; een boom ongemeen knoestig van schors, en uit wiens hout men eene blaanwe verw trekt; de vrucht is omtrent een voet lang, rond en groen, en heeft bijna de gedaante en dikte eener aspersie, met een knop aan het uiterste einde; men eet te gekookt even als groente; de Hollanders noemen het trom-

melstokken, wegens bunne gedaante; het is waarschijnlijk dat het zaad van dezen boom door de vogelen of den wind in dit woud is gebragt, daar hij anders niet wel, dan in bewoonde streken groeit.

De grond was bier ten uiterste ongelijk, en vol stukken van rotsen en klippen, denkelijk wegens de nabijheid van een gebergte. Gelukkiglijk dat ik van den Kommandant van *Poetlan* een paar schoenen had gekocht; zonder dat zoude ik niet dan met veel pijn hebben kunnen voortgaan. Nu begon het bosch eenigzins dunner te worden en minder met struiken en doornen bewassen te zijn. Van tijd tot tijd vonden wij op onzen weg kleine pleintjes, en half verdroogde moerassen, wier oppervlakte het echter somtijds niet genoeg was om te verhinderen dat wij er tot halver weg de kniën inzonken, wanneer wij het waagden ze over te trekken, om eenen omweg te sparen. Wij legerden ons tegen den avond in het midden van een klein boschje, onder een grooten digt bebladerden boom, in denwelken een onnoemelijk getal van kleine vogeltjes nederstreken, ten einde onder de bescherming van zijn gastvrij loof den

nacht door te brengen, na dat zij ons te voren met hunne verwarde avondgezangen de ooren hadden verdoofd. Toen het vuur aangelegd was, vermaakten wij ons met rooken en drinken, tot dat het eten gereed was gemaakt, waarna de verwijderde kreten der elefanten, die wij gedurende den ganschen nacht onasgebroken vernamen, ons niet verhinderden, om tot het aanbreken van den volgenden dag gerustelijk door te slapen, als wanneer wij onze reize op nieuw hervatteden.

Daar de grond van oogenblik tot oogenblik moeijelijker werd, waren wij verpligt ons weder naar het strand te begeven, en het was eerst ten zeven ure des morgens, toen wij aan de rivier van *Chilaw* kwamen, die zeer diep, snel en breed is, waardoor wij, niet dan na herhaalde reizen uit alle onze magt geschreeuwd te hebben, aan den tegenovergestelden oever werden gehoord. Eindelijk zagen wij twee lieden in een vaartuig, dat tot de overtogt der reizigers bestemd was, treden, en naar ons toeroeijen, van welken tusschentijd wij ons bedienden, om van linnen en kleederen te veranderen, ten einde ons ordenlijk aan

den Kommandant van deze plaats te kunnen vertoonen.

Zoodra wij te *Chilaw*, kwamen, deden wij ons bij hem brengen. Hij ontving ons met veel vriendelijkheid, en bood ons de kerk, of liever eene zaal, tot dit gebruik geschikt, en makende een gedeelte van zijn huis uit, tot woning, benevens zijne tafel, voor den tijd dat wij mogten verkiezen te blijven, aan. Hij, heette VAN DER WEIJDEN, en was de broeder van een Oostindisch Scheepskapitein, dien ik zeer wel kende, dewijl wij aande *Kaap de Goede Hoop*, waar hij nog, naderhand door een Engelsch Kapitein verraderlijk is omgebragt, te zamen in een huis woonden. Het was de vriendelijkste man, dien men zich kan verbeelden; hij onthaalde ons zoo goed, als het hem mogelijk was, hoewel wij niet dan eenvoudige en ambtelooze reizigers waren, die zich noch door hunne kleederen, noch door eenig ander uitwendig teeken in het geringste onderscheidden. Hij verhaalde ons ook, dat Mr. D'ALLEMAND, twee dagen voor onze aankomst, hier was doorgetrokken, en zulk eenen buitensporigen haast, om *Colombo* te bereiken, had gehad, dat

hij zich niet dan met moeite had laten overreden om bij hem het middagmaal te houden.

Toen wij des anderen daags vertrekken wilden, verzocht hij ons met zoo veel aandrang, nog eenen dag te blijven, dat het ons onmogelijk was, het hem te weigeren. Het kostte ons wel te meer *batta* of onderhoud voor onze Koelies; doch daar en tegen konden wij weder uitrusten, en werden onthaald en gediend als koningen. De Secretaris van den Kommandant, een zeer aardig en gedienstig man, had de vriendelijkheid, ons door de geheele plaats rond te voeren, en ons het merkwaardigste te toonen, dat zij bevatte.

Chilaw is een groot dorp, zeer aangenaam, en, om zoo te spreken, in het midden van een kokosbosch gelegen. De rivier, van welke deze plaats zijnen naam ondeent, en aan welkers boorden zij gebouwd is, scheidt haar van den oever der zee, waarvan zij omtrent een kwartier uurs verwijderd zal zijn. Deze rivier neemt haten oorsprong uit het gebergte van *Bocaul*, en vloeit, zoo als gezegd is, bij *Chilaw* in zee. Men heeft er een oud vierkant en klein Fortje, door de eerste overwinnaars

van *Indië*, de Portugezen, opgerigt, dat men eenigzins hersteld en verbeterd heeft. In vredestijd bestaat het garnizoen uit 30 tot 50 man, meestendeels Topazen en Lascaryns; doch dewijl men tegenwoordig in oorlog was met de Engelschen, had men hetzelve met twee honderd man Europeanen en Maleijers vermeerderd, dat wegens de sterke ligging dezer plaats, eene meer dan genoegzame magt was, om haar tegen eenen twintigmaal sterkeren vijand te verdedigen; dewijl zij als omringd is win afgrijsselijke wildernissen, en men haar niet, dan door de rivier met schuiten over te trekken, kan naderen, en daar deze breed en snel is, loopt zij geen het minste gevaar, om bij overrompeling, wanneer men slechts de noodige wacht houdt, te worden vermeesterd, te minder, daar het geschut van het Fort de rivier bestrijkt, en er de nadering van kan verhinderen.

Den laatsten avond dien wij hier bleven, werden wij op eene bruiloft genoodigd, waarop de Secretaris van het Opperhoofd ons bragt. Wij traden in eene groote, door eene menigte waskaarsen verlichtte, stroohut, waar wij een aanrel vrouwen en

meisjes, op stoelen en banken gezeten vonden, die langs de wanden van de hut, welke men met wit lijnwaad had behangen, waren geplaatst. Deze echter, voor zoo veel menschen niet ruim genoeg zijnde, hadden de mannen zich genoodzaakt gezien om buiten dezelve, onder de kokosboomen te verblijven, waar zij om eenige banken en tafels, zich met het drinken van frissche Surie en het rooken van Cegaren vermaakten. Doch uit aanmerking dat wij vreemdelingen waren, deed men ons in de hut treden, en wij plaatsten ons ter zijde van de meisjes, die ons het meest behaagden. Al de gasten behandelden ons met veel gulhartigheid en onderscheiding, en overlaadden ons met beleefdheid.

Onder de verschillende soorten van koeken en konfituren, die men ons in groote menigte voordiende, was er bijzonder eene onder de laatstgenoemden van eenen uitmuntenden fijnen en aangenamen smaak. De vrouwen gebruikten bij de thee eene soort van gedroogde visch of ingezouten en wel gepeperd elandsvleesch. In het algemeen verkiezen de vrouwen der Mestiesschen en Portugezen, op *Ceilon* en aan de kust,

gezoutene dingen, liever dan suiker of andere zoetigheden, bij hunne thee te gebruiken.

Toen het avondmaal gereed was, rigtte men eene soort van tafel op, die de geheele lengte van de hut besloeg, en uit eenige ledige tonnen, daar men planken op leide, te zamen gesteld, en met wit lijnwaad overdekt was, en weldra belaadde men deze tafel met eene groote menigte schotelen, met rijst en verschillende toespijzen en kerries vervuld, alle uitnemend wel toebereid. Eerst bediepde elk zijne dame, met het geen zij op haar bord verlangde te hebben, waarna men het zijne vulde, en het verteerde, zonder lepel of vork, in stede waarvan men zich, volgens de gewoonte van het land, van de handen en vingers bediende. Onze drank bestond uit pons, arak en vellijpartij. Zoodra men met het avondmaal geëindigd had, nam men de tafel weg en maakte zich tot den dans gereed; kort daarna verschenen de speellieden met hunne gomgoms (verbazend groote trommels), drie violen en eene soort van schalmei; doch daar de hut geen vloer had, moesten wij in het zand dansen, zoo

dat ik door de wolken van stof, die rondom ons oprezen, meende te stikken. Men danste intusschen zonder ophouden voort, fandango's, quadrilles en Singaleesche dansen, die grootendeels uit verschillende vreemde sprongen en ligchaamsverdraaringen bestaan, waarin de Bakker, die zich mede onder de dansenden had gemengd, boven allen uitmuntte, en daar door het gezelschap niet weinig vermaakte.

Na middernacht begaven zich de nieuwgetrouwden naar eene andere hut, en men dronk, danste en zong nog met even veel drift, toen met het aanbreken van den dag onze Koelies (volgens de order, die zij van ons hadden ontvangen) ons, tot groot leedwezen van den Bakker, kwamen verwittigen, dat het tijd tot de afreize wat. Verscheidene gasten trachtten ons wel te bewegen, dezelve nog een paar dagen uit te stellen, en in het dorp te blijven, hetgeen wij hen echter moesten weigeren; en daar wij, onder andere redenen ook die noemden, dat wij (zoo als ook waar was) den vorigen avond reeds afscheid van den Kommandaat VAN DER WEIJDEN haddes ge-

nomen, boden zij ons als om strijd hunne huizen en tafels aan; doch deze goede lieden voor hunne gulhartigheid en edelmoedig aanbod bedankt hebbende, zeiden wij het gezamenlijk gezelschap vaarwel, en vertrokken kort daarna.

IX. Hoofdstuk

De Ambelam van Marawille. - Be edelmoedige vijanden. - Staaltje van de Singaleesche Taal. - De vriendelijke Pastoor. - Kwalijk geslaagde onderneming der Hollanders, tegen den Keizer van Condé-oeda. - Negombo. - De afvallende Kokosnoot. - Het lusthuis van den Dessave KOCK. *- Levensgevaar van den Kuiper. - Aankomst te Colombo.*

Onze weg liep na over eene soort van dijk, van waar wij aan onze regterhand de zee, en aan de linker het onmetelijk en woest woud van *Medandampe* konden zien. Op verscheidene plaatsen bemerk-

ten wij het spoor van tijgers en slangen.

Wij deden ons middagmaal in een klein dorpje, waar wij drie Maleische soldaten met hunne vrouwen vonden, die van *Colombo* kwamen en naar *Chilaw* wilden. Ten drie uren des nademiddags vertrokken wij van hier, en vervolgden onzen weg, nu eens door kleine boschjes, dan weder door zandige en met struikgewas vervulde pleinen.

Eindelijk kwamen wij tegen vijf uren te *Marawille*, een groot dorp, in eene vermakelijke vlakte, waarin eene groote menigte runderbeesten graasden, en eene halve mijl van de zee gelegen. De Majoral voerde ons op eenigen afstand van de plaats in een toop of klein boschje van kokosboomen, waarin zich de ambelam, of het rusthuis, bevond. Ik maakte in het begin eenige zwarigheden, om den nacht in deze plaats door te brengen, dewijl de gezegde ambelam eigenlijk niet anders, dan eene armzalige hut was, uit eenige met palmbladen bedekte palen te zamen gesteld, en die naauwelijks vier menschen konde bevatten; ook meende ik bij mijne intrede in de toop

door verscheidene niet onduidelijke teekenen bemerkt te hebben, dat zij sterk door elefanten werd bezocht, en de slangen er zich in menigte ophielden. Ik zeide hem deswegen dat dit nachtverblijf ons niet zeer behaagde, en wij liever in het dorp, in de eene of andere ledige hut wilden slapen; doch hij antwoordde mij, dat deze ambelam voor de reizigers was bestemd, en hij als Majoral niet dulden zoude, dat wij elders de nacht doorbragten; er was buitendien, zoo als hij ons verzekerde, geene eenige hut, om ens te kunnen ontvangen, ledig. Gedurende dezen twist ving het reeds aan duister en veel te laat te worden, om eene betere verblijfplaats op te zoeken, zoo dat wij ons verpligt vonden, om te blijven waar wij waren. Men voorzag ons uit het dorp, om ons leed eenigzins te verzachten, overvloediglijk van al wat wij noodig hadden, of liever van al wat de plaats opleverde, dat voornamelijk in melk, eijeren, kokosnoten en andere vruchten, benevens karwaat of gedroogden visch bestond. Wij deden ons avondmaal rondom een groot vuur, dat wij eenige treden van de ambelam hadden aangelegd; waar na wij ons in

het zoogenaamde rusthuis begaven, ten einde er voor den regen, die toen aanving te vallen, en voor de wilde dieren in veiligheid te zijn. Onze Koelies leiden zich, zoo goed zij konden, om het vuur neder.

De ambelam was gelegen of gebouwd aan de boorden van eene breede half verdroogde gracht, met struiken en zulk een onnoemelijk getal vorschen vervuld, dat zij ons bijna met hun gekwak verdoofden. - Niets dan deze gracht of vijver scheidde ons van de vreesselijke en uitgestrekte wildernis van *Medandampe*, uit dewelke wij gedurig het brullen van verscheidene verscheurende dieren vernamen, wier schrikverwekkende stemmen ver in de luisterende eenzaamheid weergalmden.

Nadat mijne andere makkers zich reeds aan den slaap hadden overgegeven, opende ik een vender, of liever eene klep van olas of palmbladen, die juist op de gezegde woestijn van *Medandampe* uitzag; De duisternis verhinderde mij, iets anders dan de vuurvliegjes te zien, die zonder twijfel hun aanzijn aan het staande water der gracht hadden te danken, en over de struiken in

dansende kringen zweefden. - In deze onmetelijke en verwilderde vlakte, woont een oneindig aantal verscheurende dieren, voornamelijk wilde buffels, magtige en ontembare kudden, die geenen meester kennen, en nooit bunne nekken onder den ploeg gebukt hebben. - Hunne vermengde stemmen kaatsten van alle kanten terug. - Angstig zit ik in de strooijen hut, en verwacht den dag. - Het verdoovend gekwak van legioenen van kikvorschen, gevoegd bij de schelle stem der krekels, die zich tusschen de struiken en wortelen bevonden, waarmede de gracht was vervuld, deden den slaap verre van mijne vermoeide oogleden vlieden. - Ik hoor het doffe geluid der golven, die zich brullend tegen het schorre strand verbrijzelen; het akelig huilen der honden, die uit het dorp dat der jakhalzen beantwoorden; het klateren van den regen, en het suizen des winds in de struiken en de toppen der hooge palmboomen, wier zware noten met dof geluid. tegen elkanderen, slaan. - Boven mijn hoofd krast de uil, en zit loerende voor het nest der onnoozele duif, tot dat hij zich eensklaps in hetzelve werpt, en het angstig

gepiep der vermoord wordende jongen, mijne ooren treft.

Eindelijk hield de regen op, en daar in de hut zoo weinig plaats was, dat wij ons niet konden nederleggen, maar verpligt waren op de banken te blijven, zitten, plaatsten wij ons tusschen de Koelies bij het vuur, en welhaast overweldigde eene diepe slaap onze afgematte leden.

Tegen het aanbreken van den dag ontwaakte ik op eens door het schreeuwen van ons volk. De oogen openende, bemerkte ik met schrik twee gedrogtelijke elefanten, die, geene tien schreden van ons af, zeer vreedzaam de takken der boomen voor hun voedsel afrukten. Gelukkiglijk dat een des Koelies, door het geraas dat zij met dezelve te breken maakten, was gewekt geworden; wij hadden anderzins groot gevaar geloopen, van onder hunne voeten te zijn verpletterd geworden, daar onze wacht ingeslapen en het vuur geheel uitgedoofd was.

Door ons plotselijk schreeuwen, en door de geweerschoten, die wij op ben lossen, werden ze zoo verschrikt, dat ze zich met de grootste haast op de vlugt begaven. Maar hoe groot was onze ontstelte-

nis, toen wij hen een oogenblik daarna zagen terug keeren! Wij oordeelden ten minste, dat het dezelfde waren, wegens hunne grootte. Zij liepen op een' vollen draf, en tevens een' doordringenden kreet verheffende, naar ons toe? die naauwelijks van onzen eersten schrik hersteld waren. In een oogenblik waren wij verstrooid, als of de wind ons had opgenomen. De een liep hier, de andere daar, elk in de vreeze van vervolgd te worden, latende onze geweren en pakkaadje ten prooi der vijanden, die echter edelmoediger waren dan wij verwachtten; want na ons op de vlugt gejaagd te hebben, begaven zij zich weder langzaam en gerustelijk uit de toop, slechts nu en dan de dunne takken der boomen afrukkende en eenige schreeuwen verheffende.

Zoodra wij dachten dat ze vertrokken waren, kwamen wij uit onze schuilhoeken te voorschijn, en daar de dag zich reeds begon te verwonen, braken wij op en gingen weder op weg. Wij hielden nu den oever der zee, op den afstand van een vierde van eene mijl; weldra kwamen wij aan eene wachthut, waar wij drie *Lascaryns* of Indiaansche soldaten, die men aan de kust

Sipaays noemt, vonden. Deze lieden berigtten ons, dat zij hier gesteld waren, om allarm te slaan, zoo dra zij Engelsche schepen mogten bespeuren, die den oever schenen te willen naderen, om eene landing te beproeven, of ten uitvoer te brengen, het zij met voornemen om het omliggende land uit te plunderen en te verwoesten, of om eenige andere vijandelijke beweegreden. Zij toonden ons eenen grooten houtstapel, dien zij in zoodanig geval moesten aansteken, om er de andere posten, die op eenen zekeren afstand van elkanderen verwijderd, langs de geheele kust waren geplaatst, van te verwittigen, en op die wijze het allarm tot aan de hoofdsteden en vestingen te verspreiden.

Ten twee uur trokken wij met een vaartuig over de rivier *Caimella*, die haren oorsprong uit het gebergte van *Allegoll* neemt, en hier in zee vloeit. Aan den tegenovergestelden oever ligt het vermakelijk dorp *Ganniepellie*. Daar de plaats ons behaagde, en de levensmiddelen, voornamelijk de visch, er in grooten overvloed waren, hielden wij er ons middagmaal, onder een grooten Talpatboom, daar de ambelam, zoo

als alle in *Ceilon*, klein, morsig en duister was. - De visch, dien wij hier vonden; was uitmuntend, en wij, zoo wel als onze Koelies, deden een heerlijk maal.

Reeds sedert ons vertrek van *Poetlan* (de eerste plaats waar men niets dan *Singaleesch* sprak), had ik aangevangen, met eene groote menigte woorden van deze taal op te teekenen, om er mij in geval van nood van te kunnen bedienen. Ik vond het eene mengeling van het *Grindamsch, Hindostansch* en *Malabaarsch* of *Tamoels* te zijn;. zoo als de Lezer door de volgende woorden zal kunnen oordeelen:

Hollandsch.	*Singaleesch.*	*Hindostansch.*
Raauwe Rijst.	*Haul.*	*Chaul.*
Gekookte Rijst.	*Bat.*	*Bhat.*
Dorp.	*Gom*	*Gram.*
Boom.	*Ghah.*	*Ghash.*
Peper.	*Miris.*	*Miris.*
Een.	*Eckhoi.*	*Eck.*
Drie.	*Tenoi.*	*Tiin.*
Vijf.	*Panchoi.*	*Panch.*
Blad	*Pat.*	*Paat.*

En eene groote menigte andere woorden, die eene dergelijke overeenkomst hebben.

Des namiddags ten vier ure, vertrokken wij van hier, onzen weg door eene zeer schoone landstreek nemende, doorweven met liefelijke kokostopen en vermakelijk gelegene dorpen, in een van dewelke, *Toptoeré* genaamd, wij den nacht doorbragten. De inwoners van dit dorp waren van den Roomsch-Katholijken Godsdienst, en hadden eene kerk en Priester. Dpze zwarte Christenen, wel te verstaan die Roomsch zijn, stammen grootendeels nog van de oude bekeerlingen, dien de Portugeezen met het mes op de keel maakten, af; men vindt onder de Hollanders vele dorpen, waar deze Godsdienst wordt beleden, voornamelijk in de ommestreken van *Colombo* en *Jalé*; maar meer ten noorden, en bijzonder in het Koningrijk van *Jaffanapatnam*, zijn de meeste zwarte Christenen Hervormd.

Deze zoogenaamde Christenen, het zij Katholijken of Hervormden, hebben niets van Christenen dan den naam, en zijn, wat hunnen Godsdienst betreft, alle in de groot-

ste onwetendheid gedompeld; het is den eersten genoegzaam, het teeken des kruises te kunnen maken, en hetzelve in goud of koper om den hals te dragen; voorde anderen is het prevelen van een gebed reeds toereikend. Wat de Heidenen of *Gentiven* aangaat, die onder het gebied der Hollanders in *Ceilon* wonen, aan deze wordt wel de vrije uitoefening van hunnen Godsdienst toegelaten, doch het is hun niet geoorloofd, tempels te hebben, of omgangen en processlen van afgoden en soortgelijke plegtigheden te verrigten.

De Priester van dit Dorp, vernomen hebbende dat er eenige Europesche reizergers van *Jaffanapatnam* waren aangekomen, zond ons zijnen Deurwaarder, om ons te verzoeken in zijn huis ons verblijf te komen nemen, en het avondmaal bij hem te houden. Dit kwam niet te onpas, want de ambelam was klein, morfig en vol reizigers, en wij maakten ons reeds gereed den nacht onder den blooten hemel; in het kokosbosch door te brengen, toen wij zijne noodiging ontvingen. Wij begaven ons dan zonder dralen naar den goeden monnik, die ons met eene ongeveins-

de gulhartigheid ontving, en op een heerlijk avondmaal en pons (de gewone drank der Europeanen van den tweeden rang aldaar, zijnde de wijn te duur), onthaalde.

Onze gastheer was van de orde van St. FRANCISCUS - een man van een zeer sterk ligchaamsgestel en omtrent 40 jaren oud, waarvan hij bijna de helft in *Ceilon* had doorgebragt; hij was een Fransch man, uit *Dion* geboortig, en verheugde zich geweldig, toen hij vernam, dat ik zijne moedertaal sprak, die hij bijna ten eenemale vergeten was; de gemakkelijkheid en vaardigheid om zich uit te drukken, had hij ten minste grootendeels verloren. Wij onderhielden elkanderen tot na middernacht, hebbende mijne reismakkers zich reeds vroeg ter ruste begeven. Hij deelde mij het verhaal zijner levensgevallen mede, die niets bijzonders behelsden, dan dat hij zich bij dien kostbaren en zoo kwalijk geslaagden oorlog bevonden had, dien de Compagnie in het jaar 1760 tegen den Keizer van *Candé* voerde, en niet tegenstaande zij reeds zijne Hoofdstad hadden bemagtigd, zeer rampspoedig voor hun uitviel. De aanleiding

tot dezen ongelukkigen krijg, was de volgende.

De Heer SCHRÖDER kwam in het jaar 1757 als Gouverneur te *Ceilon* aan. Kort na zijne aankomst vormde hij het ontwerp om den aanbouw des kaneels, die, zoo als men weet, alleen in des Keizers landen wast, tot op het grondgebied der Compagnie uit te breiden, ten einde zij niet meer genoodzaakt zoude zijn, hem de toestemming tot het schillen deszelven, dat natuurlijk altijd met rijke geschenken moest verzeld gaan, te verzoeken. Hij zond zijn plan naar *Batavia*, waar het door den Raad volkomen goedgekeurd zijnde, men hem de magt verleende, om in dit geval te handelen, zoo als hem goed dacht.

Het land, waarop men meende dat de boomen het beste zouden voortkomen, was het eigendom der inwoners, en door hun bezeten en bewoond; doch zonder op de ellende en armoede te zien, die noodzakelijk onder deze arme lieden moest heerschen, wanneer ze van hunne landen, wier voortbrengselen hen onderhielden, zouden beroofd zijn, gebood men hen dit vruchtbaar land aan de Compagnie af te staan, en zich naar

eene dorre en woeste streek te begeven, die men hun tot hun verblijf aanwees, en waar zij zich konden nederzetten, indien ze wilden. Deze arme lieden niet kunnende toestemmen, om zoo koelbloedig hunne huizen, tuinen, akkers en wat hen tot nu toe gevoed had, en hun wettiglijk toebehoorde, te verlaten, deden vergeefsche aanzoeken en tegenwerpingen; doch ziende dat men hen niet hoorde en zich gereed maakte om hen door geweld uit hunne bezittingen te drijven, smeekten zij den Keizer van *Candé* om zijne bescherming en voorspraak, die ook oogenblikkelijk eenen Gezant aan den Gouverneur zond, hem biddende, wel te willen overwegen, dat het land, hetwelk deze lieden besloegen, hun wettiglijk toebehoorde, en dat, zoo de Compagnie hetzelve volstrekt noodig had, men ten minste verpligt was, hun eenen anderen vruchtbaren grond aan te wijzen, om hen voor het verlies schadeloos te stellen, hetwelk zij door liet verlaten hunner woningen, velden, bezittingen, enz. zouden lijden.

Doch de trotsche Gouverneur, na de Gezanten smadelijk en met een onbeschost antwoord aan hunnen Meester weg gejaagd te

hebben, maakte zich met geweld van den grond dier ongelukkige bewoners meester. Men kan zich wel voorstellen, dat de Keizer dien hoon niet ongewroken konde verduwen; ook verklaarde hij de Hollanders oogenblikkelijk daarna (zijnde in het jaar 1760) den oorlog, en het geheele eiland stond tegen hen op.

Men zond toen een leger van 5000 man tegen den Keizer, om hem in zijne ondoordringelijke wouden zelve aan te tasten; doch men had moeten bedenken dat dit geene zoo gemakkelijke onderneming was, waarvan de Portugeezen dikwijls, door de geheele vernieling hunner legers, (zoo als aan CONSTANTINUS DE sâ, LUDOVICUS TISSERA, en anderen gebeurde) tot een treurig en, waarschuwend voorbeeld hebben gestrekt.

Naauwelijks waren de Hollanders in het midden der wouden gekomen, of zij zagen zich op eens door groote en zware boomen als omsloten, die de *Singalezen*, om den doortogt te verhinderen, des nachts hadden omgehakt; terwijl men bezig was dezelven uit den weg te ruimen konden de troepen zich niet scharen noch in gelederen stellen, en de *Singalezen*, op en achter de zware en digt

bebladerde boomen verborgen, verspreidden den dood alom, zonder dat men zelfs een eenigen van hun bemerkte, of zien konde van waar de doodelijke schicht vloog. - De Pastoor zeide mij dat zij voornamelijk de trommelslagers en officieren tot het doel hunner pijlen kozen, zoo dat eindelijk niemand meer den marsch wilde slaan, en de officieren genoodzaakt waren zich in de montering der soldaten te kleeden, ten einde niet zoo spoedig herkend te worden. De transporten van voorraad en mondbehoeften ontmoeteden dezelfde zwarigheden, want, de weg achter het leger door de *Singalezen* verhakt en gestopt zijnde, was het hun even zoo moeijelijk, hetzelve te naderen, als het voor hunne makkers was, voorwaarts te komen; zij liepen hetzelfde gevaar van de doodelijke pijlen der *Singalezen* en dikwerf vielen, gedurende den nacht, boomen van eene gedrogtelijke hoogte en dikte (te voren bijna geheel doorgezaagd) op hen neder, en verpletterden menschen, beesten en transportwagens. Intusschen was het gros van het leger dag en nacht in een gedurigen angst en onrust; - al de putten en vijvers, die zich op hunnen weg bevonden, waren

vergiftigd, zoo dat zij, door het gaan en de moeijelijkheden, waarmede zij worstelden, verhit zijnde, gretig den doodelijken drank inzwolgen, en bij honderden neder vielen.

In een woord, zij vonden zich eindelijk genoodzaakt, schandelijk en met veel moeite en verlies terug te trekken, en voor eenen vijand te vlugten, dien zij zelfs niet hadden gezien. Men beproefde deze onderneming nog wel eens, doch met even weinig vrucht en met hetzelfde verlies. Intusschen werd de Gouverneur SCHRÖDER tot Raad van *Batavia* verheven, tot het aanvaarden van welke waardigheid hij in het jaat 1762 derwaarts vertrok.

Den heer Baron VAN ECK, die hem in, zijne plaats op het eiland *Ceilon* verving, gelukte het eindelijk, echter niet dan na vele vruchtelooze pogingen, door het verraad van eenen der Opper - bevelhebbers van den Keizer, in het land en door de woeste bosschen (langs de begane paden en toegangen dien men hem open liet) door te dringen, en kort daarna, zijnde in het jaar 1765, zijn leger voor de rivier *Maweliegonga*, die de Hoofdstad *Candé* van drie zijden omsluit, neder te slaan. De Keizer in tijds hier

van verwittigd, zond zijne vrouwen en kostbaarheden in de ontoegankelijke bergen, die zich onmiddelijk achter zijne Hoofdstad verheffen, en liet met de Hollanders over den vrede handelen. Doch zij, door hun geluk verwaand geworden, dachten niets minder, dan hem zelven gevangen te krijgen en verwierpen al de voorslagen, die bij hun deed. Zij trokken dus over de rivier en bemagtigden de stad zonder de geringste tegenweer; want dezelve was ledig en verlaten. Al wat zij nog daarin vonden, werd geplunderd, de tempels en paleizen vernield; in 't kort zij overlaadden zich met buit en openden niet eer de oogen over hunnen toestand, dan toen ze zich door duizenden van *Singalezen* omringd en opgesloten zagen, die, al wat men hun van *Colombo* aan versterking van manschappen, zoo wel als aan toevoer van levensmiddelen zond, afsneden en onderschepten. De hongersnood begon zich reeds onder hun te doen gevoelen en de passen en doorgangen in de bosschen werden zoo naauw bewaakt, dat het onmogelijk was, hen van het geringste te voorzien. In dezen hopeloozen toestand stierf, ten hunnen gelukke, de Baron VAN ECK en werd door

Mr. J.W. FALK, een inboorling van *Ceilon*, opgevolgd, een man van veel verstand en oordeel, die ook kort daarna den vrede mee den Keizer sloot, zonder welk gelukkig toeval het Hollandsche leger, dat zich bineen *Candé* bevond, ontwijffelbaar tot den laatsten man door den hongersnood zoude zijn omgekomen. - Dus eindigde een oorlog die de Compagnie onnoemelijke sommen en een aanzienlijk getal manschappen heeft gekost.

Toen wij den volgenden morgen omtrent ten vijf ure opstonden, vonden wij onzen gastheer reeds onder eenen boom voor zijne deur gezeten, en ons met de koffij en een goed ontbijt wachtende. Hij trachtte mij te overreden, om mijne makkers te laten vertrekken, en hem eenige dagen of weken gezelschap te houden, mij verzekerende, dat ik mijnen tijd niet zoude beklagen. Doch wel wetende, dat al het vermaak, dat hij mij konde aandoen, in goed te eten en te drinken bestond, bedankte ik hem voor zijn aanbod, en wij verlieten hem, omstreeks ten zeven ure, nadat hij ons, behalve twee flesschen beste arak van *Batavia*, zijnen zegen mede op reis gegeven had.

Het landschap, door hetwelk wij nu onzen

weg namen, verloor niets van deszelfs schoonheid. Het was eene reeks van schoone topen en boschaadjes, met duizenden van vogeltjes vervuld, wier gezang zich met het schelle roepen der hazelhoenderen vermengde, die er zich in grooten aantal bevonden, en elkanderen van alle kanten beantwoordden.

Wij togen door verscheidene dorpen, in eenige van dewelke wij ons met *lanja's* of jonge kokosnoten verfrischten. - Het weder, dat tot nu toe verrukkend schoon was geweest, veranderde op eens, en de allengs verduisterende lucht voorspelde ons een naderend onweer. Wij hoopten, echter, nog voor dat het losbarstte *Negombo*, waarvan wij niet ver meer verwijderd konden zijn, te bereiken. Ook zagen wij kort daarna deze sterkte in het verschiet, en door onze stappen te verhaasten kwamen wij er eindelijk ten tien ure behouden en nog even bij tijds aan; want naauwelijks waren wij in veiligheid, toen het op zulk eene geduchte wijze begon te regenen en te donderen, dat wij reden hadden elkanderen geluk te wenschen, deze bui zoo gelukkig te zijn ontsnapt.

Bij onze aankomst begaven wij ons zonder verwijl naar den Kommandant, die ons naauwkeurig over onze hoedanigheden, ons voornemen, reisplan, de plaats onzer bestemming, enz. ondervroeg. Na hem ten dien opzigte voldaan te hebben, bood hij ons met veel beleefdheid zijne tafel, voor den tijd dat wij zouden mogen verkiezen te blijven, aan, en gaf ons een groot met meubelen voorzien vertrek tot woning, dat voor Europesche reizigers van eenen zekeren rang was bestemd. Men heeft in het dorp buitendien een ambelam voor de Indianen, en een voor de soldaten en mestieschen in dienst der Compagnie, doch deze zijn gemeenlijk vervuld, wegens de groote passagie van deze plaats.

Het huisgezin van den Kommandant, wiens naam mij vergeten is, bestond uit zijne vrouw en drie reeds huwbare dochters. De jongste, die zeer schoon was, speelde aardig op de guitar. - Over tafel verhaalde hij ons vrijmoedig en zonder terughouding, dat hij te *Colombo* verscheidene jaren achter een hofmeester van den Gouverneur FALK was geweest, die hem, om zijne trouwe diensten te beloonen, tot Kommandant of Bevelhebber van *Negombo* had aangesteld, hoewel hij

nooit als soldaat gediend had, en zelfs geen geweer te laden wist. - 'Hieruit ziet gij' - vervolgde bij glimlagchende - 'dat men slechts geluk en de aanbeveling der Grooten noodig heeft, om fortuin te maken en voorwaarts te komen.'

Ik was ten hoogste verbaasd en verontwaardigd, dat eene plaats van zulk een gewigt, zoo wel ter oorzaak van hare haven en nabijheid van de Hoofdstad *Colombo*, als wegens de kaneelbosschen, die er zich bevinden, en wier schors als de beste van *Ceilon* wordt geacht, in handen en onder het bestuur van een man zonder kennis en ondervinding van, oorlogszaken was gesteld, alleen om dat hij zijnen heer in hoedanigheid van hofmeester langen tijd had gediend, en eene tafel wel wist te schikken. - Is het dan nog wel te verwonderen, dat de Compagnie ten onder gebragt en verraden is? Op deze en soortgelijke wijzen werden meest alle de posten en ambten in des Compagnies bezittingen begeven, en de Engelschen of andere vijanden wisten er zich meesterlijk van te bedienen, en vonden er ook bijna nooit eenige tegenweer van belang.

Negombo, digt bij de zee gelegen, en door de Portugeezen gebouwd, is hen door de Hollanders in het jaar 1640 afgenomen. De sterkte is in eenen goeden staat, het omliggende land schoon en vruchtbaar, en door eene breede rivier bewaterd, die haren naam van de plaats ontleent. Zoet water en zeevisch heeft men er in overvloed; ook is het hier dat de beste en meest geachte kaneel wordt geveild. Men zegt dat de raven de voortteling van dezen boom grootelijks bevorderen, door de vrucht, die ten naasten bij de grootte van eene kleine olijf heeft, in te slokken en weder, onverduwd te loozen; ook is het deswegen wel strengelijk verboden, hen te schieten of te dooden, waardoor men in *Ceilon* een onnoemelijk getal dezer dieren vindt, wier stoutheid en roofzucht alle beschrijving te boven gaat, komende zij somwijlen in de opene vertrekken vliegen, weg nemende al wat hun aanstaat. - Het is onwaar dat men de kaneel, door de bosschen voorbij te trekken, kan ruiken, daar de reuk zich niet verspreidt, dan na dat de binnenste bast, zijnde de eigenlijke kaneel, is ontbloot.

De geheele stad was in opschudding

wegens tien kaffers van *Mozambique*, die van een fransch schip, dat zich hier ververscht had, gevlugt en ontkomen waren, en toen in de bosschen omzwierven. Men verspreidde overal een valsch gerucht, dat deze arme karels alle de geenen doodden en opaten, die zij konden magtig worden; zonder twijffel, dat de *Singalezen* (die nooit eenen kaffer hadden gezien) hen, wegend hunne glimmend zwarte kleur, omgekrulde lippen en platte neus, voor duivels of menscheneters aangezien hadden. Eenige soldaten, die men op hen afzond, vonden hen in het diepste van het woud, en bijna verhongerd weder.

De Kommandant van *Negombo* toonde ons veel beleefdheid en verzocht ons herhaalde reizen hier eenige dagen te vertoeven, en te blijven uitrusten. Ik had het gaarne willen doen, doch de kuiper te zeer verlangende om *Colombo* te bereiken, vertrokken wij des anderen daags zeer vroeg, hebbende wij nu niets meer van de wilde dieren te vreezen, daar het land overal bewoond, zonder bosschen en wildernissen, en met tuinen en dorpen bezaaid was.

Welhaast bevonden wij ons op eenen zeer

schoonen breeden en effenen weg, aan beide zijden met boomen beplant, en met dreven van palmen, kokosboomen, lusthuizen, dorpen, en verstrooide hutten, doorweven: hier en daar ontmoetten wij somtijds een *Casino* of surie kroegje, waar men tevens sterken drank, en *lanja's* of jonge kokosnoten verkocht; het water of nat van dewelken ik vond, dat veel van den smaak en reuk van de kaneel had. Ook zagen wij niet ver van *Negombo* verscheidene tamme elefanten op eene aangename vlakte wandelen; een enkel man hoedde deze reuzenkudde; onder dezelven merkte ik ee, op van eene buitengewone grootte en schoonheid, en met zeer zware slagtanden voorzien; de Keizer van *Condé-oeda* had denzelven aan den Gouverneur FALK bij het laatste gezantschap geschonken, hoewel hij juist zoo groote redenen niet had om zich daar over te verheugen, daar de gemelde Gouverneur hem door hetzelve noodzaakte, verscheidene oude gebruiken af te schaffen, zoo als: om hem niet dan knielende te naderen, zich voor den troon ter neder te werpen, en dergelijke ijdele plegtigheden meer, die in zich zelve niets zijn, doch

klaarblijkelijk aantoonen hoe laag die Vorst reeds gezonken, en hoe zeer hij in der Hollanderen magt was. Hij stond alle deze vernederende eischon toe, uit vrees voor eenen oorlog, waarmede men hem in geval van weigering bedreigde, wel wetende, dat hij door zijn volk, over hetwelk hij als tiran regeerde, niet zeer bemind was, en ligt door hun verraden konde worden.

De rivier van *Colombo*, door de Hollanders de *groote pas* genaamd, en die haren oorsprong uit den *Adamspiek*(*) neemt, en eenige mijlen benoorden *Colombo* in zee vloeit, bereikt hebbende, trokken wij haar door

(*) *Adamspiek* is een ongemeen hooge berg ten zuiden van *Ceilon* gelegen, en uit welken drie voorname rivieren ontspringen, als: de *Maweliegonga*, zijnde de grootste en breedste van het eiland, die haren loop zuidoostelijk nemende voorbij *Candé*, de Hoofdstad des Keizers, vliet; voorts de rivier van *Colombo*, die haren loop ten noordwesten, en de rivier van *Calitoer*, die denzelven ten zuiden neemt.
Deze berg, omtrent twee mijlen hoog, is bij de Gentiven en Heidenen in groote achting, wegens een platten steen, op denwelken het indruksel van een' reusachtigen voet (volgens hun gevoelen die van ADAM) is ingeprent.

middel van een vierkanten bak of trog over. Het dorpje, aan den anderen oever gebouwd, en *Nasigam* geheeten, scheen mij toe wel bevolkt en bloeijend te zijn, zekerlijk ter oorzaak van den grooten doortogt, en wegens de nabijheid der Hoofdstad. Wij kochten er een goed gedeelte uitmuntend zoet water en visch; doch hielden ons middagmaal in een verrukkelijk kokosboschje, dewijl de ambelam met reizigers vervuld, en het weder buitengemeen schoon was.

Het gebeurt dikwijls, dat eene kokosnoot van den boom loslaat, het zij dat de inkhorentjes er den steel van afbijten, ten einde de vrucht ter aarde te doen vallen, wanneer zij dezelve met meer gemak kunnen uiteten, het zij door eenige andere oorzaak, zoodat het gevaarlijk is, het hoofd in de kokostopen ontbloot te hebben; want zulk eene vrucht, van zoodanig eene hoogte gevallen, is in staat de hersenpan van een mensch te verbrijzelen, en hem eene gevaarlijke wond toe te brengen. Den Kuiper, die wegens de hitte zijn' hoed afgezet had, was dit ongeval bijna overgekomen, daar de noot langs zijnen neus neder-

viel, en zelfs zijn aangezigt eenigzins schrampte.

Na het middagmaal begaven wij ons weder op weg, en kwamen ten drie ure aan eenen slagboom, waar de *Dessavonie*(*) van *Colombo* aanvangt. Men vorderde ons eenig geld voor den doortogt af, en na wij ons bij den Ontvanger, zijnde een invalide Sergeant, met een kop koffij hadden verfrischt, vervolgden wij langzaam en al wandelende onze reis. Er heerschte echter eene drukkende hitte; de geheele natuur scheen in eenen staat van kwijning en magteloosheid te zijn; de gewassen en planten waren verslenst of gezengd door de zon, en de vijvers en rivieren verdroogd; - mensch en beest zuchtte naar den regentijd, dien men dagelijks verwachtende was.

Tegen den avond bereikten wij een klein dorpje, aan den ingang van hetwelk een lusthuis (aan den *Dessave* van *Colombo*, KOCK, behoorende) gelegen is.

Het Opperhoofd van het dorp, wien wij

(*) *Dessavonie* wil zeggen Provincie, en *Dessave* is zoo veel als Gouverneur van zulk eene Provincie.

om een nachtverblijf aanspraken, zeide ons dat de ambelam vol reizigers en buiten dien niet groot was, maar dat wij, mits eene geringe erkentelijkheid gevende, den nacht in het gemelde lusthuis konden doorbrengen. Dezen voorslag namen wij met veel genoegen aan, en lieten ons oogenblikkelijk derwaarts voeren. De Tuinier of huisbewaarder opende ons een zeer wel gemeubeleerd vertrek, in hetwelk wij twee slaapplaatsen vonden; hij stond toe, er ons van te mogen bedienen, en verschafte ons voor geld al wat men noodig heeft, om een goed avondmaal gereed te maken.

Daar de *talwagen* (eene soort van arak) hier ter plaatse zeer goedkoop was, dacht de Bakker zich van zulk eene goede gelegenheid te moeten bedienen, en verliet ons dus oogenblikkelijk na het avondmaal. - Omtrent een uur daarna, terwijl wij nog voor de deur gezeten waren, en ons onder het rooken van een cegaar over *Jaffanapatnam* en andere zaken onderhielden, zagen wij hem tusschen twee Koelies, die hem voor de deur van eenen *Casino* of surie-

kroeg hadden vinden liggen, terug keeren, zijnde zoo dronken, dat hij bijna van alle zede en spraak beroofd was. Verwonderd, hoe hij zich in zoo korten tijd zoodanig had kunnen bezuipen, deden wij hem aan onze zijde op het zand nederleggen, en weldra ontlaadde zijne maag zich van de door hem te overtollig gebruikte vochten. Hierdoor eenigzins ontnuchterd, brachten wij hem, toen het tijd ter ruste was, in huis; doch hij was naauweljjks het vertrek, voor ons bestemd, ingetreden, of hij overlaadde ons met scheldwoorden, en de hand aan zijne lange sabel slaande, trok hij haar plotselijk uit de schede, en zoude ontwijfelbaar, eer wij het hadden kunnen verhinderen, den Kuiper het hoofd hebben gespleten, indien hij niet, het evenwigt verliezende, al zwaaijende tusschen twee stoelen, en oogenblikkelijk in eenen diepen slaap gevallen was. Toen ving hij aan zoo geweldig en op zulk eene vreemde wijze te snorken, dat wij ons niet onthouden konden er hartelijk om te lagchen, niettegenstaande deze grape gevaarlijke gevolgen had kunnen hebben. - Na dat wij een kussen onder

zijn hoofd gelegd hadden, begaven wij ons insgelijks ter rust; echter verborgen wij te voren zijne sabel en de andere wapenen in eene kast; uit vrees dat het hem, des nachts ontwakende, en zich van dezelve meester ziende, nog eens mogt invallen, ons in zijne dronkenschap om het leven te brengen.

Met het aanbreken van den dag stonden wij op, en deden ons ontbijt met een goede kop koffij; en na den gastvrijen Tuinman te hebben voldaan, verlieten wij dit huis, en ten zelfden tijd den Bakker, dewijl wij hem met geene mogelijkheid konden wakker krijgen, en wij ten anderen verblijd waren, op zoo eene geschikte manier van hem ontslagen te worden.

De aaneenschakeling van lusthuizen, dorpen, en tuinen, waarmede nu onze weg aan beide zijden was bezoomd, - de kroegen en *Casino's*, die wij elk oogenblik aantroffen, en die met zingende en vrolijke Europeesche of Topasche soldaten vervuld waren, en uit welke het luid vreugdegejuiçh ons tegen klonk, - alles

verkondigde ons het einde onzer reize en de nabijheid van de Hoofdstad *Colombo.*

Wij zagen onder weg de ruïnen van eene oude Portugeesche sterkte, en deden ons middagmaal in eene verrukkelijke toop van kokosboomen. Kort daarna braken wij op, en eene schoone laan van hooge boomen, die wij volgden, bragt ons welhaast in de voorsteden van *Colombo.* - Eindelijk een bogt der laan bereikt hebbende, zagen wij op eens de schoone Stad, niet ver van ons, in het verschiet liggen.

Alle wenschten wij (even als men na eenen langdurigen zeetogt doet) elkanderen van harte geluk, dat wij zoo vele gevaren gelukkig ontkomen waren, die ons vaak met het verlies van het leven hadden bedreigd.

Daar men ons verscheidene herbergen had opgegeven, waren wij in de keuze van ons verblijf eenigzins verlegen. Na eenig overleg, gaven wij echter aan die, welke de Sergeant TOURNOIJ ons had aanbevolen, de voorkeur. Zij had een

zeep goed aanzien', en was aan den oever, van een meer gelegen. - De Hospes ontving ons vrij wel; en na dat wij onze Koelies bedankt en betaald hadden, zetteden wij ons bij eene groote kom met pons neder.

X. Hoofdstuk.

Vermakelijke levenswijze te Colombo. - Geheim verlangen. - MANUEL DE CRUZ. *- Zonderlinge voorslag. - Weigering. - Heilzame raad van den Kuiper. - Vertrek van Colombo. - Beschrijving dier plaats.*

Ik, zoo wel als de Kuiper, hadden te *Colombo* verscheidene oude kennissen en vriendden, die zich, na het verlies van *Nagapatnam*, hier hadden nedergezet. Onder dezelven telden wij voornamelijk Mr. MELIN, Koopman, den Heer RAUMER, Ingenieur, den Heer BECHLE, die met de oudste dochter van mijnen voormaligen patroon, KONING, was getrouwd, en vele

anderen meer. Ik zond aan alle deze Heeren eenen boodschapper, ten einde hen van onze aankomst te verwittigen; en welhaast zagen wij hen gezamenlijk verscjijnen. - Men kan zich wel voordellen, dat wij te zamen meer dan ééne flesch wijn ledigden, en het groot de gedeelte van den nacht in vrolijkheid doorbragten.

Den volgenden morgen begaf ik mij naar den Heer VAN DER KEGGE, Equipagiemeester van den *Dessave* KOCK, en anderen, voor welken ik brieven van aanbeveling had. Ook bezocht ik onzen reismakker D'ALLEMAND, die, in stede van een goed onthaal bij den Gouverneur FALK en Mr. MONNERON aangetroffen te hebben, oogenblikkelijk bij zijne aankomst was gearresteerd, waarvan hij mij nooit de ware zede heeft willen zeggen; doch, naar hetgeen ik in het vervolg vernam, hield men hem verdacht van een spion der Engelschen te zijn; het is ten minste zeker, dat men iets hem aangaande van *Jaffanapatnam* naar *Colombo* geschreven heeft, zoodat men aldaar van zijne aankomst reeds verwittigd was en hem verwachtte, daar men hem, op hetzelfde tijdstip, dat hij binnen de muren

kwam, arresteerde. Zijne verwondering en woede op die oogenblik waren, zoo bij zeide, ligter te verbeelden, dan te beschrijven. Misschien was hij onschuldig, of niet zoo misdadig als men veronderstelde. Hoe het zij, het deerde mij, hem in zulk een' droevigen staat te zien; te meer, daar hij zonder geld, en eenigzins onpasselijk was.

Wat den Kuiper en mij zelven aangaat, wij vermaakten ons zoo goed als mogelijk, gedurende ons verblijf te *Colombo*, en werden door onze menigvuldige kennissen en vrienden dagelijks in de ommestreken der stad rondgevoerd, waar wij ons met het spelen van billiard, kegelen, enz, vermaakten; des avonds waren wij gemeenlijk op een bal, bruiloft of partij genoodigd. Dus bragten wij de veertien dagen, dat men den Kuiper met eene valsche hoop gevleid had, door, tot men hem eindelijk zeide, dat men reeds, over den opengevallen post van baas Kuiper beschikt, en denzelve aan een ander gegeven had.

Na een verblijf van twee weken te *Colombo*, vingen wij dus weder aan, eene andere gelegenheid, om naar *Jaffanapatnam*

terug te keeren, te zoeken, namelijk de Kuiper en ik; want Mr. D'ALLEMAND bevond zich nog in de gevangenis, en de Bakker had de behendigheid gehad, zich in de gunst eener Topasche weduwe, wier man kort te voren gestorven was, in te dringen, en met welke bij, zoo als hij zeide, op het punt van trouwen stond. Wij hielden hem het onbehoorlijke en misdadige, van zich met eene zesde vrouw te verbinden, voor, daar de vijf andere, naar alle waarschijnlijkheid, nog leefden; doch hij spotte met onze vermaningen, ons alleenlijk verzoekende, hem niet te verraden, hetgeen wij hem beloofden, daar wij verheugd waren, dus geheel van hem ontslagen, en niet verpligt te zijn, hem weder naar *Jaffanapatnam* met ons mede te nemen.

De overtogt ter zee was zeker de beste en gemakkelijkste weg, dien wij zouden hebben kunnen verkiezen; doch ongelukkig regeerde de kwade Mousson nog in alle hare kracht. In dit jaargetijde, wanneer de noorden winden bijna aanhoudend en dikwijls met vrij sterke vlagen waaijen, is de scheepvaart aan de kusten van *Ceilon* en voornamelijk in de straat van *Manaar* zeer langwij-

lig en zelfs gevaarlijk, bijzonder met de Thony's en andere Indiaansche barken, wier planken slechts aan elkanderen zijn genaaid. Ook bevond zich maar een dezer vaartuigen op de reede van *Colombo*, hetwelk voor de overvaart van den Heer LOUIS MONNERON(*), naar de kust van *Choromandel*, bestemd was. Wij baden hem, ons tot *Jaffanapatnam*, waar hij zoude aanleggen, de passagie op hetzelve te vergunnen, hem ons deel in de onkosten aanbiedende te betalen; doch ten allen gelukke had hij de onbeleefdheid, het ons te weigeren, voor verschooning bijbrengende, dat het vaartuig zelfs niet groot genoeg voor hem, zijne bedienden en goederen was, en hij buiten dien nog niet zeker wist, of hij te *Jaffanapatnam* zoude aanleggen, dan wel regt door op *Tranquebar* aanhouden. Hij vertrok in der daad drie dagen daarna; doch voor wij *Colombo* verlieten, zagen wij hem over land terug komen, hebbende digt bij het eiland *Calpentyn* schipbreuk geleden,

(*) Sedert de fraasche Revolutie als Rentmeester van de kas van Deductie, enz. genoeg bekend.

alle zijne goederen verloren en ter naauwer nood het leven gered.

Daar wij dus geen ander middel, om ter zee terug te keeren, hadden, besloten wij de reis over land en te voet, zoo als wij gekomen waren, te doen, echter niet midden door de wildernissen en wouden, maar langs den gewonen weg, die overal bewoond is.

De dag van ons vertrek was reeds vastgesteld, toen eene kleine onpasselijkheid, die den Kuiper overkwam, hetzelve nog een week vertraagde. Ongeduldig, om weder bij zijne vrouw en kinderen te zijn, beklaagde hij zich bitterlijk over dezen tegenspoed. Wat mij belangt, niet tegenstaande het verlangen, dat ik had, om ANNA weder te zien, gevoelde ik een heimelijk verdriet, van mij genoodzaakt te vinden, om naar *Jaffanapatnam* terug te keeren zonder mijn voornemen ten uitvoer te hebben kunnen brengen, of het oogmerk te bereiken, waarom ik deze reis voornamelijk ondernomen had, en ik zoude mij weder, met het grootste vermaak, met eenige liefhebbers verbonden hebben, om het land op nieuw te doorkruisen, indien ik zoodanig een ge-

zelschap slechts had kunnen vinden. Ik verwenschte den armen Koelie en de honigraat, die, hoewel onschuldig, oorzaak waren geweest, dat mijn voornemen van diep in het land door te dringen, mislukt was. Ik moest mij intusschen deze teleurstelling getroosten, of ten tweeden male een troep avanturiers kunnen vinden, die zich (om eene ijdele nieuwsgierigheid te voldoen) in het midden der tijgers en elefanten zouden durven wagen.

Ik trachtte den Kuiper wel van het voornemen af te brengen, om langs den gewonen en bewoonden weg terug te keeren; doch alle mijne welsprekendheid was vruchteloos. Ik dreigde zelfs, hem alleen te laten vertrekken; doch hij antwoordde mij koeltjes, dat dit aan mij stond, en ik hem daardoor een groot vermaak zoude aandoen, dewijl hij alsdan zoo veel te minder verbonden en vrij zoude zijn, van te reizen wanneer en zoo spoedig het hem behaagde, dewijl ik niets zocht, dan mij overal op te houden en onder weg te vermaken; kortom, hij eindigde met te zeggen, dat hij zoo veel mogelijk de reis begeerde te doen zonder

ongerustheid en gedurige trees, van door wilde dieren verscheurd te worden, of de nachten onder den blooten hemel door te brengen, blootgesteld aan de ruwheid der lucht en de beten der slangen, en hij voor het overige zijn volkomen genoegen van al de vermoeijenissen en gevaren had, die wij op onzen weg van *Jaffanapatnam* naar *Colombo* in de wildernissen ondergaan hadden.

Goede Hemel! wat waren deze vermoeijenissen en gevaren, in vergelijking van die, welke ik in deze zelfde wouden heb ondervonden, er mij alleen, verlaten en door eenen honderdvoudigen wreeden dood gedreigd en omringd vindende.

Het toeval deed mij mijne reismakkers te *Jaffanapatnam* vinden; hetzelfde toeval, of liever mijn ongeluk, bragt mij, gedurende de ziekte van den Kuiper, in kennis met een Portugees, MANUEL DE CRUZ genaamd. Hij verkeerde veel in de herberg, waar wij onzen intrek hadden genomen, en kwam er dikwijls eene kom pons drinken; ook spijsde hij met ons aan de gemeene tafel.

Deze man had verscheidene landen in hoedanigheid van koopman, soldaat, bediende, pelgrim enz. doorkruist, en redeneerde met tamelijk veel oordeel en juistheid over de zeden en gewoonten der verschillende volken, onder welken hij zich bevonden en eenigen tijd gewoond had. Ik zocht met drift zijn gezelschap, ten einde hem tot het verhalen zijner levensgevallen, die, too hij zeide, zeer wonderlijk en menigvuldig waren geweest, te verpligten, en hem, over het geen hij zeldzaamst en opmerkelijkst in zijne reizen gezien had, te ondervragen.

Eens, dat ik hem mijn verlangen te kennen gaf, om *Candé*, de Hoofdstad des Keizers van *Ceilon* te zien, en mij over de strengheid van dezen Vorst, ten aanzien der vreemdelingen, beklaagde, zeide hij mij, dat deze gestrengheid niet dan eene staatkundige list van hem was, om zijne vijanden te verhinderen, van zich met zijne wouden en bergpassen bekend te maken, en dezelve zich niet tot lieden van de kleur, als Mestieschen, Topazen en Malabaren uitstrekte, die zijn land vrijelijk komen bezoeken, zoo wel wegens den koop-

handel als anderzins, en dat het alleen de Europeanen of blanken (onverschillig van welke natie) waren, die men verhinderde terug te keeren. Hij gaf mij voorts te kennen, dat hij mogelijk binnen kort naar *Candé* stond te vertrekken, waar hij reeds verscheidene reizen was geweest, en dat ik hem dan konde vergezellen, indien het mij behaagde, zich verbindende er mij behouden heen, en weder terug te brengen; - 'maar,' vervolgde hij, 'ik moet eerst eene onderneming in de bergen van *Bocaul* ten uitvoer brengen, die ik zal doen, zoodra ik een reismakker zal gevonden hebben, op wien ik mij kan vertrouwen, en die mij noodig is, in eene onderneming, welke mijn fortuin, zoo wel als het zijne, zal maken. - Ik heb mijne keuze op u gevestigd, omdat ik u een stout en ondernemend persoon geloof te zijn, die de avanturen en de omzwerving bemint; maar voornamelijk dewijl ik achting voor u heb, en aan uw welzijn, boven dat van een ander de voorkeur geef.'

Deze aanspraak kon niet anders dan mijne nieuwsgierigheid ten hoogste gaande

maken. Ik bad hem dus, zich nader te verklaren. - Na hem de geheimhouding, die hij van mij eischoo, beloofd te hebben, verhaalde hij mij, dat hij de laatste reis *Candé* verlatende, met voornemen om zich naar *Poetlan* te begeven, in de bergen van *Bocaul* was verdwaald gemakt, en in het diepste van een dal een naauw en toen bijna verdroogd riviertje had ontdekt, welks boorden met robijnen en andere edel gesteenten waren bezaaid, maar dat hij zich toen niet met dezelve had durven beladen, uit vrees van te zullen aangehouden worden, door de wachtsoldeen van den Keizer, die alle vreemdelingen, welke hunne, overal verspreidde, posten voorbij trekken, doorzoeken, en, wanneer zij edelgesteemen bij hun vinden, zonder verdere omstandigheden levendig empaleren, en hij ten anderen ook zoodanig door honger en vermoeijenis was verzwakt en ontmoedigd, dat hij niets anders wenschte en zocht, dan uit deze bergen, en in een bewoond landschap te geraken; al wat hij dus had kunnen doen, was, zich de plaats wel degelijk in het geheugen te prenten, ten einde haar bij de eerste goede gelegenheid

weder een bezoek te geven, maar dat hij te vergeefs sedert twee maanden, die hij reeds terug gekeerd was; en gedurende welken tijd hij van den verkoop van een paar dezer steenen had geleefd, die hij, in zijne haren verborgen, had mede gebragt, naar een reismakker zocht, die hem, om verscheidene redenen, volstrekt in deze onderneming noodzakelijk was, en die hij geloofde eindelijk in mij gevonden te hebben, niet twijfelende of ik zoude zulk eene gunstige en gemakkelijke gelegenheid, om mij te verrijken, niet verwaarloozen of van de hand wijzen.

Ik begreep wel voort, dat deze onderneming, die hij mij als zoo gemakkelijk en ligt om uit te voeren trachtte voor te stellen, in tegendeel met vele gevaren en moeijelijkheden was verzeld, niet alleen dewijl hij volstrekt niemand meer tot deelgenoot van dezen togt wilde toelaten, maar voornamelijk omdat wij zouden genoodzaakt zijn, de begane wegen en paden, waar de soldaten van den Keizer de wacht houden, te mijden, en onzen weg dwars door de verwilderde en ondoordringelijke wouden en woestenijen te nemen, die zich

onmetelijk ver achter *Chilaw* uitstrekken, en aan die van *Medandampe* grenzen.

Ik schilderde hem alle deze zwarigheden met de levendigste kleuren af, en herinnerde hem het gevaar, dat wij liepen, van door de soldaten des Keizers, die de toegangen der mijnen bewaken, waar zich edel gesteenten bevinden, verrast, en op de plaats zelve levendig gespiest te worden. Doch hij antwoordde mij, dat hij dit alles wist, maar dat het kleine riviertje, waarvan hij mij gesproken had, zekerlijk niet bekend was, zijnde er geene de minste waarschijnlijkheid, dat men in het diepste eener vallei, door niemand bezocht, en van kale en hooge bergen omgeven, edele gesteenten zoude zoeken, die zich, volgens het algemeen gevoelen, niet dan in de riviertjes en beeken van het zuider deel van het gebergte van *Allegoll*, der valleijen van *Maturé*, en der bergen van *Uva* bevinden. ‘Een zeker bewijs, dat de plaats onbekend is,’ - dus ging hij voort, - ‘is, dat ik er geen het minste teeken vond, dat er ooit een menschelijk wezen zijne voeten heeft gezet, en dat wij op den weg, dien wij moeten nemen om

er te komen, geene wachten, soldaten noch posten zullen ontmoeten.’ - In 't kort, hij zeide mij, al wat hem dacht te kunnen dienen, om mij te overredes, hem op zijn voorgenomen togt te verzellen. Ik vroeg hem eindelijk twee dagen uitstel, om mij te bedenken, belovende hem ale dan een stellig antwoord te zullen geven.

Ik had geen langen tijd van beraad, om mijn besluit te nemen, noodig. Reeds des anderen daags zeide ik hem, dat ik zijn ontwerp eene hagchelijke en zelfs ondoenlijke onderneming vond te zijn, zoo wel ter oorzaak van den weg, dien wij moesten nemen, als uit vreeze van op de daad betrapt, ef voor den Keizer gebragt te worden, die ons zekerlijk eenen wreeden dood zoude doen sterven, of ten minste voor het overige gedeelte van ons leven gevangen houden; dat wij ten anderen, gedurende een' zoo langen en moeijelijken togt niet in staat zouden zijn om ten zelfden tijde onsen mondvoorraad en wapenen te dragen, ten einde de aanvcallen der wilde dieren af te weeren, waarvan deze wouden, door niemand bezocht, dan die het

toeval of zijn ongeluk derwaarts voerde, wemelden; eindelijk dat hij de gemelde rivier konde missen, en wij in deze wildernissen verdwalen, en duizend andere onvoorziene toevallen, als ziekte, gebrek aan water of levensmiddelen, enz., ons treffen konden. - In één woord, ik maakte zoo vele tegenwerpingen, dat hij wel bemerkte, dat ik weinig lust had, hem in zijne gevaarlijke onderneming te verzellen. -

Evenwel trachtte hij alle de door mij geopperde zwarigheden op te lossen en uit den weg te ruimen, door te zeggen, dat het vuur en onze wapenen ons genoegzaam voor de aanvallen der verscheurende dieren zouden beschermen, dat hij volmaakt den weg wist, en dat, om aan den voet der hergen van *Bocaul* te komen, wij niet dan de rivier van *Chilaw* tot op eene zekere hoogte, waar zij haren loop naar het noorden neemt, hadden te volgen, wanneer wij slechts eenige uren het woud, dat zich van daar tot den voet der gemelde bergen uitstrekt, door te trekken hadden, en wij deze geheele reize in twee of ten hoogste drie dagen konden doen; ook zou-

den wij op den geheelen weg noch dorp, noch menschen aantreffen, en indien wij bij toeval iemand mogten ontmoeten (dat echter niet waarschijnlijk was), konden wij zeggen, dat wij ter jagt gaande, verdwaald waren; voorts dat mijne kleeding, zoo wel als mijn door de zon verbrand aangezigt, mij overal voor een Mestiesch zoude doen doorgaan; en wat de levensmiddelen belangde, dat deze ons niet konden ontbreken, aangezien de groote menigte van vruchten en wildbraad, waar mede deze wouden zoo overvloedig zijn voorzien, en voor het overige tien of twaalf ponden rijst met een *Sjimboe* of klein koper potje, om dezelve in te kooken, benevens eene kleine met arak gevulde kalabas, zulk eene zware vracht niet voor twee personen was, en indien niets dan dit mij terug hield, hij zich gewillig wilde verbinden, om dezelve geheel alleen te dragen, en eindelijk dat hij de plaats en de bergen, waar zich het riviertje bevond, al te wel opgemerkt en onthouden had, om gevaar te loopen van ze niet weder te kunnen vinden of te verdwalen.

Het was dus dat hij alle zwarigheden en

door mij bijgebragte redenen zocht te bestrijden, en van punt tot punt te beantwoorden. Zijne redenen voldeden mij echter in geenen deele, daar ik klaarblijkelijk zag, dat hij mij dit ontwerp slechts van de schoonste zijde vertoonde, en de gevaren, die wij konden ontmoeten, en die in eenen zekeren zin onvermijdelijk waren, kunstiglijk voor mij trachtte te verbergen. Evenwel mijne zucht voor wonderlijke ontmoetingen, mijn verlangen om het land dieper in te dringen, en de flaauwe hoop, dat wij in onze onderneming konden slagen, en ik bij mijne geliefde ANNA in eenen staat zoude terug komen, die ons voor altoos tegen de armoede en behoeftigheid konde beveiligen, haalden mij over.

Ik zeide hem deswegen, dat ik besloten had, hem te volgen, indien hij wilde toestaan dat ik den Kuiper ons voornemen mededeelde. ‘De eenigste en voornaamste zaak, die mij in uw plan het meest mishaagt,’ - vervolgde ik, - ‘is dat wij slechts met ons tweeën zullen zijn; het is te veel gewaagd in deze woeste en wilde streken; ik zal den Kuiper overhalen ons te verzellen; duld dat hij

mede van de partij zij, het is een onversaagd en moedig man, die bij de inneming van *Nagapatnam* door de Engelschen veel geleden heeft, met een talrijk huisgezin is beladen, en ter naauwer nood van de voortbrengselen van een' kleinen tuin, dien hij te *Jaffanapatnam* gekocht heeft, bestaat; het vooruitzigt en de hoop, om zich te verrijken, zullen hem misschien met vreugde deze gelegenheid doen omhelzen; en wanneer hij weigeren mogt ons te verzellen, kunt gij, wat zijne stilzwijgendheid aangaat, gerust zijn; hij is een volkomen eerlijk man, en niet in staat om u te verraden, of am iemand, wie hij ook zij, het minste ongeluk te veroorzaken; in één woord, het is niet dan op voorwaarde, dat gij een' derden reismakker (Europeaan of Indiaan, dat is mij onverschillig, mits het een persoon zij, op wien wij kunnen vertrouwen,) toestaat, mede te nemen, dat ik besluiten kan, de onderneming te wegen en u te verzellen.'

Hij gaf dan, hoewel met zigtbare tegenzin, zijne toestemming, dat ik er den Kuiper van sprak; maar verklaarde mij teffens,

dat hij volstrekt niemand anders (ingeval dat dezen ons aanbod weigeren mogt), zelfs niet een' Koelie in zijne plaats zoude toelaten.

Ik had mij gevleid, dat de Kuiper, aangezien zijnen behoeftigen en bekrompenen toestand, deze gelegenheid om zijn sortuin te herstellen, gretiglijk zoude omhelzen; doch ik was zeer verwonderd, hem op mijn voorstel het hoofd te zien schudden en glimlagchen. Hij raadde mij, den Portugees voor alle duivels te zenden, en mij niet door de ijdele en ongegronde hoop van mij te verrijken, zoodanig verblinden te laten, om een' dweeper in het midden van nooit betredene en woeste wouden te volgen, en eene rivier met edel gesteenten bezaaid op te zoeken, die zonder twijfel niet dan in zijne verhitte verbeelding bestond. ‘Welk een vertelsel!’ - riep hij uit, - ‘Gelooft gij dan, dat zulk eene plaats niet lang reeds zoude zijn uitgevonden, zoo als men alle de andere rivieren en mijnen, waarin zich edel gesteenten bevinden, heeft ontdekt, en dat den Keizer er zijne wachten niet zoude geplaatst hebben, zoo als overal. Die vriend heeft

zekerlijk keisteenen voor robijnen en topazen aangezien, en ik geloof dat hij er al zoo veel kennis van heeft als ik. - Laat, bid ik u, alle deze hersenschimmige ondernemingen daar, en vermijd het gezelschap van dien dwaas, dien ik vrees dat u het hoofd nog met alle zijne voorspellingen van fortuin zal doen draaijen, of mogelijk een' kwaden aanslag in den zin heeft. Ik vertrek morgen, zoo als gij weet, - kom! laat ons naar *Jaffanapatnam* terug keeren; uwe beminde en mijne vrouw verwachten ons zeker met ongeduld; wat zal ik hen zeggen, indien ik zonder u terug keere? De smart en het hartzeer dat uw vertrek aan de eerstgenoemde veroorzaakt heeft is u bekend; hoewel wij toen in een goed en talrijk gezelschap, en overvloedig met levensmiddelen voorzien waren, en echter hadden wij vele moeite om haar gerust te stellen. Heb ik haar niet moeten beloven u niet te verlaten, en gedurende de reis over u als mijn eigen zoon te waken? - Hoe wanhopig zal zij dan zijn en welke verwijtingen zal zij mij niet met regt kunnen doen, wanneer zij ver-

staat, dat ik u in gezelschap van een' man, dien wij geen van beiden kennen, heb laten vertrekken, om op woeste bergen, en door onbegaanbare wouden en wildemissen (in stede van ingebeelde rijkdommen) mogelijk een' wreeden dood of levenslange gevangenis te gaan opzoeken?'

Terwijl bij dus tegen den armen Portugees uitvoer, was deze in de herberg, en ging gevallig de glazen deur van de kamer, waar wij zaten, voorbij. Hij riep hem in, en deed hem zeer hevige verwijtingen, dat hij mij tot zulk eene hersenschimmige en gevaarlijke onderneming zocht te overreden, en vermaande hem ernstig mij er niet meer van te spreken, indien hij niet verkoos hem tot het nemen van maatregelen te verpligten, die hem in geenen deele aangenaam zouden kunnen zijn.

De Portugees, zijne gevoelens ontveinzende, stelde hem gerust, en bad hem zich niet verlegen te maken, dewijl hij, deze onderneming om verscheidene redenen en na een rijp overleg, geheel had opgegeven, en er niet meer aan dacht; in tegendeel was hij voornemens in 't kort naar de kust

van *Choromandel* terug te koeren, waartoe hij, bij onze terugreis, ons gezelschap toe *Chilaw*, waar hij, volgens zijn zeggen, eenige zaken had te verrigten, verzocht, hetgeen wij hem gewillig en met vermaak toestonden.

Van toen af vingen wij aan alles tot ons vertrek gereed te maken. Wij namen vier Koelies ia dienst, om onze pakkagie, en de noodigste zaken, als arak, kruiderijen voor de kerries, tabak enz. te dragen, benevens al wat wij dachten in de dorpen, welken wij moesten doorstrekken, niet te zullen vinden: want met rijst en andere levemmiddelen behoefden wij ons niet te beladen, omdat wij, zoo als gezegd is, besloten hadden de terugreis langs de kust, die overal bewoond is, te doen.

Na dat wij alles ten ons vertrek geschikt hadden, namen wij afscheid van onze vrienden en kennissen, als ook van Mr. D'ALLEMAND, die gaarne weder met ons had willen terug keeren, en de onregtvaardigheid die men hem, volgens zijn zeggen, aandeed, van hem dus, wegens eene ongegronde argwaan, gevangen te houden, verwenschte.

Toen wij des avonds van Mr. MELIN, die ons had ten eten gehouden, in onze herberg terug kwamen, vonden wij er den Heer BECHLE, den Ingenieur RAUMER en andere vrienden die onze terugkomst verwachteden, om ons op eene groote kom pons te onthalen, die zij ook voort lieten aanbrengen, en wij maakten ons tot drie ure in den morgen vrolijk.

Niet tegenstaande ons voornemen om des anderen daags oogenblikkelijk na het middagmaal te vertrekken, was het reeds vijf ure na den middag toen wij *Colombo* verlieten; endere kennissen die ons vaarwel kwamen zeggen, waren er de oorzaak van. - De Koelies die ons reeds van een ure af, (zijnde den tijd dien wij in het begin voor onze afreize hadden bestemd) wachtten, ziende dat wij niet kwamen, verstrooiden zich den een na den anderen, en wij vonden hen niet dan met vele moeite in de *Casino's* weder.

Alle eindelijk met eene halve roes (hoewel wij zelven niet veel minder) terug gekomen zijnde, begaven wij ons op reis, met vrij minder gevolg en geraas als toen wij *Jaffanapatnam* verlieten.

Colombo is ten westen van het eiland *Ceilon*, en aan de zee gelegen. De haven is zeer goed voor kleine schepen of vaartuigen, de groote zijn echter genoodzaakt op de reede te blijven, die omtrent een vierde van eene mijl van de haven verwijderd is; doch waar zij aan hevige en menigvuldige rukwinden zijn blootgesteld. - Deze plaats werd den Portugeezen in het jaar 1656, na een lang beleg, door de Hollanders ontnomen. De sterkte is schoon en op eenige plaatsen zeer wel onderhouden, hoewel zij weder op andere in een' zeer bouwvalligen staat is; toen ik mij te *Colombo* bevond, was men bezig haar met eenige bolwerken(*) te vermeerderen en te versterken; een mijner vrienden, de Heer RAUMER, was er Ingenieur, en had het opzigt over de nieuwe werken. - Het is in de sterkte dat de Gouverneur(†) en de voornaamste personen hun verblijf houden. Men vindt

(*) De bolwerken van het Fort zijn: *Constantia, Concordia, Victoria, Enkhuizen* en *Haarlem.*
(†) Toenmaals de Heer FALK, een zeer actingwaardig man en inboorling van *Colombo.*

er zeer schoone huizen en straten, ook zijn hier de magazijnen, arsenalen en kantoren der Compagnie.

De stad zeer aangenaam gelegen, heeft groote en breede straten en is aan den oever eener schoone en breede, met visschen en krokodillen vervulde, rivier gebouwd. Men heeft er eene groote menigte van herbergen en koffijhuizen, op de Hollandsche wijze ingerigt, waar men zich met het billiard-, kegel-, dam- en andere spelen kan vermaken. - De ommestreken der stad zijn verrukkend, en uit lanen van hooge en lommerrijke boomen, tuinen, lusthuizen, enz. te zamengesteld; aan de overzijde der rivier heeft men vele schoone wandelwegen, waar, voornamelijk des zondags, eene groote menigte menschen zich vermaken, en de voorsteden zijn vervuld met kroegjes en *Casino's*, die bijna altoos vol soldaten en gemeen volk zijn.

De Mestiesche vrouwen van *Colombo* maken gemeenlijk van de Singaleesche, zelden van de Portugeesche, en nooit van de Hollandsche taal gebruik, en in stede van schoenen, bedienen zij zich van eene *Sjirippo* (eene soort van houten sandala); het

overige van het ligchaam is met een stuk lijnwaad omwonden.

Alle de Provincien van *Ceilon* zijn aan het regtsgebied van *Colombo* onderworpen, zoo wel als de kantoren van de overzijde op de kust van *Choromandel*, als: *Tutocoryn, Kilkarré, Poenacoll*, Kaap *Comoryn, Manapaar* en raderen.

XI. Hoofdstuk.

Nacht van tegenspoeden. - Werigoer - Het land na den regentijd. - Woedend gevecht. - Onaangenaam nachtverblijf te Negombo. - Misnoegdheid van den Kuiper. - Scheiding van denzelven. - Herhaalde aanzoeken van den Portugees. - Toestemming. - Aankomst te Chilaw.

Het woei zeer hevig, en de lucht was bijna geheel met woiken overtogen. - De voorstad doorgetrokken zijnde, traden wij in een' grooten, breeden en effen weg, aan beide zijden met tuinen en lusthuizen, aan de inwoners van *Colombo* toebehoorende, geboord.

Omtrent tegen den avond ging de wind

leggen, en een sterke regen noodzaakte ons in eene *Casino* te treden. Bij ons vertrek betaalden wij aan eenige Singaleesche vrouwen, die dit kroegje ophielden, twee schellingen, voor eenige potten Surie, waarmede wij onze Koelies toegestaan hadden zich, op onze kosten, te onthalen; de vrouwlieden waren echter met dit geld niet te vreden; doch ziende, dat zij niets meer van ons konden verkrijgen, (dewijl wij hen rijkelijk dachten betaald te hebben, en het ook voor palmwijn, die zeer goedkoop is, meer dan de helft te veel was), zonden zij ons eenige scheldwoorden naar het hoofd, waarin de Koelies en de Portugees hen niets schuldig bleven.

De maan verlichtte ons nu en dan, door de dikke wolken, die de wind met snelheid voortjaagde. - Met verdriet bemerkten de Kuiper en ik, dat onze Koelies zoo beschonken waren, dat zij zich met moeite in evenwigt hielden, zijnde het de Portugees niet veel minder: toen wij hem onze verwondering te kennen gaven, hoe de ligte palmwijn hen zoodanig had kunnen bevangen, bekende hij ons, dat zij, in stede van Surie, twee flesschen Talwagen (eene

soort van Arak) gedronken hadden, en dat het voor de betaling van dezen drank was, dat de Singaleesche vrouwen zoo veel gerucht hadden gemaakt. Het speet mij, dat wij deze arme menschen ongelijk hadden aangedaan; doch weinig van de Singaleesche taal verstaande, was het mij onmogelijk geweest, de ware oorzaak hunner twist te begrijpen.

Naauweiijks waren wij weder een uur op reis, toen de hemel op nieuw door duistere en dikke wolken werd bedekt, en weldra ving het weder aan op eene verschrikkelijke wijze te regenen. Door eene diepe duisternis omhuld, die ons niet toeliet twee schreden voor ons uit te zien, doolden wij in den regen en de duisternis, in eene uitgestrekte vlakte rond; de Koelies vingen reeds aan van terug keeren te spreken; doch de hoop van de eene of andere toop of eenig dorp aan te treffen, waar wij eene schuilplaats zouden kunnen vinden, dreef ons voorwaarts. - Welhaast vertoonde zich eene breede waterbak voor ons, en hield ons plotselijk tegen; de Portugees raadde mij den oever te volgen, tot dat

wij eene zekere waadbare plaats (die zich, zoo hij zeide, taooger op bevond), zouden hebben gevonden; de Koelies in tegendeel hielden staande, dat men haar moest afzakken, wanneer wij eene brug zouden aantreffen; zij hadden hier over een' hevigen twist, intusschen dat de regen ons tot op de huid doorweekte. Onzeker welke partij te kiezen, besloten wij eindelijk den Portugees te volgen, dewijl de Koelies zelven, ten aanzien der brug, niet overeenstemden; sommigen zeiden, dat zij er niet meer was, anderen weder dat zij nog bestond. Wij hielden dan den oever der beek en gingen blootsvoets (ten einde onze schoenen en kousen in het water niet te bederven), en met ongeloofelijk veel moeite voort, zinkende wij alle oogenblikken tot aan de knieën in den modder en de poelen, die de dikke duisternis ons verhinderde te zien; na dus een uur voort geworsteld te hebben, zagen wij, tot ons groot verdriet, dat de beek, in stede van smaller, veel breeder en sneller van loop werd, en het eene dwaasheid zoude zijn verder te gaan. Wij hielden dan weder stil, om te over-

leggen wat ons te doen stond en een ieder schold op den Portugees, omdat hij ons zoo kwalijk geraden had. Hij zweeg.

De Koelies waren reeds voornemens weder terug te keeren en de brug op te zoeken, doch de Kuiper en ik stelden er ons tegen. Wij besloten kort en goed, den overtogt op de plaats zelve, waar wij ons bevonden, te wagen, hetgeen wij dan ook (niet zonder veel morren van de zijde onzer Koelies) ten uitvoer bragten, en tegen alle verwachting gelukte, komende het water ons niet veel hooger dan de borst.

De andere zijde bereikt hebbende, zakten wij de beek af, om den weg weder te vinden, dien wij door het volgen van den Portugees hadden verlaten; doch de groote menigte met water gevulde gaten, waarmede de boorden der beek als bezaaid waren, en in welke wij, en voornamelijk onze Koelies, die half dronken, nog met onze goederen waren beladen, elk oogenblik inzonken, waren oorzaak, dat wij niet veel wegs voortspoedden. - Door de regen, dien de sterke wind ons in het aangezigt woei, en de dikke duisternis, hadden wij veel moeite om bij elkander te blij-

ven, en niet van het overige van het gezelschap af te dwalen; dikwerf moesten wij een' geruimen tijd wachten en roepen, om ons verstrooid en achter gebleven volk bij een te vergaderen; eindelijk verloren wij, tot overmaat van tegenspoed, de oevers der beek, zonder ze te kunnen weder vinden, en in stede van ze te naderen, deden wij gewis niets dan er ons nog meer van te verwijderen; welhaast wisten wij niet meer of wij voor- dan achterwaarts gingen, en wij zworven in deze uitgestrekte vlakte, even als lieden die men een doek voor de oogen heeft gebonden. Nieuwe twisten rezen onder de genen die zich verbeeldden den weg te weten; dan volgden wij den raad van den eenen, dan weder van den anderen; men hoorde niets dan de vloeken van den Portugees en het schreeuwen van ons volk, tusschen het huilen des winds en het geklater van den regen, die ons overstroomde.

Eindelijk, met het aanbreken van den dag, vonden wij den weg weder, en tegen zes ure kwamen wij aan een (in het midden van eene kokostoop gelegen) dorp, *Werigoer* genaamd, half dood van vermoeijenis

koude(*) tot op den huid doorregend en met slijk bedekt. - Dit had mij, indien ik bijgeloovig was geweest en er acht op gegeven had, de rampen en ongelukken, die ik in het vervolg dezer reize ondervond, kunnen voorspellen.

Wij vroegen eene oude vrouw, die wij bij het inkomen van het dorp voor eene hut gezeten vonden, of zij ons iets te eten konde gereed maken. Zij antwoordde ons, dat wij binnen een paar uren tijds eenen maaltijd zouden hebben, waar over wij vergenoegd zouden zijn; wij gaven haar het noodige geld om de onkosten te kunnen doen, intusschen dat ons volk een groot vuur aanstookte, waar voor wij onze natte kleederen droogden en onze verkleumde leden warmden. Na wat koffij gedronken en eenige *agapé's* (eene soort van uit rijstmeel gebakkene koeken), voor ons ontbijt, gegeten te hebben, lagen wij ons voor de deur der hut, op eenige nedergespreide matten en rondom ons vuur, neder, ten einde

(*) De nachten zijn in Indië, en voornamelijk in den regentijd, tamelijk koud.

eenigzins van ooze vermoeijenissen uit terusten; hebbende de regen reeds eenigen tijd opgehouden.

Tegen tien ure wekte ons de goede vrouw, en bragt ons in eene andere hut, aan haren zwager toebehoorende. Wij zaten rondom eene op de aarde gespreide mat neder, bestaande ons maal uit rijst, karwaat(*), in de pan gebakken eijeren en eene kerrie van *Jakka*, eene vrucht zeer gemeen in *Ceilon*(†), en die roet de kokosnoot het voornaamste voedsel der Singaleezen is; zij bereiden en gebruiken dezelve op verscheidene wijzen: van de geroosterde en fijn gestorene pitten der jakka, maken zij eene soort van brood, dat bijna de smaak van kastanjes heeft.

Zoodra wij gegeten en uitgerust hadden, gingen wij onze Koelies in het dorp opzoeken, en vertrokken des namiddags ten twee ure, elk van een Talpatblad(§) voor-

(*) *Karwatt*, dus noemt men de gedroogde visch.
(†) Zie de Beschrijving die dit werk voorafgaat, onder de vruchten.
(§) Een boom reeds elders beschreven, en wiens blad groot en breed genoeg is om drie menschen te kunnen verbergen, en daarbij ongemeen ligt.

zien, onder hetwelk Wij beschut waren voor den regen, die na ons vertrek op nieuw viel.

Na de groote weg in het midden van overstroomde, of door eene groote menigte kleine beekjes doorsneden velden, weder gevonden te hebben, kwamen wij eindelijk tegen vijf ure des avonds, langs eene schoone laan van hooge boomen en tot aan den middel doornat en beslijkt, aan hetzelfde lusthuis, waar wij, van *Jaffanapatnam* komende, den Bakker dronken hadden achter gelaten. Daar het reeds laat was, besloten wij er te blijven, makende de Singalees, die er toen het opzigt of de bewaring van had, ons een zeer goed avondmaal gereed.

Het regende den geheelen nacht door; doch des anderen daags hadden wij het schoonste weder des werelds. - Een goede kop koffij met room gedronken, en onze waard voldaan hebbende, hernamen wij vrolijk onze reis.

Hoe was alles sedert eene maand veranderd! Hoe schoon was nu de natuur! - De regen had de boomen een aangenaam groen verleend, en de stof, die hunne bladeren bedekte, afgewasschen; de aarde was bezaaid met gewassen en planten, die de lucht met een' zachten geurigen wasem vervulden, - de zon schoot niet meer hare brandende stralen, en de verfrisschende wind maakte hare reeds veel verminderde hitte dragelijk. - De takken der rivieren en de beken, die wij, van *Jaffanapatnam* komende, droogvoets overtrokken, waren nu tot aan derzelver boorden gevuld, eenige zelfs waren breed, diep en snelvlietend geworden - alles scheen verjongd en herboren; alles was van gedaante veranderd. - Men zag de inwoners der dorpen hunne vergaarbakken herstellen en sluiten, in het veld arbeiden en bezig met dezelven, door kleine kanalen en groeven, van het overtollige water te ontledigen; zij verheugden zich reeds te voren in het vooruitzigt van een' goeden oogst. - Menschen en beesten verhieven hunne harten en stemmen voor den troon des Al-

magtigen om hem voor zijne weldaden te danken.

De rivier van *Colombo* overgestoken hebbende, trokken wij door verscheidene dorpen, wier namen ik vergeten heb aan te teekenen, en welker beschrijving niets belangrijks oplevert.

Onze Portugees, gedurende eenigen tijd achter ons gebleven zijnde, zagen wij op eens uit alle magt naar ons toesnellen, vervolgd wordende door zeven of acht oude Singaleesche wijven, met schoppen en spaden gewapend. Op onze vraag, wat de oorzaak was, dat deze vrouwen zoo verbitterd op hem waren, zeide hij ons, dat hij met eenige Singaleesche meisjes, die hij achter eene haag had vinden zitten, een gesprek aangevangen had; doch eene van hun een' kus hebbende gegeven, hadden zij het op een schreeuwen gesteld, waarop deze oude furiën, die hij niet bemerkt had, en niet ver van daar op het veld arbeidden, met hunne gereedschappen waren komen aanloopen en hem zekerlijk omgebragt zouden hebben, indien hij bij geluk niet wat sneller dan zij ter been ware geweest.

Deze vinnige vrouwlieden hem, in zulk een talrijk gezelschap, niet durvende aantasten, volgden ons echter een' geruimen tijd, al scheldende, na; de Kuiper, dien dit geweld eindelijk verveelde, maakte eene beweging als of hij op haar schieten wilde, en laadde zijn geweer; doch naauwelijks hadden zij dit bemerkt, of alle te gelijk een verschrikkejijk gehuil van woede aanheffende, zonden zij ons eene hagelbui van steenen naar het hoofd; wij bleven ben hier in niets schuldig, en in een' oogenblik zag men het belagchelijkst gevecht van de wereld ontstaan, tot onuitsprekelijk genoegen van eenige voorbijgangers, die van lagchen meenden te bersten, ziende een drietal Europeanen, eenige zwarte Koelies, en een hoop vervaarlijk schreeuweade en gillende oude wijven, met hangende haren en bleek van toorn, elkanderen met steenen begroeten.

De vijanden, eindelijk op eene gevoelige wijze bemerkende, dat het voordeel van de behendigheid en kracht aan onze zijde was, hadden de voorzigtigheid ons het slagveld af te staan, en zich buiten het bereik onzer kogels te begeven; in plaats van wel-

ken zij ons een' geruimen tijd met een' vloed van scheldwoorden bevochten, tot dat zij eindelijk, met het schuim op de lippen, aftrokken, onder elkanderen nog zeer luidruchtig kijvende, over de oorzaak van het gevecht, en de ongehoorde en alles te boven gaande stoutheid der beestachtige blanken.

Tegen den middag kwamen wij aan een' slagboom, waar wij een' kleinen tol moesten betalen, ook vonden wij er eene *Casino*, in welke wij in haast ons middagmaal hielden. Des avonds ten vijf ure bevonden wij ons voor *Negombo*, maar door eene kwalijk geplaatste kieschheid, wilden wij onze opwachting bij den Kommandant dezer plaats niet maken, noch van hem bemerkt worden, om hetwelk te vermijden wij in een klein dorpje, *Sunampil* genaamd, den nacht besloten door te brengen; men toonde er ons ter zijde eener kerk, eene ledige hut, die in stede van een ambelam of rusthuis diende. - Wij vonden reeds twee reizigers in dezelve, die, ons gezelschap mogelijk niet verkiezende bij te wonen, bij onze aankomst vertrokken.

Naauwelijks hadden wij met het avondmaal geëindigd toen het zoo verschrikkelijk begon te regenen en te waaijen, dat wij onder het dak der oude hut meenden begraven te worden; de regen en wind kwamen er door honderd openingen in, en deden elk oogenblik onze kaars uitgaan, zoo dat het ons eindelijk verdroot haar telkens vruchteloos aan te steken, en wij in het duister zitten bleven. - Terwijl de regen door het vermolmde stroodak als door eene zeef drong en wij te vergeefs in den donker al tastende naar eene drooge plaats zochten, berouwde het ons niet weinig dat wij den Kommandant van *Negombo*, die ons te voren zoo gastvrij had ontvangen, niet hadden bezocht.

'Het is mij onmogelijk het hier lange? uit te houden' - zeide ik eindelijk tegen den Portugees en den Kuiper - 'ik zoude liever geheel en al in de bloote lucht aan den regen blootgesteld willen zijn, dan op zulk eene wijze door deze goten die op onze hoofden nederstroomen, van alle kanten besproeid te worden; indien gij wilt zullen wij uit de hut gaan,

mogelijk dat wij nog eene *Casino* open vinden, waar wij een minsten voor den regen beschut zullen zijn, en misschien nog eenigen tijd kunnen slapen.'

Ik ging hierop, van den Portugees vergezeld, uit de hut, willende de Kuiper niet mede gaan. - De nacht was van eene schrikbarende duisternis; de regen stroomde van den hemel en langen tijd zworven wij tusschen de hutten rond, zonder eenig licht te zien, of de stem van een enkel schepsel, uitgenomen die der honden en nachtuilen, te vernemen: te vergeefs trachteden wij de Ambelam weder te vinden; wij zworven tusschen de hutten, als in een' doolhof, rond, zonder te weten waar wij waren, en niet tegenstaande wij herbaalde reizen aan de deuren van verscheidene derzelven klopten, was er echter niemand, die ons antwoordde of opende. - Eindelijk na nog een' geruimen tijd omgedoold te hebben, verbeeldden wij ons de stemmen van eenige menschen te hooren; wij volgden het geluid, en weldra kwamen wij aan de deur eener groote hut, welke wij tot onze groote vreugde eene *Casino* vonden te zijn, waar

eenige Europesche soldaten van de naaste wachtpost zich vrolijk maakten.

Wij lagen ons op eenige matten neder, die men ons in een beschoten vertrekje aanwees, en in spijt van het geraas en zingen der dronkene soldaten, vielen wij welhaast in een' diepen en verkwikkenden slaap.

Tegen het aanbreken van den dag wekte men ons, volgens de order die wij gegeven hadden; en na deri eigenaar der *Casino* voor zijne gastvrijheid te hebben betaald, begaven wij ons naar den Kuiper, die den geheelen nacht geen oog gesloten had, en wien het niet weinig speet ons niet gevolgd te hebben, zijnde hij nu genoodzaakt om met een' hevigen hoest (dien hij in deze vochtige hut had opgedaan), met verstijfde en verkleumde leden en vermoeid van het waken, onze ongemakkelijke voetreize voort te zetten.

Het regende tusschenpozen, zoodat wij onze Talpat-bladen niet te vergeefs hadden mede genomen. - De rivier van *Negombo*, door middel van eene kleine brug, over getrokken zijnde, lieten wij de Stad ter linkerhand liggen, en kwamen te-

gen elf ure langs een' zeer schoonen weg, in het dorp *Toptoeré*, hetzelfde waar wij zoo gastvrij door den Roomschen Priester onthaald werden; het speet mij ongemeen hem niet te vinden, de Koster zeide ons, dat hij naar *Colombo* vertrokken was.

Wij deden hier een goed middagmaal met een haas en eenige patrijzen, en kwamen, zonder eenig toeval, langs een' verrukkenden weg, en met het schoonste weder des werelds, tegen den avond te *Ganniepellie* (een dorp aan den oever der rivier van *Caimelle* gelegen) aan. De Ambelam, of het rusthuis, was zoo klein, morsig en bouwvallig, dat wij verkozen in de bloote lucht te slapen, liever dan aan de beten der slangen en venijnige insecten, die zich gaarne in de vermolmde daken der hutten ophouden, blootgesteld te zijn; ten anderen was de lucht helder en wij spreidden dus onze matten onder een' grooten tamarinde boom neder.

Het was echter niet dan met veel moeite en na een' hevigen twist dat wij den Kuiper noodzaakten in het dorp te blijven, hij wilde volstrekt de rivier oversteken en nog denzelfden nacht de reis tot *Marawille* voort-

zetten; gelukkiglijk dat onze Koelies weigerden verder te gaan, zonder dat zouden wij toen reeds gescheiden hebben.

De teleurgestelde hoop van baas Kuiper te worden, gevoegd bij het verdriet van onnoodige moeiten en gevaren (met vrij aanzienlijke onkosten verzeld) te hebben uitgestaan, maakte hem, sedert ons vertrek van *Colombo*, zoo mismoedig en onvergenoegd, dat wij meer verdriet dan vermaak in zijn gezelschap hadden. - Den geheel en avond was hij misnoegd, en deed niets dan binnen 's monds te vloeken en te prevelen, en gelegenheid te zoeken om ons te kwellen, zoodat ik, toen het avondmaal geëindigd was en hij nog voortging met brommen, hem verliet, en, terwijl ik eene wandeling langs de rivier ging doen, hem zijn kwaad humeur tegen den Portugees liet uitrazen.

Des anderen daags trokken wij de rivier van *Caimelle*, die door den regen ongemeen gezwollen was, in een schuitje over. - Nu volgden wij het zeestrand, dewijl de grond daar vaster en minder met poelen en moerassen vervuld was; doch de regen welhaast weder zeer sterk en aanhoudend beginnende te vallen, traden wij in een tamelijk dun be-

groeid en eenige honderd treden van het strand verwijderd boschje. Er bevonden zich eene menigte indrukselen van dierenpooten (die de Koelies ons zeiden van tijgers te zijn) in het zand, wij zagen evenwel niets dan eenige jakhalzen, die zich op onze aannaderring in de struiken verbergden.

Des namiddags ten een ure kwamen wij te *Marawille*, dezelfde plaats waar wij het geval met de elefanten gehad hadden: wij deden ons middagmaal in de toop en vervorderden onzen weg ten vier ure: het slechte weder vertraagde grootelijks onzen voortgang, en voor wij aan een dorp konden komen om er den nacht door te brengen, werden wij door zulk een' sterken, en met hevige rukwinden verzelden, regen overvallen, dat wij het als een groot geluk achteden van nog in tijds eene wachthut bereikt te hebben, in welke wij drie Lascarijns vonden, die ons met veel gastvrijheid ontvingen en hunne slaapplaatsen vpor dien nacht aan ons afstonden.

Tegen twee ure des morgens hield de regen en wind op en de lucht werd volkomen helder. De Kuiper, ongeduldig zijnde om zijn huisgezin weder te zien, wilde toen

volstrekt vertrekken, niet tegenstaande de Lascarijns hem rieden om tot het aanbreken van den dag te wachten, dewijl, zoo zij zeiden, de wilde en verscheurende dieren dikwijls de naburige wildernis van *Medandampe* verlaten, om eenig prooi of kreng aan den oever der zee te zoeken: doch doof voor hunne voorstellen, zoowel als voor de onzen, maakte hij zich tot het vertrek gereed. Zulk eene stijfhoofdigheid en dwingelandij mishaagde mij ongemeen en was de oorzaak van een' hevigen twist tusschen ons beiden, die zoo hoog rees dat hij eindelijk volstrekt weigerde, langer in mijn gezelschap te reizen.

De woede van mij zoodanig door iemand, die zich mijn vriend noemde, gedwongen en mingeächt te zien, gevoegd bij het verdriet dat zijne hoofdigheid en kwaad humeur mij dagelijks gaf, deed mij op eens besluiten van achter te blijven en liever alleen, dan in het gezelschap van een misnoegd en knorrig man, te reizen, die ons naauwelijks den tijd liet om het middagmaal te houden. Ik zeide hem dus, dat hij, wat mij aanging, dag en nacht konde reizen, zelfs zonder te eten of te drinken, indien hem dit geviel; doch dat

ik geen lust had om in zijn gezelschap van honger en dorst om te komen; dat ik deswegens langzaam en op mijn gemak nakomen, en *Jaffanapatnam* mogelijk nog eerder dan hij bereiken zoude. Ik nam hierop zoo veel linnen uit onze pakkaadje als ik dacht noodig te hebben, en mijne Koelies gebiedende den Kuiper te volgen, gaf ik hem het geld waarvoor ik hen bedongen had, met verzoek het hen bij zijne aankomst te *Jaffanapatnam* te geven en zorg voor mijne goederen te dragen. Ook bad ik hem ANNA gerust te stellen en haar de reden van onze scheiding bekend te maken, hij beloofde mij dit alles, zijnde hartelijk verheugd van mij ontslagen te zijn, en ik, om de waarheid te zeggen, niet minder; want hij had zulk eenen haast om tot zijnent te komen, dat hij ons naauwelijks den tijd gaf om ons ergens te legeren of uit te rusten, en sedert ons vertrek van *Colombo* hadden wij bijna dagelijks hevige woordenwisselingen over dit onderwerp. Een brief, dien zijne vrouw hem geschreven had en in welken zij ham meldde dat zij zich niet te wel bevond, was de oorzaak van deze ongerustheid en begeerte om bij haar te zijn; hij was een goed

huisvader en beminde zijne vrouw ongemeen, ook verdiende zij het en ik konde hem wegens zijnen haast niet laken; doch was ik, die geene zulke redenen van spoed had, verpligt, om mij op eene reize die ik voor vermaak had ondernomen ter dood toe te vermoeijen? Want wat ANNA aanging, ik wist dat zij in zeer goede handen was.

Vóór mijn driftige reisgezel ons verliet, fluisterde hij mij nog toe, om in 's hemels naam zoo dwaas niet te zijn om den Portugees in zijne hersenschimmige onderneming te volgen, ingeval hij mij nog daartoe mogt zoeken over te halen, maar, in tegendeel, mijnen weg voort te zetten, zonder mij veel op te houden - Gave God! dat ik zijnen raad gevolgd had, van hoe vele gevaren en afgrijsselijke toestanden was ik niet verschoond gebleven!

Sedert ons vertrek van *Colombo* had die ongelukkige niet opgehouden mij, hoewel in het geheim, van zijn ontwerp te spreken; doch eindelijk, wel bemerkende dat hij niets op mij konde winnen, zweeg hij dienaangaande stil; maar mij van den Kuiper gescheiden ziende, dacht hij met meer vrucht eene nieuwe poging te kunnen beproeven.

Hij zeide mij dus met een blij gelaat, dat hij niet weinig verheugd was dat dit misverstand tusschen mij en den Kuiper had plaats gehad en dat hij nu (dewijl ik vrij was) hoopte dat ik geene zwarigheid meer maken zoude in hem te verzellen. Ik antwoordde hem, dat hq zich echter grootelijks bedrogen had, en deze scheiding van den Kuiper geene de minste verandering in mijn besluit had te weeg gebragt, en wel verre van de bergen en bosschen te willen afloopen om keisteenen, dien hij zonder twijfel voor diamanten had aangezien, op te zoeken, mijn onwrikbaar voornemen was, de reize alleen en op mijn gemak tot *Jaffanapatnam* voort te zetten, waar buitendien mijne vrienden en andere personen mijne terugkomst met ongeduld verwachtteden.

Toen bad hij mij, hem met aandacht en geduld te willen aanbooren, daar hij mij, zoo hij zeide, zonder eenige achterhoudendheid de ware toedragt der zaak zoude ontdekken, waarna hij niet twijfelde of ik zoude welhaast van gedachten veranderen.

'Het is genoeg bekend, (dus ging hij voort) dat bij de herhaalde en menigvuldige invallen der Portugezen in vorige

tijden in het Rijk van *Condé-oeda*, de Keizers hunne rijkdommen, bestaande in paarlen, diamanten, goud, enz: in groote ijzeren koffers hebben verborgen die zij in de rivier van *Maweliegonga* deden zinken, ter plaatse waar deze stroom den voet der bergen bespoeld die zich achter de Hoofdstad bevinden, en waar de Portugezen hen nooit hebben kunnen overweldigen. Mijn vader, wiens voorouders meest alle deze togten tegen de Keizers van *Condé-oeda* hebben bijgewoond, wist, door eene oude overlevering in onze familie, dat de Portugezen een' dezer koffers bemagtigd hadden, doch door eene zware nederlaag genoodzaakt zijnde met overhaasting terug te trekken, verbergden zij denzelven ergens in het gebergte van *Bocaul*, op eene plaats aan slechts weinige lieden bekend, met voornemen denzelven bij de eerste gelegenheid terug te komen halen; doch daarop door de Hollanders, dien de Keizer tot zijne hulp had ingeroepen, te plotselijk verjaagd zijnde, hebben zij dit voornemen niet ten uitvoer kunnen brengen. Mijn vader heeft mij dit bij zijn onverwacht overlijden nog

even kunnen mededeelen, aan mij de uitvoering van eene onderneming overlatende welke de dood hem verhinderde in persoon te doen. - Wat ik u dus gezegd heb van eene rivier met edelgesteenten bezaaid, is zoo min waar als dat ik in het gebergte van *Bocaul* ben verdwaald geraakt; het is wel met opzet en na een rijp overleg dat ik mij in hetzelve heb begeven, ik wist ten naastenbij de plaats waar de koffer zich moest bevinden, en hoopte denzelven te zullen ontdekken en te kunnen openbreken. Na lang vruchteloos zoeken wanhoopte ik reeds in mijne onderneming te zullen slagen, toen ik, in de bergen ronddwalende en door een smachtenden dorst gepijnigd zijnde, met eene onbeschrijfelijke blijdschap, een riviertje in de diepte eener vallei onder mij zag vloeijen; ik haastte mij hetzelve te bereiken; doch hoe groot was mijne verwondering, toen ik het voorwerp van mijn zoeken in de holte van eene der rotsen waaruit de boorden dezer rivier waren zamengesteld bemerkte! Het was eene soort van koffer of kist geheel van ijzer, en op zoo eene kunstige wijze te zamen gesteld,

dat ik er met al mijn verstand geene opening, deksel of slot aan heb kunnen vinden. - Te vergeefs poogde ik aan alle zijden om de kist met steenen open te breken; alle mijne moeite was vruchteloos. Ik heb mij echter de plaats zoo wel gemerkt, dat zij volstrekt onmisbaar is. - Tot deze onderneming nu is het dat ik u zoek over te halen. Zie nu wat u te doen staat: intusschen zwere ik u bij al wat heilig is, dat wij op den weg dien ik u zal aantoonen, geen het minste gevaar van wachtposten, soldaten of iets van dien aard te vreezen hebben. Gelooft gij dan dat ik zelf deze onderneming zoude wagen, indien dezelve onuitvoerlijk of met te veel gevaar verzeld was? Het is waar wij zullen met eenige moeijelijkheden en geringe gevaren te kampen hebben; doch om het overige gedeelte van uw leven in overvloed en gemak te kunnen doorbrengen, is u dit dan geene drie of vier moeijelijke dagen waardig'?

Dit alles klonk voortreffelijk en had veel waarschijnlijkheid. Het geval aangaande het verbergen van des Keizers rijkdommen in de *Maweliegonga* en andere rivieren, waarop hij

zijn verhaal grondde, was mij bekend en onwedersprekelijk waar; doch deze geheele gebeurtenis klonk mij zoo romanesk, dat ik niet konde nalaten somtijds aan de waarheid van zijn verhaal te twijfelen; des niettemin was ik besluiteloos wat te doen: aan de eene zijde vertoonde zich de rijkdom en het zoo geliefkoosde avontuurlijke der onderneming voor mijnen geest, en aan den anderen kant zag ik ANNA en andere mijner vrienden met een angstig verlangen op mij wachtende. - Eindelijk mijne ligtzinnigheid en den aard der onderneming die zoo wel met mijne begeerte strookte, gevoegd bij de teleurstelling mijner vorige reize, haalden mij over, en denzelfden nacht nog dat de Portugees op nieuw bij mij aandrong om hem te verzellen, gaf ik mijne toestemming, op voorwaarde dat hij mij bij al wat een mensch heilig kan zijn zweren zoude, dat zijn verhaal in alle deszelfs omstandigheden waarachtig en niet versierd was: waarop hij mij met de zwaarste eeden voldeed, zwerende, dat al wat hij mij gezegd had volkomen en in den stiptsten zin met de waarheid overeenstemde.

Wij kwamen toen overeen om een, paar

dagen te *Chilaw* te blijven ten einde ons van het noodige te voorzien, waarna wij buiten kennis der inwoners dezer plaats in het land indringen wilden. Dit te zamen afgesproken en overlegd hebbende, bleven wij tot des anderendaags 's morgens in de wachthut, wanneer wij vertrokken en tegen den middag *Chilaw* bereikten, begevende wij ons echter niet in deze plaats zelve, maar ons verblijf in de hut van een' Singalees nemende, welke omtrent een kwartier uurs van daar verwijderd was. Ik veinsde mij hier onpasselijk te zijn en tot des anderen daags te willen uitrusten.

Intusschen kocht de Portugees al wat hij dacht ons noodig te zullen zijn, het geen hij in de struiken digt bij eene plaats verborg die wij moesten voorbijtrekken; tot op dat oogenblik zelfs was ik nog besluiteloos, of ik de onderneming zoude wagen dan niet; zulk eene ongewone vrees en inwendig voorgevoel bespeurde ik in mij; men mag mij vrij voor bijgeloovig of kleinmoedig houden, het is niet te min waar, dat ik nimmer zoodanig eene beklemdheid van hart dan toenmaals heb gevoeld, hoewel ik mij menigmalen in ondernemingen gewaagd heb, die op

het uiterlijk aanzien met vrij meer gevaren waren verzeld dan deze. De Portugees echter verdreef welhaast alle deze zwaarmoedige denkbeelden, en wist mij zulk een schoon tafereel te vertoonen van de rijkdommen, waarvan wij ons gingen meester maken, en bijzonder van de vreemde en merkwaardige zaken, die wij in deze, door niemand bezochte, wildernissen zouden ontdekken, en dat wel de voornaamste en mag ik zeggen eenigste drangreden was die mij deze gevaarlijke reize deed ondernemen, dat ik eindelijk zelfs naar het oogenblik van ons vertrek begon te verlangen. - Mijn makker bezat de gaaf van overreding in een' hoogen graad; zijne gelaatstrekken zelfs (zijnde hij een zeer schoon en welgemaakt man) waren in staat iemand van de waarheid zijns verhaals te overtuigen; al was het nog zoo vreemd.

XII. Hoofdstuk.

Aanvang van eenen gevaarvollen togt. - Het eerste levensgevaar. - Voortzetting der reize. - Aankomst en intrede in het groote woud. - Moeijelijkheden, hindernissen, tegenspoeden en gevaren. - Het vreemd geluid. - De moedige beer.

Eindelijk verscheen de dag tot ons vertrek bestemd; wij gingen voor het aanbreken van denzelven op reis en namen, ten einde onzen waard te bedriegen, in het begin den weg naar de rivier, even als wilden wij dezelve op de gewone plaats overtrekken, doch welhaast slopen wij achter de struiken en trokken *Chilaw* om, nemende onzen weg door een moerassig land, nu eens met

struik en doren gewassen, dan weder met kleine digte boschjes vervuld, tot dat wij eindelijk bij de rivier *Manasseram* kwamen; het was daar dat de Portugees van onder de struiken onzen reisvoorraad haalde, bestaande uit een zak met omtrent twintig ponden rijst, dien hij in het zand had begraven, een paar pistolen, kruid en lood, twee kalebassen, waarvan de eene ten naastenbij drie pinten arak inhield, zijnde de andere ledig en voor het zoet water bestemd, voorts een kleine schotel van koper en een batika of bord van hetzelve metaal, een pakje kruiderijen voor de kerrie, een kleine bijl, twintig vademen touw van een duim dikte, benevens eenige vijlen en breekijzers, en een groot beerenvel.

Wij verdeelden nu de vracht onder elkanderen: buiten mijn geweer, pistolen, sabel, ammunitie en een klein, pakje linnen, belaadde ik mij nog met de arak-kalebas (uit vrees dat onze vriend zich van dezelve te veel mogt bedienen) den bijl, en de kopere schotels, latende hem het overige.

Bij de rivier gekomen zijnde zagen wij een' jongen krokodil, die op onze aannadering in het water sprong. - Daar deze

rivier door de zware regens zeer gezwollen en snelvlietend was geworden, hielden wij haren oever, tot elf ure, wanneer wij eene plaats die niet zoo breed als elders was vonden. - Voor wij echter den overtogt deden namen wij eerst ons middagmaal; wij zetteden ons onder een' grooten digtbebladerden boom neder en maakten onze rijst gereed, benevens eene kerrie van een' haas, dien wij op weg met steenen hadden dood geworpen; zoo menigvuldig zijn deze dieren daar te lande.

Het landschap om ons heen had een ongemeen verwilderd en woest aanzien - eene treurige eenzaamheid trof allerwege het oog. De oevers der rivier waren zandig en bezaaid met punten van rotsen; tusschen de struiken waarmede de grond vervuld was vertoonde zich hier en daar een eenzame boom, en op den afstand eener mijl ter regterhand zag men de wildernis van *Madandampe* zich in eene onmetelijke verre uitstrekken; deze woestijn bestaat niet dan uit zeer hooge doren- en struikgewassen, het verblijf van allerlei soorten van verscheurende dieren, voornamelijk van wilde buffels; men vindt er eene menigte zeer venijnige of

verslindende slangen van eene gedrogtelijke grootte, zoodat de stoutste jager zich niet in hetzelve durft te wagen: Ter linkerhand, of aan de overzijde der rivier, verhief zich een dik woud van oude zeer digt ineengeslotene boomen, doorweven met klimopranken en riet.

Na met het middagmaal geëindigd te hebben ontkleedden wij ons. Da Portugees verzocht mij de rivier eenige honderd treden hooger op te gaan, en daar uit al mijne magt te schreeuwen, terwijl hij dezelve zoude overtrekken, ten einde de krokodillen, indien zij er waren, naar mij toe te lokken; hierop een gedeelte van onze vracht op zijn hoofd ladende bereikte hij gelukkiglijk den overliggenden oever, komende het water hem tot aan de schouders dus ging hij voort met de rivier over en weder te trekken en ik roet schreeuwen, tot dat hij al onze goederen aan de andere zijde had overgebragt; mij toen een teeken gevende om insgelijks de rivier door te waden ving hij op zijne beurt aan te schreeuwen. Zonder de waarschijnlijkheid dat zich hier ter plaatse weinige krokodillen zouden bevinden, wegens de groote menigte puntige rotsen

waarmede het bed der rivier was bezaaid, en dewijl deze dieren zich gemeenlijk digt bij den mond der rivieren onthouden, zoude ik zoo ligtelijk den overtogt niet gewaagd hebben, daar ik niet veel vertrouwen stelde in het armzalig hulpmiddel dat mijn reisgezel uitgevonden had om ze naar zich toe te lokken. Ik trad echter in het water, hoewel bevende als een blad en elk oogenblik vreezende mij door een dezer schrikkelijke monsters aan stukken gescheurd en in derzelver verblijf medegesleept te zien - met de grootste ongerustheid zag ik naar alle kanten rond, houdende mijne bloote sabel in de hand, met voornemen dezelve in den muil van het eerste monster te stooten dat mij zoude durven naderen.

Terwijl ik op zulk eene wijze bezig was met de rivier door te waden sloeg ik mijne oogen gevallig naar de zijde waar de Portugees, met het aangezigt naar mij gekeerd, nog gestadig voortging met zich bijna rebersten te schreeuwen; op dit zelve tijdstip zag ik tot mijne groote ontsteltenis een' tijger (zonder twijfel door zijn geschreeuw aangelokt) uit het woud ten voorschijn komen, van struik tot struik voortsluipen en

mijnen makker vervolgens met gebogenen rug (even als eene kat die op een muisje loert) naderen. Ik maakte in het eerst verscheidene teekenen die hij niet begreep, hierop, mijn eigen gevaar en vorige omzigtigheid vergetende, haastte ik mij om de overzijde te bereiken, toen ik den tijger op nieuws en zeer digt achter hem zag ten voorschijn komen en op het punt van hem te overvallen. Op dat oogenblik, mijn eigen gevaar vergetende, stiet ik een' doordringenden gil uit, waardoor het monster zich verschrikt naar mij keerde, en mij onwrikbaar aanzag; mijn reisgezel, hem eindelijk ook bemerkt hebbende, had de tegenwoordigheid van geest om oogenblikkelijk in de rivier te springen. - Het verraderlijk dier zich ontdekt ziende, durfde niet meer naderen, en na ons met zijne groote slagtanden aangegrijnst te hebben, begaf hij zich, van tijd tot tijd den kop naar ons toewendende, weder in het woud.

Toen wij onze goederen wederom opgeladen hadden hernamen wij onzen weg, en kwamen kort daarna aan de rivier van *Chilaw*, wier oevers wij volgden; doch wegens de scherpe punten der rotsen waarmede de0

boorden van dezen stroom als bezaaid waren, en om ter zelver tijd voor de stralen der zon beveiligd te zijn, gingen wij langs den zoom van het woud dat zich aan onze regterhand bevond voort. Wij zagen er veel wilde vruchtboomen, onder anderen van die welke de palpalam of melkvrucht voortbrengen, en van welke ik de beschrijving reeds elders gegeven heb.

Kort daarna bemerkten wij dat de rivier aanving smaller te worden, hetgeen de snelheid van haren loop vermeerderde; ook zagen wij vele buffels-mest, waardoor wij oordeelden dat zij dit woud meermalen bezochten; want hun eigenlijk verblijf is de wildernis van *Médandampe*, die verder ter regterhand van ons af lag.

Ik heb altijd voor de wilde buffels even veel en zelfs meer vrees gehad dan voor de elefanten, het is een ontembaar en verschrikkelijk dier. - Wanneer hij het in het hoofd krijgt om iemand aan te vallen, het zij dat zijne woede veroorzaakt is door iets van eene roode kleur dat men bij zich draagt, of dat men hem gewond heeft, of wel wanneer men hem ongelukkiglijk op het tijdstip ontmoet dat hij met een'

medeminnaar om het uitsluitend bezit eener schoone van zijn geslacht gestreden, en de neêrlaag bekomen heeft, als dan is het onmogelijk hem te ontkomen; ook zelfs wanneer men gelukkig genoeg is om een' boom te bereiken en denzelven te beklimmen voor hij den doodelijken stoot heeft kunnen toebrengen, is men, indien men zich op geen vruchtboom bevindt evenwel verloren: hij zal de plaats niet verlaten voor hij het voorwerp zijner wraak in zijne magt heeft, al zoude hij zelfs van honger aan den voet des booms moeten omkomen.

Het woud wemelde hier van eene ontallijke menigte kleine roode aapjes en verschillende soorten van vogelen, welkers schreeuwen en gezang, met het klokken der patrijzen en hazelhoenderen vermengd, van alle kanten weergalmden.

Tot nu toe was de rivier, tot zeer digt bij hare oevers, door de boomen van het ons ter regterhand liggende woud geboord geweest; doch ten vijf ure kwamen wij aan eene plaats waar zij eenigzins terug traden en een' hoek van omtrent twee honderd treden diep maakten, het welk eene soort van pleintje of opene plaats vormde; de grond

was er effen en droog, zoodat wij, hoewel de zon nog niet gedaald, was, besloten den nacht hier door te brengen, uit vrees van voor dat het duister werd geene plaats meer te zullen kunnen vinden, die zoo wel als deze voor een nachtverblijf zoude zijn geschikt.

Onze eerste zorg was ons van eenen goeden voorraad droog hout te voorzien, dat wij bij, eenige treden van elkanderen verwijderde, hoopen, in de gedaante van een groot halfrond, rondom ons nederlagen; de beide vleugels van dezen halven kring liepen tot aan de rivier, die onzen rug dekte en in welke wij ons des noods zouden hebben kunnen redden, indien (hetgeen zelden gebeurt) eenig wild dier ons achter onze verschansing van vuur had willen aanvallen. - Voorts plaatsten wij een' goeden hoop hout ter zijde ons, om de vuren, ingeval zij te vroeg mogten uitgaan, te onderhouden. Deze arbeid hield ons tot het ondergaan der zon bezig; mijn reisgezel maakte toen het; avondmaal gereed, en zoo dra het aanving duister te worden stak ik onze vuren aan.

Het lot getrokken hebbende, wie van ons beiden de eerste drie uren waken zoude, het

geen de Portugees te beurt viel, spreidde ik het beerenvel (dat ons voor tafel en bed diende) naast een ander vuur neder, dat wij digt bij de rivier hadden aangelegd, en ongemeen vermoeid zijnde sliep ik met zoo veel gerustheid in als of ik mij midden in mijn huis bevonden had. - Men heeft geen ongelijk met te zeggen dat men zich aan alles kan gewennen. Vóór ik *Jaffanapatnam*, verliet en onze; reis begon, was het denkbeeld alleen van mij in deze wildernissen door verscheurende dieren of venijnig gewormte omringd, te vinden, niet tegenstaande mijn hevige reislust, in staat mij vain vrees te doen beven; doch het herhaald gezigt dier monsters verminderde veel van den schrik die hunne eerste verschijning mij inboezemde; hun schreeuwen en gebrul werden mij gewoon, en de zekerheid dat zij het vuur, niet zouden durven naderen stelde mij zoo volkomen gerust, dat het mij zelfs eene soort van genoegen gaf hun, gebrul rondom mij door het woud te hooren klinken, te weten wanneer ik achter eenige goede vuren verschanst, wel gewapend en in een goed gezelschap was.

Ik sliep gerust door tot dat reigezel

mij wekte om op mijne beurt te waken. Hij gaf mij te kennen dat hij, uitgenomen het geloei van wilde buffels en de zware stappen van eenige groote dieren die het woud doorkruisten, niets gehoord had.

Nadat hij zich had nedergelegd stak ik mijne pistolen in den gordel, lag mijn, met twee kogels geladen, geweer voor mij op mijne knieën, en een cegaar aanstekende bragt ik mijnen tijd tamelijk gerust door; nu eens met het vuur door eenige stukken hout te voeden, waar ik zag dat het begon te verminderen, dan weder met mijn dagboek te lezen, na te zien, en er de gebeurtenissen van den verloopenen dag in op te teekenen.

Buiten een gekraak of dof geluid hier en daar in het woud, herhaalde reizen het draven van eenige groote dieren, die het pleintje op hetwelk wij ons nedergeslagen hadden overstaken, en die ik oordeelde wilde buffels te zijn, verdam ik ook van tijd tot tijd een geblaas en beweging in de rivier, hetgeen ik onderstelde door krokodillen te worden veroorzaakt; doch daar deze tweeslachtige monsters nog meer dan de wilde dieren het vuur vreezen, was ik niet on-

gerust dat zij mij zouden durven aanranden, te meer daar die zijde der rivier aan welke wij ons gelegerd hadden, door eene reeks van puntige rotsen geboord was, en deze dieren nooit op het land komen dan ter plaatse waar den oever en de grond zandig en effen is, uit vreeze van zich aan den buik te kwetsen, dien zij ongemeen zacht en week hebben, terwijl in tegendeel hun rug met eene harde en schabachtige huid is overtrokken, die zoo dik is dat geene pijlen of geweerkogels er kunnen doordringen.

Eindelijk verscheen de dag. - Wij deden ons ontbijt met de overgeblevene rijst van den vorigen avond, en na ons met eene goede teug arak gesterkt te hebben begaven wij ons op weg, gedurig de oevers der rivier volgende die haren, loop onmerkbaar naar het noorden wendde, zoo dat wij welhaast de woestijn van *Médandampe*, die wij achter ons liggen lieten, uit het gezigt verloren.

Het woud aan welkers zoom wij voortgingen werd hier onbeschrijfelijk schoon; - boomen van eene verwonderenswaardige dikte verhieven daar hunne trotsche kruinen, en hun digt en ineengeweven lommer liet

de stralen der zon slechts in zoo verre doordringen, om er ter naauwernood een treurig daglicht te verspreiden; wij zagen er wier stammen met eene dikke korst van mos waren overtogen; hetgeen van derzelver ouderdom scheen te getuigen - verschillende soorten van vogelen, waarvan vele ons onbekend waren, huppelden en zweefden hier en daar of waren op de dunne takken der boomen gezeten; hunne aangenaam geschakeerde vederen verrukten het oog, en hunne verwisselende zangen en schreeuwen vervulden deze sombere gewelven, en weergalmden van alle kanten - eene menigte kleine roode aapjes vermaakten zich met van tak tot tak te springen: bij onze verschijning verdubbelden zij hunne, schreeuwen en sprongen en maakten de belagchelijkste gebaren en wendingen dien men zich kan verbeelden.

Dit woud bekoorde mij en ik stelde mijn' reisgezel voor van er ons dieper in te begeven, zonder evenwel de rivier uit het gezigt te verliezen. - Eene aangename koelte en de geurige uitwaseming der aromatische planten en wilde vruchten kwam ons te gemoet en herstelde onze verlorene krachten: wij deden ons middagmaal in hetzelve

onder een' boom die geheel bedekt was mee eene soort van witte bloemen van eene aangename reuk; ons maal bestond uit twee roode snippen(*); - eene honigraat die wij in een' hollen boom vonden, benevens eenige wilde vruchten diende ons voor een nageregt.

Mijn makker viel na het eten in slaap, doch mijne, zeer tot zwaarmoedigheid geneigde ziel, vond in deze verrukkelijke oorden overvloedige stoffe waarmede dezelve te voeden. Ik gaf mij aan mijne droomerijen over, en het verlangen om met mijne geliefde ANNA mijne dagen in zulk eene bekoorlijke eenzaamheid te slijten hield alle mijne gedachten bezig.

Nadat wij een paar uren hadden uitgerust, vervolgden wij onzen weg; wij zagen eenige troepjes gazellen die mij niet zeer wild toeschenen, en voor de eerste reis sedert ons vertrek van *Chilaw* elefanten-mest, hoewel zeer verdroogd. Tegen vijf ure

(*) Dus genaamd dewijl hunne pooten zulk eene kleur hebben; zij zijn van de grootte en het gewigt van een hoen en hun vleesch is ongemeen malsch.

des avonds kwamen wij aan de plaats waar de rivier zich in twee takken verdeelt, waarvan de een zijn' loop naar het noordoosten en de andere, zijnde de voornaamste, naar het zuidoosten neemt.

Van hier zagen wij zeer duidelijk de kruinen der bergen van *Bocaul* achter een onmetelijk en wijd uitgestrekt woud liggen; mijn reisgezel gaf een' schreeuw van blijdschap en ze mij met de hand toonende riep hij vol vreugde uit:

'Welhaast zullen wij aan het einde van alle onze moeijelijkheden en gevaren zijn, op het hoogst nog twee of drie dagen en ik zal u het oogenblik hooren zegenen toen gij kennis aan mij kreegt' - Hij zeide mij nog vele andere dingen om mij moed te doen scheppen, de hoop van het welgelukken onzer onderneming in mij te voeden, en de twijfelingen te verjagen die hij dacht in mijne ziel te zien oprijzen.

De zon ging onder en wij haasteden ons om droog hout te kappen, ten einde ons voor de aanvallen der elefanten en wilde buffels, die wij uit verscheidene duidelijke teekenen oordeelden dit woud in menigte te bewonen, te

beveiligen. Wij sloegen ons leger aan den driehoek neder dien de rivier bij den mond harer zuidoostelijke tak vormde, zoo dat wij slechts een vierde van een' kring met onze houtmijten te maken hadden om van alle kanten omsloten te zijn - achter ons en aan beide de zijden waren wij door de rivier en de scherpe rotsen harer boorden gedekt en tot overmaat van zekerheid stak ik den stam van een' grooten boom die dood en verdroogd was, en welke zich slechts eenige treden van ons af bevond, in brand; welhaast hadden wij de grootste en schoonste slambouw van de wereld, wier licht, gevoegd bij het afschijnsel der vuren die ons omringden, zich verre in den omtrek verspreidde, en zoo wel het geheele pleintje in hetwelk wij gelegerd waren als de zoomen des wouds helder verlichtte.

Wij bragten het grootste gedeelte der nacht tamelijk gerust door, hoewel wij zoo wel ter regter als ter slinker zijde een groot gerucht in de rivier, benevens het snorken der wilde buffels, die er zich zonder twijfel in baadden, vernamen.

Omtrent ten drie ure in den morgen; hoorde ik op eens hee draven van eenige dieren,

die hunnen loop regt op ons aan schenen te nemen, bijna op het zelfde oogenblik zag ik een' tijger met groote sprongen een hert vervolgen; het arme beest schoot onze vuren als een bliksem voorbij en wierp zich in de rivier om de overzijde te bereiken en de vervolging van zijn' wreeden vijand te ontkomen. De tijger bleef op ons gezigt eensklaps staan, doch na ons eenige oogenblikken met vonkelende oogen te hebben aangezien (want op het gerucht dat deze dieren al loopende maakten had ik mijn' makker gewekt en wij waren met onze geweren in de hand opgestaan en gereed om te vuren) nam hij al huilende de vlugt. Kort daarna verkondigden ons de gezangen der vogelen den dageraad en wij zetteden onze reis met vernieuwde krachten voort.

Nu trokken wij over den zuidoostelijken tak der rivier en traden toen in eene zandige vlakte, die zich tot aan het woud uitstrekte, hetwelk wij op een' afstand van omtrent drie mijlen voor ons zagen. Nu waren wij tot ons leedwezen genoodzaakt de rivier te verlaten, en voor het laatst vulden wij nog onze kalebas met haar helder en verfrisschend water. Wij oordeelden

ons toen omtrent twaalf mijlen van *Chilaw* te zijn verwijderd; het is waar dat dit weinig wegs was afgelegd in twee dagen, doch daar wij zwaar beladen, waren konden wij onze reis niet dan zeer langzaam vervorderen; ten anderen, geene haast hebbende namen wij slechts korte dagreizen;

Sedert ons vertrek van *Chilaw* zagen wij niet het minste teeken van woningen of menschen; hoewel het land zeer schoon en de grond, naar het mij toescheen, over het algemeen vrij vruchtbaar was. - Wij gingen nu met veel moeite in een sijn en diep zand voort, blootgesteld aan de hitte der zon, die hare stralen lijnregt op onze hoofden nederschoot; uitgenomen eenige hooge hier en daar verspreide struiken zagen wij niets in onzen weg dat ons eene vrijplaats of schaduwe, waar wij voor een oogenblik zouden hebben kunnen uitrusten, aanbood: eindelijk tegen vier ure des na den middags kwamen wij, met stof en zweet bedekt en ter dood toe vermoeid, aan het groote woud dat deze vlakte omzoomde en zich nog tusschen ons en de bergen van *Bocaul* bevond.

Dewijl het reeds laat was, besloten wij

ons hier te legeren en des anderen ags, een geheele dag voor ons hebbende, om dit woud (hetwelk ons vrij verschillend, dikker en wilder toescheen dan hetgeen wij den vorigen morgen verlaten hadden) door te trekken, hoopten wij met het vallen van den nacht aan den voet der bergen te komen.

Ons avondmaal bestond uit eenige talingen die wij onder weg gedood hadden, terwijl zij onder het bereik onzer geweren voorbij gingen om zich in de rivier te begeven. - Den geheelen nacht door, hoorden wij de treurige stem van eenige aaï's of luijaards(*), die elkanderen beantwoordden, van tijd tot tijd afgebroken door de schreeuwen der nachtuilen en vledermuizen en het huilen der jakhalzen.

Des anderendaags traden wij in het woud, met een' tegenzin van mijne zijde waarvan ik geene reden zoude kunnen geven, indien het de zwarigheden niet waren waarmede ik voorzag dat wij in het doortrekken van hetzelve zouden te worstelen

(*) Zie de algemeene Beschrijving van *Ceilon*, vóór dit werk, onder de dieren.

hebben, ter oorzaak van deszelfs ongemeene dikte en wildheid. - Mijn reisgezel scheen mij toe, treurig en peinzend te zijn, mogelijk een voorgevoel van het ongeluk dat hem wachtte. Ik vroeg hem of er geen andere weg om deze bergen te bereiken was dan dwars door deze wildernissen en wouden; hij antwoordde mij, dat er zich meer ten noorden, ter zijde van *Poetlan*, wel een pad of toegang bevond hetwelk op deze bergen aanvoerde, doch dat wij, met hetzelve te volgen een' grooten omweg zouden genomen hebben; na het gelukken onzer onderneming echter, beloofde hij mij langs dezen weg te zullen te rug keeren.

Bij onze intrede in het woud vonden wij hier en daar eenige openingen die ons het doordringen eenigzins gemakkelijk maakten, doch welhaast werd hetzelve zoo digt en met struiken vervuld, dat wij ons met veel moeite een' weg dwars door de dorenen, struikgewassen en drooge bladeren moesten banen, waarmede de aarde bedekt was en onder welken de slangen zich gaarne ophouden en dikwerf verscholen liggem. Op elk geruisch, dat wij in de

struiken en het onkruid waarmede wij omringd waren hoorden, stonden wij, met de pistool in de hand, plotselijk stil, uit vrees dat hetzelve door eenig wild of venijnig dier veroorzaakt werd, hetgeen van voornemen was, ons te overvallen.

Na op zulk eene vermoeijende wijze omtrent een uur voortgetrokken te hebben, hoorden wij op eens een groot gerucht ter slinkerzijde, hetwelk ons met snelheid naderde: door het geknor waarmede het verzeld ging, oordeelden wij spoedig dat het niet dan een troep wilde zwijnen konde zijn. Ik wist dat deze dieren zelden een mensch aanvallen, doch dat men zich moet wachten van zich in hunnen weg te bevinden wanneer zij in het loopen zijn: zonder dus lang te overleggen wierpen wij oogenblikkelijk onze goederen ter aarde, en met behulp der lianen die van de boomen nederhingen en dezelven omslingerden, klommen wij met den grootsten spoed op een' der genen die ons het naastbij waren.

Naauwelijks hadden wij den eersten tak bereikt toen wij een troep van omtrent dertig wilde zwijnen in een' snellen draf (hunne gewone wijze van loopen) naar ons

zagen toekomen, hunnen loop regt onder den boom door nemende op welken wij gezeten waren; zoodra zij ons bemerkten maakten zij een onbeschrijfelijk getier en geknor, en scheidden zich voort in twee benden. - Een dezer dieren, dat zich aan het hoofd der genen bevond die juist op onze goederen vielen, deed, verschrikt op het gezigt van den rol touw die voor zij- ne voeten lag, op eene belagchelijke wijze, een' sprong ter zijde, doch zich toen woedend op hetzelve werpende, droeg hij het eenige treden ver, op zijne voorpooten weg.

Toen wij hen ver genoeg dachten verwijderd te zijn klommen wij weder van den boom af en hernamen onzen moeijelijken weg, den koers oostelijk nemende. Een klein kompasje diende ons voor wegwijzer, want onder boomen wier ineengegroeide toppen voor het grootste gedeelte een ondoordringbaar en onafgebroken groen gewelf vormden, en met hooge struiken omringd waren, die ons somtijds verhinderden drie schreden voor ons te zien, zoude het ons volstrekt onmogelijk geweest zijn, den weg te houden of, zoo wij depzelven verloren hadden, dien weder te vinden.

Welhaast hadden wij weder eene nieuwe ontsteltenis. - Een' boom van buitengewone dikte voorbijgaande scheen het ons toe de stem van eenige onbekende dieren zeer nabij ons te vernemen; wij zagen naar alle kanten rond, doch niets bemerkende begaf ik mij (met de pistool in de hand) naar de andere zijde van den boom, waar ik tot mijne groote verwondering zag dat dezelve hol was en tot schuilplaats aan eene beerin verstrekte (welke tot ons geluk afwezend was), en dat hare twee jongen, die te zamen speelden, oorzaak van het gerucht waren hetwelk ons zoo bevreemd had. Zoodra zij ons bemerkten werden zij bevreesd en gingen zich in een' hoek verbergen, van waar zij ons al brommende aangrijnsden. Ik bad den Portugees, die hen dooden wilde, hen te verschoonen; doch zonder zich om mijne redenen te bekreunen maakte hij zich reeds gereed hen aan zijne sabel te rijgen, toen wij op eens eenige schreden achter ons eene groote beweging in de struiken vernamen; wij begaven ons zonder verwijl en met den meesten spoed op de vlugt, elk oogenblik vreezende de oude beeren achter onze hielen te hebben en door hun overvallen te worden.

Na een half uur gaans kwamen wij aan een moeras met eene soort van onkruid van drie à vier voeten hoog bedekt: - ten einde een' grooten omweg te vermijden wilde mijn makker hetzelve overtrekken, doch wel wetende dat in soortgelijke plaatsen de tijgers en voornamelijk venijnige gewormten zich gaarne onthouden, stelde ik er mij tegen en vertoonde hem het gevaar waaraan wij ons gingen blootstellen; des niet tegenstaande ging hij voorwaarts en ik volgde hem van nabij: wij hadden echter nog geene tien schreden gedaan toen zich de korst (waarmede de hitte der zon dezen modderpoel overtogen had) onder onze voeten begaf en wij tot aan de knieën in denzelven inzonken; ter zelver tijd werden wij door eene wolk van moskieten van de grootste soort, die op eens van tusschen het onkruid en de struiken ten voorschijn kwamen, zoodanig aangevallen dat alle de ontblootte plaatsen van ons ligchaam er in een oogenblik mede bedekt waren voor wij onze beenen uit den modder konden terug trekken. Er ons eindelijk uitgeworsteld hebbende, zetteden wij het met den meesten spoed op een loopen, doch deze op bloed verhitte insecten ver-

volgden ons tot in het woud en verlieten ons niet dan toen wij het aangezigt en de handen met puisten (door hunne venijnige beten veroorzaakt) bedekt hadden.

Het was niet dan met veel moeite dat wij dit moeras omtrokken, ter oorzaak der dikke struikgewassen waarmede deszelfs boorden begroeid waren en wegens den verderselijken stank die hetzelve uitwasemde op de plaatsen waar de oppervlakte nog met geene korst bedekt was.

De andere zijde bereikt hebbende zagen wij op een' kleinen afstand twee beeren, waarvan de eene bezig was met eenen boom te beklimmen, terwijl de andere om denzelven heen liep en de wacht scheen te houden; zoodra zij ons bemerkten klom de eerste met overhaasting af en vlugtte in het bosch, doch de tweede moediger dan deze, staarde ons onbewegelijk aan en toonde al grijnzende zijne tanden.

‘Ik geloof dat dit dier het op ons gemunt heeft’ - zeide ik aan mijnen reisgenoot - ‘laat ons eens zien wat zijn voornemen is, of liever laten wij een' kleinen omweg nemen om hem te vermijden.’ - Hij spotte met mijne vrees. -

‘Indien het nog een elefant of buffel ware’ - gaf hij mij ten antwoord - ‘dan zoude ik u gelijk geven, maar voor een' beer te vlugten is schande; - gij zult zien hoe ik hem zal doen loopen.’

Op deze woorden ging hij voorwaarts, uit alle zijne magt schreeuwende en het dier in de Singaleesche taal scheldwoorden zeggende, doch hij veranderde welhaast: van toon, ziende de beer in stede van te vlugten met groote sptongen op hem toekomen. - ‘*Jezus Maria esta vi*!’ - riep hij uit en in een oogenblik wierpen wij onze pakkaadje ter aarde, en onze geweren opnemende en de bajonet aan denzelven vast makende, posteerden wij ons achter twee zware boomen, en kwanten in den haast overeen van niet dan binnen het bereik onzer kogels, en de een na den ander op den beer te schieten, ten einde tijd tot het wederladen te hebben, en om dus het gevaar en den aanval van het dier onderling te deelen.

Naauwelijks hadden wij dit elkanderen toegeroepen, of ik zag het dier, op eene vreesselijke wijze huilende, geen tien treden van mij. - Ik gaf vuur en had het geluk het den regterpoot te verbrijzelen; hij

viel op den neus; doch zich oogenblikkelijk weder opregtende, liep hij op zijne achterpooten snellijk naar den Portugees, (achter welken ik mij reeds terug getrokken had om op nieuws te laden:) deze schoot insgelijks doch miste: toen, in stede van het woedende monster zijne bajonet voor te houden of eene pistool op hem te lossen, redde hij zich achter eenen anderen boom; het dier hem vervolgende zond ik hetzelve een' kogel in de zijde, waarop het schuimbekkende van woede op eene schrikbarende wijze begon te brullen en te huilen, en (met de gezonde poot tegen een' boom geleund) al waggelende staan bleef.

Wij dachten reeds dat hij flaauw werd en wachteden op het oogenblik van hem te zien nederzijgen, toen hij op eens eene vreesselijke schreeuw verheffende en gelijk een losgelaten pijl op ons toeschietende, ik hem onverhoeds zoo digt bij mij zag, dat ik naauwelijks den tijd had mijne sabel te trekken en ze hem tot aan het gevest in den buik te stoten, op het oogenblik dat hij reeds den poot uitstrekte om mijnen arm te vatten. Ik liet hem het wapen ten prooi, dat hij uit de wond rukte en er woedend

zijne tanden in sloeg; zich toen op de aarde rondwentelende gaf hij welhaast onder onze slagen den geest.

Zonder ons lang ep te houden met onzen vijand (dien ik een oor afsneed, hetwelk ik ren teeken der overwinning met mij nam,) te bezien, verwijderden wij ons zoodra mogelijk van de plaats des gevechts: de vrees voor een ander bezoek van beeren en het verlangen om spoedig aan het einde onzer reize te komen, deed ons onze stappen verhaasten en onze reis met meer dan gewonen spoed voortzetten.

De beeren van het eiland *Ceilon* zijn niet zoo groot noch kwaadaardig als die van de noorderstreken van *Europa:* het gebeurt zelden dat men door hun aangevallen wordt, ten zij door eene beerin die men hare jongen wil ontrooven. - Hij die ons met zoo veel verbitterdheid en woede aanviel, dacht zekerlijk dat wij zijn verblijf of zijne schuilplaats gingen ontdekken, waar heen het wijfje zonder twijfel gevlugt was en voor welkers verdediging en die zijner familie hij zich zoo moedig als noodlottig had opgeofferd.

Wij namen een' omweg om de plaats te ontwijken waar wij de beerin zich hadden

zien heen begeven: - met angst en omzigtigheid gingen wij voort, uit vrees van op nieuws het een of ander wild dier te verjagen of te verschrikken. Aan een', met morsig water vervulden poel gekomen zijnde zetteden wij er ons ter zijde neder om van de vermoeijenissen van onzen marsch en van het gevecht dat wij hadden geleverd, uit te rusten; hierna sterkten wij onze harten met eene goede teug arak en vulden onze kalebas met dit morsig water, uit vrees van geen ander te zullen vinden.

Het was reeds drie ure in den achtermiddag en de moeite niet meer waardig om ons middagmaal te bereiden: wij besloten dus er ons van te onthouden en nog een paar uren voort te gaan. In geval van een' nieuwen aanval van eenig wild dier kwamen wij overeen beide (indien het mogelijk was) op een' zelfden boom te klimmen, waar wij een groot voordeel op een' beer of tijger zouden hebben die ons mogt willen naklimmen, het zij met hem door pistoolschoten te dooden of te kwetsen, of hem den snuit of de pooten af te houwen indien hij onder het bereik onzer sabels kwam. Ook besloten wij, ons van onzen *batika* of ko-

peren schotel te bedienen met op denzelven te slaan en door zulk een, in deze wouden, vreemd geluid de verscheurende dieren en venijnige gewormten, die zich in onzen weg mogten bevinden, te verjagen of hen ten minste te verhinderen ons onverhoeds te overvallen.

XIII. Hoofdstuk.

Verdubbeling der zwarigheden. - Gevaarvolle nacht. - Treurige toestand en voortzetting der reize. - De verhevene slaapplaats. - De krengen. - Te vroege blijdschap. - Onvoorziene hinderpaal.

Hoe verder wij nu kwamen hoe meer het woud verstopt en ondoordringelijk werd, en wij worstelden met ongeloofelijk veel moeite tegen de hindernissen van allerlei aard die ons voorkwamen en in stede van te verminderen elk oogenblik schenen te vermeerderen en op een te hoopen. - De grond was alom bedekt met eene hooge laag van dorenen, distelen en onkruid, en dikwerf waren wij genoodzaakt een'

omweg van twintig en meerder treden te doen om vijf of zes voorwaarts te komen. - Oude stammen van zware omgevallene of overhellende boomen, door ouderdom en verrotting uitgehold, en als omringd en ingehuld door een wijdsch omkleedsel van klimop en andere gewassen, sloten ons meer dan eens den weg af, en noodzaakten ons verscheidene reizen, om terug te keeren en een' anderen uitweg te zoeken; wij ragen er wier uiterlijke deelen van een geheel frisch en gezond voorkomen waren en die nogtans niets goeds dan de schors aan zich hadden, zijnde het binnenste niet dan stof en asch, in hetwelk wij somtijds tot aan den buik inzonken, wanneer wij op dezelven traden om ze over te komen. Voeg hierbij de opgeworpene heuveltjes der *Vaijo's* of witte mieren, waarvan sommigen vier à vijf voeten hoog waren, benevens de klimöpranken die somtijds eenen ondoordringelijken ineengewevenen muur vormden.

De klimöp daar te lande, die na genoeg met de onze overeenkomt, is eene soort van lange, buigzame en vezelachtige ranken die de boomen omringen, beklimmen en weder afdalen, en zich in allerlei rigtingen

om de takken hechten en strengelen, of zich (even als netten) ineenwevende volstrekt den doorgang stuiten en stoppen. Ook hadden wij veel van de roode of zoogenaamde vuurmieren te lijden; welke van de takken die wij aanraakten bij honderden op ons neder regenden, en niettegenstaande wij de voorzorg gebruikten onze handen en aangezigten met doeken te bewinden, konden wij echter niet verhinderen van er, van tijd tot tijd, door gebeten te wordeb; hunne beet veroorzaakte oogenblikkelijk een' brand en ontsteking even als of men zich aan brandnetelen gewond had. Doch hetgeen onzen voortgang bovenal bezwaarlijk maakte was eene soort van biezen, of vezelachtige *rottans*, die langs den grond voortschoten en zich zoodanig ineenstrengelden dat onze voeten zich er somtijds even als in een' strik in verward vonden; zij waren met scherpe en lange dorenen omringd en gewapend, aan welken wij onze beenen en kousen deerlijk wondden en opscheurden.

Deze biezen bragten echter eene vrucht van de grootte en gedaante eener olijf en grijs van kleur voort, welke onder eene fijne schubachtige schel eene blaauwachrige

zelfstandigheid in zich bevatte die zuur van smaak en zeer verfrisschende was. Wij voorzagen ons van een' goeden voorraad dezer vruchten, dewijl ons water reeds ten einde liep, en wij niet wisten of wij, voor den avond, versch, zouden vinden om ons avondeten mede gereed te maken.

Hoewel het geluid van den koperen schotel of *batika*, waarop wij van tijd tot tijd sloegen, volgens alle waarschijnlijkheid de wilde dieren voor ons deed wegvlugten, dewijl wij er geen een ontdekten, vreesde ik echter dat dit zelfde gerucht of geluid hen zoo wel konde aanlokken als verjagen en dat zij ons mogelijk van nabij en op een' kleinen afstand volgden. Wij ontmoetten geen een stuk groot wildbraad, als: herten, reebokken, gazellen of elandsdieren; dit was ook niet vreemd, daar deze soort van dieren gemeenlijk opene en onbelommerde bosschen bewonen, en die plaatsen de voorkeur geven waar zij geene belemmering in hunnen loop of vlugt ontmoeten in geval zij door een' tijger mogten vervolgd worden: - dit verscheurend dier, zoo wel als de beer, bevindt zich in alle wouden, voornamelijk in die genen die dik

en wild zijn; de eerste vindt er beter gelegenheid om zich te verbergen en zijne prooi te verrassen, en de andere overvloed van honig en *Palpalam* of andere vruchten, zijn voornaamste voedsel.

Eindelijk, na twee uren van moegelijken en afmattenden arbeid, kwamen wij, half dood van vermoeidheid, het gezigt en de handen met hoogroode puisten bedekt en met opgescheurde en bloedende beenen, aan een' grooten kuil, vervuld met een stilstaand en modderig water: hier besloten wij den nacht door te brengen dewijl wij deze plaats, wegens de nabijheid van het water, zeer geschikt vonden om onze rijst te koken, hoewel hetzelve zoo morsig was dat wij verpligt waren het door een' doek te zijgen; hetgeen zich nog in onze kalebas bevond bewaarden wij alleen om onzen dorst te lesschen, en wij spaarden hetzelve zoo lang wij van de vruchten der biezen of *rottans* vonden, van welken wij telken reize een' goeden voorraad mede namen.

Naauwelijks bleef ons krachts genoeg over om droog hout te kappen en ons avondmaal gereed te maken, dat uit eene kerrie van patrijzen en eenige gebraden

veldhoenders bestond. - Eenigzins van de ongemakken van dezen dag hersteld zijnde, begon ik met mijnen makker over onzen tegenwoordigen toestand te redeneeren en over de weinige hoop die wij hadden van des anderendaags de bergen te bereiken, indien (zoo als wij reden hadden te gelooven) het woud even wild en ondoordringelijk bleef. Hij spotte met mijne vrees en deed zijn best om eene goede houding te vertoonen, hoewel zijne ongerustheid mogelijk grooter dan de mijne was, en te midden van zijne geveinsde vrolijkheid doorscheen. - 'Het woud moet zekerlijk van deszelfs digtheid verliezen en minder ineengesloten worden, hoe meer wij de bergen naderen' - zeide hij - 'op het ergst genomen is het slechts een kwade dag te meer; wij zijn nu te ver gekomen om weder terug te keeren; houd moed, mijn vriend, het einde kroont het werk, en zoo als ik reden heb te hopen zullen wij voor de vermoeijenissen en ongemakken die wij op dezen togt lijden rijkelijk betaald worden.'

Ik zweeg. - Wat konde ik hem antwoorden? ik was beschaamd minder moed

dan hij te toonen, doch het berouwde mij met al mijn hart, mij in zoo veel noodelooze zwarigheden gewikkeld, en dit avontuur ondernomen te hebben, en niet tegenstaande al wat hij zeide om mij van het tegendeel te overtuigen, gevoelde ik maar al te wel dat een togt zoo moegelijk als deze ons in minder dan drie dagen zoude doen bezwijken, in welk geval wij niet dan een treurig uiteinde onzer onderneming te verwachten hadden.

Ik had mij verbeeld dat zich in dit woud weinig verscheurende dieren bevonden, doch ik bedroog mij. - Naauwelijks bedekte de nacht deze treurige en eenzame oorden met zijn floers, of wij vernamen niet alleen het brullen der tigers, maar ook het blaffen en janken der jakhalzen, benevens de schreeuwen van meer andere dieren, wier geslacht ik uit hunne stemmen niet konde onderscheiden.

Welhaast vermeerderde het getier om ons heen tot zulk een' graad dat wij wel voorzagen van na zulk een' moeijelijken dag een' slaaploozen en ongerusten nacht te zullen doorbrengen. - Dit helsche concert naderde ons intusschen meer en meer, en welhaast

zagen wij bij de schemering onzer vuren, de muzijkanten en zangers, hier en daar tusschen de boemen ten voorschijn komen. Hun getal vermeerderde elken oogenblik en men zoude gezegd hebben dat alle de monsters van dit woud zich bijeen verzameld hadden, om een' algemeenen aanval op ons te ondernemen. Welhaast stouter wordende naderden zij onze vuren en wij waren er op het laatst geheel van omringd.

Het getier dat zij maakten was waarlijk schrikbarend en dikwerf scheen het ons toe dat zij elkanderen bevochten en verscheurden: - somtijds volgde na een langdurig gebrul eene algemeene en plotselijke stilte, tot dat een oogenblik daarna een van hen zijne stem wederom verhief en door de geheele bende beantwoord werd. - Hunne schrikverwekkende schreeuwen en kreeten vermengd met het treurig gehuil der jakhalzen, klonken door het geheele woud en vervulden onze zielen met angst en vrees.

Het viel ons niet zeer zwaar te begrijpen dat wij van dezen onaangenamen en gevaarlijken toestand waarin wij ons bevonden zelven oorzaak waren, met ons ter

zijde van deze watergroeve te legeren, waardoor wij de dieren verhinderden hunnen dorst te lesschen. - De verscheurende en andere dieren, zoo wel als het wild, blijven gemeenlijk gedurende den dag in hunne holen en schuilplaatsen verbolgen, en het is niet dan tegen den nacht dat zij zich uit dezelven begeven om te drinken en prooi te zoeken. Het water is in deze digte wouden over het algemeen vrij schaars, men vindt somtijds in den omtrek van drie of vier mijlen niet dan eenige kuilen of poelen door den regen gevuld en wier water in de goede mousson dagelijks vermindert, zoo door de drinkers als de hitte der zon. Er bevond zich mogelijk in de ommestreken geen andere dan die van dewelke wij bezit genomen hadden, zoo dat het niet te verwonderen was dat zoo veel verhitte en door den dorst gekwelde dieren, woedend werden van ons het middel, waarmede zij aan hunne behoefte konden voldoen, te zien beslaan en er de nadering door onze vuren van te verhinderen; hoewel wij hun den doortogt gaarne hadden willen vrij laten, indien wij mogelijkheid hadden gezien ons op den een' of anderen

boom te redden, zonder ons van onze vuren te verwijderen of gevaar te loopen van (voor wij er een' bereikt hadden) in duizend stukken te zijn gescheurd. - Dus bleven wij tot omstreeks middernacht in eenen onbeschrijfelijken angst, vreezende elk' oogenblik dat de woede van den dorst de vrees voor het vuur bij de monsters die ons omringden mogt overwinnen, en hen een' algemeenen aanval op ons doen wagen.

Onze vrees was niet geheel en al ongegrond. Twee tijgers, stouter dan de anderen, kwamen met afgemetene treden voorwaarts, gevolgd door eene groote menigte andere dieren, onder welken wij voornamelijk beeren onderscheidden. De twee vermetelen, tot digt bij onze vuren genaderd zijnde, bleven op eens staan, ons gedurende eenige oogenblikken met vonkelende oogen aanziende en op eene verschrikkelijke wijze op de tanden knarzende. - Eensklaps staken zij hunne koppen in de lucht en stemden zulk eene afgrijsselijke *duo* aan, dat wij van angst meenden te bezwijken, en moeite hadden de wapenen in onze bevende handen te houden, daar wij dach-

ten dat dit gebrul het teeken tot den aanval was, dewijl het terzelver tijd door alle de andere monsters van rondom beantwoord werd. - In waarheid! onze toestand was in staat het kloekmoedigste hart te doen beven.

Eindelijk naderde een der tijgers zoo digt bij dat hij slechts één sprong te doen had om ons te bereiken, ik nam toen het dikke eind van een' zwaren en brandenden tak en wierp hem dezelve zoo gelukkiglijk op den neus, dat hij al steigerend eene zoo belagchelijke buiteling deed, dat ik mij in eene andere gelegenheid niet van lagchen zoude hebben kunnen onthouden. Met de grootste overhaasting nam hij de vlugt en zijn makker verwijderde zich insgelijks kort daarna; zij werden echter van tijd tot tijd door anderen vervangen, zelfs de jakhalzen durfden zich voor ons vertoonen; wij zagen deze dieren gedurende den geheelen nacht rondom onze vuren waren, en het was niet dan door pistoolschotenen aanhoudend met brandende houten te werpen, dat wij hen op eenigen afstand en in de benoodigde vrees hielden.

Eindelijk vingen de schaduwen der nacht

aan allengs te verdwijnen en onze vijanden met hen; zij verloren zich de een na den anderen in het dikke des wouds; hunne schreeuwen en hun gebrul deden zich slechts in de verte hooren en wij dankten God van ons uit zulk een groot gevaar gered te hebben. - Na ons met het overblijfsel van ons vorig avondmaal en eene goede teug arak gelaafd te hebben hernamen wij onzen moeijelijken togt, hoewel overstelpt van vermoeidheid en slaap.

Wij hadden op nieuws met dezelfde zwarigheden, met dezelfde hindernissen te worstelen - zwaar beladen en vermoeid zoo als wij waren, vorderden wij weinig en zagen ons genoodzaakt elk' oogenblik stil te houden en te rusten. Dus worstelden wij tot negen ure tusschen de hooge struiken die ons omringden voort, toen was het mij onmogelijk de reis verder voort te zetten en ik noodzaakte mijn' makker stil te houden. ‘Ik moet volstrekt eenige oogenblikken slapen’ - zeide ik - ‘gij zult intusschen de wacht houden en wanneer mijne krachten weder eenigzins hersteld zijn, zullen wij in 's hemels naam onze reis vervolgen.’ - Mij hierop,

zonder zijn antwoord af te wachten, aan den voet eens booms ter aarde werpende, viel ik oogenblikkelijk in een' diepen slaap.

Ik mag ten naasten bij twee uren gesluimerd hebben, toen mijn makker mij wekte, zeggende dat hij mij nog wel eenigen tijd had willen laten slapen, indien het niet was wegens een' tijger, die hem, gedurende meer dan een kwartier uurs, ontrustte en om ons hoen zworf, loerende nu achter den eenen dan weder achter den anderen struik, en slechts naar een gunstig tijdstip wachtende om ons te overvallen. Wij rigteden ons dan met onze geweren in de hand op, en hem achter eenen, omtrent twintig schreden van ons verwijderden, struik ziende sluipen, leiden wij onze geweren tegen den stam van een' boom, ten einde te beter te kunnen mikken, en drukten te gelijker tijd af. Hij sprong eenige voeten hoog van den grond op, en weder nedervallende hoorden wij hem spartelen en met den dood worstelen. - Zoude men gelooven, dat wij zoo flaauwmoedig en onverschillig waren, en dat de vermoeijenissen ons zoo lusteloos hadden gemaakt, dat wij zelfs de nieuwsgierigheid niet hadden het

dier te gaan bezien! in tegendeel na weder opgeladen te hebben vervolgden wij onzen treurigen en eenzamen weg, of liever wij vingen weder aan ons een' doortogt te midden der dorenen, struiken, distelen en onkruid te banen, nu eens kruipende, dan weder bukkende en altijd in gevaar van onverhoeds op het verblijf van het een of ander wild dier te overvallen, of door eene slang of ander venijnig gewormte gebeten te worden. Ik ben verzekerd, dat de klank van onzen koperen schotel, op welken wij van tijd tot tijd sloegen, benevens eenige pistoolschoten met weinig toebragten dat wij den dood, die zich aan ons van alle zijden vertoonde, zoo gelukkiglijk ontsnapten.

Tegen één uur des namiddags hielden wij stil ten einde een weinig uit te rusten, en na ons, in stede van het middagmaal (dat wij besloten tot des avonds uit te stellen) met het rooken van een cegaar en eene teug arak verfrischt te hebben, begaven wij ons weder op weg. Eenigen tijd daarna bemerkten wij dat het woud (hetwelk tot nu toe zoo digt belommerd was geweest, dat er geen zonnestraal konde doordringen) eenigzins ligter en dun-

ner van boven, doch zoo veel te meer gesloten en in een gedrongen beneden om onze voeten werd; wel is waar de boomen verminderden ongevoeliglijk en welhaast waren zij slechts hier en daar verstrooid; wij hadden niets meer te lijden van de doornige *rottans* of ranken, noch van de roode mieren, en de klimöp sneed ons den weg niet af; doch in stede van dat alles waren onze hoofden aan de verzengende stralen der zon blootgesteld, en hindernissen vrij moeijelijker om te overwinnen, stelden zich ons te voren.

Het hooge onkruid en de struikgewassen vermeerderden en sloten zich zoo onbeschrijfelijk, dat zij eindelijk niet dan een enkel en onafzienbaar veld van hooge struiken vormden, hetwelk zich zoo ver het gezigt konde reiken uitstrekte, en niet dan door de bergen van *Bocaul* werd bepaald, die zich nu voor ons op een' afstand van drie of vier mijlen vertoonden, zoo als wij naar gissing (hoewel met onzekerheid) oordeelden, daar wij ze twee dagen te voren even zoo ver van ons dachten verwijderd te zijn.

Het was in deze struiken, op welken het eerder mogelijk scheen te loopen, dan er

in door te dringen, dat wij ons een' weg of liever een' ingang moesten zoeken te banen. Wij doolden er even als in een' doolhof rond, en vaak waren wij er dermate van omringd, dat wij de grootste moeite hadden om de plaats waar door wij een' oogenblik te voren uitgeworsteld waren weder te vinden; het was ons onmogelijk eene schrede voor ons te zien, wegens de hoogte der heesters en struiken tusschen welken wij ons bevonden, en die de lengte van een mensch ver te boven ging; voeg hier bij het gevaar aan het welk wij ons blootgesteld zagen, van onverhoeds op het verblijf eens tijgers (die zich gewoonlijk in struikgewassen ophouden en waarvan deze wildernis wemelde) te vervallen. Hoe zouden wij ons kunnen verweren, zwak en magteloos zoo als wij waren, zonder een' boom waarop wij ons konden redden of de bekwame ruimte om bijna eene trede te verzetten, veel minder tot een gevecht? de onverwachtheid van den overval niet eens in aanmerking genomen. Ach! hoe menigmaal verwenschte ik in mij zelven mijne ligtgeloovigheid en

dwaze zucht haar vreemde togten en reizen die mij in deze belemmering hadden gebragt!

Met het kompas in de hand zochten wij een' uitweg, doch vaak bevonden wij ons, na verscheidene omwegen gemaakt te hebben, weder zeer nabij de plaats waar wij kort te voren waren ingedrongen, somtijds zelfs nog meer achterlijk; voeg bij dit alles een diep en gloeijend zand, waar wij tot aan de enkels inzonken, en op hetwelk wij dikwerf de indrukselen der slangen die er over gekropen waren, zoo wel als het spoor der tijgers en andere verscheurende monsters zagen.

Tot op dat oogenblik was het weder verrukkelijk schoon en droog geweest, doch nu veranderde het zich tot regen, die ook kort daarna, in eene hevige bui, begon te vallen; dit verligtte ons eenigzins, daar het de lucht en den grond verkoelde, en de wolken de stralen der zon onderschepten.

Aan den voet van een' eenzamen boom gekomen zijnde, zetteden wij ons neder om uit te rusten en voor den regen onder zijn digt lommer beschut te zijn. Wij hadden

hier naauwelijks eenige oogenblikken vertoefd, of wij hoorden eene groote beweging in den boom en zagen eene tijger- of wildekat, door onze tegenwoordigheid ontrust, van tak tot tak springen; dan klom zij tot in den top, dan zakte zij weder tot op de helft des booms neder; ik zag het oogenblik naderen dat zij op onze hoofden ging springen; want de tijger-kat van de oost is dikwerf meer te vreezen dan de tijger zelfs, voornamelijk wanneer zij zich in verlegenheid, of door een' vijand gedrongen of in het naauw gebragt ziet. Wij verwijderden ons deswegen eenige schreden, ten einde haar vrijheid te laten om af te komen, hetgeen zij dan ook in minder dan drie sprongen deed.

Daar de dag zich ten einde neigde, en de boom onder welken wij ons bevonden zeer hoog en digt bebladerd was, besloten wij den nacht tusschen zijne takken door te brengen; - de treurige noodzakelijkheid verpligtte ons daartoe, dewijl de struiken ons zoo digt omgaven, dat het onmogelijk zoude geweest zijn, een' kring van vuur rondom ons te maken, wijd genoeg om ons in deszelfs midden, zonder ons te branden,

te kunnen nederzetten; ten anderen vonden wij ter naauwernood droog hout genoeg om onze rijst te koken, veel minder om verscheidene groote vuren aan te stoken, en gedurende den nacht te voeden. Het touw dat wij bij ons hadden was ons nu van een' grooten dienst; wij vlochten en strengelden het tusschen twee groote takken door, even als een net, op hetwelk wij ons konden nederleggen zonder gevaar van te vallen, en ten einde de inslagen van het touw ons niet zouden knellen hadden wij dezelven met bebladerde twijgjes overdekt.

Niet wetende of wij den volgenden dag aan den voet der bergen zouden komen, maakten wij ons avond- en middagmaal te gelijker tijd gereed, dat is te zeggen, wij verdubbelden onze portie rijst, zoodat wij genoeg in voorraad hadden, om het koken den volgenden dag na te laten.

Zoodra het begon duister te worden, hingen wij onze goederen aan een' tak en toen na onze verhevene slaapplaats klimmende, plaatsten wij ons zoo goed in dezelve als de naauwe ruimte toeliet, wel is waar in eene ongemakkelijke en halfzittende houding, doch ten minste zeker voor

eene onverhoedsche overvaalling en in staat ons met voordeel te verweren.

Mee eene zekere soort van genoegen rookten wij onze cegaren, daar het denkbeeld van voor allen overval in zekerheid te zijn, ons vermaak deed vinden in de verschillende schreeuwen der nachtvogels en wilde dieren, die ons van alle kanten omringden. Eene beweging die wij van tijd tot tijd boven onze hoofden vernamen, deed ons echter oordeelen, dat wij de eenigste bewoners van dezen boom niet waren, en dat er zich nog, niet tegenstaande de tijgerkat en twee pistoolschoten die wij er in losten voor wij ons in dezelve begaven, eenig ander dier of vogel in moest bevinden. - Al pratende en gissende wat het honde zijn sliepen wij in.

In het midden van een' zachten slaap werd ik plotselijk door iets heets gewekt, dat mij op het aangezigt viel en hetwelk ik, aan den misselijken stank waarmede het verzeld was, bevond de pis van een' aap of ander dier te zijn. - Naauwelijks verkondigde het kakelen der patrijzen en hazelhoenderen, het gekweel der vogels en de schreeuwen der woudraven, die op de top-

pen der boomen gezeten waren, het aanbreken van den dag of wij verlieten onze schuitplaats, in welke ik eene ongestoorde rust zoude genoten hebben, zonder het morsig dier dat mij het aangezigt had gezalfd.

Wij maakten onze wapenen schoon, en het touw van de boomtakken los; ons toen met wat overgeblevene rijst en eene teug arak gesterkt hebbende, zagen wij de eerste stralen van het glansrijk daggesternte, de toppen der bergen van *Bocaul* vergulden, die zich nu zeer duidelijk en nabij aan ons vertoonden; op dit gezigt herleefde onzen moed en wij hernamen onze reis met vernieuwde ijver en krachten, ons verzekerd houdende van nog ontwijfelbaar voor het vallen van den avond aan den voet dezer bergen aan te komen: - echter niet tegenstaande alle onze pogingen en moeiten kwamen wij slechts zeer langzaam voorwaarts, ter oorzaak der omwegen die wij dikwerf genoodzaakt waren te nemen om een' doorgang in deze verwarde heester- en struikgewassen te vinden.

Na omstreeks een uur te hebben voortgegaan, rooken wij den verderfelijken stank

van eenig kreng, hetgeen ons vreezen deed dat wij ons in de nabijheid van het verblijf eens tijgers of ander verscheurend dier bevonden. Met het geladen geweer in de hand verwijderden wij ons van die zijde waar deze stank deszelfs oorsprong scheen te nemen, doch naauwelijks waren wij weder een kwartier uurs voortgegaan, toen deze zelfde stank op nieuws doch vrij sterker dan te voren onzen reuk trof; wij vonden ons toen zoo omsloten en omringd van hooge heesters en struiken, dat het ons onmogelijk was te oordeelen van welken kant dezelve voortkwam. In de onbeschrijfelijke angst van juist op het verblijf des monsters te vervallen wanneer wij het meest trachteden hetzelve te vermijden, besloten wij, in 's hemels naam, met overgehaalde geweren en geladene pistolen regt door te gaan. - Naauwelijks hadden wij eenige treden in eene naauwe opening gedaan, toen wij, tot onze groote verwondering, de ligchamen van een' tijger en beer, niet ver van elkanderen verwijderd, uitgestrekt op de aarde zagen liggen; zij waren reeds half vergaan en bedekt met mieren die hen verteerden; digt hierbij vonden wij het verblijf des tijgers,

naar de beenderen van zijne prooijen en de geraamte zijner jongen, die door de mieren waren ontvleescht, te oordeelen. - De beer was waarschijnlijk bij toeval de schuilplaats des tijgers genaderd en door denzelven aangevallen, welk gevecht noodlottig voor hen beiden was geweest. Wij verwijderden ons van deze plaats zoo spoedig als onze beenen en de digte struiken het ons toelieten.

De lezer denke niet dot zich in die woud geene slangen bevonden, dewijl ik geen gewag heb gemaakt van de verschillende soorten derzelven, die wij, sedert onze intrede in deze wildernissen, bemerkten en die wij gelukkiglijk vermeden, of die op het geraas dat wij met onzen koperen schotel maakten voor ons de vlugt namen; wij vreesden deze kruipende dieren meer dan de wilde of verscheurende, tegen welke wij ons des noods nog konden verdedigen. Het is onbegrijpelijk hoe wij ontsnapten van door hun gewond te worden, aangezien de groote menigte die er zich moest bevinden, naar de menigvuldige sporen en indrukselen die wij van hen op het zand bemerkten, en het groot aantal van oude huiden die zij hadden

afgelegd, en naar de genen die wij zagen, of wier geblaas wij vernamen, te oordeelen.

Het mag elf ure geweest zijn toen het ons onmogelijk was eene trede verder voort te gaan; de diepte en hitte van het zand, de moeite die wij hadden met ons een' weg dwars door verwilderde struiken en dorenen te banen, en de verzengende stralen der zon - dit alles matte ons dermate af, dat wij van vermoeidheid aan den voet van een' eenzamen boom, dien wij op onzen weg vonden, nederzegen; gelukkig dat wij den avond te voren onze portie rijst verdubbeld, en dus nog iets te eten hadden; want op dit oogenblik waren wij gewis niet in staat geweest het gereed te maken of het noodige hout om het te koken bij een te zoeken. Na ons dan eenigermate met de overgeblevene koude rijst versterkt te hebben, sliepen wij beurtelings een uur, en gingen toen weder op weg, vol hoop van nog voor het ondergaan der zon de zoo lang gewenschte bergen van *Bocaul* te bereiken, die zich nu op den afstand van, naar gissing, twee mijlen voor ons gezigt vertoonden; te meer daar de heesters en

struiken aanvingen min gesloten en ineengegroeid en de grond harder en steenachtiger te worden, en daarbij de boomen naar mate de struiken afnamen vermeerderden. Welhaast konden wij voorwaarts gaan, zonder verpligt te zijn, van elk oogenblik groote omwegen te nemen, en de boomen, die wij aan hunne zwarte schors voor ebbenhouten erkenden, vermenigvuldigden in zulk een' graad dat wij ons tegen vijf ure op nieuws in een woud bevonden; wij zagen er geen eenigen vruchtboom, en bij gevolg waren er de vogelen schaars - de grond was tamelijk vrij van struiken, ook oordeelden wij dat dit bosch weinig wilde of verscheunde dieren konde bevatten of verbergen.

Wij vonden onder weg een' kuil met een tamelijk helder water vervuld; het groot gebrek dat wij aan hetzelve leden deed ons geen acht geven op eene menigte kleine roode slangetjes van twee à drie duimen lengte, doch niet dikker als eene groote naald, die in hetzelve zwommen; wij dachten ze al te klein te zijn om venijn bij zich te voeren, of het water te kunnen vergiftigen; dus zegen wij hetzelve slechts door een'

doek, vulden er onze kalebas mede en bedienden er ons van, zonder de minste vrees of kwade uitwerking.

Daar wij onophoudelijk voortgingen naderden wij met groote schreden de bergen - niets wederhield ons meer, niets hinderde ons - reeds verheugden wij ons op den dag van morgen, en alle vermoeijenissen, gevaren en tegenspoeden die wij geleden hadden werden vergeten; de begeerte en nieuwsgierigheid naar de rijkdommen en inhoud van den koffer hield alleen alle onze gedachten bezig en gaf ons nieuwe krachten - reeds geloofden wij alle zwarigheden en de voornaamste hindernissen overwonnen te hebben en luid juichten wij in de blijdschap van ons hart - toen wij ons op eens door eene groeve of een kanaal van omtrent 30 voeten breed, en naar alle waarschijnlijkheid zeer diep, tegengehouden zagen, die ons den weg dwars afsloot en zich regts en links, zoo ver het gezigt konde reiken, uitstrekte.

Dit kanaal, zonder twijfel door de eene of andere rivier of stroom gegraven, wier bronnen opgedroogd waren of die mogelijk een' anderen loop genomen had, was tot aan

deszelfs boorden met eene zoo digte en ineengegroeide massa van struiken, hagen, dorenen en andere heesters en planten vervuld, dat wij reeds op het eerste gezigt niet dan te wel bemerkten, dat het eene volstrekte onmogelijkheid was aan deszelfs overgestelden oever te komen, met ons een' weg dwars door deze diepe en vaste klomp van onkruid te willen banen, zonder ons aan eenen onvermijdelijken dood prijs te geven, en wij dus een ander middel moesten zoeken om den overtogt te bewerkstelligen.

XIV. Hoofdstuk.

Vruchtelooze pogingen ter overtogt. - Wanhopige onderneming. - Beklagenswaardig uiteinde van den Portugees. - Allerakeligste toestand. - Treurige overdenkingen, en zwaarmoedige gepeinzen.

Overstelpt en ter neergeslagen door zulk eenen onvoorzienen hinderpaal nu wij reeds dachten het doel van onzen bezwaarlijken togt bereikt te hebben, zagen wij elkanderen aan, zonder kracht te hebben van een woord te kunnen voortbrengen - eene diepe stilte heerschte gedurende eenigen tijd onder ons; doch welhaast onzen moed hernemende, zeide ik aan mijnen makker, dat ons niets anders overbleef dan

dezen afgrond (die toch wel eens een einde nemen moest) het zij van de regter of slinker zijde te volgen. Ik zocht hem te overreden de regter zijde te nemen, daar deze ons ontwijfelbaar naar de plaats zoude voeren waar deze vloed zijnen oorsprong had genomen; doch bij haalde mij in tegendeel over om hem gedurende eenigen tijd af te zakken, en indien zich als dan geenen overtogt vertoonde, wilde hij met mij tot zijnen oorsprong opklimmen.

Wij vervolgden dan onzen weg langs dezen uitgedroogden bergstroom, doch hoe meer wij denzelven afzakten, hoe breeder hij werd, en de duisternis welhaast deze treurige wildernissen bedekkende, waren wij verpligt halte te houden en ons te legeren. Wij hadden naauwelijks droog bout genoeg bij een verzameld om eenige vuren aan te stoken, toen ons de nacht reeds met hare schaduwen bedekte.

Wij kookten toen voor den volgenden dag mede, ten einde ons als dan niet te moeten ophouden om ons eten te bereiden. Gedurende en na ons avondmaal hielden wij ons met niets als met deze verwenschte groeve bezig, en wij vermoeiden onze her-

senen met gissingen over heren oorsprong, loop en het zekerste middel om haar over te trekken. - Eindelijk, door vermoeidheid overmand, viel mijn reisgenoot in slaap, terwijl ik de eerste drie uren de wacht hield.

De uitgedroogde rivier, aan welkers oever wij gelegerd waren, verzekerde ons van achteren, zoo als drie vuren die wij aangelegd hadden het van voren deden; wij waren dus genoegzaam voor een' aanval beveiligd, te meer daar zich buiten alle deze voorzorgen nog een boom in ons midden bevond, op welken wij ons in geval van nood hadden kunnen redden. - Buiten het brullen van een' tijger, die zich in het woud aan den oever der rivier bevond, vernamen wij, gedurende den geheelen nacht niets.

Zoodra de dag verscheen begaven wij ons weder op reis, gedurig de rivierbedding afzakkende, tot omtrent negen ure, toen ik mijn' makker had stil te houden. Ik stelde hem voor, om op onze treden terug te keeren en een' overtogt te zoeken, met de rivier opwaarts te trekken, doende ik hem opmerken dat hoe meer wij haar afzakten, hoe breeder en dieper zij

werd, en wij eindelijk wel aan de zuidelijkste keten der bergen van *Couragahing* zouden kunnen komen, indien wij nog langer voortgingen haar van die zijde te volgen.

Op de plaats waar wij ods toen bevonden was dit kanaal meer dan 30 treden breed, en zoo vervuld met kreupelbosch, struiken en wilde gewassen, en zoo digt in eep gegroeid, dat ik geloof dat men er eerder over had kunnen wandelen, dan onder doordringen; ten anderen, waren de wederzijdsche oevers diep, ruw, scherp en bijna loodregt.

Hij liet zich dan overreden om terug te keeren en eenen overtogt hooger op te zoeken. - Een hinderpaal zoo onverwacht als deze, had ons geheel en al verlegen en moedeloos gemaakt; treurig en vol ongerustheid gingen wij voort; niet dat wij wanhoopten in het eind deze noodlottige diepte te zullen overkomen, maar dewijl zij ons de plaats onzer bestemming een dag of drie later zoude doen bereiken.

Het was omtrent één uur des namiddags toen wij, met zweet en stof bedekt, aan een' grooten boom kwamen, die zich aan den oever van dezen afgrond verhief; hier hielden wij stil om ons middagmaal te

nemen, gedurende hetwelk mijn makker zeer diepzinnig en peinzend was, en een ontwerp in het hoofd scheen te hebben. Naauwelijks hadden wij het eeten geëindigd, toen hij mij met een vrolijk gelaat zeide, dat hij een middel geloofde te hebben gevonden, om met onze goederen deze verwenschte diepte te kunnen overtrekken, zonder noodig te hebben onzen tijd met haar langs te trekken, te verliezen. Zie hier zijn plan: de boom onder welken wij gezeten waren bevond zich toevallig regt over een' anderen die zich aan den tegenovergestelden oever verhief, deze twee boomen schoten zeer groote en zware takken over de groeve, die elkanderen tot op 15 à 20 voeten naderden zijn voornemen nu was, zich in dezelve neder te laten en met den bijl een' weg te midden der dorenen struiken enz. te banen en zoodra hij aan den anderen oever gekomen zoude zijn, moest ik het einde van ons touw aan den laadstok hechten en met een weinig buskruid overschieten, als wanneer hij hetzelve aan een' tak van den boom aan zijnen kant zoude vastmaken, zoo als ik (doch iets hooger) aan den mijnen insgelijks moest

doen; hierdoor zoude het mij gemakkelijk vallen, mij met onze goederen naar den anderen tak te laten over glijden.

Dit ontwerp was niet slecht verzonnen en het scheen mij het eenigste dat ons overbleef; doch ik konde niet begrijpen hoe het hem mogelijk zoude zijn deze ontzaggelijke massa van wilde gewassen, in welke men geene de minste opening bespeurde, door te dringen. Ik stelde hem dus de moeijelijkheid en het gevaarvolle van zijn ontwerp voor; doch hij zeide mij dat hij zich de handen en het aangezigt (slechts eene kleine opening voor zijne oogen latende) met doeken zoude bewinden. 'Bovendien' - vervolgde hij - 'ben ik het die u in alle deze onaangenaamheden gewikkeld heb, het is niet meer dan billijk, dat ik er de grootste gevuren van draag en er u moet zoeken uit te helpen.' Ik maakte nog eenige tegenwerpingen; doch ziende dat hij volstrekt besloten had zijn ontwerp ten uitvoer te brengen, stemde ik er eindelijk, hoewel met weerzin, in toe, alleenlijk deed ik hem beloven om, in geval hij de zaak te ondoenlijk, of met te veel gevaar verzeld, be-

vond, liever terug te keeren als zich te ver te wagen, of een ongeluk toe te brengen.

Na eene goede teug arak genomen te hebben, ving hij aan zich op handen en voeten in dezen afgrijsselijken chaos te dringen, terwijl ik uit alle mijne magt de koperen schotels tegen elkanderen stoeg, om eenig venijnig gewormte dat er zich mogelijk in mogt bevinden, te vlagen. Voor hij zich in deze diepte begaf, smeten wij verscheidene zware steenen in het midden van den afgrond, doch de struiken waren zoodanig in een geweven, dat ik verzekerd ben dat geen een den grond bereikte. Ik stelde hem voor het touw om zijn lijf te binden, ten einde ik (het andere einde vasthoudende) in staat zoude, zijn hem, indien het noodig was, terug te trekken of hem te helpen, om er spoediger uit te kunnen kruipen, doch hij zeide mij dat dit meer kwaad dan goed zoude doen, dewijl hetzelve zich om de wortels der gewassen konde strengelen en hem verhinderen voorwaarts te komen.

Hij arbeidde een' geruimen tijd, alvorens bij tot de lengte van zijn ligchaam was

doorgedrongen; doch hem eindelek uit het gezigt verliezende, zette ik mij op den rand der diepte neder en hield mijne oogen meer dan een kwartieruurs onbewegelijk en in de grootste ongerustheid op den overgestelden oever gevestigd, in de verwachting van hem te zullen zien ten voorschijn komen. - Op eens echter bemerkte ik in het midden der struiken eene ongewone beweging, verzeld met het doordringende schreeuwen en de nare gillen van mijnen armen makker, die ik ter zelver tijd werktuigelijk herhaalde. Ik twijfelde geen oogenblik of hij was in gevaar; doch hoe hem bijstand te bieden? In de wanhoop die mij vermeesterde, loste ik de pistolen, ik sloeg op den koperen schotel, ik liep ginds en herwaarts als een dol mensch, zelfs naderde ik de plaats waardoor mijn roekeloeze makker ingekropen was, en luisterde met de grootste opmerkzaamheid; doch niets dan eene akelige stilte vernemende, barstte ik in luide jammerklagten uit, en riep hem met de teederste namen.

Eindelijk, bijna bezwijkende, en voelende dat ik mij kwalijk bevond, zette ik mij aan den rand des kanaals, in hetwelk mijn

beklagenswavdige reisgenoot zijn leven had geëindigd, neder en de smartelijkste overdenkingen rezen in mij op. Het is mij onmogelijk de verschillende aandoeningen, die zich toen van mijne gefolterde ziel meester maakten, te beschrijven; indien alle, de angsten en wederwaardigheden van mijn geheele leven opeengehoopt waren om één schrikkelijk uur te vormen, konde het niet dan flaauw vergeleken worden bij hetgeen ik op dat oogenblik leed.

‘Genadige hemel!’ - riep ik in de smartelijkste vervoering uit. - ‘Wat zal mijn lot zijn! hoe zal ik uit deze wildernissen geraken, en mij geheel alleen tegen de verscheurende monsters, en alle de ijsselijkheden die mij omringen en mij elk oogenblik met een' wreeden dood dreigen, beveiligen!’

In soortgelijke zwaarmoedige gepeinzen verzonken, bevond ik mij als in een' staat van bewusteloosheid, die mg tot de prooi van een' tijger of ander dier, indien het zich had vertoond, zoude gemaakt hebben. - Doch ik was tot het ondergaan van nog wreeder tegenspoeden bestemd.

Tot des namiddags twee ure had ik bijna

niet opgehouden te beproeven, of ik mijnen ongelukkigen makker konde te hulp komen, of hem ten minste doen weten (indien hij nog leefde) dat ik niet vertrokken was; zelfs had ik mij tot drie of vier schreden in de opening, die hij gemaakt had, gewaagd; doch eindelijk ziende dat alles vruchteloos was, en zijnde afgemat door vermoeidheid, heesch van het schreeuwen en verbrand door de hitte der zon, zette ik mij aan den voet des booms neder, den treurigen toestand waarin ik mij door mijne eigene schuld bevond beweenende: weldra echter ving ik aan met middelen in het werk te stellen, om mij uit de wreede ongelegenheid daar ik mij ingewikkeld zag, te redden. De liefde tot het leven heerscht altijd boven alle andere aandoeningen in den mensch; de ongelukken kunnen dezelve wel voor een oogenblik doen zwijgen, doch nooit volkomen uitdooven. - Deze aangeborene neiging, die alle wezens noopt, voor de bewaring van hun leven te zorgen was het, die mij mijne gedachten ernstiglijk op middelen ter behouding van het mijne deed wenden.

‘Waarom’ - vroeg ik mij zelven -

zal ik nog langer wachten? het gevaar omringt mij van alle kanten, laat ik dus mijne reis hervatten, mogelijk vinde ik een pad of middel om uit deze wildernissen te geraken; indien mijne pogingen vruchteloos zijn, welaan! ik waag niets, hier te sterven of elders is dezelfde zaak.'

Ik had slechts een oogenblik, noodig om mijn besluit, aangaande den weg, te nemen. - Naar *Chilaw*, te midden der wouden en wildernissen, langs den weg dien wij gekomen waren, terug te keeren, was mij aan eenen bijna zekeren dood prijs te geven; ik herinnerde mij met schrik de gevaten, moeijelijkheden en hindernissen, waarmede wij op dien weg te worstelen hadden. Zoude ik in staat zijn geweest dezelven, geheel alleen en ter neer geslagen door verdriet en vermoeidheid, te overwinnen? zonder een' vriend om mij te vertroosten, en in geval van nood te helpen of bij te staan. Het kanaal naar het noorden af te zakken was even zoo min raadzaam, daar deze weg mij regtstreeks op de kale bergen, van *Cauragahing* zoude voeren; er bleef mij dus niets anders over, dan langs deszelfs boorden naar het zuiden voort te gaan.

‘Mogelijk is de redding nader bij dan ik wel denk’ - reide ik in mijzelven - ‘waarom verlies ik den moed of put mijne nog overige krachten in een nutteloos gezucht en geween uit? Ik moet in het eind toch wel woningen of menschen aantreffen. Het eenigste wat ik te vreezen heb, zijn de wilde dieren; doch ik ben wel gewapend, en kan des nachts vuur maken en mij dus voor hunne aanvallen beveiligen; ten anderen, heb ik genoegzame levensmiddelen voor verscheidene dagen; vele reizigers hebben zich vaak in nog wanhopiger omstandigheden dan de mijnen, en aan alles gebrek lijdende, bevonden, en echter hebben zij zich weten te redden.’

Dus zocht ik mijzelven eenigzins op te beuren en mijne gepijnigde ziel met de hoop van spoedige redding te vleijen en gerust te stellen, toen een denkbeeld, hetwelk mij op dat oogenblik te binnen schoot, weder eensslags al den moed, dien ik mij zelven insprak, ter neder sloeg. - ‘Hemel!’ - riep ik uit - ‘indien dit kanaal zich eens westwaarts keerde en mij in de vreesselijke wildernis van *Medandampe*

voerde, mijn dood ware onvermijdelijk!'

Intusschen stelde ik mij weder eenigzins wegens de onwaarschijnlijkheid van deze gissing gerust, en het overige gedeelte van den dag mij ten nutte willende maken, om deze noodlottige plaats te verlaten en een beter nachtverblijf op te zoeken, stond ik op en maakte alles tot mijn vertrek gereed.

Ik had alle moeite des werelds om tot het scheiden van mijnen armen reismakker over te gaan, het scheen mij toe als of ik een gedeelte van mij zelven ging verlaten; zoo waar is het, dat niets de menschen meer aan elkanderen verbindt als gezamenlijk tegenspoeden en ongelukken te ondergaan; zij sluiten dan eene vriendschap die des te sterker is naar mate dat de wederzijdsche verpligtingen, die een moeijelijke en gevaarvolle togt vereischen grooter zijn.

Deze man, dien ik nog maar sedert kort kende en honderde reizen op een dag verwenschte, dat hij mij overreed had, hem te volgen, werd mij waard; zoo wel, om dat ik zijne hulp en zijn gezelschap in deze treurige wildernissen nu moest missen, als door het medelijden hetwelk zijn droevig

uiteinde mij inboezemde. - ‘Vaarwel! - riep ik uit, smeltende in tranen - vaarwel! ongelukkige makker, offer der onvoorzigtigheid, welhaast zullen mijne beenderen, zoo als de uwe, gedurende eenigen tijd in de ingewanden eens monsters rondgedragen worden; helaas! gij zijt nog gelukkiger dan ik, uwe smarten zijn geëindigd, daar ik mogelijk slechts eenige oogenblikken te langer leef om des te feller alle de ijsselijkheden van een' eernamen dood te gevoelen.’ - Eindelijk voor de laatste reis nog een' blik vol droefheid op de noodlottige plaats werpende waar ik mijnen ongelukkigen rampgenoot verloren had, verwijderde ik mij van daar met eene beklemdheid van hart, die mij scheen te zullen smoren.

Dus ging ik met langzame schreden voort, volgende den oever van het kanaal, overstelpt van droefheid, vermoeidheid en vrees, en gebukt onder den last van verscheidene dingen, die tot mijn levensonderhoud en mijne verdediging volstrekt noodzakelijk waren; - ik was beladen met mijn geweer, een paar pistolen, den koperen pot en schotel om mijne rijs in te koken en van te eten, eenige

ammunitie, omtrent tien ponden rijst en de nog halfgevulde arak-kalebas, waarvan ik den inhoud met het water dat ik in een' kuil vond vermengde; daar en boven had ik de sabel van mijn' reismakker genomen, om mij in stede van eene bijl tot het afhakken van droog hout te dienen, ten einde de mijne daardoor niet te breken of te beschadigen.

Na omtrent een half uur gaans bleef ik eensslags staan; de schreeuwen van een' jakhals, dien ik niet ver van mij gewaar werd, deden mij den aanval eens tijgers vreezen, die, volgens het algemeen gevoelen der Indianen, bijna altijd door deze soort van wilde hond verzeld of gevolgd is, het zij om hem van de nabijheid eens proois te verwittigen, of om zich met den kop en de ingewanden, dien de tijger nooit vreet, te voeden. Ik maakte mij dus gereed hem te verwachten, doch ziende niets verschijnen, vervolgde ik mijnen weg, al zuchtende over de gevaren aan welken ik elk oogenblik zoude blootgesteld zijn.

Een gedruisch dat ik in het woud, aan

de andere zijde des kanaals vernam, mij uit de treurige gepeinzen waarin ik gedompeld was gewekt hebbende, doorliep ik met een treurig en moedeloos oog de voorwerpen die mij omringden. Deze wildernissen mij toen dubbel afgrjjsselijk toeschijnende, gevoelde ik op dat tijdstip hoe troostrijk het is een rampgenoot te hebben, die onze wederwaardigheden en gevaren met ons deelt. Men moedigt elkanderen wederzijds aan, en de een rekent altijd op den bijstand van den an deren. Nu geheel alleen beefde ik op de minde beweging die ik in de struiken of het kreupelbosch vernam, ik was in eene gedurige angst en ongerustheid, in elken struik geloofde ik een wild dier verborgen en ieder oogenblik het laatste van mijn leven te zijn.

Deze noodlottige gracht of uitgedroogde vloed, die ik tot nu toe gevolgd had, was en bleef altijd dezelfde, te weten even breed en tot aan de boorden met eene volstrekt ondoordringelijke massa van kreupelbosch, dorenen, struiken vervuld. Haren loop, die zich min of meer naar het oosten wendde, verdreef echter voor dit oogen-

blik de vrees die ik had, dat zij mij in de verschrikkelijke wildernis van *Medandampe* zoude voeren.

Daar de zon weldra haren loop ging eindigen besloot ik, bij gebrek van eene betere verblijfplaats, de nacht bij een' grooten verdroogden boom, dien ik op mijnen weg aantrof, door te brengen. Mijne eerste zorg was, dezelve te beklimmen en er eene genoegzame hoeveelheid dood hout af te kappen, hetgeen mij lang genoeg bezig hield, en de nacht ving reeds aan, deze treurige eenzaamheid met haren digten sluijer te bedekken toen ik gereed was en afklom. Ik stak oogenblikkelijk mijne vuren aan, om mijn eten te bereiden; den geheelen dag zonder het minste voedsel doorgebragt hebbende plaagde de honger mij geweldig; daar ik te zeer vermoeid was om nog ter jagt te gaan, en eenig wild neder te leggen, moest ik mij bij mijne rijst slechts met mologanier of peperwater vergenoegen.

De dag voor eenen stikdonkeren nacht plaats gemaakt hebbende, overdacht ik met een verdubbeld afgrijzen, het akelige van mijnen toestand. Hoe veel schrikbarende

denkbeelden vertoonden zich niet aan mijnen geest! - De vrees van in het midden dezer wildernissen om te komen was de eenigste niet die mijne ziel benaauwde; ik had nog te duchten van in de handen der soldaten des Keizers van *Kandé* te vallen. Alleen, en gewapend zoo als ik was, zoude men mij ontwijfelbaar voor hem voeren en niet tegenstaande mijne gelijkenis naar een' Mestiesch, konde hij mij aan verscheidene ondubbelzinnige teekenen ligt voor een' Europeaan erkennen; de kleur mijner haren en oogen was alleen genoegzaam geweest om mij te verraden; ten anderen: Wat zoude ik hem kunnen zeggen om zijn argwaan weg te nemen? konde ik hem doen gelooven dat ik, om slechts aan eene ijdele nieuwsgierigheid te voldoen, gewaagd had geheel alleen zijne wouden te doorkruisen en dat midden door eene wildernis waar nog nooit een menschelijke voetstap was ingedrukt geweest? zoude dit voorwendsel alleen mijnen ondergang niet bewerkt hebben? Het is om de nieuwsgierigen te verwijderen en een' onverboedschen overval te vermijden, dat alle de naauwe toegangen tot dit Rijk (overal anders door een bol-

werk van wouden, wildernissen en onoverstijgbare bergen omsloten) met zoo veel zorg en naauwkeurigbeid bewaakt worden, dac zelfs de best bekende inwoners denzelven niet kunnen doorgaan, zonder eer zelver tijd eene soort van paspoort te vertoonen en zich aan het allerstrengste onderzoek te onderwerpen. Het is waar, ik had kunnen zeggen, dat ik in deze wouden was verdwaald geraakt; doch indien men zelfs deze uitvlugt had geloofd, zoude ik gewis geen ander lot dan dat van alle Europeanen te wachten hebben, die, het zij door desertie als anderzins, in de handen van dezen Vorst vallen, en die hij, na hun een bestaan bezorgd te hebben, in afgelegene plaatsen verbant of ter oppassing van zijn persoon bij zich houdt, waar zij verpligt zijn hun geheele leven door te brengen, zonder hoop van ooit uit hunne uitgestrekte gevangenis te geraken, of hun geboorteland weder te zien.

Onder soortgelijke moedbenemende gedachten verteerde ik mijn treurig maal. Ik had hetzelve nog niet geheel geëindigd, toen het brullen der wilde dieren, die zich tot nu toe niet dan in de verte hadden

laten hooren, rondom mij vermenigvuldigde en mij noodzaakte mijn behoud in den boom te zoeken. Mij dwars op een' dikken tak, dien ik tot mijn nachtverblijf uitgekozen had, nedergezet hebbende, gebruikte ik de voorzorg van mij wel sterk met doeken aan den genen waar ik met mijnen rug tegen leunde vast te binden, en mijn geweer insgelijks voor mij aan een' tak hangende, gaf ik mij aan de Goddelijke bescherming over.

XV. Hoofdstuk.

Verschrikkelijke nacht. - De gehorende spin. - Het onweder. - IJsselijke ontwaking. - Voortzetting der reize. - Herlevendigde hoop. - Wanhopige toestand.

Dat men zich verbeelde wat ik moest gevoelen, mij geheel alleen in het midden dezer schrikkelijke duisternis bevindende, overgelaten aan alle de afgrijsselijke hersenbeelden die zich elk oogenblik voor mijnen verbijsterden geest vertoonden; de doodsche en akelige stilte die rondom mij heerschte, slechts nu en dan door de schreeuwen en het gebrul der wilde dieren afgebroken,

vervulde mijne ziel met eene onuitdrukkelijke angst.

Het was in zulk eene aanhoudende ongerustheid dat ik een gedeelte van den nacht doorbragt, en niet tegendaande ik ten hoogsten door vermoeidheid was afgemat, en mijne verzwaarde oogleden zich elk oogenblik, in spijt van mij zelven, sloten, deed echter het nabijzijnd brullen der wilde dieren, zelfs het minste gerucht, mij telkens weder met schrik ontwaken, en eensslags oprezen, alsdan met verwilderde oogen rondom mij ziende, duurde het vaak eenige minuten voor ik mij mijnen treurigen toestand herinnerde, of mij te binnen konde brengen waar ik mij bevond.

Uit een van deze onrustige sluimeringen, in welke een nare droom mij de verschrikkelijke gebeurtenis van den verloopnen dag weder op het klaarste voor den geest stelde, ontwaakte ik. - Hemel! welk een afgrijsselijk voorwerp vertoonde zich aan mijne oogen! - Bij het flaauwe licht van mijn bijna verdoofd vuur meende ik mijnen verongelukten reisgenoot, eenige treden van den boom, te bemerken, hij scheen zijne doffe oogen op mij gevestigd

te hebben en mij een teeken met de hand te maken, van hem te volgen. Op dit verschrikkelijk gezigt verhief zich het vleesch op mijne beenderen, en de haren hezen op mijn hoofd; ter naauwer nood konde ik adem halen, en zonder de voorzorg die ik gelukkiglijk gebruikt had om mij aan den tak vast te binden, ware ik ontwijfelbaar naar beneden gevallen.

Dat men zich, indien het mogelijk is, mijne vreesselijke angst voorstelte; ik beefde gelijk een blad dat door den wind wordt: bewogen en het koude zweet vloeide langs alle mijne leden met groote druppels af. Met half geopenden mond en verwilderde oogen, zag ik eene poos dit spooksel aan, hetwelk, na mij nog eens een teeken om hem te volgen, gemaakt te hebben, verdween, latende in mijne ziel een indruksel van schrik na, dat ik te vergeefs trachtte uit te wisschen.

Na van de angst die mij beheerschte eenigermate bekomen te zijn, door bedenkingen over de ongegrondheid mijner vrees en het bestaan van zoodanig een verschijnsel, een gevolg van mijn' droom en verhitte verbeelding, liet mij mijn vuur, dat bij ge-

brek van voedsel uitging, in eene diepe duisternis, te midden van welke mijne oogen niets anders dan het blaauwe schijnsel der dwaallichtjes konden bemerken die hier en daar over het kanaal huppelden. Met het levendigste ongeduld zuchtte ik naar den dag; het gevaar wel kennende, waar aan ik mij blootstelde indien ik insliep, stelde ik alle mijne krachten te werk om den slaap van mijne oogleden te verwijderen; doch in spijt van alle mijne pogingen, en niet tegenstaande mijne ongerustheid, maakte hij zich weldra van mijne zinnen meester.

Het was elf ure toen ik ontwaakte; de zon schoot hare dralen loodregt op mij neder, een brandende dorst verteerde mij, en ik gevoelde eene hevige pijn langs den rug en de dijen, veroorzaakt door de onnatuurlijke en ongemakkelijke houding in welken ik zoo veel uren had doorgebragt, en die alle mijne leden verstijfd en gevoelloos had gemaakt. Afgeklommen zijnde, zag ik met niet weinig verwondering, dat het overblijfsel van mijn avondmaal, hetgeen ik wegens de wilde dieren genoodzaakt was geweest met overhaasting re verlaten, verdwenen was; zonder twijfel dar

een *Adivé*(*), *Mongoe*(†) of misschien eene slang zich daarvan had meester gemaakt; gelukkig dat ik de voorzigtigheid had gebruikt om mijn' zak met rijst aan een' boomtak te hangen.

Na den dorst die mij kwelde gelescht te hebben, laadde ik weder op, en begaf mij op weg; een hevige pijn in alle mijne leden en een brandende hemel voor welke ik geene de minste schuilplaats vond, verzwaarde mij den marsch boven alle verbeelding. Met veel moeite sleepte ik mij op mijnen eenzamen weg voort, mijne ziel werd door de wreede onzekerheid van de toekomst en van het einde mijner ongelukken gefolterd, terwijl op lederen stap het doorgloeide stof in mijne oogen brandde en mijne verdroogde lippen bedekte.

Aan een' poel gekomen zijnde, zette ik mij neder om eenigzins uit te rusten en mijne kalebas met een modderig water te vullen. Het was twee uren des namiddags, ik besloot mijnen weg tot vier uren voort te zetten, en mij van het middagmaal te ont-

(*) Jakhals.
(†) Eene soort van wezel.

houden, hopende voor dien tijd aan den voet der bergen te komen, die ik nu op niet meer dan eene mijl afstand rekende te zijn, en welkers kale kruinen, die tot aan de wolken schenen te raken, zich boven den top van het dikke woud, hetwelk den overgestelden oever des kanaals bezoomde, verhieven.

Ik wilde opstaan, om mijnen weg te vervolgen, toen ik bijna aan mijne voeten het afschuwelijk insect bemerkte, waarvan ik wei had hooren spreeken, het was, in één woord, de afgrasselijke gehorende spin. Hoewel ik al mijn leven een' onoverwinlijken afkeer voor deze soort van insecten heb gevoed, had ik evenwel de nieuwsgierigheid haar van nabij te bezigtigen. - Haar bruinachtig en ruig ligchaam had meer dan zes duimen omtrek, en hare pooten, ter dikte van eene penneschacht, hielden een hagedisje omkneld, dat zij met gulzige woede het vleesch van de teedere leden scheurde: duidelijk konde ik de vurige oogen in haren kop zien rollen, en een klein takje nemende, waarvan ik haar het eind onder den neus hield, schoot zij er gelijk een bliksem op toe; de vrees en af-

keer voor die afschuwelijk gedrogt deed mij het takje loslaten, en met zoo veel snelheid vlugten als of mij eene slang vervolgde.

De grond die zich tusschen het kanaal en de wouden bevond, en die hetzelve gedurig op den afstand van vijf tot zes schreden aan beide de zijden bezoomde, was dor en steenachtig, hier en daar verhieven zich de toppen van scherpe rotsen uit een fijn en aschachtig zand, en men werd van rondom niet dan eenige verstrooide en eenzaam groeijende struiken gewaar.

Bedekt met zweet en stof, hetgeen door mij de keel en neusgaten te vullen een' aanhoudenden dorst en ondragelijke hoofdpijn veroorzaakte, zette ik mijn' moeijelijken en treurigen weg voort. De geheele dag was versmorend en meer dan gewoon heet geweest, hetgeen mij voor een nabijzijnd onweêr deed duchten. Ook had ik mij niet bedrogen, en onfeilbare teekenen deden mij er welhaast niet meer aan twijfelen. - Zwarte en koperkleurige wolken, aan opeengehoopte en onmetelijke regenbergen gelijk, kwamen met eene schrikverwekkende langzaamheid nader, en vingen aan,

een' dikken en duisteren sluijer over het schitterend azuur des hemels te trekken; met moeite schenen zij de bliksems en den regen, waarmede zij bezwangerd waren terug te houden, reeds begonnen zij zich over het woud, dat ik aan mijne regterzijde had, uit te strekken, en de zon te naderen, die welhaast door hun dik floers overtogen stond te worden.

Verbijsterd op dat gezigt, zette ik mijne voeten met al de snelheid voort daar de vrees mij toe bekwaam maakte, ten einde een' grooten digtbelommerden boom te bereiken, dien ik in de verte gewaar werd. Er aan te komen en op te klimmen was voor mij, hoewel half dood van vermoeidheid en zwakheid, slechts het werk van een oogenblik; ik haastte mij, met er alle de doode takken af te kappen, die ik gewaar werd, en spoedig stak ik een vuur aan, hopende nog voor dat het onweêr uitbarstte, tijds genoeg tot het bereiden van mijn avondmaal te zullen hebben; waarna ik al het drooge hout, dat ik van rondom vinden kon, bijeen verzamelde. Zoodra ik, ten minste voor de eerste nood, genoeg dacht te hebben, klom ik weder in den boom, en

met eenige takken in elkanderen te vlechten, maakte ik mij eene, min of meer gemakkelijker, verblijfplaats dan dien van den vorigen nacht gereed.

Het was omtrent zes ure toen ik met alle deze beschikkingen geëindigd had: ik was zoodanig door vermoeidheid afgemat, dat ik, zoodra ik van den boom afgeklommen was, gevoelloos aan den voet van denzelven nederzeeg en gedurende eenige minuten in eene soort van bezwijming of onmagt, met eene sterke hartklopping verzeld, liggen bleef. Weder bij mij zelven gekomen zijnde, hield ik mij onledig met een veldhoen, dat ik geschoten had, te plukken, ten einde er eene soep van te maken; waarna (zijnde de rijst reeds gekookt) ik mijn maal met een weinig meer gerustheid verteerde; de vrees van door het onweêr overvallen te worden, voor ik gegeten en mij eene plaats tot een nachtverblijf bereid had, veranderde in de hoop van met den schrik vrij te komen; daar de zwarte wolken die mij zoo veel ongerustheid hadden gebaard, onbewegelijk aan den horizon vastgehecht schenen te blijven, en niettegenstaande de onophoudelijke bliksemstralen die

derzelver koperkleurige randen verlichteden, hoorde ik den donder niet dan zeer flaauw en bij lange tusschenpozen rollen. Herig waar dat de wolken zich op eene schrikbarende wijze op een hoopten, en al nederdalende met hunnen uitgestrekten voet op de toppen der boomen schenen te willen rusten; doch ik vleide mij dat zij zich zouden verdeelen of eenen anderen weg nemen.

Zonder de doode stam van een' omgevallenen boom, die zich bij geval geene tien schreden van mijne schuilplaats bevond, en daar ik den brand in stak, zoude ik zeer in verlegenheid geweest zijn, daar het vuur, dat ik in den beginne had aangelegd, bij gebrek van droog hout, niet groot genoeg was om lang te kunnen duren.

Eindelijk na mijne levensmiddelen aan een' tak van den boom opgehangen te hebben, klom ik denzelven in, plaatste mij in mijn priëel, en beval mij in de bescherming der Goddelijke Voorzienigheid. De slaap zich van mijne vermoeide oogleden, niettegenstaande de droevige denkbeelden, die onophoudelijk mijnen geest vervulden, welhaast meester makende, zoude ik de mij zoo noodige rust gesmaakt hebben, indien

dezelve niet door eene reeks van akelige droomen gestoord ware geworden. Onder anderen verbeeldde ik mij op eene puntige en eenzame rots en in het midden eener, dooreenen woedenden orkaan bewogene, zee te zijn gezeten; de rots zuchtte onder het geweld der schuimende baren die brullend tegen hare wanden braken en door eenen loeijenden wind met kracht voortgestuwd werden: met schrik ontwaakte ik. Hemel! welk een vreesselijk tooneel trof mijn gezigt! - De hemel scheen geheel in vuur en wisselde staag met een' verschrikkelijken dag in de dikste duisternis af - mijne oogen werden verblind door de schitterende bliksemen die van alle kanten door het uitspansel dwaalden, en oogenblikkelijk door verdoovende donderslagen gevolgd werden, die met een schrikverwekkend gedruisch van den eenen gezigteinder tot den anderen weêrgalmden. - Eindelijk, een slag die alle de vorigen overtrof, die alles overtrof wat ik van dien aard in mijn geheele leven gehoord had, en die het mij onmogelijk is te beschrijven of te doen begrijpen, barstte juist boven mijn hoofd los en deed het geheel uitspansel door een on-

beschrijselijk gekraak weêrgalmen; de aarde dreunde er van en eene sterke zwavelstank benam mij voor een oogenblik de ademhaling. Deze vreesselijke slag scheen het teeken toe den strijd te zijn, die zich tusschen de elementen ging aanheffen; een geweldige storm verhief zich nu, en ik had alle moeite om mij aan de takken van den boom vast te houden; door het schudden van welken ik elk' oogenblik vreesde ter aarde geworpen te worden, en om ter zelver tijd mijn' neus en mond voor eene verbazende menigte zand en stof te beveiligen, dat mij al draaijende, gelijk eene dikke wolk omhulde - mijn vuur verdween in een oogenblik; de wind verstrooide het verre van mij en er bleef geen vonkje van over; dat, hetwelk de verrotte stam verteerde, werd insgelijks weldra door stroomen van water uitgedoofd, die gelijk een' zondvloed van den hemel vielen.

Er is mij niets dan een flaauw en verward denkbeeld overgebleven van hetgeen, gedurende drie uren dat deze stuiptrekking der natuur duurde, gebeurde; met geslotene oogen, en het hoofd op mijne knieën geleund, bleef ik in eene soort van wezen-

loosheid, aan den dood gelijk, zitten; somtijds, door een' afgrijsselijken donderslag uit mijne verdoofdheid gewekt, waagde ik het mijn hoofd even op te ligten, doch welhaast verborg ik hetzelve weder, daar de schitterende bliksems die zich bij menigte in den dampkring kruisten en slangden, mij niets anders dan de akeligheid der plaats waar ik mij bevond deden bemerken. Eindelijk verminderde de wind en regen mm of meer; doch het onweêr woedde nog met dezelfde heftigheid, het scheen zelfs te vermeerderen, en een dof en afgebroken geraas en gebulder verzelde gestadig de verschrikkelijke slagen des donders, die honderdvoudig in de naburige bergen terug kaatsten.

Ik bevond mij zonder tegenspreken in eenen zeer hagchelijken toestand; de aantrekking van mijn geweer en van mijne pistolen, die ik evenwel niet dorst verlaten, en mijne gevaarlijke schuilplaats, deden mij elk' oogenblik vreezen een' plotselijken dood te sterven, of, hetgeen nog erger was, verlamd of verminkt te worden, en mijn ellendig aanzijn door den honger of de tanden der verscheurende dieren te zul-

len eindigen. - IJdele vrees, ik was veroordeeld om te ondervinden, dat er nog wreeder rampen zijn, dan alle die genen aan welken men in de afgrijsselijke woestijnen van *Ceilon* of *Zenar* kan blootgesteld zijn. Hoe dikwerf heb ik sedert niet gewenscht, die zoo zeer gevreesde tijdstip te genaken, bij welkers verschijning ik zoude geglimlacht hebben, als het verdoolde kind, dat zijne moeder ziet, die het zoekt en de armen naar betzelve uitstrekt.

De lezer vergeve mij deze kleine uitweiding, ik was mijzelven niet meester. Ach! indien hij wist aan hoe vele ongelukken en tegenspoeden ik zoo vaak ben blootgesteld geweest! hoe veel gevaren reeds mijn hoofd gedreigd hebben; indien hem het grievende verdriet dat aan mijn hart geknaagd en mijne ziel verscheurd heeft, bekend was, en indien hij wist dat mijn geheele leven, van mijne geboorte af aan, niet dan eene aaneenschakeling van de ongemeenste en wonderlijkste gebeurtenissen en ongelukken is geweest, dan zoude hij in eenen zekeren zin deze onnatuurlijke wenschen regtvaardigen en verschoonen.

Het onweêr bedaarde eindelek langzamer-

hand. - Tot op de beenderen doorregend, van koude bevende en door vermoeidheid en slaap afgemat, wachtte ik met ongeduld naar den dag, te meer daar ik aan den voet des booms eenig gerucht meende te vernemen. Te vergeefs trachtte ik de duisterniss en den regen die nog bij tusschenpozen viel, met mijne angstige blikken door te dringen, ten einde het dier te kennen dat mij ontrustte. Ik had mij reeds met het denkbeeld gevleid dat zich hier ter plaatse weinig verscheurende dieren zouden bevinden, daar ik, sedert het tijdstip dat ik alleen in deze wildernissen omdoolde, buiten twee beeren, aan de overzijde des kanaals, niet dan eenige troepen wilde zwijnen was gewaar geworden, die mij meer vrees verwekt, dan kwaad hadden gedaan. Dit gerucht, dat lang genoeg duurde, ontrustte mij niet weinig, doch hield eindelijk met den dag, die zich begon te vertoonen, op.

Van den boom afgeklommen zijnde, bemerkte ik met verdriet dat mijne rijst door den regen geheel bevochtigd was, en ik vreesde zeer, dat zij bederven zoude indien het weder bij voortduring betrokken

en regenachtig bleef. Na mijne wapens schoon en gereed gemaakt te hebben, begaf ik mij weder op weg, als zijnde het beste middel om mij te verwarmen en aan het einde mijner ongelukken te komen.

Ik was nog niet lang voortgegaan, toen ik in de verte meende te bemerken, dat het woud, hetwelk gedurig het kanaal ter regterzijde op een' zekeren afstand omzoomde, en aan welkers kant ik mijne reis voortzette, op eens deszelfs lijnregte loop eindigde, en een' plotselijken keer naar het oosten nam, die mij de weg scheen te zullen afsluiten. Nu geloofde ik mij zonder de minste hoop van redding verloren te zijn. - 'Groote God!' riep ik met het naarste gevoel van droefheid uit, 'wat zal mijn droevig lot zijn? indien dit verwenschte kanaal mij, zoo als waarschijnlijk is, dwars door dit ondoordringelijk woud voert, dat van verscheurende monsters en wilde dieren wemelt, tegen wier aanvallen ik welhaast niets anders dan door eene opeenhooping van rampen uitgeputtè krachten zal tegen te stellen hebben. En indien ik ook zelfs voor het oogenblik hunne moorddadige

tanden en klaauwen ontkome, zal ik echter, in deze uitgestrekte wildernis dwalende, weldra onder de vermoeijenissen en ellende bezwijken en hunnen prooi daardoor des te gemakkelijker maken.' - Ik zoude echter niet lang in deze ongerustheid gebleven zijn, indien een ligte nevel, die op de toppen der boomen en struiken rustte, mij niet belet had te zien, dat het kanaal met het woud gelijkelijk van loop veranderde; in de treurigste overdenkingen gedompeld, zag ik het niet dan toen ik nog omtrent eene halve mijl van de plotselijke omdraai, die mij zoo veel angst had verwekt, verwijderd was. Eene menigte rotsen, achter welken zich de kale kruinen van eene rei bergen verhieven, schenen zich bij deze plaats te bevinden. De levendigste vreugd maakte toen plaats voor de zuchten en wanhoop, die reeds sedert zoo lang de eenigste aandoeningen mijner ziel waren geweest. - 'God zij geloofd!' riep ik in eene vervoering van blijdschap uit, 'zie daar mij mogelijk aan het einde mijner rampen; ik zie ze eindelijk van nabij, deze zoo lang gewenschte bergen, en geen eenigen hin-

derpaal doet zich meer op die mij kan tegenhouden dezelven te bereiken.' - Met al den spoed dien mijne zwakke krachten wilden toelaten, begaf ik mij op weg, doch de stralen der zon, die aanvingen zich te doen gevoelen, herinnerden mij aan mijne natte rijst en kleederen. - 'Het zal beter zijn' - dus sprak ik tot mij zelven - 'om dit alles te droogen en voornamelijk een goed middagmaal te nemen; deze doode boom, dien ik hier digt bij gewaar word, levert mij middelen om mijne rijst te koken; het is mogelijk dat ik van dezen avond geen droog hout kan vinden, of dat een onweêr mij op nieuws overvalt en mij verhindert mij door een goed maal te versterken.' - Ten anderen schenen de bergen, die zich voor mij vertoonden, en die ik genoodzaakt zoude zijn te bestijgen, van boomen en groente ontbloot te zijn.

Ik stak dus vuur aan en welhaast begon mijne rijst in de chumbo of het koper bekken te koken, ik had mij kunnen vergenoegen dezelve met wat Mologonier of peperwater te eten, doch overwegende dat ik, om mijne krachten te herstellen, een vaster voedsel noodig had, laadde ik mijn geweer, na

er den kogel afgenomen te hebben, met schroot; mijne kleederen toen in de zon te droogen leggende, begaf ik mij, geheel naakt, in de struiken, ten einde mij een wildbraad te bezorgen; doch er deed zich niets op, en zonder eene bende perrokieten, die boven mijn hoofd voorbij trokken, en waarvan ik er vier ter neder schoot, zoude ik evenwel genoodzaakt geweest zijn, mij bij mijne rijst met peperwater te behelpen.

Het was omstreeks van elf ure toen ik mij wederom op weg begaf; de hoop van welhaast menschen en bewoonde plaatsen te zullen aantreffen deed mij de moeijelijkheid van op een' steenachtigen, ruwen en met puntige rotsspitsen bezaaiden weg voort te gaan, met geduld verdragen, zijnde bovendien nog aan de brandende stralen der zon blootgesteld, die mij vlak in het aangezigt schenen en tegen welken ik geene de minste schuilplaats aantrof.

De hoop die mijnen moed aangewakkerd had was echter van geen langen duur, naar mate dat ik de rotsen naderde, die zich voor mij vertoonden, voelde ik dezelve allengs verdwijnen. - Eene doodelijke ongerustheid maakte zich van mijne

zinnen meester, die ook welhaast in het hevigste gevoel van wanhoop verkeerde, mij aan den voet eener steile rots, die zoo vlak gelijk een muur en omtrent 50 voeten hoog was, bevindende en die mij even als een onoverstijgbaar bolwerk den weg afsneed. Onbewegelijk en met angstige blikken doorliep ik gedurende eenige oogenblikken dit ontzaggelijk gevaarte - doch geen uitweg, geen doorgang, noch opening deed zich op. Op dat afgrijsselijk gezigt begaven mij mijne krachten, gevoelloos en als door een' straal des bliksems getroffen zonk ik ter aarde, eene doodelijke koude verspreidde zich over mijn ligchaam en mijne, door zulk eene opeenstapeling van rampen geschokte, ziel was in dien staat van sombere verdooving en gevoelloosheid die zeer weinig van den dood verschilt. - Gedurende meer dan een kwartier-uurs bleef ik in dezen treurigen toestand. Eindelijk weder herkomende drukte ik de wanhoop die mijne ziel vervulde door luide en smartelijke klagten uit; met alle teekenen van woede en razernij wierp ik mij ter aarde, gaf mij zelven hevige vuistslagen in het gezigt en op de borst, en verwensch-

te met schrikkelijke vloeken den armen Portugees die voor zijne onbezonnenheid reeds genoeg gestraft was geworden.

Langzamerhand echter bedaarden deze heftige aandoeningen en verkeerden in zuchten en geklag. - ‘Genadige God!’ - riep ik op den toon der hevigste wanhoop uit - ‘ben ik dan veroordeeld om in deze woeste oorden te vergaan, na zoo veel vermoeijenissen en ellende? op het oogenblik dat ik mij reeds zoo nabij het einde van mijn lijden dacht te zijn, vind ik er mij meer dan ooit van verwijderd en geheel van alle gemeenschap met menschen afgesneden!’ - Dus bragt ik eenigen tijd in onnut geklag door, tot dat ik, eindelijk overwegende dat ik niets deed dan het overige mijner krachten uitputten, en mij dus onbekwaam te maken om deze rotsen en bergen, indien het mogelijk was, te overstijgen, hetzelve staakte en min of meer bedaarde.

Ik regtte mij dan op, ten einde met meer naauwkeurigheid de plaats waar ik mij bevond te onderzoeken; weldra echter was ik volkomen overtuigd, dat mijn, toestand waarlijk wanhopig was; het uitzigt rondom

mij was woest, verwilderd en bepaald: ter linkerzijde had ik het kanaal, welkers boorden, door de verhooging van den grond, van eene buitengewone hoogte en steilte waren geworden, en in de diepte van hetwelke zich altijd eene nog zoo door ééngewevene en digte massa vanstruiken en gewassen vertoonde, dat het alles maar één ligchaam scheen te zijn, over hetwelk men zoude gedacht hebben te kunnen wandelen: vóór mij een' overhellenden uithoek van eene rei rotsen die van den eenen kant over den noodlottigen afgrond hingen en aan de andere zijde zich diep in het woud, dat ik aan mijne regterhand had, uitstrekte, en die dus de kleine ruimte gronds welke zich tusschen beiden bevond geheel afsneed, vertoonende overal eene geheel effene zijde en zoo steil gelijk een muur. De eenigste plaats, die aan een' aap of ander springend dier nog mogelijk zoude geweest zijn te beklimmen, was boven het kanaal, waar de rots meer dan zeven voeten voor uit sprong en tot op de struiken nederdaalde, hier was zij min of meer met reten en gaten voorzien en niet zoo steil; doch het denkbeeld alleen van mij over

deze bedding van onkruid en struiken te zien hangen, in welke de minde valsche stap mij zoude hebben doen instorten, en die mij gelijk eene golf zoude ingezwolgen hebben, was reeds in staat mij van vrees te doen beven; ten anderen zoude ik genoodzaakt geweest zijn, mijn geweer en levensmiddelen achter te laten, indien ik deze onderneming had willen beproeven en zelfs daarin geslaagd ware.

XVI. Hoofdstuk.

De Pambou-rajah. - Gewaagde sprong. - Wonderbare redding. - Moedbenemende vooruitzigten. - De afgrijsselijke stem.

Er bleef mij dan geen ander besluit te nemen over, dan dat van de zijde der rots in het bosch te volgen, ten einde dezelve, indien het mogelijk ware, om te gaan, of eene plaats te vinden die minder steil was, en waar ik haren top zoude kunnen beklimmen; doch het zoude mij even mogelijk geweest zijn de rots zelve door te dringen, als mij eenen weg dwars door eene digte massa van ranken, wortels, lianen en wilde struiken en planten te banen, die zich rondom de rots

door elkanderen slingerden en aan dezelve, even als de teenen om eene mand, gehecht waren, waardoor mij de nadering, op meer dan tien treden na, verhinderd werd. - ‘Is het mogelijk!’ riep ik met de grootste droefheid uit, ‘dat zoo veel rampen zich zoodanig op éénen togt kunnen vereenigen en dat zoo vele onoverkomelijke hindernissen zich van alle zijden kunnen vertoonen!’

Weenende van woede en spijt volgde ik den zoom van het woud, om te zien of ik geen middel om er in te dringen konde vinden, daar ik hoopte dat met de rots langs te gaan, ik in het einde toch wel eene plaats moest aantreffen waar ik haar zoude kunnen beklimmen. Omstreeks vijftig schreden op eene zoodanige wijze te rug gegaan zijnde, had ik het genoegen eene naauwe opening te bemerken, door welke ik mij dan ook met veel moeite in het bosch drong. Nauwelijks was ik er ingetreden toen ik een schrikverwekkend geblaas en eene ongemeene beweging in een' dikken boom vernam, dien ik eenige treden van mij af bemerkte. Met alle de snelheid daar de vrees mij toe bekwaam

maakte vlugtte ik naar de rots, waar ik ademloos aankwam, ik doorliep ze in haast nogmaals met mijne oogen, doch de onmogelijkheid om hare oppervlakte te bereiken ziende, deed de wanhoop mij plotselijk het besluit nemen van weder op mijne voetstappen en langs het kanaal terug te keeren, tot aan de plaats waar ik mijn' reisgezel verloren had, om van daar nog eens, doch nu zonder gezelschap, de afgrijsselijke wildernis door te trekken in welke wij, van *Chilaw* komende, zoo vele gevaren en moeijelijkheden hadden geleden. Dit wanhopig voornemen scheen mij echter op dit oogenblik het beste toe dat ik konde nemen, en het eenigste middel dat mij in mijnen treurigen staat overbleef.

Zonder mij dus lang te bedenken, of de gevaren, de vermoeijenissen en hagchelijke toestand te overwegen waaraan ik mij ging blootstellen, maakte ik mij reeds gereed mijn geweer en pakkaadje, dat ik ter aarde geworpen had, weder op te nemen, toen eensklaps hetzelfde geblaas, dat mij met zoo veel overhaasting uit het woud had doen vlugten, op nieuw mijne ooren trof - ik zie om - eene monste-

reuse slang van gedrogtelijke grootte schuifelt langzaam uit het woud door dezelfde opening die ik een oogenblik te voren met er in te dringen had gemaakt, en snijdt mij daardoor volstrekt alle terugtogt af. Op dit gezigt scheen de aarde zich onder mijne voeten te openen; ik geef een' naren gil: door verbaasdheid en schrik verbijsterd wist ik niet wat te doen; de moed en hoop begaven mij oogenblikkelijk, en mijne verwarde en duizelige gedachten dwaalden rond zonder zich zoo spoedig op een voorwerp te kunnen vestigen. - Ik stond als door den donder getroffen en wist niet welk besluit in zulk een hagchelijk tijdstip en in een zoo dringend gevaar te nemen - waar vlugten? - waar mij verbergen? Ik zag het verschrikkelijke monster gereed mij in te zwelgen; ik zag zijne vonkelende oogen en door toorn gezwollene hals.

Hij sneed mij volmaakt de vlugt af en liet mij geen ander middel over dan mij in het kanaal te werpen, dat zich aan mijne slinkerzijde bevond; vóór mij had ik de lijnregte wand der rots en ter regter zijde benam mij het ondoordringelijke

weefsel van ranken, lianen enz., die zich van de rots langs den zoom van het woud uitstrekten, alle hoop om van die zijde te ontsnappen. - Welk een' toestand, groote God! - Men moet zich in eene soortgelijke omstandigheid bevonden hebben om er alle de afgrijsselijkheid van te kunnen gevoelen.

Eene onoverwinlijke besluiteloosheid hield mij in het onzekere; doch het afschuwelijke monster zijnen breeden muil ziende opsperren en zijnen loop verhaasten om mij te vatten, zijnde hij slechts omtrent honderd schreden meer van mij verwijderd, wierp ik mij, gelijk een wanhopende, tegen de rots, aan die zijde waar zij in het kanaal overhing. Ik deed een' sprong van meer dan vijf voeten hoogte en even veel afstands, om mijne handen in eene spleet te vestigen en..... het gelukte. Zonder het dreigende gevaar waarin ik mij bevond, en dat mij de noodige krachten en behendigheid verleende, zoude ik nimmer in staat zijn geweest een' dergelijken sprong te doen. - Ik bleef eenige oogenblikken boven den afgrond aan mijne handen hangen, voor ik met mijne voeten eene min of meer oneffe-

t.o. 408

R. Vinkeles fecit.

ne plaats konde vinden om ze neder te zetten, en mijne armen van de zwaarte van mijn ligchaam te ontheffen: gedurende deze angstvolle sparteling riep ik God uit grond van mijn hart aan, in de vrees van elk oogenblik door het monster, dat mij vervolgde, gevat en verslonden te worden; gelukkiglijk was hij niet van de soort dat op de staart en met opgeheven ligchaam kruipt zoo als de *Naga* of brilslang. - Ik deed ongeloofelijke pogingen om mijn leven te redden. Met mij aan elke verhevenheid, aan elken uithoek te klemmen, met mij aan elke spleet vast te houden, gelukte het mij den rand der rots te vatten en mij eindelijk op hare oppervlakte te heffen.

Buiten alle bereik van het monster dat mij vervolgde zeeg ik bijna zonder gevoel aan den rand der rots neder - de hevige pogingen die ik gedaan had, mijn van ontsteltenis kloppend hart en het huiverig denkbeeld aan het gevaar dat ik kwam te ontsnappen, benamen mij in het eerste oogenblik bijna de ademhaling; alle mijne leden beefden en werden door stuiptrekkende bewegingen geschokt. Ik bleef eenigen

tijd in eene sprakelooze verbijstering gedompeld, die mij voor dat oogenblik het gevoel van mijnen beklagenswaardigen toestand benam; doch het denkbeeld dat ik alles verloren had, hetgeen mijn leven zoude hebben kunnen verlengen, trok mij weldra uit deze gelukkige staat van gevoelloosheid en liet mij de zwaarte mijner rampen op nieuw in derzelver ganschen omvang gevoelen.

Ik rigtte mij wankelende op, en mijne oogen naar de slang gewend hebbende, zag ik haar bezig mijne rijst, die zich in een' zak van geitenvel bevond, te verslinden: na dezelve ingezwolgen te hebben, wandelde zij, onder een schrikverwekkend geblaas, is het rond, zweepende met hare lange staart het stuivende zand. Eindelijk vertrok zij en begaf zich, door dezelfde opening waardoor zij gekomen was, weder in het woud. - Met ijzing zag ik baar gedrogtelijk ligchaam door geelachtige en zwartgevlakte schubben bedekt; van tijd tot tijd verhief zij haren schrikbarenden kop; ik zag hoe zij hare knoestige ringen naar zich trok, verlengde en langzaam over het zand nasleepte - zij scheen mij toe de lengte

van 70 voeten te hebben en de omtrek van haar ligchaam waa wel tweemaal zoo dik dan het mijne.

Met eene onuitsprekelijke droefheid zag ik terzelver tijd mijn geweer en mijne pistolen in de diepte liggen. Zonder dit onherstelbaar verlies zoude ik de ontmoeting der slang als eene zeer gelukkige gebeurtenis aangemerkt hebben; - doch met dat al is het zeker dat ik evenwel in een' zekeren zin aan haar mijn behoud te danken had; mij door haar gedrongen en op het punt ziende van onder hare verslindende kaken mijn leven te verliezen, zag ik mij genoodzaakt met geslotene oogen, zonder te overwegen wat ik deed, en aan hoe groot een gevaar ik mij blootstelde, tegen deze, naar oogenschijn onbeklimbare, rots te springen en dezelve te bestijgen - de vrees voor een' oogenblikkelijken dood had mij den moed en de behendigheid verleend. Nooit zoude ik het in eene andere omstandigheid hebben durven ondernemen, het denkbeeld alleen had mij doen beven en mij onbekwaam gemaakt om het uit te voeren; ik zoude dus genoodzaakt geweest zijn het verwilderd woud in te dringen, dat

zich aan mijne regter zijde bevond en waar ik waarschijnlijk nooit levendig zoude uitgekomen zijn, of op mijne voetstappen te rug te keeren en op nieuw de afgrijsselijke woestenijen door te trekken in welken wij zoo veel geleden hadden - tegenwoordig geheel alleen, neêrslagtig en moedeloos zijnde, zoude ik wel aan alle deze gevaren ontsnapt zijn? Met eene onuitdrukkelijke ongerustheid overzag ik de voorwerpen die mij omringden. Welk een treurig uitzigt deed zich aan mij op! de rots op welke ik mij bevond, was een gedeelte van een krans van onbestijgbare, ruwe en opeengestapelde rotsen, die eenen verschrikkelijken afgrond omringden, in het midden van welken het noodlottige kanaal zich om den voet der afgebrokte rotswanden boog. Op die gezigt als door schrik versteend, zag ik maar al te wel dat ik nog in lang niet aan het einde van mijn lijden was; het wild en woest tafereel dat zich aan mij vertoonde en het gebrek aan alles wat mijn leven moest verlengen, deed mij voorzien, dat ik meer dan ooit gevaar liep hetzelve te verliezen en dat niet dan een wonder mij konde redden.

De zon had bijna haren loop geëindigd - de hoop waarmede ik mij vleide dat mijne verlossing mogelijk nader bij was dan ik wel dacht, onderdrukte de weemoedige bedenkingen die in mij opstegen, en zonder lang te overwegen wat mij te doen stond, of waarmede ik mij in deze verschrikkelijke woestenij zoude voeden, rigtte ik mij met een beklemd hart op en verwijderde mij, nemende den weg oostelijk, voor zoo verre namenlijk als de verwardelijk op elkanderen, gestapelde rotsen, tusschen welken ik mij weldra bevond, het toelieten. Zonder het regenwater dat ik hier en daar in eenige groeven en spleten vond, en dat mij de vrees benam om van dorst om te komen, zoude ik ontwijfelbaar terug gekeerd en weder afgeklommen zijn, om mijn geweer en andere noodwendigheden die ik had moeten achterlaten te hernemen, en liever gewaagd hebben om tot *Chilaw* langs den ouden weg terug te keeren, dan mij (in het gevaar om van dorst te versmachten) in het midden van deze verschrikkelijke afgronden te wagen.

De rigting van dit woeste oord liet mij geene keus wegens mijn te nemen weg

over. Ik hoopte dat met de vreesselijke vallei langs te gaan, (in den boezem vat welke het kanaal zich slangde,) ik in het einde toch wel een' uitweg of opening, waardoor ik uit deze bergen en rotsen konde geraken, moest aantreffen; het viel mij niet zwaar te begrijpen, dat dit ongelukkige kanaal, dat zich onophoudelijk tegen mijnen doortogt verzette en alleenlijk scheen te bestaan om mij tot wanhoop te brengen, niet dan een nu verloren vloed was, welkers vochtige en slijkerige bedding de massa van dikke struiken en andere gewassen had doen voortkomen, waarmede dezelve toen vervuld was; des niet tegenstaande wanneer ik overwoog, dat ik mij geheel alleen tusschen deze kale en ruwe rotsen bevond, waar de minste valsche trede mij tusschen de kloven en spleten die zich alöm bevonden, zoude hebben doen storten en waarvan het oog de diepte niet waagde te peilen - wanneer ik mij, zwak en door vermoeidheid overmand zag, zonder levensmiddelen of wapenen, om mg dezelve te verschaffen, of mij tegen de aanvallen der wilde dieren te verdedigen, aan wier genade ik mij nu volkomen zag blootgesteld, dan be-

magtigde de wanhoop mijne ziel, en vertoonde mij de onmogelijkheid om zulk eene opeenhooping van hinderpalen en tegenspoeden te overwinnen. - En wie zoude in zoodanig een' toestand den moed niet verloren hebben!

Langzaam vervorderde ik tusschen de afgebrokkelde en losse stukken mijnen moeijelijken weg; dan eens was ik genoodzaakt te klimmen, dan weder mij te laten glijden, somtijds zelfs was ik genoodzaakt van de eene puntige rots op de andere te springen, in het grootste gevaar van mij te verminken of den hals te breken, dikwerf ook moest ik diepe kloven en scheuren overzetten, of de rots die ik afgeklommen was weder op nieuw beklauteren, ten einde eenen beteren doorgang te vinden.

Bij de aannadering van den nacht zag ik naar eene geschikte plaats om waar ik dezelve zoude kunnen doorbrengen, en voor de regen als anderzins beschut zijn; wat de wilde dieren aangaat, geloofde ik het niet noodig te zijn ze te vreezen, dewijl het hun volstrekt onmogelijk zoude geweest zijn, de minste prooi tusschen deze dorre rotsen te vinden. Ik plaatste mij eindelijk

aan den voet eener rots, welke door het vooruitspringen van het bovenste gedeelte eene soort van gewelf of grot vormde: in mijne zakken tastende vond ik tot mijne groote blijdschap de tonteldoos, die ik gelukkiglijk niet bij mijne overige pakkaadje had achter gelaten; voor ik mij dus ter neder lag gebruikte ik de voorzorg van eenige handen vol verdroogde ranken en dorenen aan te steken, ten einde het gewormte of de insecten te verjagen, die zich in de nabijheid der plaats waar ik dacht te rusten, mogten bevinden, waarna mij ter aarde werpende, met het hoofd aan een' steen geleund, liet ik een' vrijen loop aan mijne treurige gepeinzen en tranen.

Hoewel ten hoogsten afgemat en half dood van vermoeidheid, verjoeg echter het gedurig denken aan mijnen droevigen toestand alle de slaap uit mijne oogen - de honger, aan welken ik mij blootgesteld zag, drukte mij minder; het scheen dat de natuur in mij hare werkingen had opgeschort, opdat ik mij met niets, dan met den verschrikkelijken daat waarin ik mij bevond, zoude bezig houden; gelukkig nog voor dat oogenblik, dat ik de prikkel van deze laatste nooddruft niet

gevoelde, ik had niets meer om dezelve te voldoen; ik vond niets eetbaars op deze woeste bergen; - geen levend wezen had zich aan mijne oogen vertoond, uitgenomen de arenden die boven mijn hoofd zweesden en vaak met de snelheid des bliksems nederschoten, om eenige kleine grijze slangen en hagedisjes te vatten, die hier en daar al hijgende langs de scherpe kanten der rotsen rondkropen.

Met het hoofd op de hand geleund, was ik geheel en al in de droefgeestige denkbeelden verzonken, die deze afgrijsselijke eenzaamheid in mijne ontstelde ziel deden geboren worden - de maan gaf een flaauw licht van achter de wolken, die haar bedekten en met snelheid voort jaagden; van tijd tot tijd dreef zij dezelven uit een, en vertoonde zich in alle haren glans, doch zich een oogenblik daarna weder achter haar vaal gordijn terug trekkende, diende zij slechts om het akelige van dit oord te vermeerderen. - Eene doodsche stilte heerschte rondom mij; uitgenomen een dof gerucht, hetwelk uit den boezem der vallei of afgrond onder mij scheen voort te komen, vernam ik niet het

minste geluid dat tot een levend wezen behoorde, zelfs niet dat der nachtuilen - mijn verwarde en verbijsterde geest vestigde zich dan eens op de reusachtige en wonderlijke gedaanten, die de schaduwen der rotsen aan mij vertoonden, dan weder op ANNA, wier aandenken mij een onbeschrijselijk harteleed veroorzaakte. 'Helaas!' riep ik uit, 'ik zal haar waarschijnlijk nooit weder zien, dit teeder voorwerp mijner liefde: tusschen deze kale rotsen doolende zal ik welhaast onder de vereenigde slagen van den honger, de vermoeijenis en der wanhoop bezwijken - te vergeefs zal mijne geliefde mij van dag tot dag wachten; te vergeefs zal zij mij van den Kuiper terug eischen; hij heeft al wat hem mogelijk was gedaan, om mij van deze ongelukkige onderneming af te trekken; mij zelven alleen heb ik de rampen, die mij nu zoo zeer benaauwen, en die ik mij allen door mijne ligtgeloovigheid en dwaze reislust zoo roekeloos berokkend heb, te wijten. - Doch ik ben er genoeg voor gestraft! Mogelijk nog twee dagen en het overblijfsel van mijn ellendig aanzijn

is de prooi der roofvogels en insecten: - onbetreurd zal mijn ligchaam vergaan en de ontstelde ziel zijne banden verbreken om uit haren treurigen kerker te ontsnappen; mijne door de brandende zon uitgedroogde beenderen, zullen den genen met ijzing vervullen, dien het toeval of het ongeluk in dit woeste en verlatene oord mogt voeren.' - Door soortgelijke klagten en droefgeestige denkbeelden martelde ik gedurig mijnen geestaf; mijne zoo onophoudelijk geschokte ziel was in eenen gedurigen staat van onrust en schrik.

Het mag omtrent middernacht geweest zijn, toen ik op eens uit mijne treurige mijmeringen getrokken werd, door een geluid als dat van het blaffen van honden, van tijd tot tijd verzeld met doffe en holle toonen, die van den berg schenen voort te komen welke zich aan de overzijde van het kanaal bevond. Vóór ik nog mijne gedachten konde bijeenbrengen, om te oordeelen wat het konde zijn, vernam ik hetzelve geluid achter mij, doch op eenen geruimen afstand: ik meende duidelijk de stemmen van verscheidene personen te ver-

nemen, die luidkeels en schaterend lachten; het geen een onbeschrijselijk naar contrast met het stille der nacht en de vorige eenzaamheid en doodsche stilte des oords maakte. Dit geluid duurde eenige minuten, en scheen dan snellijk te naderen en zich dan weder even zoo snel te verwijderen. - Ik stond van mijne zitplaats op. Eene plotselijke rilling doorliep alle mijne leden, en met een van angst kloppend hart, luisterde ik toe; uit de wijde verte klonken in vliegende haast de blaffende toonen door de diepe stilte van den nacht, en werden beantwoord door de echo der naburige rotsen - nu heerschte wederom de akeligste stilte rondom mij. - Op eens hoorde ik, achter de rots waar ik mij bevond, duidelijk een' naren en weêrgalmenden gil geven. Het bloed stolde in mijee aderen; ik konde het onmogelijk langer uithouden. ‘Ik moet zien wat het is’ - zeide ik in mij zelven - ‘al was het de Duivel in persoon.’ Ik wapende mij hierop met een' grooten steen en stortte half wanhopig uit mijne grot of verblijfplaats. Op, het zelfde oogenblik kwam van achter eene, geene tien treden

van mij verwijderde, rots, zulk een mengsel van vreemde toonen voort, zoo valsch, doordringend, afgrijsselijk en ongemeen, dat ik met mijne vingers in de ooren, van ijzing en schrik doordrongen en doodelijk door dit helsch rumoer ontsteld, met zoo veel overhaasting in mijne grot terug snelde, dat ik mij het hoofd tegen een uitstek der rots bijna aan stukken liep. - Het bloed langs mijn aangezigt gudsende trok ik mij, bevende gelijk een blad, in den verwijderdsten hoek terug.

Ik geloof niet aan spoken of verschijningen, noch ben vreesachtig of ligt vervaard; indien ik het geweest ware zoude ik zekerlijk niet gewaagd hebben mijn gezelschap en reismakkers te verlaten, en het woestste en eenzaamste gedeelte mogelijk van het geheele eiland te doorkruissen; reeds aan deze nare en treurige oorden gewoon, vreesde ik niets meer dan de wilde dieren. - Degenen die bij het lezen van dit waarachtig voorval met een' glimlach de neus en de schouders optrekken, mij van lafhartigheid en belagchelijke vrees beschuldigende, dezen hunnen moed en houding zoude ik in eene soortgelijke gelegenheid

wel eens willen zien. Ik meen hierdoor niet te zeggen of volstrekt staande te willen houden, dat de afschuwelijke klanken die mij zoo veel schrik veroorzaakten, bovennatuurlijk waren; de verlichte wereld zoude mij niet willen gelooven, ook zelfs wanneer ik in staat ware, het met drogredenen te kunnen staven; doch ik ben daarentegen ook vastelijk verzekerd, dat geen levend wezen of bekend schepsel, hoe ook genaamd, in staat zij zulke onwelluidende, stuitende en verschrikkelijke toonen voort te brengen.

Het geen mij zelf tot op dit oogenblik het wonderlijkste en onbegrijpelijkste voorkomt, is, dat deze stemmen, geluiden, klanken en schreeuwen (want hetgeen ik hoorde, was een mengsel van dit alles) ieder oogenblik veranderden, en zich bij korte tusschenpozen aan overgestelde en ver van elkanderen verwijderde plaatsen deden hooren; dan vernam ik dezelven eens in het diepste der afgrond,of vallei onder mij, dan weder een oogenblik daarna op den top des bergs.

Mijn voornemen was in den beginne, het verhaal van dit wonderlijke voorval niet te

vermelden, uit vreeze van mij in een belagchelijk licht te stellen; doch ik heb naderhand te *Jaffanapatnam*, van verscheidene geloofwaardige pesonen, uitgebreider en naauwkeuriger narigten, dit wonderlijk geluid betreffende, ontvangen, en die mij op mijn verhaal verzekerden, dat zich wel meer in de bergen en aan de oevers der *Maweliegonga* vreemde stemmen deden hooren, waarvan men geene reden konde geven, en die de *Chingaleezen* zich verbeeldeden de stemmen van eenige verbannen *Radsjasjah's* of kwaaddoende geesten te zijn, doch dat den Europeanen er den naam van woudduivels aan geven(*). - In 't kort ik laat het aan den lezer, daarover te denken zoo als hij verkiest.

Na die laatste rumoer, vernam ik verder niets, uitgenomen het dof geluid der afbrokkelende rotsstukken, die van de schuins afloopende zijden der bergen rolden, en met groot geweld in den zich onder mij bevindenden afgrond nederplosten. Het ove-

(*) In WOLFF'S reizen naar *Ceilon* wordt van hetzelfde geluid gewag gemaakt. *Aant. van den Uitgever.*

rige gedeelte van den nacht bragt ik in gedurige angsten en benaauwdbeid door, die de slaap verre van mijne oogleden deed vlieden - eindelijk verscheen de zoo lang; gewenschte dag en ik vervolgde mijnen moeijelijken weg.

XVII. Hoofdstuk.

Gevaarlijke bergbestijging. - De slang. - De nevel. - De val. - De kuikendief. - Trage vordering. - De aangename vond.

Gedurende verscheidene dagen aan de ongemakken der lucht blootgesteld, geen ander dak dan den hemel en geene rust hebbende, door zorgen, schrikken, en voornamelijk door ongemakken verzwakt, waren mijne krachten zoodanig uitgeput, dat ik genoodzaakt was van tijd tot tijd te rusten, pm frisschen adem te scheppen.

Het was omtrent negen ure toen ik mij uit deze opeenhooping van rotsen bevond uitgekomen te zijn, en mij op eens aan den

voet eens steilen en geheel van groente ontblootten berg zag; breede en diepe kloven en scheuren, die zich aan mijne beide zijden bevonden, en tusschen welken ik even als op een eiland stond, verhinderden mij dezelve om te gaan, en lieten mij niet anders over dan hem te beklimmen, of op mijne voetstappen terug te keeren. - Mij nedergezet hebbende, overwoog ik gedurende eenigen tijd de zwarigheden, met welken ik zoude te worstelen hebben, en de gevaren, waaraan ik zoude blootgesteld zijn.

Eindelijk alle mijne krachten bijeenverzameld hebbende, ving ik aan denzelven te beklimmen - men kan ligt denken wat het mij kostte op deszelfs kruin te geraken! Dikwijls, wanneer ik mij aan eene uitstelende rotspunt meende vast te houden, voelde ik haar onder mijne handen afbreken, en alsdan het evenwigt verliezende, was ik vaak in gevaar met haar naar beneden te storten. Eindelijk geraakte ik, na ongelooselijke moeite, en geheel uitgeput en ademloos, op den top.

Eenigzins tot mij zelven gekomen zijnde, zocht ik met gretige oogen naar een weinig waters, om een' brandenden dorst te les-

schen, die mij verteerde; gelukkiglijk vond ik nog iets in de holten en spleten der rots. - Mij wat verfrischt hebbende, zette ik mij neder, en met een beknepen hart wierp ik al bevende een' treurigen blik op de voorwerpen, die mij omringden. Aan den eenen kant werd mijn gezigt door steile en kale bergen bepaald, en aan den anderen zag ik, zo ver mijne oogen reikten, niet dan eene onafgebroken aaneenschakeling van wouden, die zich in de verre verwijderde gezigteinder in dikke en duistere golven verloren - mijn geest door schrik bevangen, was van afgrijzen doordrongen, en mijne bedwelmde zinnen en droevige blikken dwaalden onder deze opeengehoopte rotsen troosteloos rond. Onder mij zag ik niet dan diepe steilten, die in afgrijsselijke afgronden eindigden, of overhangende rotsen, die elk oogenblik dreigden in te storten, en om zoo te spreken onder het gewigt der lucht schenen te bezwijken; de zwarigheden werden hoe langer hoe grooter, en waren, na het zich liet aanzien, onoverkomelijk, de wanhoop alleen was het mogelijk ze gering te achten.

Met een hart vol schrik en afgrijzen be-

merkte ik, dat, hoewel de helling des bergs van die zijde, waar ik denzelven bestegen had, ongemeen steil en onbeklimbaar was, dit nog in geene vergelijking kwam bij die zijde, waar ik moest nederdalen; hier was dezelve bijna regtstandig, uitgenomen daart waar de berg in het kanaal liep en een gedeelte van deszelfs boorden vormde.

Ik werd in mijne troostelooze gedachten gestoord door het zien van eene slang, van omtrent drie duimen dik en even veel voeten lengte, die bezig was een hagedisje te vervolgen, dat met een angstig geluid zijn best deed om te ontkomen; uit medelijden voor het arme schepseltje, wierp ik roet een steen naar zijne vijandin en had het geluk haar den rug te verbrijzelen; haar naderende deed zij vruchtelooze pogingen mij te ontvlieden. Op eens schoot mg in gedachten mij van haar tot voedsel te bedienen; het was mij bekend, dat men de venijnigste slangen, zoo als de *Naga* bij voorbeeld, konde eten, en dat men ze zelfs in geneesmiddelen en afkooksels gebruikte, om die genen hunne krachten weder te geven, die aan slepende ziekten geleden hebben, of door de tering bedreigd worden; ook wist

ik zeer wel, dat haar venijn zich niet dan in twee kleine blaasjes achter de bovenste hondstanden bevindt, zoo dat ik geene de minste zwarigheid maakte mij van die gene te bedienen, die ik doodde. Ik vilde haar, wierp den kop en de ingewanden weg, en haar in stukjes gesneden hebbende, roostte ik dezelven bij een vuur, dat ik in haast van eenige dorre struiken, die ik hier en daar tusschen de rotsen vond, aanmaakte; de honger deed mij haar uitmuntend vinden, ook liet ik niets over.

Terwijl ik dus bezig was op den top van een' hemelhoogen berg dit armhartig maal te verteren, vergaderden zich van tijd tot tijd eenige kleine wolkjes, die boven mijn hoofd dreven, en waarvan eenigen nu en dan tegen de zijden der berg schaafden, bijéén en omhulden mij allengs met een' dikken em ondoorzienbaren nevel. Ik hoopte dat zij slechts voorbijgaande waren en de wind ze weldra uiteendrijven of van den top des bergs verjagen zoude; doch tot mijn' uitersten schrik bleef ik door dezen mist omringd, die zich allengs zoodanig verdikte, dat ik in 't kort geene trede rondom mij meer zien konde.

De stormen en onweeren zijn op de ber-

gen zeer menigvuldig, bovendien was het nu het jaargetijde daarvan; ik vreesde dus niet zonder reden door een van beiden overvallen te worden, en ik verbeeldde mij deze wolken er reeds de voorloopers van, of mogelijk er mede bezwangerd te zijn. Waar zoude ik vlugten voor derzelver woede? de plaats, waar ik mij bevond, was effen en ontbloot van struiken of groente; ik zag niet den minsten toevlugtsoord voor de hevige winden, die mij gelijk een veer in de lucht opgenomen, of voor de stroomen van regen, die mij versmoord of met zich medegesleept zouden hebben, indien een storm of onweêr mogt losbreken. Ook gebeurt het dikwerf, dat zulke wolken voor eenige dagen op de toppen der bergen blijven rusten, of ze niet verlaten dan om plaats voor anderen te maken - dit denkbeeld deed mij rillen: de schrikkelijke gedachte van mij mogelijk dusdanig op den top eens kalen bergs tegengehouden en den weg afgesneden te zien, drong zich aan mij met maar al te veel waarschijnlijkheid op, want hoe zoude ik in staat zijn, om langs zulk eene steile en met scheuren, kloven en afgronden doorzaaide schuinte neder te dalen, die mij ver-

hinderen zoude te zien waar ik mijne voeten zette? de minde valsche pas zoude mij in de diepte hebben doen nedertuimelen, die zich onder mijne voeten bevond. - ‘O God!’ riep ik vol wanhoop uit, ‘wat droevig lot is het mijne! ben ik dan zoo lang te midden eener menigte van doodsgevaren bewaard gebleven, om hier op de top van een'hemelhoogen berg van honger en ellende te vergaan, in het midden eener verschrikkelijke woestijn, van alle hulp beroofd en als afgesneden van de geheele wereld!’ - Deze gedachte had iets zoo stuitends, iets zoo schrikkelijks voor mij, en dit lot scheen mij zoo ijsselijk toe, dat ik liever verkozen had de prooi van een wild dier te zijn en in deszelfs ingewanden rondgedragen te worden, dan op zulk eene wijze even als in de lucht te sterven.

Vele gevaren hadden reeds mijn hoofd bedreigd, doch geene daarvan had zulk eenen afschrikkenden indruk op mij gemaakt; de vrees voor zoodanig een lot was zoo groot in mij, dat in stede van mij neêr te slaan of den moed te benemen, zij mij integendeel eene stoutheid of blinde roekeloosheid in-

boezemde, dat ik meende moed te zijn, doch in den grond niet anders dan wanhoop was. - Ik besloot dan mij zelven uit deze verlegenheid en gevaarlijke toestand te redden, en den berg, terwijl ik nog de noodige krachten bezat, af te klimmen, zonder te wachten dat de nevel zich mogt opklaren, hoewel dit mij aan eenen bijna zekeren dood prijs geven was.

Ik trachtte mij derhalven zoo veel mogelijk te herinneren en voor den geest te brengen de plaasten, waar ik het afstijgen min of meer uitvoerlijker had gedacht te zijn, en in mijne verbeelding na te gaan de rigting, die ik houden moest, om aan deze en gene kleine verhevenheid of kloof te geraken en de plotselijke steilten of rotsen, die ik dacht onder het gewigt van mijn ligchaam zich te zullen ontwortelen, te vermijden. Deze voorzorg was hoogst noodzakelijk, ten einde het steunsel mijner voeten niet te misten of te verliezen, en in den afgrond, boven welke ik zoude komen hangen, neder te tuimelen.

Na mij dus herhaalde reizen in gedachten geprent te hebben, waar en hoe ik mijne schreden in deze nederdaling, moest zetten

en rigten, voor zoo veel de onbeschrijfelijke angst toeliet, in welke ik mij ter oorzaak van het gevaarlijke der onderneming bevond, stond ik op en naderde stap voor stap den scherpen rand van den top des bergs; doch toen ik mij aan denzelven en op de plaats, waar ik moest nederdalen, bevond, gevoelde ik mij op eens, door de vrees van het gevaar, waaraan ik mij ging blootstellen, tegengehouden; ik overwoog, dat het eene alleronvoorzigtigste en onberadenste stap was, gelijk aan die, welke mij in dit mijn ongeluk had gebragt; dat ik mij even als een roekelooze dwaas ging blootstellen, om tusschen deze rotsen te worden verpletterd, en dat ik beter doen zoude nog een paar uren te wagten, om te zien, of de nevel niet opklaren zoude; aan den anderen kant de vrees van op deze verhevene plaats door een onweêr of rukwind, waarmede de wolken, die mij omringden, bezwangerd konden zijn, overvallen te worden; de waarschijnlijke hoop, dat zij mogelijk niet dan de kruin of den top des bergs mogten bezetten, en dat ik mij met eenige vademen neder te dalen, mogelijk op eens in de vrije lucht zoude bevinden;

het ongeduld en verlangen, om mij uit deze ontzettende bergen en rotsen, en in een bewoond land te zien; de zekerheid, dat ik geen tijd te verliezen had en ieder oogenblik mij dierbaar was: dit alles moedigde mij aan, het nederdalen te wagen. - De gedachten aan het schrikkelijke gevaar, waar aan ik mij ging blootstellen, deden mij intusschen welhaast weder van besluit veranderen.

Eene pijnlijke besluiteloosheid hield mij dus in het onzekere, tot dat eindelijk de vrees voor een stormwind of onweêr, dat ik elk oogenblik meende te zullen uitborsten, waarvan ik reeds het begin in de beweging der wolken dacht te bespeuren, mij tot de gewaagde onderneming deed besluiten. - Mij op de knieën werpende, deed ik een kort gebed, mijne ziel aan den Almagtigen bevelende; en nu zonder langer te dralen, zonder langer aan de stem van angst en vrees gehoor te verleenen, snel ik voort met geslotene oogen, kom aan den rand, en laat onder het uitten van de woorden: ‘genadige God! sta mij bij!’ mijne voeten glijden. - Gedurende eenigen tijd, dat ik te bedwelmd waa om te

weten wat te doen, bleef ik aan mijne handen, waarmede ik den rand des bergs krampachtig hield vastgeklemd, hangen - ik ben verzekerd, indien ik mij weder had kunnen opheffen; dat ik het gewis niet zoude gelaten hebben, en dan had ik zeker niet weder gewaagd mij nog eens aan zulk een waarschijnlijk levensgevaar bloot te stellen, en was ontwijfelbaar op den top des bergs van honger en gebrek omgekomen.

Eindelijk echter werd mij het gewigt van mijn ligchaam te zwaar en ik zocht mijne voeten ergens op neder te zetten. Nu ving ik aan langzamerhand en met de grootste omzigtigheid te vorderen en af te stijgen; elke trede was de stoffe van een rijp beraad, en niet voor dat ik van een' anderen steen of stuk rots verzekerd was, verliet ik die genen waarop mijne voeten rustten; ik hield en klemde mij aan elke punt of uitstek, en ligte kloofjes of kleine verhevenheden hielden mij boven de diepte. Intusschen, niet tegenstaande alle mijne gebruikte behoedzaamheid, vatte ik dikwerf struiken, wier dorre wortels onder mijne handen afbraken, somtijds met een' beschroomden voet op eene kwalijk gevoegde

rots drukkende, om te beproeven, of zij mij konde dragen, voelde ik dezelve onder het gewigt van mijn ligchaam buigen, zich los maken, glijden, rollen en met een' flaauwen klank zich in de diepte verliezen, en ik bleef alsdan voor eenige minuten aan mijne handen boven de diepte hangen, voor dat mijne voeten op nieuw een steunsel konden vinden.

Eindelijk, na honderden malen in gevaar geweest te zijn van het leven te verliezen, en naar beneden te tuimelen, na meer dan drie kwartier uurs in deze pijnlijke oefening doorgebragt te hebben, vond ik mij op eens uit de nevel en in eene heldere lucht te zijn, doch ter zelver tijd zag ik met de grootste schrik, dat ik van de rigting, die ik mij voorgenomen had te houden, geheel was afgedwaald, en dat ik, in stede van in eene regte lijn neder te stijgen, een vierde van een' kring om den berg had gemaakt, die mij eenige treden verder in een' onvermijdelijken afgrond zoude gevoerd hebben.

Ik was dan genoodzaakt mijnen koers te veranderen, doch de ijsselijke houding, in welke ik mij bevond te zijn, veroorzaakte

mij zulk eene duizeling, dat het mij onmogelijk was de minste beweging te maken. Zoo lang de nevel mij het gezigt had benomen, klauterde ik zonder veel vrees af, in de verbeelding dat ik mij op den weg bevond, dien ik mij in gedachten op den top des bergs voorgeteekend had; doch mij nu tegen de bijna regtstandige zijde van een' steilen berg en boven een' zwarten afgrond ziende hangen, had de vrees mijne leden als verlamd, zoo dat ik meer dan een kwartier uurs, zonder de minde beweging te durven maken, liet voorbijgaan; twintig maal beproefde ik het op het laatst de plaats te verlaten, waar ik mij bevond, doch telken reize doorliep eene koortsachtige rilling mijne leden, die mij den doodelijken val voorspelde. Welk een schrikkelijke toestand, ô God! mijn hart sloeg hoorbaar en een klam zweet bedekte mijn ligchaam; hoe gaarne zoude ik niet gewenscht hebben mij nog op den kruin des bergs te bevinden! ik zag reeds het oogenblik naderen dat ik zoude moeten loslaten, of dat mijne beenen en knieën weigeren zouden mij langer te dragen; het gevaar was even zoo, indien niet nog grooter, dan toen ik door de slang

vervolgd werd. - Ik was geheel wanhopig en volstrekt radeloos; in dezen ijsselijken staat bemerkte ik niet, dat de wolken langzamerhand nederdaalden, zoo dat ik mij nog eens door dezelven omhuld zag. Als toen de verschrikkelijke diepte niet meer onder mij ziende, begon ik langzamerhand geruster te worden: deze plotselijke schrik, die mij zoo op eens bevangen en tot alle beweging volstrekt onbekwaam gemaakt had, verdween allengs en ik ving op nieuw met mijne gevaarlijke oefening aan.

Omtrent een kwartier uurs met de grootste moeite en angstvalligheid afgedaald zijnde, had ik mij onder anderen aan een struik of heestergewas vastgehouden; doch, o hemel! hoe schrikte ik, toen ik hetzelve zich onder mijne handen voelde ontwortelen. - Vóór ik den tijd had in deze haast iets anders te grijpen, had ik het steunsel mijner voeten verloren, en botsende en stootende viel ik tuimelende in den afgrond neder. - Zoodra ik weder tot mij zelven kwam, bevond ik mij in de diepte en digt bij het kanaal. Gelukkiglijk dat de berg zijnen voet niet zeer steil en ik niet diep gevallen was, anders had ik hier zeker mijn

einde gevonden; echter was ik zeer bedwelmd en gekneusd.

De schrik van mijnen val, de vermoeijenis en zwakheid, gevoegd bij het gezigt van het gevaar, dat ik met dezen berg af te stijgen geloopen had, beving mij dermate, dat ik bijna zonder gevoel nederzonk en een' geruimen tijd, zonder mijnen weg voort te zetten, doorbragt.

De liefde tot het leven, dit werktuigelijk doch onschatbaar gevoel, hetwelk onophoudelijk alle schepsels tot hun behoud drijft, keerde weldra alle mijne gedachten op dit eenige voorwerp, en ik voelde dat ik mij met de grootste standvastigheid moest wapenen, wilde ik het mijne redden. Ik besloot derhalve, liever dan mijne weinige nog overige krachten in nutteloos geween en gekerm te verspillen, alles te wagen, om mij aan den schrikkelijken staat, in welken ik mij bevond, te onttrekken.

In dit voornemen vong ik aan mij te midden dezer rotsen een' weg te banen, tevens zoo veel mogelijk den loop van het kanaal volgende. - Ik had nog geene honderd treden gedaan, toen ik, een' wouw of kuikendief op de punt eener rots bemer-

kende, zachtjes nader sloop, en hem zoo gelukkig en behendiglijk met een' steen naar den kop smeet, dat ik hem denzelven verbrijzelde en hij dood ter aarde viel. Vol vreugde van iets te hebben om den honger, die mij op nieuw kwelde, te verligten, en zonder de minste aanmerking op het walgelijk schepsel te maken, scheurde ik eenige dorre ranken los, die hier en daar tusschen de rotsen hingen, en stak er den brand in; na mijnen vogel geplukt, van het ingewand geledigd en in stukken gesneden te hebben, braadde ik denzelven zoo goed als mogelijk bij het vuur; niets dan de woedende honger, die mij kwelde, konde mij hem doen eten, zoo droog, taai en wansmakelijk was zijn vleesch; ik vesteerde hem echter geheel en al, en voelde mij toen veel verligter en van eene zware maagpijn, die ik te voren had, ontheven.

Na dit treurig maal begaf ik mij weder op weg, en kort daarna zag ik mij als gevangen tusschen eene menigte hemelhooge rotsen, zoo zelfs dat zij mij verhinderden iets anders dan dezelven, mijnen teruggelegden weg, en den hemel boven mij te

zien; ik voer echter voort deze puntige en door elkander geworpene klompen te beklauteren, ten einde, indien het mogelijk ware, een' uitgang te vinden. Zoodanig ingesloten, legde ik weinig wegs af en vorderde niet dan met veel moeite - de zon hare stralen op de kale rotsen werpende en weerkaatsende, vervulde de lucht met eene ondragelijke hitte en veroorzaakte mij eenen aanhoudenden dorst, gelukkiglijk dat het regengetijde nog niet geheel had opgehouden, zoo dat ik nog hier en daar in kleine kloven en spleten water genoeg vond, om aan deze nooddruft te voldoen; indien ik mij tusschen deze kale bergen en rotsen in den droogen mousson bevonden had, ware ik gewis reeds den eersten dag bezweken. Er was echter ook niets anders dan dit weinigje water, geen eenigen boom, geene de minste groente, niet dan eenige verdroogde bosschen dorenen of struikgewassen hingen treurig hier ep daar tusschen de spleten der rotsen.

Dus dwaalde ik in het midden dezer steenklompen eenzaam rond, hij elke opening vleide ik mij een' uitweg uit dit doolhof te vinden en telkens zag ik mij in mij-

ne verwachting te leur gesteld, gestadig vertoonden lich nieuwe hindernissen in mijnen weg; dan waren het onoverstijgbare steenmassen, en dan weder diepe kloven, daar ik genoodzaakt was mij in te laten afzakken en weder tegen op te klauteren, ten einde van mijnen koers naar het oosten niet af te dwalen. - Reeds ving de dag aan te neigen en ik zag nog even weinig uitkomst als in den beginne, zoo dat ik verpligt was eene plaats te zoeken, waar ik den nacht zoude kunnen doorbrengen; ook vond ik welhaast onder zulk eene menigte rotsen van allerlei gedaanten twee, welke met derzelver aaneengeslotene toppen een klein gewelf vormden.

Troosteloos, en door neêrslagtigheid en wanhoop overmeesterd, zette ik mij neder, met bestraande oogen mijne treurige wildernis doorloopende. Op de laatste stralen der von, dei de toppen der mij omringende bergen vergulden, wierp ik een treurig en droevig gezigt, en de akeligste zwaarmoedigheid maakte zich van mijne zinnen meesters te vergeefs zocht ik mijnen moed op te beuren - de naarheid van den nacht en der plaats, de weinige hoop die ik had van

tegen zoo veel lijden te bestaan, vervulde mijne ziel met afgrijzen en schrik.

Geheel in deze treurige mijmeringen verzonken, overviel mij de nacht voor ik het bemerkte. Nu tot mij zelven komende, zag ik met verwilderde oogen rondom mij; duizenden van schrikbeelden vertoonden zich aan mijne verbeelding, en de puntige rotsen van allerlei gedaanten kwamen mij als zoo vele dreigende reuzen of monsters voor. Weldra viel een dikke mist, die mij geheel en al het zwakke gezigt der voorwerpen die mij omgaven benam - huiverende door de vochtigheid van dezen nevel kroop ik onder de rots, die mij tot nachtverblijf moest verstrekken.

Gaarne zoude ik een vuur, aangemaakt hebben om mij te verwarmen, doch ik had hier het hulpmiddel van het hout niet, en dit gemis vermeerderde de akeligheid der wildernis en van mijnen toestand; het is waar, ik had niet noodig voor de wilde dieren vreezen, daar ik ligt konde nagaan, dat er zich geenen in plaatsen zouden bevinden, waar niet de minste prooi voor hun te vinden was; maar ik verlangde naar vuur, uit hoofde van de koelte der nacht, welke op dien

verhevenen grond zeer gevoelig was; en dewijl ik mij voorstelde dat het eene soort van vertroosting of gezelschap voor mij zijn zoude, en tot vermindering der duisternis en naarheid der nacht konde dienen. Niemand, dan die genen, die zich in een' toestand, aan de mijnegelijk bevonden, of die even als ik, in duistere, met wilde monsters vervulde wouden gereisd hebben, weten en kennen het vermaak en de gerustheid, welke men gevoelt, wanneer men zich alsdan door eenige goede vuren omringd ziet: men meent zich ten minste, (hoewel dit juist niet altijd het geval is) in zekerheid voor de aanvallen der verscheurende dieren te zijn; buitendien heeft het vuur nog dit voordeel in de wouden, dat men in eenige verwijdering rondom zich kan zien, waardoor men niet aan eenen plotselijken overval blootgesteld is, en dat het veel van de akeligheid dezer woeste oorden vermindert, waar men niets dan het droevig geroep van den nachtuil, en het gehuil der wilde dieren, dat van alle kanten onder deze uitgestrekte sombere gewelven weergalmt, verneemt.

Ik zag mij dan van dit genot versteken, in stede van hetwelk ik dit gebrek zooveel

mogelijk door den slaap te vergoeden trachtte. Langen tijd waren echter mijne pogingen vruchteloos; en niettegenstaande mijne ongemeene vermoeid- en afgematheid, vlood zij van mijne oogleden. Mijne treurige gedachten en overdenkingen volgden elkanderen, in zulk eene menigte op, en vervulden mijne ziel met zoo veel bitterheid en berouw, dat het mij onmogelijk was een oog te sluiten - mijne moeder - mijne geliefde - mijne vrienden - ach! alles wat mij voorheen dierbaar en waard was, vertoonde zich beurt om beurt voor mijnen verhitten geest. - 'Helaas!' riep ik uit: 'indien hun mijnen treurigen toestand bekend ware, indien zij wisten wat ik lijde en zij van den schrikkelijken staat, waarin ik mij bevind, bewustheid hadden, wat zouden zij niet voor mij beven, en hoe groot zoude niet hunne wanhoop of hun medelijden zijn.' - Van tijd tot tijd werden mijne klagelijke uitboezemingen door een dof geraas afgebroken, hetwelk de echo drievoudig in deze nare eenzaamheid deed terug galmen: dit gerucht werd zonder twijfel door de stukken rotsen, die los geraakten, en met een' doffen klank in het kanaal nedertuimelden, veroorzaakt;

telken reize dat ik het hoorde, liep eene huivering door alle mijne leden, dewijl ik gestadig de hernieuwing der gruwelijke toonen, en het helsch rumoer van den vorigen nacht vreesde.

Vol van doodelijke angst en ongerustheid over mijnen tegenwoordigen toestand, en het lot dat mij beschoren was, zette ik mij dan op den grond neder, dan weder strekte ik mij laags de klamme wanden der rots uit. Eindelijk mijne hand werktuigelijk in mijne zakken brengende, voelde ik door een gat dat zich in een derzelven bevond, vijf cegaren, die tusschen de voering van mijn' rok waren in gevallen. - Welk eenen vond! het scheen als of ik een' schat ontdekt had. - Ik was zoodanig aan het rooken gewoon, dat het gemis van tabak mij bijna evenzeer drukte als het gebrek aan voedsel; mijne cegaren, waarvan ik eene goede voorraad bij mij had gehad, waren in mijn' reiszak, bij de vervolging der slang achter gebleven. Ik sloeg vuur met mijn staal en rookte mijne cegaar met een wellust, gelijk aan die, welke men ondervindt, wanneer men na het lijden van grooten dorst, dezelve op eens met eenen aangenamen en verfrisschenden dronk lescht.

Na mate dat ik rookte verdwenen ook alle mijne sombere denkbeelden, de een na den anderen, en het zij dat de oogenblikkelijke gerustheid die dit genot mij deed gevoelen, mijne ontroerde zinnen stilde, het zij dat de tabaksrook eene bedwelmende uitwerking op mijne ledige en verzwakte maag voortbragt; genoeg, mijne verzwaarde oogleden sloten zich allengs onwillekeurig, mijn hoofd zonk tegen de klamme rots-wand en ik sliep in.

XVIII. Hoofdstuk.

Wanhopig vooruitzigt. - Flaauwe straal van hoop. - Te leurstelling en laatste poging. - Het kanaal. - De Oedoembo. - Redding. - Manioppoe. - Aankomst te Poetlan en Jaffanapatnam. - Besluit.

Het was boog dag toen ik ontwaakte, mijn ligchaam was geheel gekneusd, vergezeld met eene zware pijn in de lendenen, en eene huivering, die mij sterk voor de koorts deed vreezen; een brandende dorst kwelde mij, en ik gevoelde maar al te wel aan mijne zwakheid, dat dezen dag mogelijk de laatste van mijn leven konde zijn, indien ik niet iets vond, waarmede ik mijne

uitgeputte krachten konde herstellen. - Zuchtende stond ik van mijne harde legerstede op, en na met een weinig waters min of meer een' brandenden dorst gelescht te hebben, hernam ik mijnen moeijelijken togt, zoo veel mogelijk den koers oostelijk houdende, ten einde uit dit doolhof te geraken.

Ik vorderde zeer weinig, en dit nog met onbegrijpelijke moeite, mij tusschen zulk eene vervaarlijke menigte rotsen, die zich rondom mij verheften, bevindende, en die ik onophoudelijk moest opklauteren en weder afdalen; en uit hoofde van de zwakheid, waartoe het gemis aan voedsel, en de afmatting en angsten, die ik gedurig onderging, mij gebragt hadden, zoo dat ik, na eene min of meer ongemakkelijke of steile rots beklommen te hebben, telken reize genoodzaakt was uit te rusten en frisschen adem te scheppen. - De zon, die hare stralen van alle kanten tegen de kale rotswanden terugkaatste, en de ingeslotenheid der plaats, benevens de hoogte der mij omringende rotsen, waardoor geen verfrisschend windje tot mij konde komen, veroorzaakten eene allerondragelijkste en versmorende hitte, welke mijne rampen en

vermoeidheid aanmerkelijk vermeerderden. Met een bekommerd en benepen hart, de oogen met tranen, die mijnen schrikbarenden toestand mij van tijd tot tijd uitperste, gevuld, dwaalde ik gelijk een verloren schaap tusschen deze vervaarlijke menigte van rotsen: te vergeefs zocht ik een' troost rond te bedenken, mijn moed had mij geheel verlaten en eene doodelijke neêrslagtigheid had zich van mijne ziel meester gemaakt.

In de eerste rampen en ellenden, die ik na het verlies van mijnen reisgenoot in deze wildernissen leed, werd ik ondersteund door de hoop, dat ik mij met elken stap dien ik deed, gestadig nader bij het uiteinde derzelven bevond; doch de onverwachte hindernissen en gevaren, door welken ik mij zoo op eens omringd en tegengehouden zag, en de waarschijnlijkheid, dat ik niet in staat zoude zijn dezelven te verduren en over te komen, en ik niet lang meer aan de vernielende pogingen van den honger en der vermoeijenissen zoude kunnen tegenstand bieden, deden mij welhaast de vleijende hoop van nog gered te worden verliezen; ik bevond mij in zulke moedbenemen-

de vooruitzigten, dat ik, helaas! mijn gewis verderf en een' zekeren en onvermijdelijken dood voor oogen zag.

Herhaalde reizen had ik getracht weder een' wouw of anderen roofvogel, waarvan ik nu en dan eenigen op de toppen der rotsen zag nederstrijken, te verrassen; maar, het zij dat ik min gelukkig of behendig dan de eerste keer was, of, hetgeen waarschijnlijker is, dat mijne zwakheid mij verhinderde met de vereischte kracht en juistheid te werpen; het wilde mij volstrekt niet weder gelukken er een zoodanig te treffen, dat ik hem in mijne magt kreeg.

De zon had reeds meer dan de helft van haren loop afgelegd, toen ik mij op eens vlak voor het kanaal bevond, welks rigting ik na het afdalen van den berg reeds niet meer had kunnen volgen, uit hoofde der menigte rotsen, die er mij de aannadering van verhinderden; de vreugd, die ik op het eerste gezigt van deze heillooze kolk gevoelde, vervloog welhaast, zoodra ik bemerkte dat zij meer dan tweehonderd voeten diepte had en hare boorden niet veel minder dan loodregt waren. - Hoewel hare bed-

ding nog met struikgewassen was gevuld, zag ik echter hier en daar stukken rots zich uit hetzelve vertoonen, hetgeen mij oordeelen deed, dat deze laag van heesteren struikgewassen niet meer zoo ineengesloten en zamengepakt konde zijn; ten anderen, bedekten zij niet meer de geheele breedte der bedding, zoo dat zich aan beide zijden plaats genoeg bevond, om te kunnen langs gaan.

De hoop, dit laatste gevoel, dat zich in het menschelijk hart verdooft, begon op nieuw in mij te herleven; ik vleide mij namelijk, dat met de oevers van het kanaal te volgen, voor zoo veel de rotsen, waarmede zij bezaaid waren, dit mij zouden toelaten, ik in het eind toch wel aan deszelfs hoofd of oorsprong moest komen - ik had ook wezenlijk nog geen uur voortgegaan, of ik zag het voor mij, doch ter zelver tijd meende ik tevens te bemerken, dat ik van dezen kant niets te hopen had, dewijl een amphitheater van onbeklimbare en hemelhooge rotsen, gelijk een' krans, hetzelve omsloten.

Ziende dus dat het hier gansch onmogelijk was in dezen kolk af te dalen en den-

zelven aan de andere zijde weder te beklimmen, moest ik het wel opgeven hier eenen overtogt te wagen; het eenigste middel, dat mij overbleef, was, eenige rotsen van vervaarlijke hoogte en steilte over te klauteren, ten einde daardoor die genen om te gaan en te vermijden, door welken het hoofd des kanaals gevormd werd; in het vertrouwen dat mij dit niet onmogelijk zoude zijn, drong ik, zoo veel mijne krachten en de ruwe grond het toelieten, door, doch welhaast zag ik mij tegengehouden door schrikverwekkende afgronden, vreesselijk diepe kloven en scheuren, waar men niet zonder ijzen konde inzien, in staat om den stoutsten te doen beven, en die mij in mijnen verderen voortgang, stuitten en volstrekt tegenhielden. Het is moeijelijk de schrik, die mij als toen beving, behoorlijk af te schetsen, eene diepe suffende neerslagtigheid en razende wanhoop maakten zich beurtelings van mijne gepijnigde ziel meester, zelfs de hoop, deze laatste steun der ongelukkigen, verliet mij; ik zag geen einde aan mijne rampen, zij vermenigvuldigden zich meer en meer, en mijne sterk

verminderende krachten daarentegen voorspelden mij den afgrijsselijksten dood.

‘Helaas!’ riep ik uit met het naarste gevoel van droefheid en wanhoop, ‘deze plaats dan zal de eindpaal van mijn leven en rampen zijn? verlaten, zonder voedsel, zal ik in het midden dezer rotsen eenzaam mijne brekende oogen sluiten en de doodsangsten ondergaan; niemand zal tegenwoordig zijn om mijnen laatsten zucht te ontvangen en mijn verstijfd lijk voor de verscheurende benden der roofvogels te bewaren.’ - Tranen liepen over mijne wangen onder deze treurige alleenspraak.

Wat is het gevoel der rampen, die ons zijn overgekomen, verschillend van dat, hetwelk derzelver aandenken in ons voortbrengt! hoe meer ik ze mij herinner, des te minder kan ik begrijpen door welk een wonder ik in staat ben geweest ze te dragen en over te komen. Langer dan een half uur bleef ik zitten, de oogen in tranen badende, en in luide en bittere klagten de angst mijner ziel uitboezemende; eindelijk stond ik wankelende op, ten ein-

de op nieuw en met meer nauwkeurigheid te onderzoeken, of er dan volstrekt geen middel was de mij omringende zwarigheden te overwinnen en een' uitweg of doorgang uit deze rotsen op te sporen - alle mijne moeite was te vergeefs en ik zag klaarblijkelijk, dat mij niets anders overbleef dan mij op nieuw in de schrikkelijke chaos van rotsen te begeven, daar ik mij kwam uit te redden, of terug te keeren en de oevers van het kanaal te volgen, tot dat ik eene plaats zoude vinden alwaar het mij eenigzins mogelijk ware in hetzelve neder te dalen en aan de overzijde te geraken. Het eerste middel scheen mij zoo schrikkelijk toe en voorspelde mij eenen zoo zekeren dood, dat ik er niet zonder te huiveren aan konde denken; het tweede intusschen beloofde mij geenen veel beteren uitslag, de bedding des kanaals, van deszelfs oorsprong tot een kwartier uur verder, was, wel is waar, iets lager, er bevonden zich minder struikgewassen enz. in, en dan nog maar in het midden; doch mijne zwakheid, de aannadering der nacht, en de weinige waarschijnlijkheid, dat er zich eene geschikte plaats ter afdaling zoude vinden,

ontmoedigde mij dermate, dat ik voor eenigen tijd de lust en de begeerte om mijn leven te redden verloor.

Het was drie uren en ik was verzekerd, dat voor het ondergaan der zon mijn lot beslist moest zijn, en dat ik mij slechts tot den dood te bereiden had, indien ik staande dien tijd geen uitweg en iets, waarmede ik mijne uitgeputte krachten konde herstellen, had gevonden. In dit schrikkelijk vooruitzigt ging ik dan treurig voort, gestadig den loop van het kanaal volgende, en zoo digt den oever naderende, als de scherpe rotsen, waarmede ze bezoomd was, mij wilden toelaten.

De zon naderde reeds sterk het einde van hare loopbaan en gelen de minste schijn of plaats ter afdaling in het kanaal had zich nog opgedaan, integendeel de oevers schenen veeleer als met den beitel loodregt gehouwen te zijn en hingen op eenige plaatsen zelfs als gewelven over - reeds konde ik niet meer gaan van vermoeidheid, en ging niet dan wankelende en stapvoets voort; de hoop van gered te worden was in mij verdwenen; ik zag voor mij neder en deed geene motite meer tot behoud van mijn leven -

voor de laatste maal wilde ik nog eens den oever van het kanaal naderen, en dan geen middel ter afdaling in hetzelve vindende, slechts naar eene plaats omzien, waar ik den nacht konde doorbrengen en die mij te gelijker tijd tot een graf zoude kunnen verstrekken, indien ik, zoo als mijne ongomeene zwakte mij voorspelde, des anderen daags niet in staat zoude zijn weder op te staan.

In dit wanhopig voornemen spande ik mijne overgeblevene krachten te zamen, om op eenen hoogen rots te geraken, van waar ik den loop des kanaals eenige roeden, ver konde nagaan; hoe beefde ik niet van vreugde, ziende op een' kleinen afstand den aan mijne zijde zich bevindenden oever ingestort! - ik klom van de rots af, haastte mij, zoo veel mijne krachten wilden toelaten, er aan te komen, en zag met het onbeschrijselijkst genoegen, dat de puin mij tot in het midden van het bedde de afdaling gemakkelijk maakte. Hoewel mijne beenen onder mij van vermoeidheid knikten, en zonder te overwegen dat de nacht mij zoude overvallen en verhinderen den anderen oever te beklimmen, en ik dus genoodzaakt zoude

zijn tot des anderen daags in deze diepte te vertoeven, voor ik aan den oorsprong of het hoofd des kanaals konde komen, als zijnde de eenigste plaats, waar ik, uit hoofde der weinige zich aldaar bevindende struiken, dezen afgrond oversteken, en den tegenovergestelden oever en bewoonde plaatsen zoude bereiken kunnen - zonder aan het gevaar te denken dat ik door venijnig gewormte konde loopen, daalde ik met onbegrijpelijke drift, en half glijdende, half tuimelende, neder, losbrekende rotsen sleepten mij dikwerf mede, ik sprong van de eene op de andere, in gedurig gevaar van mijne beenen te breken; ik was met zoodanig een' ijver om beneden te komen bezield, als of mij een wild dier vervolgde, of dat ik mij in het diepste van dezen afgrond op eens te *Jaffanapatnam* en in de armen mijner geliefde en vrienden overgebragt zoude zien.

In het midden dezer overhaaste afdaling werd ik digt bij mij een Oedoembo, of soort van hagedis of krokodil gewaar(*),

(*) Dit dier wordt in het Chinguleesch Teelgoin genaamd en is reeds beschreven. Zie pag. 191.

welke (zonder twijfel door het gerucht en de beweging die ik maakte) verschrikt uit eene spleet ten voorschijn kwam. Met eenen sprong verdween de tusschenruimte, die mij van hem scheidde; ik snelde toe en greep hem bij den langen staart, op het oogenblik dat hij zich tusschen de steenen en rotsen meende in te dringen; met veel moeite trok ik hem terug, dewijl hij zich zeer sterk vastgeklemd hield, doch toen, zonder te vreezen dat hij mij zoude bijten, sloeg ik hem tegen de rots den kop te pletteren. - Gelukkig als een koning kwam ik eindelijk om laag, mijn hart klopte van vreugde: terwijl ik mij nederzette om wat uit te rusten, bezag ik met een onuitdrukkelijk genoegen mijnen vangst, waarvan ik de uitmuntendheid en het goed, dat mij deszelfs sterkende eigenschap doen zoude, kende.

Het begon reeds duister te worden, Rondziende bemerkte ik niet ver van mij eene kleine, min of meer van den grond verhevene, holte in eene rots, hier besloot ik den nacht in door te brengen; ik haastte mij derhalve eenige dorre struiken bij een te zoeken, en dezelven naar mijn verblijf

te brengen en in brand te steken, waarna ik mijn Oedoembo begon te villen en van de ingewanden te ledigen. Hij woog slechts drie ponden, die, welke bij eene rivier en op een' vruchtbaren grond leven, zijn grooter en wegen somstijds wel acht of twaalf ponden. - Ik sneed hem dan in stukken en welhaast had ik er de helft, meer van verslonden dan genuttigd, naauwelijks liet ik mij de tijd dat de stukken gaar waren. Indien het vleesch van dit dier niet zoo versterkend en ter zelver tijd gemakkelijk te verteren ware geweest, geloof ik zekerlijk dat de menigte en de gulzigheid, waarmede ik at, voor mij noodlottig zoude zijn geworden.

Na mijn maal geëindigd te hebben wierp ik mij op mijne knieën, God met al mijn hart dankende van mij tot zoo ver voor den hongersdood bewaard te hebben; mijn moed herleefde en ik nam vastelijk het besluit, om mij niet weder aan de wanhoop orer te geven, en tot hetuiterste toe den moed te behouden. - Met de streelende hoop van des anderen daags aan het einde van alle mijne rampen te zijn - met de aangename troost van iets

te hebben, waarmede ik ten minste een of twee dagen voor den honger was beveiligd, lag ik mij, zonder de minste ongerustheid of vrees van mij zoo alleen in dezen akeligen afgrond te bevinden, neder - zonder voor den aanval van het een of ander dier te duchten; in tegendeel, ik viel in zoo een' diepen slaap, dat ik niet voor het hoog dag was ontwaakte.

Na dan van mijnen voorraad, die ik den vorigen avond geheel aan het vuur geroost of gebraden had, eenige stukjes genuttigd te hebben, deed ik het overgeblevene in mijne zakken en begaf mij nu, getrooster en gesterkter dan ooit, naar den oorsprong of het hoofd des kanaals op weg; daar de struiken zich niet dan in het midden van de bedding bevonden, had ik hetzelve voor negen uren geheel bereikt en over de stukken rots, die hier en daar uitstaken, heenklauterende, bevond ik mij welhaast aan de andere zijde der struik- en heestergewassen, in welken mijn ongelukkige reisgenoot zijn leven verloren had en die mij zoo lang den overtogt verhinderd hadden; hier was echter geene mogelijkheid den oever, wegens deszelfs steilte, te beklimmen, maar

ik had te voren onder weg reeds eene plaats opgemerkt, die mij gemakkelijk toescheen, en zonder lang te toeven begaf ik mij derwaarts en zag mij weldra aan de andere zijde van dit gevloekt kanaal, de voornaamste bron van alle de rampen, tegenspoeden en gevaren, die mij en mijn' ongelukkigen reismakker in zoo ruime mate op dezen heilloozen togt troffen.

Nu worstelde ik mij met veel moeite door eenige struiken, die aan deze zijde het kanaal bezoomden, en..... op eens geef ik een' schreeuw; mijne zinnen werden door den te sterken schok bedwelmd en ik zonk magteloos ter aarde. Langen tijd mag ik dus gelegen hebben voor ik weder tot mij zelven kwam: - doch welk eene ontwaking! - hoe kan ik den Lezer de vreugd doen beseffen, die mij gelijk een elektriek vuur doortintelde, ziende mij in het midden van een matig dik woud, op een begaan en breed pad, met versche voetstappen van menschen betreden en door een' hoogen haag bezoomd.

Nu begon ik uit alle mijne magt te loopen, even als een verdwaald kind, dat in het verschiet de welbekende woning zijner

ouderen gewaar wordt, en met uitgestrekte armen juichend op dezelve toeijlt - nu kwam ik aan een' hoek, doch had denzelven naauwelijks bereikt, of ik bleef op eens slokstijf staan; met onbewegelijke oogen staarde ik voor mij uit, mijne knieën schokten tegen elkanderen en eene zigtbare beving liep door mijne leden - te vergeefs opende ik den mond en deed herhaalde pogingen om een geluid voort te brengen; mijne lippen sloten zich telkens weder, alleen vloten stroomen van tranen over mijne holle kaken.

Hoe zal ik mijn gevoel uitdrukken of aan den Lezer begrijpelijk maken - ach! er is mij geen toestand bekend, die eene gewaarwording kan opwekken, gelijk aan die, welke ik ondervond, ziende op eene kleine opene plaats in het woud eenen troep Chingulezen en ossen, die zich daar gelegerd hadden en hunnen maaltijd hielden. In den aanvang werden zij mij niet gewaar, doch eindelijk weder eenigermate tot mij zelven komende, ontsnapten mij eenige uitroepingen, waarvan ik geen meester was.

Zij waren niet weinig verwonderd mij te

zien en kwamen met de grootste verbaasdheid naar mij toe, doch hadden mij nog niet geheel bereikt, toen de te groote blijdschap van mij gered te zien mij overweldigde en ik plotselijk in eene diepe flaauwte ter aarde zonk. - De goede lieden deden zeker al wat zij konden, om mij weder bij te brengen, hetgeen hun dan ook eindelijk gelukte. - Ik was geheel ongesteld en voelde hevige steken in de zijden, met zware hoofdpijn en duizeligheid verzeld, waarop mij eenige afkooksels van planten toegediend werden, die mij welhaast in een' diepen en verkwikkenden slaap dompelden.

Des anderen daags omtrent ten acht uren (dus na omtrent 21 uren geslapen te hebben) wekte men mij om de reis te vervorderen. Men deed mij op een' der ossen zitten, en toen eerst was het dat ik eenigzins tot bedaren kwam en mij wat verligter gevoelde. - Ik bevond mij in eene karavane van vier en twintig man en meer dan vijftig beladene ossen: het opperhoofd ziende, wilde ik denzelven naderen om hem mijnen dank te betuigen, doch hoe groot was mijne verwondering, vindende het den

braven MANIOPPOE(*) te zijn. Hij was niet min verbaasd dan ik, mij zoo geheel alleen in het midden der schrikkelijkste wildernis wedervindende; ook gaf hij mij weldra de begeerte die hij had te kennen, om te weten door welk toeval ik daar geraakte. Dit was echter de minste moeite; ik gaf voor, bij *Chilaw* met nog een' Mestiesch op de jagt gegaan te zijn, en na eenige dagen in de bosschen rondgestroopt te hebben, op onze terugkomst door een' Ronkedoor aangevallen te zijn, waarvan mijn makker het slagtoffer was geweest; voorts dat ik door de schrik mij van het betreden pad verwijderd en in het digtste des wouds de vlugt genomen hebbende, verdwaald was en nu reeds drie dagen zonder voedsel tusschen de barre rotsen omgezworven had, die zich aan ons in het verschiet vertoonden.

Bij het einde van mijn verhaal, hetwelk hun door den *Asjaulie* vertolkt werd, hieven zij de handen en het aangezigt ten hemel, hunne verbaasdheid in luide, doch voor mij onverstaanbare woorden uitboezemende. - De *Asjaulie* verhaalde mij op

(*) Zie bladz. 195.

zijne beurt, dat zij van *Degligienour* kwamen en naar: *Poetlan* gingen om zout te laden: mijne vreugd was niet gering, hoorende dat zijnen weg ook juist de mijne was; ik verzocht hem dus mij tot genoemde plaats in zijn gezelschap te laten medereizen, waarin hij met het grootste genoegen bewilligde.

Wij vervolgden dan onzen weg en kwamen zonder het minste toeval binnen drie dagen te *Poetlan* aan, waar ik van den braven MANIOPPOE met veel aandoening scheidde en een vaartuig afhuurde, dat mij in het kort te *Jaffanapatnam*(*) en in de armen mijner vrienden en geliefde wederbragt. - Niets van ons wederzien, daar men mij reeds lang meende omgekomen te zijn - niets van hunne verwondering, uitgelaten blijdschap en verrukking - niets van ANNA; - zulke tooneelen zijn meer be-

(*) *Jaffanapatnam* is te vaak beschreven, om hier ter plaatse eene herhaling te maken. Het fort *Ham-en-hiel* is tusschen de eilanden *Amsterdam* en *Leijden* gelegen en insgelijks op een klein eilandje gebouwd, hetwelk aan het garnizoen plaats genoeg om langs het fort te wandelen overlaat. Zie Titelvignet.

schreven, doch hebben nooit de verwachte uitwerking voortgebragt.

Dus, waarde Lezer! ben ik gelukkig aan het einde eener reize gekomen, die mij bij elken stap met een' nieuwen dood bedreigde - eene reize, die in mijne ziel onuitwischbare indrukselen nagelaten en eene geheele verandering in mijne gemoedsgesteldheid voortgebragt heeft - mij de wisselvalligheden des levens uit een ander oogpunt heeft doen beschouwen en mij geleerd, *om nooit in eenig gevaar, hoe groot ook, den moed te verliezen, en het schrikkelijk tijdstip des doods met gelatenheid en een vrolijk hart te gemoet te zien.*